

פרשת ויקרא

[זוהר ח"ג ג ע"ב] [p. 1] (ויקרא א: 1) ויקרא אל משה וידבר יי' אליו מאהל מועד
לאמר. רבי חייא פתח (שיר ה: 1) באתי לגני אחותי כלה אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם
דבשי שתיתי ייני עם חלבי אכלו רעים שתו ושכרו דודים. האי קרא לאו רישיה סופיה ולא
סופיה רישיה. כתיב אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי, לבתר אכלו רעים. מאן דמזמן
לאחרא כד מיכלא מתתקנא קמיה, בתר דאיהו אכלא היך יזדמן לאחרא. אלא זכאין אינון
ישראל דקב"ה בעא לדכאה לון ואתרעי בהו מכל שאר עמין ומדאתרעי בהו בעא לסלקא להו
מכל מקטרגי עלמא.

תא חזי בתר דאתעביד מקדשא לתתא בההוא יומא אתקם אחרא עמיה דכתיב (שמות
מ: 17) הוקם המשכן סתם, וההוא יומא חדוותא דקב"ה הוה. [p. 2] כיון דאתחנכו בי משכני
מה כתיב, (שם: 35) ולא יכול משה לבוא אל אהל מועד וגו'. כד חמא קב"ה כך אמר ומה על ידא
דמשה אתקם והוא מלבר, מיד ויקרא אל משה. אמר ליה משה חנוכא דביתא במה הוי,
בסעודתא בד"א אדם כי יקריב מכם קרבן ליי'.

באתי לגני אחותי כלה, והא אוקמוה האי קרא אבל באתי לגני, דא גן עדן לעילא. אחותי
כלה, דא כנסת ישראל דבההוא יומא אזדווגו זווגין בכלא, אזדווגו זווגין בההוא גן עדן בגין
דאתברכו כלהו משקיו דנחלא ואתקשרו כל חד בחבריה הה"ד אריתי מורי עם בשמי אכלתי
יערי [ד ע"ב] עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי, בלהו אתשקיין ואתרוו ממבועא דנחלא. אכלו
רעים שתו ושכרו דודים, כל אינון דלתתא וכלהו ענפין כלהו אתברכו ואתזנו כד אילין [p. 3]
אתברכו לעילא. ובמה מתברכאן ומתבסמאן כלהו, בריחא דקרנא.

תא חזי בשעתא דנחתא כנסת ישראל לאשראה דיורה בארעא קב"ה אמר לה האי קרא
בגין דאשתכחו ברכאן וחדו בכלהו עלמין ואתבסמת היא לנפקא מנה ברכאן לכלא, דכד אלין
שית אתברכאן כדן כלהו עלמין אתברכאן לתתא ואתברכאן לעילא וכדן ישראל אתברכא
מכלהו.

ד"א באתי לגני אחותי כלה. רבי יצחק אמר לא אזדווגא קב"ה בכנסת ישראל אלא
בזמנא דאלין שית אתרוויין משקיו דנחלא דלא פסיק.

ר' יהודה אמר אכלו רעים שתו ושכרו דודים, אלין כל אינון מאריהון דיבבא ויללא
דאתבסמו כלהו ואתברכאן כחדא דהא מסעודתא דמלכא מתהניין כלא. ואימתי אכלי כלהו,

בשעתא דמלכא אתחדי [p. 4] ועי"ד מלכא אתחדי וחדי למטרוניתא בקדמיתא, לבתר כלהו אכלין וחדאן.

רבי אבא אמר אכלו רעים שתו ושכרו דודים, אלין אינון שית דקאמרן ואלין אינון דכתיב בהו (שיר א: 4) הביאני המלך חדריו נגילה ונשמחה בך נזכירה דודיך מיינ. שתו ושכרו מההוא יין דרוי לכלא.

רבי אלעזר אמר כל אינון דלתתא דכיון דאינון שית אתברכאן כלהו דלתתא אתברכאן. רבי שמעון אמר כלא שפיר אבל רזא דמלה אכלו רעים לעילא, שתו ושכרו דודים לתתא. אמר ליה ר' אלעזר מאן אינון לעילא ומאן אינון לתתא. אמר ליה ואת שאיל דא, אתר עלאה דאינון באחדותא בחדוותא דלא מתפרשין לעלמין אלין אקרון רעים הה"ד (בראשית ב: 10) ונהר יוצא מעדן, עדן וההוא נהר לא מתפרשין לעלמין ואשתכחו ברעותא באחדותא בחדוותא.

שתו ושכרו דודים, אלין אינון לתתא דאקרון דודים לזמנין ידיען והא אוקימנא.

[p. 5] תי"ח באינון עלאין כתיב בהו אכילה ולא שתיה. מ"ט, מאן דאית ליה גרבי דחמרא אכילה בעי ובגין דתמן שארי חמרא דמנטרא כתיב בהו אכילה, ובאינון תתאי כתיב בהו שתיה דהא כל נטיען שקיו בעיין מנחלא דעמיקא, ועל דא באלין אכילה ובאלין שתיה, אלין רעים ואלין דודים.

א"ל אתחזי דהא דודים חביבותא אינון, אמאי אינון תתאי.

אמר ליה אינון דתאיבין דא לדא ולא משתכחי תדיר אקרון דודים ואינון דמשתכחי תדיר ולא אתכסיין ולא מתפרשן דא מן דא אקרון רעים, ועל דא אלין רעים ואלין דודים, אלין ברעותא באחדותא תדיר ואלין בתיאובתא לזמנין, ודא הוא שלימותא דכלא בגין דאתברכא כנסת ישראל וכדין חדוותא בכלהו עלמין.

ר' חזקיה אוקים האי קרא בקרבנין בגין דאינון סעודתא דמלכא לקרבא קמיה

ומתהניין מיניה מאריהון דדינין ואתבסמן כלהו ואשתכח חדוותא בכלא.

[p. 6] רבי אחא אוקים קרא בשעתא דעאלת שכינתא למשכנא דאשתכחו כלהו בברכאן

וחדו ועאלת שכינתא ככלה לחופה. כדין דאשלימו ישראל לתתא ואתאחדו ביה [ד ע"ב]

בקב"ה בארעא כד"א (שמות כה: 8) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, וכדין עלאי ותתאי

אתבסימו.

ויקרא אל משה. ר' יצחק פתח (שיר ב: 12) הנצנים נראו בארץ נגו. האי קרא הא

אוקימנא הנצנים נראו בארץ, אבל האי קרא הוה לאסתכלא ביה. כיון דכתיב נראו בארץ מהו

נשמע בארצנו דהא בארץ חדא סגיא. אלא הנענים נראו בארץ, הנענים אלן אינון נטיען דעקרן קב"ה ושתל באתר אחרא ואתחזיאו כנטיעא כד אחזי פרחין.

נראו בארץ, דהאי ארץ מתברכא מנייהו כדקא חזי. ומאי איהי, ארץ קדישא ארץ עלאה ארץ ישראל ודאי.

עת הזמיר הגיע, עידן לאעקרא שולטנותא דרברבי עמין דלא ישלטון בהו בישראל בשעתא דאתוקם משכנא.

[p. 7] וקול התור נשמע בארצנו, דא ארץ דלתתא דאחסינו ישראל על ידא דיהושע. מאי

הוא קול התור, דא הוא התייר עלאה דאזדווג עמה כד באני שלמה בי מקדשא לתתא. בהאי שעתא אתעטר קב"ה בעטרוי כחתן לכלה הה"ד (שם ג: 11) צאנה וראנה בנות ציון במלך שלמה וגו'.

בספרא דאגדתא אמר קול התור דא תורה שבעל פה דתורה שבכתב אקרי תורה סתם, תורה שבעל פה אקרי תור כד"א ויקרא ויקר, דא שלימו ודא לאו הכי, ואנא אוקימנא כמה דאתמר והכי הוא.

[p. 8] ת"ח כד נחתא שכינתא למשכנא כתיב כלת משה, כלת משה ודאי ואוקימנא, אבל

רזא דמלה כלת משה דא כנסת ישראל וכלא חד מלה ולמלכא עלאה אתמר.

כיון דאתוקם משכנא הדר משה לבר, אמר לא אתחזי למיעל אלא ברשותא, מיד ויקרא אל משה. מאן ויקרא, דא ההיא כלה, ויקרא האי דביתא דילה היא, ההיא דכל ביתא ברשותה. [p. 9] וידבר יי אליו ההוא דאקרי קולו של משה, ההוא דאחיד ביה משה.

ויקרא אל משה. ר' אלעזר פתח (ישעיה נ: 2) מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה

הקצור קצרה ידי מפדות וגו'. זכאין אינון ישראל דבכל אתר דאשתכחו קב"ה אשתכח עמהון וקב"ה אתפאר בהו בישראל הה"ד (שם מט: 3) ישראל אשר בך אתפאר. ולא עוד אלא דישראל אשלים מהימנותא בארעא וישראל שלימו דשמיה קדישא אינון, וכד ישראל לתתא אשתלמין בעובדיהון כביכול שמא קדישא אשתלים, וכד ישראל לא אשתלימו לתתא ואתחייבו בגלותא כביכול שמא קדישא לא שלים לעילא, דתנן דא סליק דא נחית, ישראל לעילא סליק לעילא לעילא, כנסת ישראל נחית לתתא, אתרחיקון דא מן דא, אשתאר שמא קדישא בלא שלימו. וכלא בגין דכנסת ישראל בגלותא.

[p. 10] ובע"ג דישראל בגלותא קב"ה אשתכח ביניהון ואתי ואקדים לבי כנישתא וקרי

ואמר (ירמיה ג: 22) שובו בני שובבים ארפא משובותיכם, ולית מאן דאתער רוחיה. כדן

קב"ה אומר מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה. מדוע באתי ואקדמית ואין איש, קראתי
ולית מאן דיתער רוחיה.

ת"ח בההוא יומא דאשתכלל משכנא קב"ה אקדים ושאר ביה, מיד ויקרא אל משה
וידבר יי' אלני ואודע ליה דזמינין ישראל למיחב קמיה ולאתמשכנא האי אהל מועד בחובייהו
ולא יתקיים הה"ד וידבר יי' אליו מאהל מועד. וידבר יי' אליו, ומה אמר ליה, מאהל מועד,
מעסקיה דאהל מועד דזמין לאתמשכנא בחובייהו ולא יתקיים בקיומיה, אבל אסוותא להאי
אדם כי יקריב מכם קרבן ליי', הרי לך קרבנין דאגין על כלא.

רבי חזקיה הוה שכיח קמיה דר' שמעון, אמר ליה [ה ע"א] האי דאקרי קרבן קירוב
מבעי ליה או קריבות, מאי קרבן.

[p. 11] א"ל הא ידיע לגבי חברייה קרבן מאינון כתרין קדישין דמתקרבינן כלהו כחדא
ומתקשרי דא בדא עד דאתעבדין כלהו חד ביחודא שלים לתקנא שמא קדישא כדקא חזי הה"ד
קרבן ליי', קרבן דאינון כתרין ליהוה הוא לאתקנא שמא וליחדא ליה כדקא יאות בגין
דישתכחו רחמי בכלהו עלמין ושמא דא אתעטר בעטרוי לאתבסמא כלא. ועל דא ליהוה ולא
לאלהים, ליי' אנן צריכין לאתערא ולא לאלהים, רחמי בעינן ולא דינא.
אמר זכאה חולקי דשאלנא ורווחנא מלין אלין ודא ברירא דמלה, אבל הא כתיב
(תהלים נא: 19) זבחי אלהים רוח נשברה, זבחי אלהים כתיב ולא זבחי יי'.

אמר ליה ודאי הכי הוא, קרבן אלהים לא כתיב אלא זבחי אלהים ועל דא שחיטתן
בצפון דהא זביחה דא בגין אלהים ההוא סטר גבורה דיתבסס ויתבר רוחא דדינא ויתחלש דינא
ויתגברון רחמי על דינא, ועל דא זבחי אלהים לתברא חילא ותוקפא קשיא דדינא דכתיב רוח
נשברה למהוי ההוא רוח תקיפא נשברה [p. 12] ולא יתגבר חיליה ותוקפיה, ובי"נ בעי כדן
למיקם על מדבחא מיוח נשברה ואתכסף מעובדוי בגין דיהוי ההוא רוח תקיפא תבירא, וכלא
בגין דדינא יתבסס ויתגברון רחמי על דינא.

אדם כי יקריב מכם קרבן ליי'. א"ר אלעזר האי קרא הכי הוה ליה למכתב אדם כי
יקריב קרבן ליי', מהו מכם. אלא לאפקא אדם הראשון דהא אקריב קרבנא כד אתברי עלמא
והא אוקימנא והכא מכם כתיב, האי אדם לאפקא אדם אחרא דלא הוה מכם.
אמר ליה ר' שמעון שפיר קאמרת והכי הוא.

רבי אבא פתח (שם מח: 1-2) שיר מזמור לבני קרח גדול יי' ומהולל מאד בעיר אלהינו
הר קדשנו. שיר מזמור, האי שיר תושבחתא מעליא הוא על כל שאר תושבחן דזכו לשבחא בני

קרח. [p. 13] שיר מזמור, תושבחתא על תושבחתא, תושבחתא דאתפליג לתרין תושבחן וזכו בני קרח לשבחא ליה על כנסת ישראל ושבחא דכנסת ישראל קאמרן. ומאי הוא, דכתיב (שם) גדול יי' ומהלל מאד. אימתי אקרי קב"ה גדול יי' ומהולל מאד, בזמנא דכנסת ישראל אשתכחת עמיה הה"ד בעיר אלהינו, עם עיר אלהינו.

אמר ליה רבי יהודה אלהינו מה בעי הכא.

א"ל הכי הוא ודאי, האי עיר דחלא ותושבחתא היא דישראל. מאי משמע, אשתמע דמלכא בלא מטרוניתא לאו הוא מלכא ולא הוא גדול ולא הוא מהולל. בגיני כך מאן דלא אשתכח דכר ונוקבא כלא שבחא אעדיו מניה ולא הוא בכללא דאדם, ולא עוד אלא דלאו הוא כדאי לאתברכא.

כתיב (איוב א: 3) ויהי האיש ההוא גדול מכל בני קדם, ותנינן בספרא דרב המנונא סבא דבת זוגו בדחילו דקב"ה כותיה ומסטרא דאתתיה אקרי גדול. אוף הכא גדול יי' ומהולל מאד. אימתי ובמה הוא גדול, הדר ואמר בעיר אלהינו הר קדשו, ובגיני כך תושבחתא דא ביום שני.

[p. 14] ואי תימא אמאי לא כתיב טוב בשני, בגין דזמינן לאתפרשא ורזא דמלה (בראשית ב: 18) לא טוב היות האדם לבדו, בזמנא דאיהו לבדו לא טוב כתיב, ועל דא לא כתיב טוב בשני.

גדול יי' נגו', כדאמרן. יפה נוף משוש כל הארץ, תושבחתא דזווגא דילהון. יפה, דא

קב"ה ודא ענף משוש כל הארץ, כדן הוא דחודותא דכלא וכנסת ישראל אתברכא.

[p. 15] אלהים בארמנותיה נודע למשגב, אלן אינון נצ"ח והו"ד [ה ע"ב] דתמן

כנישותא דכל ברכאן כנישותא דחודותא מתמן נפקין על ידא דהאי דרגא דאקרי צדיק ומתמן אתכנישו ברכאן לבסמא להאי עיר קדישא ולאתברכא מתמן.

כי הנה המלכים נועדו, אלן כל כתרי מלכא בכללא חדא, ולא תר אחרן סלקין אלן

מלין.

תא חזי בשעתא דבר נש מתקן עובדוי על ידא דקרבנא כלא אתבסס ויתקרב ויתקשר

דא בדא ביחודא שלים הה"ד אדם כי יקריב מכם. כי יקריב, לקשרא מלין כדקא חזי.

ותא חזי אדם כי יקריב, לאפקא מאן דלא אינסיב דהא קרבניה לאו קרבנא וברכאן לא

משתכחן על ידוי לא לעילא ולא לתתא, משמע דכתיב אדם כי יקריב, שאני האי דלאו איהו

אדם ולא בכלל דאדם הוא ושכינתא לא שריא עליה בגין דאיהו פגים ואקרי בעל מום ומאריה

דמומא אתרחקא מכלא כ"ש למדבחא קרבנא. [p. 16] ונדב ואביהוא אוכחן דכתיב (ויקרא י: 2)

ותצא אש מלפני יי' וגו', ובגיני כך כתיב אדם כי יקריב מכם קרבן ליי', אדם דישתכחו דכר ונוקבא הא אתחזי לקרבא קרבנא, דא ולא אחרא.

ואמר רבי אבא אע"ג דאוקמוה לנדב ואביהוא הכי הוא איכא, אבל קטרת עלאה הוא מכל קרבנין דעילא דבגיניה אתברכן עלאין ותתאין ודא קרבנא עילאה מכל קרבנין דלא אתחזון אינון לקרבא דהא לא אנסיבו. לשכינתא לא אתחזו, כל שכן למלין עלאין דיתברכו על ידיהו.

ואי תימא ותצא אש מלפני יי' ותאכל אותם, אמאי. לבר נש דאתי קמי מטרוניתא לבשרא לה והוא אייתי למלכא לביתא וישרי בה במטרוניתא למחדי עמה. אתא לקמי מלכא, חמא מלכא לההוא בר נש דאיהו מארי דמומין. [p. 17] אמר מלכא לאו הוא יקרא דילי דעל ידא דהאי איעול למטרוניתא. אדהכי אתקנת ביתא מטרוניתא למלכא, כיון דחמאת דמלכא הוה זמין למיתי לגבה בר דההוא בר נש דגרים לאסתלקא מינה מלכא כדין פקיד לקטלא לההוא בר נש.

כך בזמנא דעאלו נדב ואביהוא וקטרתא בידיהו חדת מטרוניתא ואתקנת לקבלא למלכא. כיון דחמא לון מלכא פגימין מארי דמומין לא בעא על ידיהו למשרי עמה ואסתלק מנה. כד חמת מטרוניתא דבגיניהוון אסתלק מלכא מנה מיד ותצא אש מלפני יי' ותאכל אותם. וכל דא בגין דלא אינסיבו ומאן דאיהו פגים מארי דמומין קדושא דמלכא אסתלק מניה דלא שריא בפגימו, ועל דא כתיב אדם כי יקריב מכם קרבן ליי', אדם יקריב ומאן דלא אקרי אדם לא יקריב.

מן הבהמה, כלל. מן הבקר ומן הצאן, פרט אלין דכשרין למיכל, ודלא כשרין למיכל אסיר לקרבא, ולאתר אחרא אסתליקו אינון דכשרן ואינון דלא כשרן.

[p. 18] אם עולה קרבנו מן הבקר. רבי חייא פתח (ישעיה נה: 8) כי לא מחשבתי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי. כי לא מחשבתי, כתיב בלא וו חסר. תא חזי מחשבת קב"ה היא עלאה ורישא דכלא ומההוא מחשבה אתפשטו ארחין ושבילין לאשתכחא שמא קדישא ולאשתקנא בתקונוי כדקא יאות, ומההוא מחשבה אינגיד ונפיק שקיו דגנתא דעדן לאשקאה כלא, ומההוא מחשבה אשתכת תורה שבכתב ותורה שבעל פה, ובההוא מחשבה קיימין עלאין ותתאין.

מחשבה דבר נש הוא רישא דכלא ומההוא מחשבה אתפשטו ארחין ושבילין לאסטאה ארחוי בהאי עלמא ובעלמא דאתי. מההוא מחשבה אתנגיד ונפיק זוהמא דיצר הרע לאבאשא ליה ולכולא, ומההוא מחשבה אשתכחו עבירות חטאות דזונות ע"ז גלוי עריות ושפיכות דמים.

ועל דא כי [ו ע"א] לא מחשבתי מחשבותיכם. ובגיני כך רישא דכלא כתיבאם עולה קרבנו מן הבקר, מן הבקר ולא בקר. ומאי איהו, פר בן בקר דאיהו דכר.

[p. 19] רבי יצחק אמר מן הבקר סתם, וחזר ופירש זכר תמים ולא נקבה, דהא דכר אשתמודע לעילא ונוקבא אשתמודע לתתא, וכך מן הצאן מן הכשבים ומן העזים לעולה. מה דאתיא לעולה כלהו דכר ולא נוקבא בגין דעולה עולה על הלב, על הלב ודאי ואשתמודעא מה דקאים על הלב. בגיני כך סלקא לעילא וכלהו דכר, ועל דא פתח קרא ברישא בעולה יתיר מכל שאר קרבנין ודא הוא מחשבה רישא דכלא.

אמר רבי יהודה אי הכי באתר דמחשבה דלעילא בעי לקרבא, אמאי לתתא יתיר. לא הוה בידיה. אתא רבי שמעון, אמר ליה רישא דכלא מחשבה הוא וסיומא דההוא מחשבה אתר דאקרי בקר. ומאן איהו, ההוא סיומא דגופא דמבסס לנוקבא. [p. 20] כן מחשבת בר נש רישא דכלא, סיומא דההוא מחשבה כד אתעביד עובדא. אימתי, בבקר הה"ד (מיכה ב: 1) הוי חורשי און, וסיפיה דקרא לאור הבקר יעשוה. ועל דא לההוא אתר דמחשבה יסתלק ויסיים עובדא מתקרב לסיומא דמחשבה ודאי.

רבי אחא הוה אזיל בארחא והוה עמיה רבי יהודה. עד דהוו אזלי אייר יהודה הא דתנינן בתולת ישראל דאתברכא מן שבע ואקרי בת שבע ואוקימנא בכמה אתר ובתולה ירתא שבע ברכות בגינה, הא כתיב ואתה בן אדם שא קינה על בתולת ישראל, ודאי עלה אתמר על כנסת ישראל, ודא קשיא מכלא דכתיב (עמוס ה: 2) נפלה ולא תוסיף קום בתולת ישראל. והאי דקאמרו כלהו חבריא במלה דא שפיר הוא, אבל אי פרשתא אתמר בארח נחמה הוינא אמרי הכי, אבל בהאי נהי וקינה אתמר והא קרא אוכח הכי.

[p. 21] אמר ליה ודאי הכי הוא והא קשיא לי ההוא מלה יתיר ואתינא לגביה דרי שמעון בחשוך אנפין. אמר לי מחיזו דאנפך אשתמודעא לבך. אמינא ליה ודאי דהא לבי ואנפי שוין. אמר לי אימא מילך. אמינא כתיב נפלה ולא תוסיף קום בתולת ישראל, מאן דאית רוגזא בדביתיה ונפקא מניה לא תתהדר לעלמין. אי הכי ווי לבנין דאתתרכו עמה. אמר לי ולא סגינא לך מה דאמרו כלהו חבריאי. אמינא הא מרחמי מלה ולא מתישבא.

אמר כל מה דחברייה אמרי שפיר ויאות אבל ווי לדרא כד רעיין לא משתכחי ועאנא אזלי ולא ידעי למיזל לימינא ולשמאלא. ודאי האי קרא בעיא למנדע וכלהו גליא לאינון דחמאן.

[p. 22] תא חזי בכל אינון גלותא דגלו ישראל לכלהו שוי זמנא וקצא ובכלהו הוו ישראל תייבין לקב"ה ותולת ישראל הות תבת לאתרהא בההוא זמנא דגזר עלה. והשתא בגלותא דא בתראה לאו הכי דהא היא לא תבה הכי כזמנין אחרנין והאי קרא אוכח דכתיב נפלה ולא תוסיף קום בתולת ישראל, נפלה ולא אוסיף להקימה לתולת ישראל לא כתיב. למלכא דרגו על מטרונא ואשדי לה מהיכליה לזמנא ידיעא. כד הוה מטי ההוא זמנא מיד מטרונא הוה עאלת ותבת לקמי מלכא וכדין זמנא חד ותרין ותלתא. לזמנא בתרייתא אתרחקת מהיכלא דמלכא ואשדי לה מלכא לזמנא רחיק. אמר הא זמנא דא לאו הוא כשאר זמנין דהיא תיתי קמאי הכי אלא אנא איזיל עם כל בני היכלי ואתבע עלה. כד אתא גבה וחמא לה שכיבת לארעא מאן חמא יקרא דמטרונא בההיא [ו' ע"ב] זימנא ובעותין דמלכא לקבלה עד דאחיד לה מלכא בידוי ואקים לה ואתייה להיכליה ואומי לה דלא יתפרש מינה לעלמין ולא יתרחק מינה.

כך קב"ה כל אינון זמנין דכנסת ישראל בגלותא כד הוה מטי זמנא היא אתיית ואהדרת קמיה דמלכא, והשתא בגלותא דא לאו הכי אלא קב"ה ייחיד בידה ויוקמה ויתפייס בהדה ויתיב לה להיכליה. ות"ח דהכי הוא דכתיב נפלה ולא תוסיף קום, כזמנין אחרנין אבל אני אקימנה, אני יי אקים את סוכתה כדכתיב אקים את סוכת דוד הנופלת, דא בתולת ישראל. הנופלת, כמאי דכתיב נפלה. ודא הוא יקרא דבתולת ישראל ותושבחתהא. ודא אוליפנא בההוא שעתא.

[p. 23] אמר ליה ר' יהודה ודאי מלילת על לבאי ואתישבא ודא ברירא דמלה, ואזלא הדה במלה חדא דהשתא רווחנא לה, א"ר יוסי זמין קב"ה לאכרזא על כנסת ישראל ויימא (ישעיה נב: 2) התנערי מעפר קומי שבי ירושלים, כמאן דאחיד בידא דחבריה ואמר התנער קום, כך קב"ה ייחיד בה ויימא התנערי קומי. א"ל רבי אחא זכאין אינון כל בני היכלא דמלכא, בלישנא דא פתחי הה"ד (שם ס: 1) קומי אורי כי בא אורד, הא מלכא הכא ודאי, כדין הוא יקרא וחדווא דכלא כד מלכא יתפייס בהדה.

כתיב (מלכים א א: 15) ותבא בת שבע אל המלך החדרה. כגוונא דא בכל אינון זמנין הוה אתת לגבי מלכא וקמת קמיה הה"ד (שם: 28) ותבא לפני המלך ותעמוד לפני המלך, אבל בזמנא דא לאו הכי אלא מלכא אתי לגבה לאתפייס בהדה הה"ד (זכריה ט: 9) הנה מלכך יבא לך ודאי,

ולא אנת ליה, יבא לך לפייסא לך, יבא לך לאקמא לך, יבא לך לאשלמא לך בכלא, יבא לך
לאעלא לך להיכליה ולאזדווגא עמך זווגת עלמין כד"א (הושע ב: 22, 21) וארשתיך לי באמונה
וארשתיך לי לעולם.

עד דהוו אזלי פגע בהו ר' אבא, אמרו הא מארי דחכמתא אתא, לקביל אנפוי דשכינתא.

[p. 24] כד קריבו בהדיה אשתמיט מקסטורא דקוטפא ונחית גבון.

פתח ואמר (שמות יט: 19) ויהי קול השופר הולך וחזק מאד וגו'. ויהי קול השופר, הכא
אפלגאי ספרי דקדמאי וכלא בחד מלה אתתקנו. קול השופר תרי, קול חד, השופר תרי, ומאן
דדייק דלא כתיב ויהי השופר הולך וחזק אלא קול השופר קול דנפיק משופר, ודאי שופר אקרי
כד"א (ישעיה כז: 13) יתקע בשופר גדול, ודא הוא שופר גדול דביה עבדין נפקין לחירו לעלמין
והא אוקימנא. [p. 25] ומאן דדייק דכלא חד בגין דכתיב קול השופר קול דאקרי שופר. ומנא לן
דאקרי קול, הה"ד (דברים ה: 19) קול גדול ולא יסף, והאי קול אקרי שופר ועל דא קול השופר
כתיב.

הולך, לאן הולך. אי תימא להר סיני או לישראל, יורד אבעי ליה, אלא אורייתא מהכא
נפקא ומאתר דא דהוא כללא דכל שאר אתיהיבת. בד יסתכלון מלי כלא חד. ועל דא לוחי
קדמאי רשימין הו מהאי אתר, ודא הוא רזא דמלה דכתיב (שמות לב: 16) חרות על הלוחות,
אל תקרי חרות אלא חירות, חירות ממש אתר דכל חירו ביה תליא.

[p. 26] ותא חזי לית לך מלה דאמרי כלהו חבריא דא הכי ודא הכי באורייתא דלא אזיל
כלא לאתר חד ולמבועא חד אתכנש הה"ד הולך כד"א (קהלת א: 7) כל הנחלים הולכים אל הים
והים איננו מלא, וכתיב (שם: 20) הכל הולך אל מקום אחד.

וחזק מאד, כמה דתנינן כלי מחזיק ארבעים סאה. וחזק מאד, לית לך מלה באורייתא
חלשא או תבירא אלא כד תסתכל בה ותנדע בה תשכח לה תקיפא כפטישא דמתבר טינרין, ואי
היא חלשא מינד הוא, כמא דאוקימנא דכתיב (דברים לב: 47) כי לא דבר רק הוא מכם, ועל דא
וחזק מאד [ז ע"א] כתיב.

[p. 27] (שמות יט: 19) משה ידבר והאלהים יעננו בקול. באתר דא אתכללו מלין עלאין,

הא אוקימנא והאלהים יעננו בקול, בקולו של משה בהוא קול דאחיד ביה משה. הכא אית
לאסתכלא דהא אפכא הוא דכתיב (שם כ: 1) וידבר אלהים, והכא כתיב משה ידבר. אלא אית
דאמרי בגין דכתיב (שם: 16) ויאמרו אל משה דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלהים,
ועל דא משה ידבר והאלהים יעננו בקול בגין דלא ישתכח מלה דאורייתא מפומיה דמשה
בלחודוי, ודא הוא דאוקימנא קללות שבמשנה תורה משה מפי עצמו אמרן, מעצמו לא תנינן

אלא מפי עצמו, הללו מפי הגבורה והללו מפי עצמו, מפי ההוא קול דאחיד ביה דאקרי הכי ושפיר מלה.

[p. 28] ובספרא דאגדתא דבי רב אמי' אע"ג דאורייתא מפי הגבורה אַתאמר כולהו מפי

עצמו דמשה כמו כן אתמר. ומאן איהו, כגון קללות שבמשנה תורה ולבתר אַתכללן בגבורה הה"ד משה ידבר והאלהים יעננו בקול. משה ידבר, דא קולו של משה, והאלהים יעננו בקול, דא גבורה דאודי ליה לההוא קול הה"ד והאלהים יעננו בקול בההוא קול דמשה. והשתא מאן דפתח במלי דאורייתא אַן אודן ליה.

אמרו נתיב ומאן דפתח ליפתח ויימא. יתבו.

פתח ר' אבא ואמר (ויקרא כב: 13) וּבַת כְּהֵן כִּי תִהְיֶה אֶלְמֵנָה וּגְרוּשָׁה וּזְרַע אִין לָהּ וּשְׁבָה

אַל בֵּית אַבְיָה כְּנַעוּרִיהָ [p. 29] מַלְתָּם אַבְיָה תֹאכַל וְכָל זֶר לֹא יֹאכַל בּוּ. זכאה חולקא דישראל

מכל שאר עמין דהא קב"ה כד ברא עלמא לא ברא ליה אלא בגיניהון דישראל דיקבלון

אורייתא בטורא דסיני ויתדכון בכלא וישתכחון זכאין קמיה.

תא חזי כד אשתלים האי עלמא בהו בישראל כגוונא דלעילא וההוא אילנא אינעיץ

בארעא ורומיה מטי לשמיה בעא קב"ה לאשלא נשמתא קדישא מעילא לתתא בגין דאתאחיד

ואתקשר דא בדא הה"ד (בראשית ב: 7) וַיֵּצֵר יי' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עֵפֶר מִן הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפִּינוּ

נְשַׁמַּת חַיִּים לְמַהוּי קְשִׁיר עֲלֵמָא דא בדא וישתכח שלים כגוונא דלעילא ויתקן גרמיה הכי. בגיני

כך ברא ליה דכר ונוקבא למהוי שלים. ואימתי אקרי בר נש שלים כגוונא דלעילא, בשעתא

דאתדבק בבת זוגו ברעותא כגוונא דלעילא ואשלים באחדותא בחדוותא ויפיק מניה ומנוקביה

בן ובת וכדין הוא בר נש שלים כגוונא דלעילא ואשלים הוא לתתא כגוונא דשמה קדישא עלאה

וכדין אתקרי שמה קדישא עלאה עליה.

ובר נש דלא בעי לאשלמא שמה קדישא לתתא טב ליה דלא אתברי דהא לית ליה

חולקא בשמה קדישא, וכד נפקא נשמתיה מניה לא אַתאחידת כלל ביה דהא אַזְעִיר' דיוקנא

דמאריה עד דאתקשרת ואתתקנת נשמתיה בכלא הה"ד (ויקרא כב: 13) וּבַת כְּהֵן כִּי תִהְיֶה

אַלְמֵנָה וּגְרוּשָׁה וּזְרַע אִין לָהּ. [p. 30] וּבַת כְּהֵן, דא נשמתא קדישא דאקרי ברתיא למלכא דהא

אוקימנא נשמתא קדישא מזווגא דמלכא ומטרוניתא נפקת בגין דהיך גופא לתתא מדכר

ונוקבא כך היא נשמתא לעילא.

כי תהיה אלמנה וגרושה, אלמנה מההוא גופא דאזווגת ביה ומית, וגרושה דאתרכת

מחולקא דשמה קדישא. וכל כך למה, זרע אין לה, בגין זרע אין לה לאשתכחא כגוונא

דלעילא ולאתקשר בשמה קדישא.

אקרי אחד . והשתא קב"ה לא אקרי אחד , ורזא דמלה כנסת ישראל בגלותא וקב"ה סליק לעילא לעילא, זווגא אתפרש ושמא לא אשתכח שלים ואחד לא אתקרי. ואימתי אקרי אחד, בשעתא דמטרוניתא אשתכחת ביה במלכא ויזדווגון כחדא הה"ד (עובדיה א: 21) והיתה ליי המלוכה. מאן מלוכה, דא כנסת ישראל דמלכו בה אתקשר, כדן (זכריה יד: 9) ביום ההוא יהיה יי אחד ושמו אחד. ועל דא הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד.

[p. 34] (תהלים קלג: 2) כשמן הטוב על הראש. מאן שמן הטוב, דא משח רבות קודשא דנגיד ונפיק מעתיקא קדישא דאשתכח בההוא נהר עלאה דינקא לבנין לאדלקא בוסינין וההוא משח נגיד ברישא דמלכא ומרישיה ליקירו דדיקנא קדישא ומתמן נגיד לכל אינון לבושי יקר דמלכא אתלבש בהו הה"ד שיורד על פי מדותיו, על פי מדותיו ממש ואלין אינון כתרי מלכא דשמיה אשתכח בהו.

תא חזי כל נגידו וכל נהירו וכל חדו דעלמין לא נחית לברכא אלא על ידא דאלין כתרין קדישין דאינון שמא דמלכא קדישא ובגין כך שיורד על פי מדותיו, על פי מדותיו ודאי כד"א (במדבר ד: 27) על פי אהרן ובניו תהיה, כך על פי מדותיו יורד ונגיד לכלהו עלמין לאשתכחא ברכאן לכלא.

ותא חזי האי שמן [ח ע"א] הטוב לא זמין עד ההוא זמנא דפולחנא דלתתא הוה סליק ואתערעון דא בדא הה"ד (משלי כז: 9) שמן וקטרת ישמח לב, שמן לעילא וקטרת לתתא, כדן הוא חדותא דכלא.

[p. 35] רבי יהודה ורבי אחא זקפו ידיהו ואודו ליה לר' אבא. רבי אחא פתח (בראשית כ: 3) ויבא אלהים אל אבימלך בחלום הלילה וגו', וכתבי ויאמר אליו האלהים בחלום גם אנכי ידעתי כי בתם לבבך וגו'. האי ויבא אלהים אל אבימלך מאי שנא באומות העולם ויבא אלהים ולישראל לא. אלא הכי תנין כל אלהים דהכא חילא רברבא דממנא ביה הוה. כגוונא דא ויבא אלהים אל בלעם לילה, ההוא חילא דאיפקדא עליה. ואי תימא ויאמר אליו האלהים בחלום, הכי הוא ודאי. גם אנכי ידעתי, גם אמאי הכא, אלא לרבות קא אתי דאע"ג דלעילא מנאי ידיע גם אנכי ידעתי.

ואחשוד גם אנכי, גם לרבות. אותך מחטו לי, מחטו חסר בלא אלי"ף. מאי קא מיירי, בגין דחטאה לאו ביה קיימא. אלא הכי אוליפנא בחוביהו דעמא לתתא אתפגים לעילא, בחובי עמא לתתא אתעבר חילא דלהון לעילא [p. 36] משולטניה הה"ד ואחשוד גם אנכי אותך, אע"ג דלעילא תליא מלתא גם אנכי לרבות לגרמיה. מחטו לי, בגין דלא אשתכח כהאי מחט דנעץ בבשרא דלא תגרום לי בחובך לאעברא לי משולטנותי ויקוצון לי דלא תקוץ לי במחטך כד"א (ויקרא כ: 23) ואקץ בם, כהני קוצין דמתדבקאן בבשרא.

מאי משמע, משמע דבחובי בני נשא עבדין פגימו לעילא. ומאי הוא, כד"א (ישעיה נ: 1) ובפשעכם שלחה אמכם. ועל דא קרבן איקרבי. מאי קרבן, הא דאמרן דכתיב ובפשעכם שלחה אמכם, גרים פירודא בחוביה, קרבן דקריב עלמא עלאה לעלמא תתאה ואתעביד כלא חד. [p. 37] ר' אבא ור' יהודה אודו ליה.

פתח רבי יהודה ואמר (תהלים ק: 2-3) עבדו את יי' בשמחה בואו לפניו ברננה, דעו כי יי' הוא אלהים הוא עשנו ולא אנחנו עמו וצאן מרעיתו. עבדו את יי' בשמחה, פולחנא דבעי ביי' למפלח לקב"ה בשמחה בחדוותא דלבא בגין דישתכח פולחניה שלימו. ואי תימא פולחנא דקרבנא הכי לא אפשר דההוא בר נש דעבר על פקודא דמאריה על פקודא דאורייתא ותב לקמיה דמאריה במאן אנפין יקום קמיה, ונדאי ברוח תבירא ברוח עציב, אן הוא שמחה אן הוא רננה. אלא הכי תנינן ההוא בר נש דחטי קמי מאריה ועבר על פקודוי ואתי לקרבא קרבנא ולא תקנא גרמיה ברוח עציב ואי בכי שפיר הוא מכלא, הא שמחה הא רננה לא אשתכח.

אלא במאי אתתקן, בהאי בכהני ובליואי דאינון אשלימו שמחה ורננה בגיניה. שמחה בכהני אתקיים בגין דהוא רחיק מן דינא דתיר וכהנא בעויה לאשתכחא באנפין באנפין נהירין חדאן יתיר מכל עמא, ועוד דהא כתר א דיליה גרים. רננה בליואי והכי הוא דהא ליואי משתכח על שיר לעלמין כמא דאוקימנא. ואלין קיימין [ח ע"ב] עליה ובהו אשתלים פולחנא לקב"ה. כהנא קאים עליה וכוון מילין בחדוותא ברעותא ליחדא שמא קדישא כדחזי וליואי בשיר, כדן כתיב דעו כי יי' הוא אלהים, דא הוא קרבן לקרבא רחמי בדינא ומתבסס כלא.

[p. 38] השתא דלא אשתכח קרבנא מאן דחטי קמי מאריה ותב לגביה ודאי במרירו דנפשיה בעציבו בבכיה ברוח תבירא, היך אוקים שמחה ורננה ולא אשתכחו גביה. אלא הכי אוקמוה דתושבתן דמאריה וחדוותא דאורייתא ורננה דאורייתא דא הוא שמחה ורננה. והא תנינן לא מתוך עצבות, דלא יקום בר נש לקמיה דמאריה בעציבו והא לא יכיל, מואי תקנתיה. אלא רזא דמלה הא תנינן לעולם יכנס אדם שיעור שני פתחים וכו' שני פתחים וצלי צלותיה, והני אלין תרין כתרין.

ואית דמתני הכי שמחה דא כנסת ישראל, ושמחה הא אוקמוה דכתיב (ישעיה נה: 12) כי בשמחה תצאו ובשלוש תובלון וגו', זמינן ישראל לנפקא מן גלותא בהאי שמחה. ומאי איהי, כנסת ישראל ועל דא עבדו את יי' בשמחה כמא דכתיב (ויקרא טז: 3) בזאת יבא אהרן אל הקדש, וכלא חד.

[p. 39] באו לפניו ברננה, דא שלימו דילה דשמחה בלב רננה בפה ודא הוא שלימו יתיר, ושלימו דהאי שמחה הא אשתמודע והא ידיע ודא הוא תקונא דבר נש לקמי מאריה. כדן דעו

כי יי' הוא אלהים, וכלא בחד מלה אתיא דבעי לבתר ליחדא שמא קדישא כדקא יאות ולקשרא דא בדא למהוי כלא חד ודא הוא פולחנא דקב"ה.

אמרו ליה רבי אבא ורי אחא ודאי הכי הוא, זכאה חולקהון דצדיקייא דמשתדלי באורייתא ונדעין ארחוי דקב"ה.

קמו ואזלו אבתריה דרבי אבא תלת מילין.

פתח רבי אבא ואמר (תהלים ה: 8) ואני ברוב חסדך אבא ביתך אשתחוה אל היכל קדשך

ביראתך. הכי אוקמוה דלא לבעי ליה לבר נש לאעלא לבי כנישתא אלא אי אימלך בקדמיתא

[p. 40] באברהם ויצחק בגין דאינון תקינו צלותא לקמי קב"ה הה"ד ואני ברוב חסדך אבא

ביתך, דא אברהם דכתיב חסד לאברהם. אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך, דא יצחק דכתיב

ופחד יצחק היה לי. ובעי לאכללא לון ברישא ויעול לבי כנישתא ויצלי צלותיה, כדין כתיב

(ישעיה מט: 3) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.

אם עולה קרבנו מן הבקר. אמר רבי יוסי מאי שנא מן הבקר לעולה ומן הצאן לעולה ומן

העוף לעולה, אי כלא חד אי שנייא דא מן דא דהא מן כלא אתעביד חד מלה. אלא מאן דאדבק

ידיה לדא מקרב מן הבקר, ואי לא יכיל מן הצאן, ואי לא יכיל מן העוף דכתיב (ויקרא יד: 21)

ואין ידו משגת, הא קב"ה לא אטרח עליה דבר נש יתיר במלה דלא יכיל.

[p. 41] אמר רבי אלעזר כמה דהוה חטאה הכי הוה מקרב. עתירא דלביה גס ביה

מקריב תורא בגין דלביה חשיב יתיר למחטי קמי מאריה, בינוני מקריב מן הצאן בגין דלביה

לא גס ביה כל כך למחטי קמי מאריה, מסכנא דלביה לא גס ביה ורעותיה נמיד מכלא מקריב

מההוא קליל מכלא. ואשתמודען קרבני כלהו כל חד וחד בלחודוי וקב"ה דאין דינא לכל חד

וחד.

רבי אלעזר שאיל לרבי שמעון אבוי אמר ליה תנינן על תלתא חובי עלמא רעב בא לעולם

וגוי, וכלהו חובי לא משתכחי אלא בעתירי דאינון לבייהו גס בהו ולא אשתכחו במסכני. מה

דינא [ט ע"א] הוא דקב"ה קטיל למסכני וקאים לעתירי, הא מהשתא יוספון למחטי קמיה.

אמר ליה יאות שאלת והא אוקמוה חברייא כד בעיא קב"ה לאתפרעא מן רשיעיא

ולאובדא להו מן עלמא כדין יהיב להו שלוח ואשלים להו בכלא בגין לאובדא להון מן עלמא.

[p. 42] אבל תא חזי בכל בני עלמא לא משתכחן קריבין למלכא כאינון מאנין דאשתמש בהו.

ומאן נינהו, (תהלים נא: 19) לב נשבר ונדכה, (ישעיה נז: 15) ואת דכא ושפל רוח, אלין אנון מאני

מלכא. וכד אשתכח בצורת בעלמא וכפנא אתתקף על מסכני בכאן וגעאן קמי מלכא וקב"ה

קריב לון יתיר על כלא הה"ד (תהלים כב: 25) כי לא בזה ולא שקץ ענות עני ולא הסתיר פניו

ממנו ובשועו אליו ישמע. כדין קב"ה פקיד עלמא ואתיא כפנא לעלמא. ווי לאינון חייביא דגרמי האי כד אתער מלכא לאשגחא בעלמא על קלא דמסכני, רחמנא לישזבן מנייהו ומעלבנייהו. כדין כתיב (שמות כב: 22) שמוע אשמע צעקתו, שמוע אשמע תרי זמני, חד לאשגחא בקליהון וחד לאתפרעא מאינון דגרמין לון בהאי דכתיב ושמעתי כי חנון אני וחרה אפי וגו'. ועל דא בשעתא דכפנא אשתכח בעלמא ווי לעתירי חייביא בקליהון דמסכני לגבי קב"ה. ת"ח דהא קרבנא דמסכנא קליל מכלא בגין דלביה תביר ואע"ג דחשיב למחטי אתעבר מניה דהא די ליה בצעריה ובאנשי ביתיה. ועל דא כל קרבנא וקרבנא כל חד וחד בלחודוי ואשתמודען כלהו לגבי כהני.

[p. 43] ההוא עתירא דקריב קמי כהנא תרין יונין. כיון דחמא ליה כהנא אמר לאו דידך

הוא האי קרבנא.

אתא לביתיה והוא עציב. אמר ליה אחוה אמאי את עציב.

אמר ליה לא קריב לי כהנא קורבני.

אמר ליה ומאי איהו.

אמר תרין יונין.

אמר ליה ולא ממסכנא אינון ולא דידך דהא כתיב ואם דל הוא ואין ידו משגת וגו',

אלא קריב קרבנד.

אמר ליה ומאי איהו.

אמר ליה חד תור.

אמר ומה כל כך חמירא תד מחשבה, נדרנא דלא אסליק על לבאי מחשבה דחטאה.

מכאן ולהלא מה עביד, כל יומא אשתדל בסחורתא, בליליא נאים, כד אתער הוה קרי

לאחוי ואוליף ליה מלי דאורייתא והוה לעי עד דסליק יממא. אשתכח דאוליף אורייתא והוה

קארן ליה יהודה אחרא. יומא חד איערע ביה ר' ייסא סבא והוה פריש נכסוי פלגו למסכני ופלגו

לסחורתא על ימא באינון גוברין פרישי ימין והוא יתיב ולעי באורייתא.

פתח ואמר (שמואל א טו: 6) ויאמר שאול אל הקני לכו סורו רדו מתוך עמלק וגו'. ויאמר

שאול על הקני, מאן הוא קני, אלין אינון בני יתרו חמוי דמשה דעבדו קינא במדברא כהאי

[p. 44] דרור כד"א (תהלים פד: 4) ודרור קן לה, בגין למלעי באורייתא דאורייתא לא בעיא

תפנוקין ולא סחורתא אלא לעמלא בה יממא וליליא, ובגיני כך נטלו למדברא דיריחו הה"ד

(שופטים א: 16) ובני קני חותן משה עלו מעיר התמרים וגו'.

ואתה עשית חסד עם כל בני ישראל, בגין דאהנא למשה בביתיה. ותנינן בגין דאוליף

פרשתא חדא יתיר באורייתא ועביד חסד עם כל בני ישראל.

[p. 45] אמאי קאתי הכא מלה דא במלחמתא דעמלק. אלא אמר שאול כד נפקו ישראל ממצרים מכל שאר עמין דעלמא לא הוו מאן דאזדווגו להו לישראל לקטרגא להו אלא עמלק, הוא עבד ביש בישראל ואגח קרבא בהו ואת קדמת להו שלם ועבדת חסד עם כלהו, בגיני כך לית אנת כדאי לאתחברא בהו.

ולא עוד אלא מה כתיב ביה ביתרו, (שמות יח: 12) ויקח יתרו חותן משה עולה וזבחים לאלהים, אקריב קרבנא ליי' ואתא לאתגיירא. מאי קא מיירי, דקרבנא [ט ע"ב] חשיב קמי קב"ה ובגין דאיהו אקריב קרבנא כתיב (שם) ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם עם חותן משה לפני האלהים, דייקא. מכאן אוליפנא דכל מאן דאקריב קרבנא ברעותא דלבא קב"ה אזדמן לקבליה.

ת"ח קרבנא דמסכנא חשיב קמי קב"ה דהא הוא קריב תרי קרבנין לקמיה, חד חלביה ודמיה, וחד ההוא קרבנא דלית ליה למיכל והוא אייתי קרבנא. קרבנא קליל מכלא תורין או תרי בני יונה ואי לאו זעיר קמחא ומתכפר ליה, ובההיא שעתא מכרזי ואמריכי לא בזה ולא שקץ ענות עני ולא הסתיר פניו ממנו ובשועו אליו שמע.

אמר קרבנא דעני עדיף מכלא דהא הוא גרים לי למהוי לי חולקא באורייתא, בגיני כך פליגנא כל נכסי למסכני דהא אינון גרמו לי כל האי.

[p. 46] כמא דמסכנא ארתח חלביה ודמיה כך ההוא קמחא מרתחין ליה במשח. והכא אוליפנא דאפילו כל בר נש מקריב האי מנחה, מנחה על המחבת ומנחת מרחשת בגין כמא דחטאה ארתח דמיה וחלביה באשא דיצר הרע וכל שיפוי באשא כך קרבנא דא כההוא גוונא ממש. ועקרא דקרבנא כגוונא דחטאה ולקרבא קמי קב"ה רעותא דלביה ורוחיה ונפשיה דהאי חביבא מכלא קמיה. זכאה חולקהון דצדיקיא דאנון מקריבין בכל יומא קרבנא לקמי קב"ה. ומאי איהו, גרמייהו ונפשייהו דמקריב קמיה. ואנא בעינא לקרבא האי קרבנא ממש ודא בעי קב"ה, ועם כל דא קרבנא דכלא עדיף בגין דיתברכאן עלמין כלהו.

עוד פתח ואמר (תהלים קלה: 21) ברוך יי' מציון שוכן ירושלם הללויה. וכי מציון הוא ברוך והא מנחלא דעמיקא עלאה הוא ברוך. אלא ברוך יי', כד נהיר סיהרא מנהירו דשמשא ומתקרבין דא בדא ולא אעדין נהורא דא מן דא, ולזמנין דסיהרא אתקרי בשמא דמלכא כד"א (בראשית יט: 24) ויי' המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש. ולא דא בלחודוי אלא חד שליחא ממש אקרי בשמא דמלכא.

[p. 47] ד"א ברוך יי' מציון, מאן אתר דאשתמודע דקב"ה ברוך, הדר ואמר מציון, מאתר דציון אשתמודע דאיהו ברוך. מאי טעמא, בגין דכתיב (תהלים קלג: 3) כי שם צוה יי' את הברכה חיים עד העולם.

אמר ליה רבי ייסא זכאה חולקך דזכית לכול האי, זכאין אינון דמשתדלי באורייתא דכל מאן דאשתדל באורייתא כאלו אחיד ביה בקב"ה הה"ד (דברים ד: 4) ואתם הדבקים ביי אלהיכם חיים כלכם היום.

ואם זבח שלמים קרבנו. רבי יהודה פתח (בראשית א: 6) ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים וגו'. ת"ח בשעתא דקב"ה ברא עלמא ברא שבעה שחקים לעילא, ברא ז' ארצות, ברא ז' ימים, ברא ז' נהרות, ברא ז' יומין, ברא ז' שבועות, ברא ז' שנים שבע פעמים שבע אלפי שנים דהוי עלמא, קב"ה בשביעאה דכלא.

[p. 48] ז' שחקים עילא ובכל חד וחד שמשים וכוכבים ומזלות דמשמשי בכל רקיעא ורקיעא וכלהו מאינון דיתבין אלן על אלן לקבלא עליהו עול מלכותא דמאריהו. ובכלהו רקיעין אית רתיכין ושמשין משניין אלן על אלן מנהון בשית גדפין מנהון בארבע גדפין, מנהון בארבע פנים מנהון בתרי פנים מנהון בחד, מנהון אשא דלהיט מנהון מייא מנהון רוחא הה"ד (תהלים קד: 4) עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוחט.

וכלהו רקיעין אלן על אלן כגלדי בצלים, אלן לתתא ואלן לעילא וכל רקיעא ורקיעא אזלא ורעשא מאימתא דמאריהו, על פומיה נטלין ועל פומיה קיימין, ועילא מכלהו קב"ה דנטיל כלא בחיליה ובתוקפיה.

כגוונא דא ז' ארצות לתתא וכלהו בישובא בר [י ע"א] דאלן עלאין ואלן תתאין וארץ ישראל עלאה מכלא וירושלם עלאה על כל ישובא.

[p. 49] וחבירנא יתבי דרומא חמו בספרי קדמאי ובספרא דאדם הכי מחלק כל אינון ארצות דכלהו משתכחי לתתא כגוונא דאינון רקיעין לעילא אלן על אלן ואלן על אלן, ובין כל ארעא וארעא רקיע דמפריש בין דא לדא. ועל דא כלהו ארצות פרישן בשמהן ובכלהו גן עדן וגיהנם, ואית בינייהו בריין משניין דא מן דא כגוונא דלעילא מנהון בתרין אנפין מנהון בארבע מנהון בחד וחיזו דאלין לאו כאלין.

[p. 50] ואי תימא הא כל בני עלמא מאדם נפקו, לאן נחית אדם הראשון לכלהו ארצות ואוליד בנין, וכמה נשין הוו ליה. אלא אדם לא אשתכח אלא בהאי עלמא עלאה מכלהו דאקרי תבל כד"א ויצו לתבל ארצו, והאי תבל אחידא ברקיעא דלעילא ואתאחדא בשמא עלאה הה"ד (תהלים ט: 9) והוא ישפוט תבל בצדק, בצדק ודאי. ובגיני כך בנוי דאדם אשתכחו בהאי עלאה דאקרי תבל ואינון עלאין על כלא כגוונא דלעילא. מ"ט, כמה דלעילא רקיעין ואית רקיע עלאה מכלהו ולעילא אשתכח כסא דקב"ה כד"א (יחזקאל א: 26) כמראה אבן ספיר דמות כסא ועל

דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה, אוף הכא בהאי תבל אשתכח מלכא דכלא. ומאן איהו, אדם מה דלא אשתכח בכלהו תתאי.

ואינון תתאין מאן אתו, אלא מקסטורא דארעא וסיועא דרקיעא לעילא נפקין בריין משניין אלין מאלין מנהון בלבושייהו כקליפין כאלין תולעים דמשתכחין בארעא, מנהון [p. 51] בקליפין סומקין אוכמין וחיורין ומנהון מכל גוונין. כך כל בריין כגוונא דא ולא אשתכחו בקיומא אלא עשר שנין או יתיר.

ובספרא דרב המנונא סבא פריש יתיר דהא כל ישובא מתגלגלא בעיגולא ככדור אלין לתתא ואלין לעילא וכל אינון בריין משניין בחזווייהו משינויא דאוריא כפוס כל אתר ואתר וקיימין בקיומייהו כשאר בני נשא. ועל דא אית אתר בישובא כד נהיר לאלין יממא חשוד לאלין, לאלין יממא ולאלין ליליא, ואית אתר דכולהו יממא ולא אשתכח ביה ליליא בר בשעתא חדא זעירא. [p. 52] והאי דאמרו בספרי קדמאי ובספרא דאדם הראשון הכי הוא דהא כתיב (תהלים קלט: 14) אודך על כי נוראות נפלאתי נפלאים מעשיך ונפשי יודעת מאד, וכתיב (שם קד: 24) מה רבו מעשיך יי כולם בחכמה עשית מלאה הארץ קנייניך. ועל דא כלא שפיר, ורזא דא אתמסר למאריהון דחכמתא ולאן למפלגי תחומין בגין דאיהו רזא עמיקא דאורייתא. כגוונא דא אית בים דאית בה כמה בריין משניין דא מן דא הה"ד (שם: 25-26) זה היס גדול ורחב ידים וגו' שם אניות יהלכון. וכלא תליא דא בדא ומתקשרא דא בדא וכלא כגוונא דלעילא, ומכלהו עלמין לא שליטא מכלא בר אדם וקב"ה עליה.

ר' נהוראי סבא פריש לימא רבא ואתרגיש ימא ואתאבידו כל אינון דהוו בארבא ואתרחיש ליה ניסא ונחית בשבילין ידיען בלבא דימא ונפק תחות ימא בישובא חדא וחמא מאינון בריין כלהו זעירין והוו מצלן צלותא ולא ידע מאי קאמרי. אתרחיש ליה ניסא וסליק, אמר זכאין אינון צדיקיא דמשתדלי באורייתא וידעין סתימין רזי דעילא ותתא, ווי לאינון דאפליגו על מליהו ולא מהימני.

[p. 53] מההוא יומא כד הוה אתי לבי רב ואמרי מלה דאורייתא הוה בכי. אמרו ליה אמאי את בכי.

אמר לון בגין דעברנא על מהימנותא דרבנן ומסתפינא מדינא דההוא עלמא. (בראשית א: 6) ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים. ר' יהודה אומר אלמלא הוה רקיע דאפריש בין מים למים הוה פליגו בעלמא מנייהו אבל [י ע"ב] האי רקיע עביד שלמא בינייהו ועלמא לא מתקיימא אלא על השלום. ת"ח קב"ה אקרי שלום, הוא שלום ושמיה שלום ואתקשר כלא בשלום.

רבי אבא אמר חמינא דהא שמא קדישא כלא הוא שלום וכלא חד וארחין מתפרשאן
להאי סטרא ולהאי סטרא.

י' דשמא קדישא אתקשר בתלת קשרין בגין דאיהי י' קוצא חד לעילא וקוצא חד לתתא
וחד באמצעיתא בגין דתלת קשרין אשתלשלו בה, חד קוצא לעילא דאיהו עלאה לאחזאה
כתרא עלאה דהוא מכל עלאין רישא דכל רישין והוא קאים על כלא.

[p. 54] חד קוצא באמצעיתא דא הוא רישא אחרא בגין דתלת רישין הוא וכל חד וחד
רישא בלחודוי, ועל דא קוצא דאמצעיתא דא הוא רישא אחרא דנפיק מקוצא דלעילא והוא
רישא לכל שאר רישין לאתבנא שמא קדישא והוא רישא סתימאה דכלא.
רישא אחרא תתאה הוא רישא לאשקאה גנתא והוא מבועא דמיין דכל נטיעין אתשקיין
מניה. ודא הוא י' בתלת קשרין ועל דא שלשלת איקרי כהאי שלשלאה דאתקשר דא בדא וכלא
חד.

תאנא בספרא דחנוך בשעתא דאתחזיאו ליה רוזין עלאין וחמא אילנא דגנתא דעדן
אחזיאו ליה חכמתא ברזא עלאה וחזא דכלהו עלמין הוו מתקשרין דא בדא ושאייל לון על מה
קיימין ואמרו ליה על יו"ד קיימי כלהו ומניה אתבניאו ואשתלשלו, וחמא דכלהו מזדעזעין
מדחילו דיו"ד ועל יו"ד אתתקין כלהו.

ובספרא דשלמה מלכא אמר מטון י' בקטפורה דתלתא דכלילין בקטפון דגופיה, חד
דחילו דכלא חד סתים שבילין חד נהר עמיקין. [p. 55] לבתר פריט באתון ביתא באשתכלוליה
דיו"ד הא בנינא דכולא ושליו דשמא קדישא, י' רישא דכלא אב לכלא, ו' בן דאוליד ונפק
מניה ומניה אשתכח ד' בת מטרוניתא דכל זיינין בידהא אשתכחו, טמירא בכלהו עלמין עלהא
נפקין ועאלין תתאי מנה אתזנו. הא יו"ד שליו דכלא ושמא קדישא אשתכלל ביה ואשתכח
סתים בגויה.

לבתר יו"ד אפיק כלא ושלשל כלא בקשורא חד דא בדא והא אוקמיה בוסיןא קדישאה.
י' אפיק ההוא נהר דכתיב ביה [p. 56] (בראשית ב: 10) ונהר יוצא מעדן כגוונא דא ה', והוא
נהר אפיק תרין בנין כמא דאתמר ומניה אתזנו. לבתר נפקין תרין בנין וברתא אתזנת מבן דא
ו', הא בן מלכא דשלמא כלא דיליה, לבתר אשתכח ה' דאתזנת מן ו' והא אוקימנא. אשתכח ד' עקרא
ושרשא ושליו דכלא הה"ד (משלי כד: 3) בחכמה יבנה בית.

תנן עשרה שמות אשתכללו ונפקין מהאי יו"ד, י' דהיא עשיראה דאתוון, וכלהו אעיל לון
בההוא נהר קדישא כד אתעברת ועשרה שמהן כלהו סתימאן בחד וכלהו סתימן ביו"ד, יו"ד
כליל לון יו"ד אפיק לון האי אב לכלא, אב לאבהן מניה נפקו ביה תבין.

ו"ד רמז לעשרה בחושבן אתוון, יו"ד כליל לון, ו"ד שלימו דכלא. ו"ד דכר ונוקבא, ד"ו קרינן לון תרין ועל דא אדם דו פרצופין אתברי ואינון פרצופין דכר ונוקבא הוו כגוונא דלעילא, ו"ד ואינון ד"ו מתתא לעילא וכלא חד מלה. תלת עשר מכילן תליין ביה ועל דא יו"ד כליל ו"ד כמא דאתמר והא אוקמוה.

[p. 57] ות"ח עשרה שמהן אינון לקביל עשרה אתוון. ובספרא דרב המנונא תמניא אינון ותריין דרגין לקביל שני רקיעין, ומשתניין שמהן עשרה ותשעה ותמניא ושבעה. קדמאה י"ה בגין דיו"ד כליל ה"א וה"א נפקא מן יו"ד, בגין כך חכמה י"ה אקרי. תנינא יהוה דאקרי אלהים בגין דההוא נהר דרחמי ובגין דדינין מתערין מניה כתיב רחמי ונקוד באלהים ולא אלהים. [יא ע"א]

[p. 58] תליתאה אל והוא גדול ודא אקרי האל הגדול. רביעאה אלהים דדינין אתערין ביה והוא גבורה תקיפא. חמשאה יהו"ה כללא דכל שלימו דמהימנותא ודא הוא רחמי בשלימו. שתיתאה ושיעאה צבאות אקרון. תמינאה א"ל חי כד"א (תהלים קלג: 3) כי שם צוה יי את הברכה חיים עד העולם, ודא צדיק דכל חיים נפקין מתמן ואקרי יהו"ה כד"א (שם יא: 5) יי צדיק, ודא הוא ו' זעירא דשמא קדישא, בגין כך ו"ו תרין. תשיעאה אדניי ודא מלכות קדישא דדינין נפקין מתמן לעלמא ודא הוא בתראה דכלהו שמהן.

ושם אהי"ה כללא וסתימא דקדמיתא והא אוקמוה כתרא עלאה רישא דכל רישין, שמה סתים ולא אתגליא ואתמר.

[p. 59] ובספרא דאגדתא עשרה שמהן כתיבן בגוונא אחרא ואנן לא תנינן הכי.

רבי אבא פתח (שיר ד: 16) עורי צפון ובאי תימן וגו' עורי צפון, אלן עולות דנשחטות בצפון בגין דאינון מחשבות בצפוני לבא ובאתר דדינא אשתכח בגין דמחשבה אשתכח בליליא בזמנא דדינא אשתכח ורוח צפון מנשבת בפלגות ליליא כד מתערי בני נשא וכנור דוד מנגן מאליו ומחשבתא דבני נשא מתערין. ובאי תימן, אליו שלמין דנשחטות בדרום בגין דאנון שלמא דכלא, שלמא בעלאי ובתתאי ואליו שלימו דסטרי עלמא, שלימו מסטרא דמהימנותא. והשלמים בגין דאינון שלמא בכלא, בעלים אכלי מנייהו ומתהניין מנייהו דהא שלמא הוא ליה [p. 60] ולכל עלמא. חטאות

ואשמות נאכלין לכהני בגין דאינון זמינין לכפרא עליהו ולאעברא חובייהו, ומכלהו קרבני לא חביבא קמי קב"ה כמו שלמים בגין דישתכח שלמא בעלאי ובתתאי.

ועילא מכלהו קטרת דאיהו שלים מכלא ולא אתי לא על חטא ולא על אשם ולא על עון אלא על שמחה כד"א (משלי כז: 9) שמן וקטרת ישמח לב והא אוקמוה, ועל דא קטרת לא מתקרב אלא בזמנא דשמן מתקרב הה"ד (שמות ל: 7-8) והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בבקר בבקר בהטיבו את הנרות יקטירנה, ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה, בגין דישתכח שמן וקטרת כחדא. ת"ח שלמים בכלא הוא שלמא וקטטותא לא אתער בעלמא, אבל קטרת קשיר קשירו דמהימנותא.

רבי אלעזר אמר כלהו עשרה שמהן כתיבי ואן תנינן קדמאה אהיה דא סתימא עלאה כמאן דאמר אנא מאן דאנא ולא אתיידע מאן הוא. אשר אהיה, דזמין [p. 61] לאתגליא באנון כתרין אחרנין דהא בקדמיתא סתים, לבתר שרי לאתגלאה עד דמטי לגלויא דשלימו קדישא. וכך כתיב במשה אהיה בקדמיתא סתימו דכלא, אנא מאן דאנא, ולבתר אשר אהיה, אנא זמין לאתגליא. לבתר אהיה בתראה ודא כד אמא מתעברא ועדיין הוא סתים. אימתי אתגליא, בזמנא דכתיב (שמות ג: 14) לך ואספת את זקני ישראל ואמרת אליהם יהוה אלהי אבותיכם וגו', דא שלימו דכלא, והכא הוא גלויא וקשורא דשמי. בגין כך קדמאה דכלא אהיה. תניינא י"ה בגין דחכמה אפיק ה"א וסתים ביה ולא אתפרש מניה לעלמין והא אוקמוה (בראשית ב: 10) ונהר יוצא מעדן כהאי גוונא, ואוליפנא מאבא יו"ד כמא דאתמר, לבתר יה דלא מתפרשן לעלמין ויו"ד אפיק ה"א כהאי גוונא י"ה, הרי יו"ד וההוא נהר דאפיק קמיה ואתמשך מניה. [p. 62] ולתתא תרין בנין דנפקי מנייהו, מסטרא דאבא י" נפיק בן דהא אחיד ביה ביו"ד ואחיד בההוא נהר, ומסטרא דאימא נפקת בת דאיהי נהר תתאה. והאי בן אתמשך לבתר ונפיק מנייהו [יא ע"ב] והוא וא"ן ודא ירית לאבא ואמא ואתקשר ביה מהימנותא דכלא ומניה אתזנת ההיא בריתא מההוא ירותא דהוא ירית.

ועל דא מאן דבעי למכתב שמה קדישא יו"ד בקדמיתא קוצא חד לעילא וקוצא חד באמצעא וקוצא חד לתתא והא אתמר. לבתר י"ה דלא מתפרשן לעלמין כגוונא דא בגין דאשתכחו תרווייהו בשלימו דכלא אב ואם בן ובת כגוונא דא י"ה. הרי לך כל שלימו דמהימנותא.

לבתר אתפשט מהימנותא ונפקי תרין בנין מכללא דא בארחייהו. בן נפיק מתרווייהו והוא וא"ן דשמה קדישא, בת נפקא מסטרא דאמא והיא ה"א בתראה דשמה קדישא ולא אשתלימת אלא עם וא"ן בגין דמניה אתזנת. ועל דא בעי למכתב וא"ן ולבתר ו"ה כגוונא דא

ו"ה, הרי ו' וההוא אתפשטותא דנפיק מניה כגוונא דההוא נהר דנפיק מן יו"ד בגין דמניה אתזנת והרי בן דנפיק מניה לתתא.

והא מלין אלין אוקים לון אבא והא אתאמרן ואנא כד מטינא למלין אלין אמינא לון בגין דפקדונא דאבא הכי, והכי בעי ב"נ לאזדהרא בשמא קדישא ויכתוב שמא קדישא כגוונא דא ודא הוא כדקא חזי [p. 63] ואי לאו לא אקרי שמא קדישא ואקרי פגים ומאן דפגים שמא קדישא טב ליה דלא איברי.

תליתאה יהוה דאקרי אלהים כמה דאתמר רחמי ונפיק מניה דינא ודא הוא ההוא נהר דנגיד ונפיק מעדן.

רביעאה אל גדול והא אתמר ודא גדולה.

חמשאה אלהים ובכל אתר דא גבורה.

שתיתאה יהוה רחמי שלימו דכלא עקרא דכלא קשרא דמהימנותא אחיד לכל סטרין ודא תפארת ישראל.

שביעאה ותמינאה צבאות ועל דא יהו"ה קריב בכלא אחיד לכל סטרין. לזמנין יי אלהים דהא קריבין אינון תפארת לגבי גבורה, לזמנין יי צבאות דהא קריבין אינון תפארת לגבי נצח והוד דאקרון צבאות, והא אתמר דאשתמודען מלי נביאי מהימני מפומיה כד אמר כה אמר יי אלהים וכד אמר כה אמר יי צבאות והווי ידעי מאן אתר קא אתיין מלין. תשיעאה שדי דאמר לעולם די דהא די ספוקא הוא וספוקא לא אתי לעלמא אלא מן צדיק דאיהו יסוד עולם דאמר לעולם די.

[p. 64] עשיראה אדני דהא דינא דמלכותא דינא ודאי והאי לאגחא קרבין דמלכא

בעלמא ודא גבורה תתאה ודא הוא צדק.

ואלין אינון עשרה שמהן דקב"ה אקרי בהו וכלהו אתקשרן דא בדא ביחודא שלים, ואלין אינון כתרין קדישין דמלכא דהוא אשתמודע בהו ואינון שמיה והוא אינון, וכד מתקשרן כלהו כחדא על ריחא דקטרת כדין אקרי קטרת קשורא דמתקשרי כחדא. זכאה חולקהון דצדיקייא דידיעין ארחוי דאורייתא וידעין לאשתמודעא ביקרא דמאריהון הה"ד (ישעיה סו: 18) ובאו וראו את כבודי.

ואם זבח שלמים קרבנו וגו'. ר' שמעון אומר כתיב (במדבר ז: 86) עשרה עשרה הכף בשקל הקדש, עשרה עשרה למאי קא אתי. אלא עשרה למעשה בראשית, עשרה למתן תורה, עשרה מאמרות במעשה בראשית, עשרה מאמרות במתן תורה. מאי קא מיירי, בגין דעלמא לא איברי אלא בגין דאורייתא דכל זמנא דישראל מתעסקי באורייתא עלמא מתקיים וכל זמנא

דישראל מתבטלי מאורייתא מה כתיב, (ירמיה לג: 25) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים
וארץ לא שמתני.

[p. 65] ת"ח עשרה מאמרות במעשה בראשית כדתנינן בעשרה מאמרות נברא העולם,

עשרה מאמרות למתן תורה. כתיב (שמות כ: 2) אנכי יי' אלהיך, וכתוב במעשה בראשית
(בראשית א: 3) יהי אור ויהי אור, דא הוא מהימנותא דקב"ה [יב ע"א] אור אקרי דכתיב
(תהלים כז: 1) יי' אורי וישעי ממי אירא.

[p. 66] כתיב (שמות כ: 3) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני, וכתוב במעשה בראשית

(בראשית א: 6) יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים. יהי רקיע, אלן ישראל דאינון
חולקא דקב"ה דאחידן בההוא אתר דאקרי שמים. והיינו דזמנא חדא שלח רבי ייסא סבא
לרבי אלעאי אמר הא כל שאר עמין יהיב לון קב"ה לרברבין ממנו שולטנין, לישראל באן אתר
יהיב לון. שלח ליה ויתן אתם אלהים ברקיע השמים, ושפיר שלח ליה.

בתוך המים, בין מילי דאורייתא. ויהי מבדיל בין מים למים, בין קב"ה דאיהו באר מים
חיים ובין ע"ז דאיהו (ירמיה ב: 13) בארות נשברים אשר לא יכילו המים דאינון מים סרוחים
מכונסים, ועל דא ישראל קדישין מבדילין בין מים למים.

כתיב (שמות כ: 7) לא תשא את שם יי' אלהיך לשוא, וכתוב במעשה בראשית (בראשית

א: 9) יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד. ת"ח כל מאן דאומי בשמא קדישא לשקרא
כאילו פריש אימא מאתרה לעילא וכתרין קדישין לא מתיישרן בדוכתייהו כד"א (משלי טז: 28)
ונרגן מפריד אלוף, ואין אלוף אלא קב"ה. וכתוב יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד, לא
תשוי פרודא בגין אומאה דשקרא. אל מקום אחד, כדקא חזי באתריה דקשוט ולא לא אתר
אחרא דשקרא. ומאי שקרא הוא, דאזלין מיא לאתר אחרא דלאו הות דיליה.

[p. 67] כתיב (שמות כ: 8) זכור את יום השבת לקדשו, וכתוב במעשה בראשית תדשא

הארץ דשא. אימתי אתרביאת ארעא קדישא ואתעטרת בעטרהא, הוי אימא ביום השבת דהא
כדין אתחברת כלה במלכא לאפקא דשאין וברכאן לעלמא.

כתיב כבד את אביך ואת אמך וגו', וכתוב במעשה בראשית יהי מארת ברקיע השמים.

מאי קא מיירי, אלא אלן מאורות דא הוא אביך ואמך. אביך דא שמשא, אמך דא סיהרא, ואין
שמשא אלא קב"ה דכתיב (תהלים פד: 12) כי שמש ומגן יי' צבאות וגו', ולית סיהרא אלא כנסת
ישראל דכתיב (ישעיה ס: 20) וירחך לא יאסף, ועל דא כלא חד.

[p. 68] כתיב לא תרצח, וכתוב במעשה בראשית ישרצו המים שרץ נפש חיה, ואת לא

תקטול ב"י דאקרי הכי דכתיב ויהי האדם לנפש חיה, ולא תהיה כדגים הללו דרברבי בלעי לזוטרי.

כתיב לא תנאף, וכתוב במעשה בראשית תוצא הארץ נפש חיה למינה, דלא ישקר ב"י באנתו אחרא דלאו היא בת זוג, ועל דא כתיב תוצא הארץ נפש חיה למינה, דלא תוליד אתתא אלא ממינה. ומאן הוא מינה, דא בן זוגה.

כתיב לא תגנוב, וכתוב במעשה בראשית ויאמר אלהים הנה נתתי לכם את כל עשב זורע זרע. מה דיהבית לכו ואפקדית לכו יהא לכו ולא תגנוב מה דהוא לאחרא. כתיב במתן תורה לא תענה ברעך עד שקר, וכתוב במעשה בראשית נעשה אדם בצלמנו כדמותנו. מאן דהוא בדיוקנא דמלכא לא תסהיד ביה שקר, ומאן דאסהיד ביה שקר בחבריה כאילו אסהיד לעילא.

כתיב לא תחמוד אשת רעך, וכתוב במעשה בראשית לא טוב היות האדם לבדו. הא בת זוגך לקבלך ועל דא לא תחמוד אשת רעך.

[p. 69] והיינו עשרה מאמרות למעשה בראשית ועשרה מאמרות למתן תורה והיינו (במדבר ז: 86) עשרה עשרה הכף בשקל הקדש, בשקל הקדש אתתקלו כחדא בשקולא חדא, ובגיני כך קאים עלמא ואשתכח ביה שלמא. ועל דא ואם זבח שלמים קרבנו, לקיימא עלמא בשלמא. ולא עוד אלא דמכפר על מצות עשה ועל מצות לא תעשה בגין לאטלא שלם על כלא. כתיב (איוב כה: 2) המשל ופחד עמו עושה שלום במרומו. האי קרא אוקמוה חברייא, אבל המשל, דא [יב ע"ב] אברהם דכתיב ביה (בראשית יב: 2) ואגדלה שמך, וכתוב נשיא אלהים אתה בתוכנו וגו'. ופחד, דא יצחק דכתיב (שם לא: 42) ופחד יצחק היה לי. עושה שלום במרומו, זה יעקב דכתיב (מיכה ז: 20) תתן אמת ליעקב, וכתוב (זכריה ח: 19) והאמת והשלום אהבו, דאמת ושלום קשיר דא בדא. ועל דא הא שלימותא דכלא ושלמים שלימותא הוא ושלמא דכלא, ומאן דקריב להון אסגי שלמא דכולי עלמא. יעקב עביד שלום כמא דאמרן בגין דאחיד להאי ולהאי, ושלמים אחידן למצות עשה [p. 70] ולמצות לא תעשה בהאי סטרא ובהאי סטרא ועל דא אקרי שלמים, ורזא דמלה דכתיב (בראשית כה: 27) ויעקב איש תם, ומתרגמי גבר שלים, שלים לעילא ותתא.

רבי אחא אמר כתיב (ויקרא ז: 12) אם על תודה יקריבנו. תודה מאי קא מיירי, כד"א (שם ה: 5) והתודה אשר חטא עליה, עליה דייקא. ועל דא חלות מצות, וחלות מצות הא אוקמוה ועל מה אתיא מצה וחלת כתיב חסר בגין חטא עליה.

[p. 71] תאני רבי חייא כתיב על זבח תודת שלמי, הא שלימו דכלא. שלמי תרי, תודה

אתידע.

א"ל רבי יהודה תודה ידיע, שלמי מהו תרי.

א"ל תרי ווין ו"ו דהיינו שלימו דכלא.

א"ר יצחק תודת שלמי, דאטיל שלמא בכלא ואתער רחמי בכלהו עלמין.

ר' יוסי אמר הא דר' חייא שפיר דכנסת ישראל אתברכא מאינן תרי דאינון שלימו

דכלא.

ר' יוסי אמר לחם חמץ הא ידיע והא אתמר כמה דהוה חטאה כך הוא מקרב בהווא

גוונא ממש.

ת"יח חלת מצות חסר כמה דאתמר. בלולות בשמן ורקיקי מצות, למאי קא רמיזא.

[p. 72] אמר ר' שמעון הני אינון (בראשית ג: 24) להט החרב המתהפכת וגו', בגין דכלהו

אתמנן על ארחייהו דבני נשא לאינון דעברין על פתגמי אורייתא, ועל דא כולא בלולות בשמן

לאמשכא משח רבות מאתר עלאה לתתא ויתברכון כלהו כחדא מהווא משח רבות קודשא.

ודא הוא יין לנסך והא אוקמוה רביעית ההין, ובאתר חד תלי יין ושמן ומים לנסוך והא

אוקימנא מלי. מים לאשקאה גנתא וכל אינון נטיעין ועל דא אית מים ואית מים. יין אית אתר

דאיהו טוב ואית אתר דאיהו לאענשא דאיהו דינא, ועל דא מאן דחמי ליה בחלמיה אית למאן

דאיהו טב ואית למאן דאיהו דינא. אי ת"יח הוא כתיב (תהלים קד: 15) ויין ישמח לבב אנוש,

וכתיב (שיר א: 2) כי טובים דודיך מיין, ודא הוא יין דמנטרא דחד לכלא. ואי לאן

(משלי לא: 6) תנו שכר לאובד ויין למרי נפש, אית יין אחרא דהוא דינא. [p. 73] ועל דא בעי

לקרבא אלין מלין לקרבניה בגין דיתעבר דינא ויתער רחמי, אתעבר יין ואתי יין וכן בכלא.

ושמן לא אעדי מן קרבניה לעלמין בר במנחת קנאות דכתיב (במדבר ה: 15) לא יתן עליה

שמן וגו' דהא הכא לא בעיא רחמי דהא כלא דינא דכתיב (שם: 27) וצבתה בטנה ונפלה ירכה,

(שם: 21) יתן יי' אותך. ועל דא וזאת תורת זבח השלמים, אם על תודה יקריבנו.

[p. 74] רבי חזקיה הוה יתיב קמיה דר' יצחק, קמו בפלגות ליליא למלעי באורייתא.

פתח רבי יצחק ואמר (תהלים קלד: 1) שיר המעלות הנה ברכו את יי' כל עבדי יי' העומדים

בבית יי' בלילות. האי קרא הא אוקמוה חברייתא והא אתמר, אבל האי שבחא הוא דכל אינון

בני מהימנותא. ומאן אינון בני מהימנותא, אינון דמשתדלי באורייתא וידעין ליחדא שמא

קדישא כדקא יאות, ושבחא דאינון בני מהימנותא אינון דקיימי בפלגות ליליא למלעי [יג

ע"א] באורייתא ומתדבקי בה בכנסת ישראל לשבחא לקב"ה במלי אורייתא.

ת"יח בשעתא דבר נש קאים בליליא למלעי באורייתא ורוח צפון אתער ואתפלג ליליא
ההיא אילתא קיימא ומשבחת ליה לקב"ה, ובשעתא דהיא קיימא כמה אלף וכמה רבבן קיימין
עמה בקיומיהו וכלהו שראן לשבחא למלכא קדישא. ההוא מאן דזכי וקם בפלגות ליליא
למלעי באורייתא קב"ה אצית ליה כמא דאוקמוה דכתיב (שיר ח: 13) היושבת בגנים חברים
מקשיבים לקולך השמיעני. [p. 75] וכל אינון אוכלוסין לעילא וכל בני תושבחתא דמזמרי
למאריהון כלהו משתככי בגין תושבחתא דאינון דלען באורייתא ומכרזי ואמרי (תהלים קלד: 1)
הנה ברכו את יי כל עבדי יי, אתון ברכו את יי, אתון שבחו את יי, אתון אעטרו למלכא.
וההיא איילתא מעטרת ביה בההוא ב"נ קמי דמלכא ואמרת חמי במאי ברא אתינא לקמך,
במאי ברא אתערנא לקמך. ומאן אינון דשבחא כלא דלהון קמי מלכא, הה"ד העומדים בבית יי
בלילות, אלן אקרון עבדי יי, אלן אתחזון לברכא למלכא הה"ד (שם: 2) שאו ידיכם קדש
וברכו את יי, אתון אתחזון דמלכא קדישא אתברך על ידיכו.
שאו ידיכם קדש. מהו קדש, אתר עלאה דמבועא דנחלא עמיקא נפיק מיניה דכתיב ונהר
יוצא מעדן, ועדן הוא דאקרי קדש עלאה, בגיני כך כתיב שאו ידיכם קדש וברכו את יי. וב"י
דעביד כן וזכי להאי מאי קא מכרזי עליה, יברכך יי מציון, את תברך לקב"ה מאתר דאקרי
קדש עלאה והוא יברך לך מאתר דאקרי ציון. ואת ומטרוניתא תתברכון כחדא, כמא דזווגא
דילכון הוה כחדא לשבחא למלכא כך מההוא אתר דמתברכא מההוא אתר ממש יזמין לך
ברכאן הה"ד יברכך יי מציון. ולא עוד אלא וראה בטוב ירושלם. מאן טוב ירושלם, אינון
ברכאן דנפקי לה ממלכא ע"י [p. 76] דההוא דרגא קדישא, ועל דא יברכך יי מציון וגו', כלא
חד מלה.
ולא עוד אלא וראה בניס לבניך וגו'. וראה בניס לבניך שפיר, מהו שלום על ישראל, מאי
קא בעיא הכא ישראל. אלא בגין דאסגי שלמא לעילא דכד הוא זכי לכל האי אסגי שלמא
לעילא ותתא. שלום על ישראל סתם ושלום שבחא הוא דעלאי ותתאי שבחא הוא דכל עמין,
ומילי דאורייתא אסגין שלמא בעלמא דכתיב (שם כט: 11) יי עוז לעמו יתן יי יברך את עמו
בשלום.

נפש כי תחטא. ר' יוסי פתח (שיר ב: 6) עד שיפוח היום ונסו הצללים אלך לי אל הר המור
ואל גבעת הלבונה. כמה אית להו לבני נשא לאזדהרא מחובייהו דלא למחטי קמי מאריהון
דהא בכל יומא נפיק כרוזא ואומר אתערו לבייכו לקמי מלכא קדישא, אתערו [p. 77]
לאזדהרא מחובייכו, עיינו בנשמתא קדישא דיהב בגווייכו מאתר קדישא עלאה. דתנין בשעתא
דקב"ה אפיק אינון נשמתין לנחתא בבני נשא אסהיד בכל חדא בכמה ויעודין בכמה קסטורין

בגין לנטרא פקודוי. ולא עוד אלא דאעבר לה באלף ותמניא אלפי עלמין לאשתעשע בהו ולמחמי יקרא דאינון דמשתדלי באורייתא, נפקא וקיימא קמי מלכא בלבוש יקר בדיוקנא דהאי עלמא, בלבוש נהורא עלאה אסתכלת ביקרא דמלכא כל יומא ואעטרו לה בכמה עטרין.

בשעתא דמטי זמנא לנחתא לעלמא עבדת מדורא בגן עדן תלתין יומין למחמי יקרא דרוחיהון דאינון צדיקייא וסלקא לאתרה, לבתר נחתא לעלמא. [יג ע"ב] אעטר לה מלכא קדישא בשבע עטרין עד דאתת ועאלת לאתרה ויתבא בהאי עלמא ואשתדלת בחשוכא. אורייתא תוהת עלה ואמרת ומה כל יקרא דא וכל שלימותא אשלים לנפשא מלכא עלאה והיא חבאת קמיה. נפש כי תחטא, ומה דין הוא דתחטא.

[p. 78] ואמר ר' יוסי נפש כי תחטא, אהדרנא לקרא עד שיפוח היום, עיטא להאי נפש

לאזדהרא מחובהא ותיתוב לאתדכאה עד שיפוח היום, עד לא תפוח יומא דהאי עלמא וייתיה ההוא יומא תקיפא דיתבע לה מלכא דינא לנפקא מהאי עלמא.

ונסו הצללים, דא הוא רזא דחברייא דקאמרי בשעתא דמטי זמנא דב"נ לנפקא מעלמא

צולמא דבר נש אתעבר מניה הה"ד עד שיפוח היום, עד דינשוף יומא לנפקא מהאי עלמא. ונסו הצללים, דיתעבר צולמא, יתוב לקמי מאריה.

ר' אלעזר אמר תרי צולמי אית ליה לב"נ כד איהו בקיומיה חד רברבא וחד זעירא

ומשתכחי כחדא, כדן ב"נ בקיומיה ועל דא ונסו הצללים כתיב. כדן בעי בר נש לאסתכלא בעובדוי ולאשתקנא קמי מאריה ויודי עלייהו בגין דקב"ה רחום אקרי ומקבל לאינון דתייבין קמיה. ודא הוא עד שיפוח היום ונסו הצללים דכיון דאינון צללים מתעברין מיניה ואיהו תפיס בקולרא תשובה היא אבל לא מעליא כ"כ כזמנא דאיהו קאים בקיומיה, ושלמה מלכא אכריז ואמר (קהלת יב: 1) וזכור את בוראך בימי בחורותיך וגו'. ועל דא עד שיפוח היום וגו' דבעי ליה לב"נ לתקנא עובדוי דכד מטון יומוי לסלקא מן עלמא קב"ה תוה עליה ואומר נפש כי תחטא

ושמעה קול אלה, והא אומינא לה באומאה דשמי דלא לשקרא בי [p. 79] ואסהדית בה כד נחתא. והוא עד, ודאי מכמה זמנין דאסהדית בה לנטרא פקודי. בגין כך הואיל וב"נ הוא עד בשעתא דיתוב קמי מלכא או ראה או ידע, או ראה אינון חובין דעבד ואסתכל בהו, או ידע בבירורא דמלה דהוא עבר על פקודא דמאריה, אם לא יגיד, אי לא אודי מינייהו קמי מאריה מה כתיב כד יפוק מהאי עלמא, ונשא עונו. וכד ישא עונו היך פתחין ליה פתחא והיך יקום קמי מאריה, ועל דא נפש כי תחטא כתיב.

נפש כי תחטא. ר' אבא פתח (תהלים מד: 18) כל זאת באתנו ולא שכחנוך ולא שקרנו

בבריתך. כל זאת באתנו, כל אלו באו עלינו מבעי ליה, אלא כל דינין דלעילא אתו עלנא ולא

שכחנוד ולא אנשינא מילולי אורייתך. מכאן אוליפנא כל מאן דאנשי מילולי דאורייתא ולא בעי למלעי בה כאלו אנשי ליה לקב"ה דהא אורייתא כלה שמא דקב"ה הוי.

[p. 80] ולא שקרנו בבריתך, דלא משקר בהאי את קיים קדישא דרשים ביה בבר נש

דכל מאן דמשקר ביה כאלו משקר בשמא דמלכא בגין דשמא דמלכא אתרשים ביה בבר נש. וקרא אחרא אודי ביה בהאי קרא דכתיב (שם: 21) אם שכחנו שם אלהינו ונפרוש כפינו לאל זר. אם שכחנו שם אלהינו, כד"א ולא שכחנוך, דא אורייתא דאיהי שם אלהינו. ונפרוש כפינו לאל זר, כד"א ולא שקרנו בבריתך, וכלא חד מלה. מאי שקרא הכא, דפריש כפוי לרשותא אחרא ומשקר בהאי ברית. ועל דא אורייתא אחידא בדא דכל מאן דמנטר להאי כאלו נטיר אורייתא כלה, ומאן דמשקר בהאי כאלו משקר באורייתא כלה.

[p. 81] תא חזי אברהם עד לא אתגזר לא אתמר דאיהו נטר אורייתא, כיון דאתגזר מה

כתיב, (בראשית כו: 5) עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמתי מצותי חקותי ותורתי, וכלא בגין דאתגזר ורשים ביה רשימא קדישא ונטר ליה כדקא יאות סליק ליה כאלו נטיר אורייתא כלה. יצחק [יז ע"א] כמו כן כתיב (בראשית יז: 21) ואת בריתי אקים את יצחק, ועל דא אורייתא אקרי ברית.

ת"ח יוסף בגין דנטיר להאי את קיימא ולא בעא לשקרא ביה זכה ליקרא בהאי עלמא

ובעלמא דאתי, ולא עוד אלא דקב"ה אשרי שמיה בגויה הה"ד (תהלים פא: 6) עדות ביהוסף שמו. זכה לברכתא דהאי עלמא ולברכתא דעלמא דאתי.

א"ר יצחק כתיב (דברים לג: 17) בכור שורו הדר לו וגו'. יוסף זכה בשור דאיהו קדמאה

לקרבנא.

[p. 82] א"ל רבי יהודה אי הכי אמאי אתברך במלה דאיהו שמאלא, בימינא איבעי ליה

דהא כתיב (יחזקאל א: 10) ופני שור מהשמאל.

א"ל בגין דיגין על חוביה דירבעם.

א"ל רזא אוליפנא בהאי קרא דכיון דיוסף נטיר ליה להאי ברית דהאי ברית אחיד

בתרין דרגין ואינון תרין דרגין לעילא בשמהן אקרונ, ואוליפנא בפרשת פרה אדומה דהאי פרה חד דרגא הוי וזווגא דפרה שור אקרי ודא הוא בכור שורו הדר לו ודא, ולאן האי כשור דעלמא אלא וקרני ראם קרניו, עלאה הוא על כל אחרנין ועל דא בהם עמים יגת יחדיו אפסי ארץ.

משמע דכל מאן דנטיר להאי רשימא קדישא אינון תרין דרגין עלאין אתקשרן ביה לנטרא ליה בכלא ולאעטרא ליה ביקרא עלאה, ועל דא זכה הוא בתרין מלכו חד הוא וחד בנוי דכיון דשלמה אידבק בנשים נכריות אתיהיב מלכותא לירבעם ועל דא ברית חביב מכלא.

בגניני כך א"ר שמעון האי ב"נ דאוליד בר אתקשר בשכינה דהיא פתחא דכל פתחין
עלאין פתחא דאתקשר [p. 83] בשמא קדישא, דא"ר שמעון הוא דמא דנפיק מההוא רביא
נטיר קמי קב"ה ובשעתא דדינין מתערין בעלמא אשגח קב"ה בההוא דמא ושזיב עלמא, ובגניני
כך כתיב (בראשית יז: 12) ובן שמונת ימים ימול לכם כל זכר וגו', וכתיב (תהלים צ: 10) ואם
בגבורות שמנים שנה, וכלא בחד מתקלא סלקא.
תאנא בההוא דמא זכי עלמא לאתבסמא בחסד וקיימין כלהו עלמין דכתיב (ירמיה
לג: 25) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתני. אם לא בריתי תינח, יומם
ולילה למה.

א"ר שמעון תרין כתרין אתאחדן כחדא ואינון פתחא דכל שאר כתרין, ותאנא חד דינא
חד רחמי מתבסמין דא בדא דכר ונוקבא, בסטרא דדכורא שריא חסד, בסטרא דנוקבא שריא
דינא, ובגניני כך חד חוורא וחד סומקא בגין לאתבסמא דא בדא, ובגניני כך מתקשרין דא בדא
ואתבסם כלא, ודא הוי ברית דאקרי יומם ולילה דאחיד בתרווייהו. [p. 84] ועל האי אקרי בר
נש שלים דכתיב (בראשית יז: 1) התהלך לפני והיה תמים. אימתי אקרי תמים, כד זכה
בתרווייהו ביומם ולילה, וכתיב (תהלים מב: 9) יומם יצוה יי חסדו ובלילה שירה עמי, ותרווייהו
אחסין אברהם ולא אתקיימא ביה חסד בקיומא שלים עד דאתגזר, כיון דאתגזר אתקיים ביה
וזכה לתרווייהו ואקרי שלים כמא דתנין דכתיב (בראשית יח: 1) והוא יושב פתח האהל כחום
היום. פתח האהל, דא היא כתרא עשיראה דמלכא דאיהי פתחא לכל משכנא קדישא דשאר
כתרין, וכתיב (תהלים קיח: 19) פתחו לי שערי צדק, וקרייה דוד מלכא פתחא דכתיב זה השער
ליי.

כחום היום, בנהירו נהירו דחסד חולק עדביה, כמה דיתיב בהאי יתיב בהאי. אימתי
אתקיימו ביה, כד אתגזר ובגניני כך כתיב ברית יומם ולילה.
[p. 85] תאנא כתיב (שמות יב: 23) ופסח יי על הפתח. מאי ופסח יי על הפתח, דשריא
על האי פתחא חסד לאתבסמא ובגניני כך ולא יתן המשחית.
א"ר אלעזר והא תנין גיורא דאתגזר ועייל תחות גדפוי דשכינה אקרי גר צדק ולא יתיר,
גר צדק ודאי, זכי למיעל בההוא [יד ע"ב] כתרא דצדק ואת אמרת דזכי לתרווייהו.
א"ל ר' שמעון אלעזר ברי לא דמי מאן דאתי משרשא קדישא ומגזעא דקשוט למאן
דאתי מזהמא בישא ומשרשא דגעלי בישין תקיפין. בישראל כתיב בהו (ירמיה ב: 21) ואנכי
נטעתיך שורק כולן זרע אמת, באומות העולם כתיב (יחזקאל כג: 20) אשר בשר חמורים בשרם
וזרמת סוסים זרמתם. [p. 86] ובגין כך ישראל קדישין זרעא דקשוט גזעין דאתבסמו בטורא

דסיני ואתפסק מנהון כל זוהמא כלהו מתבסמין וכלהו עיילין בקיומא קדישא דיומס ולילה למהוי שלימין בכלא, אבל אומות העולם קשיא למעבר מנייהו זוהמא ואפילו עד תלתא דרין, ובגיני כך תנינן טוב שבגנים וגו', ובגיני כך גר צדק ודאי. דאמר רב המנונא סבא אומות העולם עד דלא אתגזרו שריין בכתרין תתאין דלא קדישין ורוח מסאבא שריא עליהו, כיון דאתגזרו שריין בכתרא קדישא שכינתא דשלטא על כל שאר כתרין תתאין ורוח קדישא שריא עליהו, אבל ישראל קדישין בני קדישין דגזעין ושרשין אתבסמו בהימנותא שלימתא קדישא בשעתא דאתגזר בשריה שריא בכלא דכתיב (דברים ד: 4) ואתם הדבקים ביי אלהיכם חיים כלכם היום.

[p. 87] והיה כי יחטא ואשם והשיב את הגזלה אשר גזל או את העושק אשר עשק או את הפקדון אשר הפקד אתו או את האבדה אשר מצא. רבי יוסי פתח (ישעיה נד: 9) כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי נח עוד על הארץ. האי קרא קשיא. כתיב (בראשית ז: 10) ומי המבול היו על הארץ, וכתיב (שם ט: 11) ולא יכרת כל בשר עוד ממי המבול. מי המבול כתיב ולא מי נח, וכתיב כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי נח. זאת לי, הם לי איבעי ליה. אלא הכי תאנא כד זכאין סגיאין בעלמא קב"ה חדי עמהון ומשתבח בהון דתנינן כד אשתכח זכאה בעלמא אשתכח ביה שלמא, כביכול אטיל שלמא לעילא וכל עלמין בגיניה מתברכאן ואטיל שלמא בפמליא של מעלה. מנא לן, דכתיב (ישעיה כז: 5) או יחזק במעזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי. תרין שלמין למאי הכא, אלא יעשה שלום לי דאשרי דכר ונוקבא, שלום יעשה לי דמתברכין אבהו.

מאי איכא בינייהו. אמר ר' יוסי כד מתברכין אבהו שלום יעשה לי דאקדים שלום בכלא ובגין כך שלום קדים. יעשה שלום לי, מאי טעמא לא אקדים שלום הכא. [p. 88] אלא בגין דיתעבר חויה דשריא בנוקבא בקדמיתא וייתי דכורא למשרי באתריה ובגין כך יעשה אקדים ולבתר שלום.

תאנא בזמנא דזכאה שארי בעלמא דינין לא מתערין ולא שליטין בעלמא משום דההוא ב"נ זכאה את הוא בעלמא וקב"ה בגיני כך בעי ביקריה ועלמא מתקיים בגיניה. תאנא א"ר יוסי בזמנא דבני עלמא אשתכחו חייבין קמיה דקב"ה ההוא זכאה דישתכח בעלמא בעי קב"ה לאשתעא בהדיה בגין דיבעי רחמי על עלמא ויתפייס בהדיהו. מה עביד קב"ה, משתעי בהדיה אינון חובי עלמא ואמר ליה לאוטבא ליה בלחודוי ולשיצאה כלהו. מה אורחוי דההוא ב"נ זכאה, שביק דידיה ונסיב לכולי עלמא בגין דאתפייס קב"ה בהדיהו.

מנא לן, ממשה. אמר ליה קב"ה ישראל חבו באותו מעשה. אמר ליה הרף ממני וגו'. בההיא שעתא אמר משה אי בגין יקרא דילי ישתצון ישראל מעלמא דין, טב לי לממת ולא יימרון דשביקנא ההוא דכולי עלמא בגין יקרא דילי. מיד ויחל משה ואושיט גרמיה למיתה בכמה אתרין בגיני ישראל דכתיב ועתה אם תשא חטאתם וגו'. ותאנא לא זז משם עד דמחל קב"ה לישראל הה"ד וינחם יי' על הרעה אשר דבר לעשות לעמו, וכתוב (במדבר יד: 20) ויאמר יי' סלחתי כדברך.

[p. 89] ואלו לנח כתיב (בראשית ו: 13) ויאמר אלהים לנח קץ כל בשר בא [טו ע"א] לפני כי מלאה הארץ חמס. אמר ליה נח ולי מה את עביד. אי"ל ואני הנני מקים את בריתי אתך וגו' עשה לך תבת עצי גפר. ולא בעא רחמי על עלמא ונחתו מייא ואובידו בני עלמא ובגין כך מי נח ודאי דביה הוו תליין ולא בעא רחמי על עלמא.

מכאן אי"ר יוסי מאי דכתיב (בראשית ט: 20) ויחל נח איש האדמה. ויחל כד"א (במדבר ל: 3) לא יחל דברו, דאתעביד חול. איש האדמה, דבגיניה אשתציאת ארעא דלא בעא רחמי עלה. ד"א איש האדמה, דבגיניה אתתקנת לבתר דאשתציאו קדמאי דכתיב ולא אוסיף עוד להכות את כל חי כאשר עשיתי.

[p. 90] תאנא מי נח אקרין דהוא גרים דאקרין על שמיה.

אי"ר יוסי זאת לי, מאי קא מיירי. אלא אמר קב"ה מי נח גרמו לי דאגלי זאת בעלמא דכתיב זאת בריתי, זאת אות הברית אשר אני נותן, את קשתי נתתי בענן והיתא לאות ברית, כלומר לית למאן דאשגח אלא ליקרא דשמי דרמיזא בזאת, ומאן גרים לי, מי נח.

ומכאן סימנא לצדיקא וחסידא דלא אתגלייא ולא אצטריך עלמא להאי זאת. ומאי נינהו, ההוא דבעי רחמי על עלמא ויתחזי לאגנא עלוי כגון ר' שמעון בן יוחאי דלא אצטריך עלמא ביומוי להאי ברית דהוא הוה סימנא בעלמא דלא הוה גזרה דאתגזר לעילא דלא מבטל לה. והיינו דכתיב (שמואל ב כג: 3) מושל באדם, קב"ה מושל באדם, ומי מושל בקב"ה, כביכול צדיק דקב"ה גוזר ואיהו מבטל. [p. 91] כגון ר' שמעון בן יוחאי דיומא חד הוה יתיב אבבא דתרעא דלוד, זקף עינוי חזא שמשא דנהיר ואסתים נהורא תלת זמני. אדהכי אחשך נהורא ואתחזי בשמשא אוכמא וירוקא.

אמר לר' אלעזר בריה תא אבתראי ונחמי דהא ודאי גזרה אתגזר לעילא וקב"ה בעי לאודעא לי דודאי תלתין יומין תליא ההוא מלה דאתגזר לעילא עד דאודעיה קב"ה לצדיקי הה"ד (עמוס ג: 7) כי לא יעשה יי' אלהים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים.

עד דהוו אזלי עאלו בההוא כרם. חמו חד חויא דהוה אתי ופומא פתיחא ומלהט בעפרא, אשתניק ר' שמעון וקטפר ידוי ברישיה דחויא, שכך מאיך לפומיה וחמא לישניה מרחיש. אי"ל

חויא חויא זיל ואימא להווא חויא דהא ר' שמעון בן יוחאי בעלמא שכיח. עייליה ברישיה לחד נוקבא דעפרא, אמר גוזרנא כשום דתתאה אתחזר לנוקביה דעפרא כך עלאה אתחזר לנוקביה דתהומא רבא.

[p. 92] רחיש ר' שמעון בצלותא. עד דהוו מצלי שמעו חד קלא פוטקרא דקטפא עולו לאתרייכו, קטפירא דבורייני לא שריין בעלמא דהא ר' שמעון בן יוחאי בטיל לון. זכאה אנת ר' שמעון בן יוחאי דמארך בעי ביקרך על כל בני עלמא. במשה כתיב (שמות לב: 11) ויחל משה, משמע דאחיד ליה פרגדא, ואנת ר' שמעון גוזר וקב"ה מקיים, הוא גוזר ואתה מבטל. אדהכי חמו דנהיר שמשא ואתעבר ההוא אוכמא, אמר ר' שמעון ודאי הא עלמא אתבסס. עאל לביתיה ודרש (תהלים יא: 7) כי צדיק יי צדקות אהב ישר יחזו פנימו. מ"ט צדיק יי צדקות אהב, משום דשר יחזו פנימו. מאי פנימו, פנימו דבני עלמא למבעי רחמין עלייהו דעלמא דאצטרכן.

[p. 93] א"ל ר' אלעזר אי הכי ישר יחזו פנימו, יחזה פנימו איבעי ליה או ישרים יחזו, מאי ישר יחזו.

א"ל רזא עלאה דאינון ימי קדם דעתיקא סתימא דכל סתימין וימי עולם דזעיר אפינ אקרו פנימו דאינון חמאן בארח מישר מה דאצטרך למחמי. תאנא בשעתא דקב"ה אשגח בעלמא וחמא דמתכשרן עובדיהון לתתא אתגלייא עתיקא קדישא בזעירא ומסתכלן כל אינון אנפין באנפין סתימן ומתברכן. מ"ט מתברכן, משום דמסתכלן אליון באליון אנפין באנפין בארח מישר דלא סטיין לימינא ושמאלא הה"ד [טו ע"ב] ישר יחזו פנימו ומשקאן דא לדא עד דאתברכן כלהו עלמין ואשתכחו עלמין כלהו כחד וכדין אתקרי (זכריה יד: 9) יי אחד ושמו אחד.

[p. 94] וכד חובי עלמא סגיא או סתים עתיקא קדישא ולא משגחן אנפין באנפין וכדין דינין מתערין בעלמא וכרסיא רמיו ועתיק יומין אתכסי ולא אתגלייא הה"ד (דניאל ז: 9) חזה הוית עד די כרסוון רמיו, דאינון כתרין עלאין דמשקיין לכלהו אחרנין לא קיימי בקיומיהון, ומאן אינון, אבהן. ועתיק יומין יתיב, יתיב ולא אתגלייא וכדין מהפכין חייבי עלמא רחמי לדינא.

תאנא מסטרא דאימא נפקין גרדיני גליפין מאחדן בקולפוי דגבורה שליטין על רחמי כד"א (במדבר טז: 11) הנועדים על יי, על יי ממש. וכדין אשתכחו עלמין חסירין דלא שלימין ממש וקטטותא אתער בכלהו. ואי בני עלמא מכשירין עובדיהון לתתא מתבסמן דינין ומתעברן ומתערן רחמי ושליטין על ההוא בישא דאתער מדינא קשיא, וכד מתערין רחמי חדו וניחומין

משתכחין משום דשליטין על ההוא בישא הה"ד (שמות לב: 14) וינחם יי' על הרעה, וינחם משום דשליטא על הרעה ואתכפיא דינא קשיא ושליטין רחמי.

[p. 95] תאנא בשעתא דמתבסמן דינין ושליטין רחמי כל כתרא וכתרא תב בקיומיה ומתברכאן כלהו כחדא. וכד תייבין כל חד וחד לאתריה ומתברכין מתבסמא אמא בקלדיטי גליפין ותבין לסטרהא וכדין אתקרי תשובה גמורה ואתכפר עלמא דהא אימא בחדוותא שלימתא יתבא בשלימותא דכתיב (תהלים קיג: 9) אם הבנים שמחה, וכדין יתקרי יום הכפורים וכתיב (ויקרא טז: 30) לטהר אתכם מכל חטאתיכם, ומתפתחין ביה חמשין תרעין דסטרי גליפין.

תאנא כתיב והיה כי יחטא ואשם, מהו כי יחטא ולבתר ואשם. אלא הכי תאנא כי יחטא מאינון חובין דאקרון חטא דכתיב מכל חטאות האדם. ואשם, כד"א (במדבר ה: 6) האשם המושב ליי'. ואשם, ויתקן כלומר אם יתקן עובדוי והשיב את הגזלה אשר גזל.

[p. 96] א"ר יוסי משמע דכתיב והשיב, וישוב לא כתיב אלא והשיב, והשיב דוקא.

תניא בארבע תקופין בשתא קלא אתפסק ודינין מתערין ותשובה תליא עד דאתתקן, וכד דינין מתערין קלא נפיק וארבע זויין דעלמא סלקין ונחתין, כרוזא קרי ולית מאן דיתער וקב"ה זמין, אי יתובון יתוב ואי לא כולא אתפסק ודינין אתעבידו וכדין אקרי ויתעצב, ויתעצב בבתי בראי.

א"ר יהודה תנין מיומא דאתחרב בי מקדשא לית יומא דלא ישתכח ביה רתחא בישא. מ"ט, משום דתנין א"ר יודאי א"ר ייסא נשבע קב"ה שלא יכנס לירושלם של מעלה עד שיכנס בירושלם של מטה ובגין כך רתחא אשתכח בעלמא.

[p. 97] א"ר יוסי כתיב (ויקרא יח: 7) ערות אביך וערות אמך לא תגלה, ותנין אמך היא לא תגלה ערותה, אמך היא ודאי. אם גלי ערותה למאן בעי לאתבא לה, ודאי לתקנא מה דגלי, דתניא כד סגי יצרא בישא בבר נש לא סגי אלא באינון עריין וכלהו חובי אחידן בההוא עריא, וכתיב לא תגלה, כד יתתקן יתתקן לקביל ההוא דגלי ודא אקרי תשובה.

א"ר יצחק כל חובי עלמא אחידן דא בדא עד דאמא אתגליא בגיניהון, וכד היא אתגלייא כל בנין אתגליין בגינה, וכתיב (דברים כב: 6) לא תקח האם על הבנים. כד אתתקן עלמא לתתא יתתקנון כלהו עד דסלקא תקונא לאמא ומתתקנא ומתכסייא ממה דאתגליא, ובגין כך כתיב (תהלים לב: 1) אשרי [p. 98] נשוי פשע כסוי חטאה, וכדין אקרי תשובה, תשובה ודאי, וכדין יום הכפורים אתקרי כמא דכתיב (ויקרא טז: 30) לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני יי' תטהרו.

א"ר [טז ע"א] יהודה אימתי אתקרי תשובה, כד אמא מתכסייא וקיימא בחדו דכתיב (תהלים קיג: 9) אם הבנים שמחה ותבאת בקיומה ומה דהוה סגיר תב לאתריה וכלהו תבין חד לחד ומתברכאן כל חד וחד וכדין אתקרי תשובה שלימתא תשובה סתם תשובה שלימתא לאכללא כלא.

אמר רבי יצחק כד מתקשר עלמא כוליה כחדא כתיב (שם קח: 5) כי גדול מעל שמים, מעל שמים דסלקא לעילא מאתר דאקרי שמים.

[p. 99] אמר רבי יהודה דיקא דכתיב מעל שמים. אלמלא כתיב על שמים משמע ההוא אתר דקיימא על שמים, כיון דאמר מעל שמים משמע ההוא אתר דקיימא מעילא לעילא. ומאי ניהו, אימא והיינו דאקרי תשובה.

תאנא בההוא זמנא דמתכשרן עובדין לתתא ואמא בחדווא אתגלייא עתיקא קדישא ותב נהורא לזעיר אפינן וכדין כלא בחדוותא כלא בשלימו כלא בברכאן ורחמין זמינין ועלמין כלהו בחדוותא הה"ד (מיכה ז: 19) ישׁוב ירחמנו יכבוש עונותינו. מאן ישׁוב, ישׁוב עתיקא קדישא לאתגלייא בזעירא, ישׁוב לאתגלייא דהוה סתים בקדמיתא וכלא אתקרי תשובה. אמר רבי יהודה כלא בכלל כלא סתם וכתיב (דברים יג: 18) למען ישׁוב יי מחרון אפו ונתן לך רחמים.

א"ר יצחק כלא הוא ודאי והא אוקמוה מלי קמי דר' שמעון.

והשיב את הגזלה אשר גזל. שאלו חברייה מפני מה כתיב בגזלה והשיב את הגזלה ולא יתיר, ואלו בגניבה משלם קנס. אלא הא אוקמוה דא שוי דחילו עלאה כתתאה ודא דגניב שוי דחילו תתאה לקבליה ולא דחילו עלאה.

[p. 100] מה כתיב לעילא, נפש כי תחטא, כמא דאמרן דאורייתא וקב"ה תוהין עליה ואמרי נפש כי תחטא וגו', וכתיב נפש כי תמעול מעל וגו', או נפש כי תשבע. א"ר יצחק נפש כתיב ולא רוח ולא נשמה, והכא גופא ונפש דכתיב והיה כי יחטא ואשם והשיב את הגזלה. מאן דבעי לאתקנא עובדוי כמא דאמרן והשיב. מאי והשיב, אלא דיתקן עובדין בגין דיתיב מבועי מייא לאתרייהו לאשקאה נטיען דהא הוא גרים בחוביה לאתמנעא מנייהו, ועל דא והשיב את הגזלה בחובוי כמא דאתמר.

[p. 101] רבי אבא הוה יתיב קמיה דר' שמעון, עאל ר' אלעזר בריה. אמר ר' שמעון כתיב (תהלים צב: 15-13) צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה, שתולים בבית יי וגו' עוד ינובון בשיבה וגו'. מאי כתמר דהא מכל אילני עלמא לית דיתעכב לאפרחא כמו תמר דסליק לשבעין

שנין, מ״ט כתמר . אלא אע״ג דקרא אסהיד חברייה כלהו לא בעאן לגלאה. אבל צדיק כתמר יפרח על גלותא דבבל אתמר דהא לא אהדרת שכינתא לאתרהא אלא לסוף שבעין שנין הה״ד (ירמיה כט: 10) כי לפי מלאת לבבל שבעים שנה אפקוד אתכם, ודא הוא צדיק כתמר יפרח דסליק דכר ונוקבא לשבעין שנין. צדיק דא קב״ה הה״ד (תהלים יא: 7) כי צדיק י״ צדקות אהב, וכתוב (ישעיה ג: 10) אמרו צדיק כי טוב.

כארז בלבנון ישגה. כארז, מאן הוא ארז, דא קב״ה דיתב על כרסייה דיעקב שלימא. [p. 102] בלבנון ישגה, בלבנון ודאי, ודא הוא עדן דעליה כתיב (שם סד: 3) עין לא ראתה אלהים זולתך, והאי ארז בההוא אתר עלאה ישגה. ודא בגלותא בתראה הוא כמא דהאי ארז דאתעכב לסלקא ומשעתא דסליק עד דקאים בקיומיה הוא יומא ושירותא דיומא אחרא עד דעבד צל בנהורא דיממא. וארזא לא סליק אלא בעדונא דמיא כד״א (במדבר כד: 6) כארזים עלי מים, כך ארז בלבנון ישגה, ומתמן מבועא נפיק ונהרא דמיא לאשקאה, וארז דא קב״ה (שיר ה: 15) בחור כארזים.

שתולים בבית י״, לזמנא דמלכא משיחא. בחצרות אלהינו יפריחו, לתחיית המתים. עוד ינובון בשיבה, בההוא יומא דאשתכח עלמא חרוב. [p. 103] דשנים ורעננים יהיו, לבתר וכדין (ישעיה סו: 22) השמים החדשים והארץ החדשה, וכדין ישמח ישראל בעושינו, וכתוב (תהלים קד: 31) ישמח י״ במעשיו, [טז ע״ב] (תהלים צב: 16) להגיד כי ישר י״ וגו׳.

עוד פתח ואמר (משלי טז: 28) איש תהפוכות ישלח מדון ונרגן מפריד אלוף. איש תהפוכות ישלח מדון, כמא דאמרן חייביא עבדין פגימו לעילא. ונרגן מפריד אלוף, מפריד אלופו של עולם ודא קב״ה.

ד״א איש תהפוכות ישלח מדון. מהו ישלח, ישלח לאינון נטיען. מדון, דינקן מסטרא דדינא. ונרגן מפריד אלוף, כמא דאמרן דעביד פגימו לעילא. מפריד, דיחודא לא אשתכח, מפריד למטרוניתא ממלכא ולמלכא ממטרוניתא ובגין כך לא אקרי אחד דאחד לא אקרי אלא כד אינון בזווגא חד. ווי לאינון חייביא דעבדין דא. זכאין אינון צדיקייא דאינון מקיימין קיומא דלעילא, וזכאין אינון מאריהון דתשובה דתייבין כלא לאתרייהו.

ועל דא תנינן אתר דבעלי תשובה יתבי צדיקים גמורים לא יתבי ביה. מ״ט, אלא אלין אתקנו באתר עלאה דשקנו דגנתא אשתכח מתמן, ומאן [p. 104] הוא, תשובה ועל דא אקרין בעלי תשובה, ואלין אתקנו באתר אחרא דאקרי צדיק. ועל דא אלין יתבי באתר עלאה ואלין יתבין באתר זוטא. מ״ט, אלין תייבין מיא לאתרייהו מאתר עלאה דנהרא דועמיקא עד ההוא אתר דאקרי צדיק, וצדיקים גמורים נגדין לון מההוא אתר דאינון יתבי להאי עלמא, ועל דא

אלין עלאין ואלין תתאין. זכאה חולקהון דבעלי תשובה וזכאה חולקהון דצדיקי דבגיניהון עלמא מתקיים הה"ד והיה כי יחטא ואשם וגו'. מה כתיב לעילא, או מצא אבדה וכחש בה ונשבע על שקר, דהא בגין דא אסתלק קב"ה מכלא, כביכול קב"ה לא אשתכח בקיומיה דהא כנסת ישראל אתפרש מאתריה הה"ד (ירמיה ז: 28) אבדה האמונה. מאן אמונה, דא כנסת ישראל כד"א (תהלים צב: 3) ואמונתך בלילות. אבדה האמונה, כד"א (ירמיה ט: 11) על מה אבדה הארץ, וכלא חד, והא אוקמוה אבדה ולא נאבדת ולא אבודה. כגוונא דא (ישעיה נז: 1) הצדיק אבד, אבוד או נאבד לא כתיב אלא אבד הה"ד אבדה האמונה. בגין כך והשיב את הגולה או את האבדה. [יז ע"א]

[p. 105] אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם. רבי אבא פתח (שיר א: 7-8) הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה וגו' אם לא תדעי לך היפה בנשים וגו'. הני קראי אוקמוה חבריא בשעתא דהוה סליק משה מעלמא דאמר (במדבר כז: 16-17) יפקוד יי אלהי הרוחות לכל בשר וגו' אשר יצא לפנים וגו'. ותנין על גלותא אתמר.

[p. 106] ות"ח האי קרא כנסת ישראל אמרו למלכא קדישא. הגידה לי שאהבה נפשי, כד"א (שיר ג: 3) את שאהבה נפשי ראיתם. ולמלכא קדישא אתמר שאהבה נפשי איכה תרעה. בספרא דרב המנונא אמר כל זמני דכנסת ישראל אשתכחת ביה בקב"ה כביכול קב"ה בשלימו ורעי ברעותא ליה ולאחראי, זן ליה לגרמיה מההוא יניקו דחלבא דאמא עלאה ומההוא יניקו דאיהו יניק אשקי לכל שאר ויניק לון. ואוליפנא דאמר ר' שמעון הכי דכל זמנא דכנסת ישראל אשתכחת ביה בקב"ה בחידו בשלימו, ברכאן ביה שריין ונפקין מניה לכל שאר אחרנין, וכל זמן דכנסת ישראל לא אשתכחת ביה בקב"ה כביכול ברכאן אתמנעו מניה ומכל שאר אחרנין. ורזא דמלה בכל אתר דלא אשתכחו דכר ונוקבא ברכאן לא שריין עלוי, ועל דא קב"ה געי ובכי דכתוב (ירמיה כה: 30) שאג ישאג על נהו. ומאי אומר, אוי שחרבתני את ביתי וכו'.

ובשעתא [יז ע"ב] דכנסת ישראל נפקא בגלותא אמרת קמיה הגידה לי שאהבה נפשי, אנת רחימא דנפשי, אנת דכל רחימו דנפשי בד. איכה תרעה, איך תזון גרמך מעמיקא דנחלא דלא פסק, איך תזון גרמך מנהירו דעדן עלאה.

[p. 107] איכה תרביץ בצהרים, איך תזון לכל אינון אחרנין דאשתקיין מנך תדירא ואנא הוינא אתזנת מנך בכל יומא ומשתקיא ואשקינא לכל אינון תתאי וישראל אתזנו בי והשתא שלמה אהיה כעוטיה, איך אהוי מתעטפא בלא ברכאן כד אצטרכון אינון ברכאן ולא אשתכחו בידים.

על עדרי חב"ד, הַיֵּן אִיקוּם עֲלֵיהֶוּ וְלֹא אֵהִיָּה רַעִיָּה לְהוּ וְזָנָא לְהוּ. עֲדָרֵי חֲבָרִיךְ, אֲלֵיךְ אֵינֹן יִשְׂרָאֵל דְּאֵינֹן בְּנֵי אַבְהֹן דְּאֵינֹן רַתִּיכָא קְדִישָׁא לְעִילָא.

אֲמַר לְהַ קְבִי"ה שְׂבוּק אַנְתְּ דִּידִי דְּהָא דִּידִי מְלַח טְמִירָא הוּא לְאַתִּידַע, אַבְלֵאִם לֹא תַדְעִי לְךָ, לְךָ לְגַרְמַךְ הָרִי עֵיטָא לְךָ. הִיפָּה בְּנָשִׁים, כְּדִ"א הֵנֵךְ יִפָּה רַעִיתִי הֵנֵךְ יִפָּה. צָאִי לְךָ בְּעַקְבֵי הַצָּאן, אֲלֵיךְ אֵינֹן צְדִיקֵיָּא דְּאֵינֹן נְדָשִׁין בֵּין עַקְבִּין וּבְגִינֵיהוּ יֵהָא לְךָ חִילָא לְקִיָּמָא. [p. 108] וְעַם כָּל דָּא וְרַעִי אַתְּ גְּדִינִיךְ עַל מְשַׁכְּנֹת הַרְוּעִים, אֲלֵיךְ אֵינֹן תִּינוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבִּן דְּעַלְמָא מְתַקְיָמָא בְּגִינְהוּן וַיְהִיבִין חִילָא לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל בְּגִלוֹתָא. מְשַׁכְּנֹת הַרְוּעִים, אֲלֵיךְ בֵּית רַבִּן אַתְּרָא בֵּית מְדַרְשָׁא דְּאַשְׁתַּכַּח אֹרִייתָא בֵּיהּ תְּדִירָא.

דִּ"א אִם לֹא תַדְעִי לְךָ הִיפָּה בְּנָשִׁים וְגו'. בְּשַׁעֲתָא דְּצְדִיקֵי אֲשַׁתְּכַחוּ וְאֵינֹן תְּנוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבִּן מְשַׁתְּכַחֵי וְלַעֲאָן בְּאֹרִייתָא יִכְלָא כְּנַסַּת יִשְׂרָאֵל לְקִיָּמָא עֲמַהוּן בְּעַלְמָא וְאִי לֹא כְּבִיכּוֹל הִיא וְאֵינֹן לֹא יִכְלִין לְאַתְקִיָּמָא בְּעַלְמָא. וְאִי זְכָאִין אֲשַׁתְּכַחוּ אֵינֹן אֲתַפְסִין בְּקַדְמִיתָא, וְאִי לֹאֹן אֵינֹן גְּדִיִּים דְּעַלְמָא מְתַקְיָמָא בְּגִינְהוּן אֲתַפְסִין בְּקַדְמִיתָא וְקְבִי"ה סְלִיק לֹון מְעַלְמָא אַעִי"ג דְּלֹא אֲשַׁתְּכַח בְּהוּ חוּבָה. וְלֹא דָא בְּלַחֲדוּי אֲלֹא רַחִיק מְנִיָּה לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל וְאַתְגְּלִיא בְּגִלוֹתָא הַהִ"ד אִם הַכְּהֹן הַמְּשִׁיחַ יַחְטָא לְאַשְׁמַת הָעַם, בְּגִין חוּבֵי עַמָּא דְּגַרְמוּ הָאִי, לְאַשְׁמַת הָעַם וְדָאִי וְלֹא לְאַשְׁמַת דִּינְדִּיהָ. יַחְטָא, יִגְרַע טוּבִיָּה וְדָאִין דִּינִיָּה בְּכֹלָא כְּדִ"א (מְלַכִּים א א: 21) וְהִיִּיתִי אֲנִי וּבְנֵי שְׁלֹמָה חֲטָאִים.

[p. 109] אִם הַכְּהֹן הַמְּשִׁיחַ, דָּא קְבִי"ה כְּדַקְאֲמַרְן. יַחְטָא, יִגְרַע מִן כְּנַסַּת יִשְׂרָאֵל וּמְעַלְמָא דְּלֹא יֵהִיב לֹון סְפוּק בְּרַכָּאן. אֲמַאי הוּא, לְאַשְׁמַת הָעַם וְדָאִי בְּגִין חוּבֵי עַלְמָא הוּא.

אִם הַכְּהֹן הַמְּשִׁיחַ יַחְטָא. רַבִּי יַצְחָק פִּתַּח (שְׁמוֹת לֵב: 13) זְכוּר לְאַבְרָהָם לִיצְחָק וְלִיִּשְׂרָאֵל וְגו'. הָאִי קְרָא הַכִּי אֵיבְעִי לִיָּה זְכוּר לְאַבְרָהָם לִיצְחָק וְלִיִּשְׂרָאֵל, מֵאִי טַעְמָא לִיצְחָק. אֲלֹא הַכִּי תְנִינִן בְּכָל אַתְרָא שְׁמַאלָא אֲתַכְלִיל בִּימִינָא וּבְכֹלְלָא דִּימִינָא הוּא דְּהָא יְמִינָא אֲתַתְקַנַּת לְעַלְמִין לְאַכְלָלָא בִּיָּה שְׁמַאלָא וְעַל דָּא לֹא פְּלִיג בְּגִין לְאַכְלָלָא לִיָּה בִּיָּה וּבְגִין כֵּךְ לְאַבְרָהָם לִיצְחָק דִּיִּקְוָא כְּלָלָא חַד. אַבְל וְלִיִּשְׂרָאֵל דָּא בְּתַרְוִיָּהוּ דְּאַחֲדִין לֹון בְּגַדְפּוּי וְהוּא שְׁלִים בְּכֹלָא.

אֲשֶׁר נִשְׁבַּעַת לָהֶם בְּךָ, אֹמַמָּה אֹמִי קְבִי"ה בְּאַבְהֹן דְּלַעִילָא בְּדָא הַהִ"ד אֲשֶׁר נִשְׁבַּעַת לָהֶם בְּךָ בְּאֵינֹן דְּלַעִילָא בְּאֵינֹן דְּעַמְד, בְּךָ דִּיִּקְוָא דְּשִׂרָאן בְּךָ.

וְתַדְבַּר אֲלֵיהֶם אַרְבַּה אֶת זְרַעְכֶם וְגו' אֲשֶׁר אֲמַרְתִּי, אֲשֶׁר [p. 110] אֲמַרְתִּי אֵיבְעִי לִיָּה, אֲלֹא קְבִי"ה אֲמַר כֵּךְ לְאַבְהֹן זְמַנָּא וְתַרִּין זְמַנִּין. אֲשֶׁר אֲמַרְתִּי, דְּרַעִיתִי בְּרַעוֹת נַפְשֵׁי דְּהָא אֲמִירָא רַעוֹתָא הוּא הַהִ"ד (מְלַכִּים א ח: 12) יִי אֲמַר לְשַׁכּוֹן בְּעַרְפֵּל.

ונחלו לעולם. מאי לעולם, עולם דלעילא דאחיד ביה ואתזנת מההוא עולם ואי האי ארץ לא אתברכת ואתתרכת במאי הוא, לאשמת העם הוא דהוי.

רבי יצחק אמר אם הכהן המשיח יחטא, דא כהן גדול דלתתא דאי אתתקן לעבודה ואשתכח ביה חטאה לאשמת העם הוא דהוי, ווי לאינון דסמכין עליה. [יח ע"א] כגוונא דא שליח צבור דחטי ואשתכח ביה חטאה בגין דעמא לא אשתכחו זכאין קמיה דקב"ה, ווי לאינון דסמכין עלוי.

אמר רבי יהודה וכ"ש כהנא דכל ישראל ועלאין ותתאין כלהו אחידאן ומצפאן לאתברכא עלוי דהא תנינן בשעתא דכהנא שארי לכוונא מלין ולקרבא קרבנא עלאה כלא אשתכח בחדוותא, ימינא שארי לאתערא, שמאלא אתכלל בימינא וכלא אתאחיד ואתקשר דא בדא ואתברכאן כלהו כחדא. אשתכח דעל ידוי דכהנא אתברכאן עלאי ותתאי והא אוקמוהו. בגיני כך בעי לקרבא קרבנא עליה בגין דיתכפר חוביה.

[p. 111] אמר ר' יוסי הא דתנינן דעל ידא דכהנא אתכפר חוביה דב"נ כד קריב קרבנא, השתא דאיהו חטי מאן מקריב עליה ומאן יכפר עליה. אי תימא דאיהו מקריב על נפשיה הא הוא אתקלקל ולאו הוא כדאי דאתברכאן עילאי ותתאי עליה. תתאי לא יתברכו על ידיה כל שכן עלאי.

אמר ר' יהודה והא כתיב (ויקרא טז: 6) וכפר בעדו ובעד ביתו. אמאי בעי לכפרא עליה, בגין דאיהו חב, יכפר על גרמיה דכתיב וכפר בעדו.

אמר ר' חייא הא ידיעא באן אתר אתקשר כהנא רבא ובאן אתר אתקשר כהנא אחרא וההוא דאקרי סגן ידיעא, בגין כך אחרא קא מקריב לקרבניה וסליק ליה עד ההוא אתר דהוא אתקשר ביה. בתר דכהנא סליק לההוא אתר לא מעכבין ליה לסלקא לאתריה ולאיתכפרא חוביה, ועל דא אחרא מקריב, כיון דאחרא הוא מקריב קרבניה ולא מסתפקי כל כך על ידיה אינון עלאין מתחברן לכפרא חוביה ומלכא קדישא אסתכם עלייהו. כגוונא דא המתפלל וטעה יעמוד אחר תחתיו.

ר' אלעזר ורבי אבא הוו יתבי. אמר ר' אלעזר חמינא לאבא ביומי ראש השנה ויום הכפורים דלא בעי למשמע צלותא מכל ב"נ אלא אם קאים עליה תלתא יומין לדכאה ליה, דר' שמעון הוה אמר הכי בצלותא דהאי ב"נ דאנא מדכינא אתכפר עלמא, וכ"ש בתקיעתא דשופר דלא מקבל תקיעתא דשופר מבר נש דלאו איהו חכים למתקע ברזא דתקיעתא. [p. 112]

דתנינן רבי ייסא סבא אמר הני תקיעתא כסדרן, קדמאה כלילא מכלא, תניינא חד כסדרא וחד

כסדרא גבורן בנייהו, תליתאה חד הכא וחד הכא גבורה בנייהו. פוסקא סלקא, קוטרא נחתא, חד תקיפא וחד רפיא והא אוקימנא. ואנון עשרה ואנון תשע, חד כללא דכלא.

והאי יומא מתעטרא יצחק והוא רישא לאבהן. בהאי יומא כתיב (ישעיה לג: 14) פחדו בציון חטאים. בהאי יומא יצחק אתעקד ועקיד כלא ושרה מיללת וקול שופרא תקיף לחדא, זכאה חולקיה מאן דיעבר בנייהו וישתזיב מנייהו.

[p. 113] אמר רבי אבא בגין כך פרשתא דיצחק קרינן ליה בהאי יומא. בהאי יומא אתעקד יצחק לתתא ואתקשר בההוא דלעילא. אימתי אתקשר, בשעתא דכתיב (בראשית כב: 9) ויעקוד את יצחק בנו וישם אותו על המזבח.

אמר רבי אלעזר בהאי יומא אעטר יצחק לאברהם דכתיב (שם: 1) והאלהים נסה את אברהם. מאי נסה, כד"א (ישעיה מט: 22) ואל עמים ארים נסי, (שמות יז: 16) ויקרא שמו יי נסי. מאי קא משמע, בגין דאשתכלל ימינא ואשתלים ההי"ד והאלהים נסה את אברהם, והאלהים דייקא ודא הוא (בראשית לא: 42) ופחד יצחק היה לי.

רבי אבא אמר כתיב (תהלים עה: 8) כי אלהים שופט זה ישפיל וזה ירים. כי אלהים שופט, דא יצחק ואלמלא דאעבר דינא באתר דיעקב שארי ואיסחי תמן ווי לעלמא דיערע בדיניה. ורזא דמלה (ישעיה סו: 16) כי באש יי נשפט, ודא הוא אתבסמותא דעלמא, וכיון דעאל באתריה דיעקב ויעקב אחיד [יח ע"ב] ביה כדין שכיך אשא ואצטננו גומרין.

[p. 114] לבר נש דהוה רגיו וזיין גרמיה ונפק ברוגזיה לקטלא בני נשא. חד חכימא קם

על פתחא, אמר אלמלא לא אחיד ביה ואתתקף ביה הא קטולי בני נשא אשתכח. בעוד דאתתקפו דא בדא ואחיד דא בדא אצטן רוגזיה ועל דנפק לקטלא נפק לאוכחא. מאן סביל רוגזא ותוקפא דדינא דההוא בר נש, הוי אימא דא דקאים על פתחא.

כך אמר קב"ה לישראל בני לא תדחלון הא אנא קאים על פתחא אבל אזדרזו בהאי יומא ויהיבו לי חילא. ובמה, בשופר דאי אשתכח קול שופרא כדקא יאות ומכווני ביה לתתא ההוא קלא סליק וביה מתערי אבהן וקיימי במשכניה דיעקב. ועל דא בעי לאזדהרא בשופרא ולמנדע בההוא קלא ולכונא ביה.

ולית לך קלא בשופרא דלא סליק רקיעא חד וכל אינון אכלוסין דההוא רקיעא יהבין אתר לההוא קלא, ומאי אמרי, (יואל ב: 11) ויי נתן קולו לפני חילו וגו'. וקאים ההוא קלא בההוא רקיעא עד דאתי קלא אחרא ואתעטדו כחדא וסלקין בזווגא לרקיעא אחרא. ועל דא תנינן אית קול דסליק קול, ומאי איהו, קלא דתקיעתא דישאל לתתא. כיון דמתחברן כל אינון קלין דלתתא וסלקין לההוא רקיעא עלאה דמלכא קדישא שארי ביה מתעטרין כלהו קמי מלכא וכדין כורסוון רמיו וכורסייא דיעקב קאים ואתתקן.

[p. 115] ועל דא אשכחנא בספרא דרב המנונא סבא באנון צלתי דהוה אמר דקל

שופרא הוא קול דאפיק מרוחיה ומנפשיה דאשתכח בההוא שופרא זכאה לסלקא לעילא. בההוא יומא קיימין ומשתכחין מקטרגין לעילא וכד סליק האי קלא דשופרא כלהו אתדחין קמיה ולא יכלין לקיימא. זכאה חולקהון דצדיקין דידיעין לכוונא רעותא וידעין לאתקנא עלמא בקל שופרא בהאי יומא, ועל דא כתיב (תהלים פט: 16) אשרי העם יודעי תרועה. בהאי יומא בעי עמא לאסתכלא בבר נש שלים מכלא דידיע ארחוי דמלכא קדישא דידיע ביקרא דמלכא לבעי עלייהו בעותא בהאי יומא ולזמנא קול שופר בכלהו עלמין בכוונא דלבא בחכמתא ברעותא דשלימו בגין דיסתלק דינא על ידוי מן עלמא. ווי לאינון דשליחא דלהון לא אשתכח כדקא יאות דהא חובי עלמא אתיין לאדכרא בגיניה הה"ד אם הכהן המשיח יחטא, דהוא שליחא דכל ישראל, לאשמת העם הוא, בגין דדינא שריא עלייהו. [p. 116] וכד שליחא הוא זכאה כדקא יאות זכאין אינון עמא דכל דינין מסתלקי מנייהו על ידיה, כ"ש כהנא דעליה מתברכי עלאי ותתאי.

א"ר אלעזר ועל דא כהן ולוי עד לא יסליק לפולחנא בדקין אבתריה וידעין ארחוי ועובדוי ואי לאן לא סליק לפולחנא וכן בסנהדרין למידן דינא. ואי אשתכח כדקא יאות יהבין עליה חומרא דמקדשא ואי לאן לא סליק לפולחנא הה"ד (דברים לג: 8) וללוי אמר תומיך ואוריך לאיש חסידך, מפני מה זכה לאורים ותומים ולמפלח פולחנא, הדר ואמר (שם: 9-8) אשר נסיתו במסה וגוי האומר לאביו ולאמו לא ראיתיו וגוי. וכיון דאשתכח באלין דרגין כדין יורו משפטיך ליעקב וגוי ישימו קטורה באפיך, לשככא רוגזך ולזמנא שלמא, וכליל על מזבחך, בגין דיתבסמון כלא ואשתכחו ברכאן בכלהו עלמין, כדין (שם: 11) ברך יי חילו וגוי.

[p. 117] ואם כל עדת ישראל ישגו וגוי. רבי שמעון פתח (ישעיה לב: 9) נשים שאננות קומנה שמענה קולי וגוי. כמה אית ליה לבר נש לאסתכלא ביקרא דמאריה בגין דישתכח בריה שלים קמיה דכד ברא קב"ה לבר נש יט ע"א ברא ליה שלים כמא דכתיב (קהלת ז: 29) אשר עשה האלהים את האדם ישר וגוי. את האדם, דכר ונוקבא, ונוקבא אתכליל בדכורא וכדין ישר כתיב. לבתר והמה בקשו חשבונות רבים.

ת"ח מנוקבא דתהומא רבא עלאה אשתכחת חד נוקבא רוחתא דכל רוחין והא אוקמוה לילית שמה והיא אשתכחת בקדמיתא לגבי אדם. [p. 118] ובשעתא דאתברי אדם ואשתלים בגופיה אזדמנו על ההוא גופא אלף רוחי מסטרא שמאלא, דא בעא לאעלא ביה ודא בעא

לאעלא ביה ולא הוּו יכלי עד דגער בהו קב"ה ואדם הוה שכיב גופא בלא רוחא וחיזו דיליה ירוקא הוה וכל אינון רוחי סחרן עליה.

בההיא שעתא נחת עננא חד וזריק לכל אינון רוחין ובשעתא דכתיב (בראשית א: 24) ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה אוקמוה דהא נוקבא אתעברת מן דכורא מההוא נפשא דאדם והיא אפיקת ההוא רוחא לנשבא ביה באדם כליל מתרין סטרין כדקא חזי דכתיב (שם ב: 7) ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה. ומאן דאסתפק בהאי בגין דלא ידע אי חיה זו היא החיה תתאה או חיה דשמה ישראל או מן דכורא או מנוקבא אבל לא כתיב לנפש החיה אלא לנפש חיה סתם דמשמע כלא.

[p. 119] וכד קם הוה נוקבתיה תקועה בסטרוי וההוא נשמתא דביה קדישא הוה אסגי להאי סטרא ולהאי סטרא וסגי להאי ולהאי בגין דהכי אתכלילת. לבתר נסר קב"ה לאדם ותקין לנוקבתיה הה"ד (שם: 22) ויבן יי אלהים את הצלע וגו'. את הצלע, הא אוקימנא כד"א (שמות כו: 20) ולצלע המשכן סטרא. ויביאה אל האדם, בתקוניה ככלה לחופה. כיון דחמת לילית דא ערקת והיא בכרכי ימא ועד כען היא זמינא לאבאשא בני עלמא, וכד זמין קב"ה לאחרבא רומי רשיעתא ולמהוי חורבן עלמין יסלק להאי לילית וישרי לה בחורבא דא בגין דהיא חורבנא דעלמא דכתיב (ישעיה לד: 14) שם הרגיעה לילית ומצאה לה מנוח.

ובספרי קדמאי אמרי דהיא ערקת מן אדם קודם לכן ואנן לא תנינן הכי בגין דהא נוקבא לא אשתכחת עמיה, אבל עד [p. 120] לא קמת האי עמיה דאדם כדקא יאות הוה מזדווג עמה וכד האי אתתקנת עמיה כדקא יאות ערקת היא לימא זמינא לאבאשא בני נשא. אסוותא להאי בשעתא דאזדווג בר נש באתתיה יכוין לביה לקדושא דמאריה ולימא הכי, עיטפא בקיטפא אזדמנת, שרי שרי לא תעול ולא תנפוק לא דידך ולא בעדבך, תוב תוב ימא אתרגישת גלגלוי לך קראן, בחולקא קדישא אחידנא בקדושא דמלכא אתעטפנא. וליחפי ליה לרישיה ואתתיה עד שעתא חדא וכן בכל זמנא עד תלתא יומין לקליטה דכל הרכבה דלא קולטת לתלתא יומין תוב אינה קולטת. ובספרא דאנח אשמדי לשלמה מלכא אמר תלתין יומין ואמר דלבתר דמסיים עובדא לישידי מין צלילן סוחרניה דערסיה ונטורא דכלא. [p. 121] לבתר מאן דינקא רביא לא תזדווג לבר נש אלא בשעתא דרביא נאים ולבתר לא תניק ליה עד שעתא חדא כתרין מילין או חד מיל אי לא יכלא בגין צערא דרביא בזמנא דאיהו בכי, ובדא לא מסתפי מנה לעלמין.

זכאין אינון צדיקי דקב"ה אוליף לון רזי עמיקתא דלעילא ותתא וכלא בגין אורייתא דהא אורייתא מאן דישתדל בה מעטרין ליה בעטרין דשמא קדישא דהא אורייתא שמא קדישא

הוא ומאן דאשתדל בה אתרשים ואתעטר בשמא קדישא וכדין ידע ארחין סתימאן ורזין עמיקאן דלעילא ותתא ולא מסתפי לעלמין.

תא חזי [יט ע"ב] בההוא יומא אתפקדו על אילנא חד ועברו על פקודא דמאריהון ובגין דאתתא היא חבת בקדמיתא ואתא עלה ההוא נחש כתיב (בראשית ג: 16) והוא ימשל בך. מכאן ולהלא כל זמנין דגוברין אשתכחו חייבין קמי קב"ה הא אוקימנא אינון נשים לעילא דזמינין למשלט עלייהו בסטרא דדינא קשיא הה"ד (ישעיה ג: 12) עמי נוגשיו מעולל ונשים משלו בן ודאי. [p. 122] ואלין אקרון להט החרב המתהפכת, לאו דאינון חרב המתהפכת אלא להט מההוא חרב דאקרי (ויקרא כו: 25) חרב נוקמת נקם ברית, (ישעיה לד: 6) חרב ליי מלאה דם, וההוא להט מתהפכת לזמנין גוברין ולזמנין נוקבי והא אוקמוה.

ווי לעלמא כד אינון נשים שלטן בעלמא. כד חמא נביאה דישראל מעקמי ארחייהו ואינון אשתכחו בחטאין קמיה אמר נשים שאננות, היך אתון שקיטאן והיך אתון יתבן דלא לאשראה בעלמא קומנה. ובאתר אחרא אוקימנא להאי קרא והא אוקמוה חברייא, אבל לא אתמר אלא כמה דאשכחנא בדבורה דכתיב (שופטים ד: 4) והיא שפטה את ישראל בעת ההיא. ועל דא תנינן ווי לבר נש דאתתיה מברכא לפתורא. כך דבורה (שם) והיא שופטה את ישראל, לדרא דלא אשתכח בהו מאן דדאין לעמא אלא חד נוקבא.

[p. 123] תא חזי תרין נשים אנון דאשתכחו בעלמא ואמרו תושבחתא דקב"ה דכל גוברין דעלמא לא יימרון הכי. ומאן אינון, דבורה וחנה. חנה קאמרה (שמואל א ב: 2) אין קדוש כיי כי אין בלתך וכלהו קראי, דהיא פתחא אפתחא דמהימנותא לעלמא כגון (שם: 8) מקים מעפר דל, הא פתחא דמהימנותא. להושיב עם נדיבים, הא מהימנותא לעילא באתר דאבהן שריין. מאן נדיבים, אלין אבהן כד"א (תהלים מז: 10) נדיבי עמים נאספו. ד"א נבאה על שמואל דהוא זמין לאתקשרא עם משה ואהרן כמא דכתיב (שם צט: 6) משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו נגו.

(שמואל א ב: 8) וכסא כבוד ינחילם. מאן ינחילם, דא שמואל דאחסין יקרא דמלכותא לתרין מלכין. ד"א דא קב"ה דהוא אחסין כורסייא דיליה לעבדוי.

עוד (שם: 10) י"י יחתו מריבו, חסר מאי קא מיירי. מריבו תנינן מריב ו' ודא מלכא קדישא ורזא דחכמתא אתמר הכא בשעתא [p. 124] דדינין שלטין על רחמי ורחמי אתכפיין, ובשעתא דקב"ה אתברך ממבועא דנחלא כדין גברין רחמי ואתכפיין דיני הה"ד יחתו מריבו ו'. עליי. מהו עליי, בשעה דטלא דעתיקא קדישא שריא עליה ומליא רישיה בההוא אתר דאקרי שמים כדין ירעם, יתבר חיליהון ותוקפיהון דדינין תקיפין.

ויתן עז בגין כך למלכו, דא קבי"ה. וירם קרן משיחו, דא כנסת ישראל דאקרי קרן היובל
כמא דאוקימנא. משיחו, כד"א (שמואל ב כג) משיח אלהי יעקב, בגין כך קרן משיחו והא
אתמר.

[p. 125] דבורה דאתת ושבת שבחא דמלכא קדישא (שופטים ה: 4) יי' בצאתך
משעך, מלמד דקבי"ה זמין באורייתא לשאר עמין. וכי לא הוה גלי קמיה דלא בעאן, אלא כדי
שלא יהיה להם פתחון פה דאלמלא יהיב לון אורייתא הווי מנטרין לה.
וכל אנון קראי דאמרה דבורה כלהו ברזא דחכמתא, עד ההוא שעתא דשבחת עצמה
אסתלקת מנה רוח נבואה ובגין כך (שם ה: 12) עורי עורי ב' פעמים. וכל דא כד אשתכחו גוברין
בחטאה ולאוי אנון כדאין למשרי עליהו רוח קדישא. [כ ע"א]

ואם כל עדת ישראל ישגו, כמה דאוקימנא בהוראה דטעו בה. אבל ואם כל עדת ישראל
ישגו, ואם עדת ישראל ישגו איבעי ליה, מאי כל עדת. אלא אלן אינון שמשכתחי כלהו
בירושלם דהא מתמן נפיק אורייתא לכל עמא ואי אינון דהווי תמן טעאן כל ישראל טעאן,
ותנין דכיון דתמן טעאן כל עמא טעאן בגין דכלהו אמשכי בתרייהו.
[p. 126] ונעלם דבר מעיני הקהל, עיני הקהל אלן אינון סנהדרין אינון דממנן.

ר' חייא ורבי יוסי הווי אזלי בארחא. עד דהווי אזלי א"ר יוסי לר' חייא נשתדל במלי
עתיק יומין.

פתח ר' חייא ואמר (תהלים לב: 5) חטאתי אודיעך ועוני לא כסיתי וגו'. חטאתי אודיעך,
מכאן אוליפנא דכל ב"נ דמכסי חטאוי ולא מפרש לון קמי מלכא קדישא ויתבע עליהו רחמי
לא יהבין ליה למפתח פתחא דתשובה בגין דהוא אכסיף מיניה. ואי איהו פריש לון קבי"ה חייס
עליה ויתגברון רחמי על דינא, וכ"ש אי איהו בכי דהא כל פתחין סתימן אינון פתיחן ואתקבל
צלותיה. ועל דא פרישו דחטאוי יקרא הוא דמלכא לאתגברא רחמי על דינא, ועל דא כתיב (שם
נ: 23) זובח תודה יכבדני. [p. 127] מהוי כבדני, תרין כבודין אנון חד לתתא וחד לעילא, חד
בעלמא דין וחד בעלמא דאתי.

האי קרא קשיא בכלא בסגיאות מלין דהא באודה עלי פשעי סגיא, מהו חטאתי אודיעך
ולבתר אודה עלי פשעי ליי'. ועוד דהא אודה עלי פשעי ליי', לך מבעי ליה. אלא דוד כל מלוי
ברוח הקדש אמרן ולמלכותא דשמיא אמר בגין דאיהו שליחא מתתאי לעלאי ומעלאי לתתאי,
ומאן דבעי למלכא לה אודע בקדמיתא ועל דא חטאתי אודיעך.
ועוני לא כסיתי, מצדיקו של עולם.

אמרתי אודה עלי פשעי ליי, דא מלכא קדישא דשלמא כלא דיליה, ושלמא דבעי ביי
לאעלא קמיה באודאה דהא שלמין הכי מתקרבין באודאה דכתיב (ויקרא ז: 13) על זבח תודת
שלמיו.

[p. 128] (תהלים לב: 5) ואתה נשאת עון חטאתי סלה, דא לעילא לעילא אתר דעתיקא
קדישא שארי ביה. בגין כך האי קרא אחיד בכלא.
כגוונא דא מאן דיתבע בעותיה למלכא בעי ליחדא שמה קדישא ברעותא ולקשרא כלא
בחד ובההוא קשורא אשתכח בעותיה.

א"ר יוסי מאן הוא חכימא למתבע בעותיה כדוד מלכא דהוא נטיר פתחא דמלכא.
א"ל רבי חייא ודאי, על דא אורייתא אוליף לן ארחי [כ ע"ב] מלכא קדישא בגין דינדע
למיהך אבתריה דכתיב (דברים יג: 5) אחרי יי' אלהיכם תלכו וגו'.
ר' יוסי פתח ואמר (ירמיה לא: 15) כה אמר יי' קול ברמה נשמע נהי בכי וגו'. כה אמר יי',
הא אוקימנא בכל אתר דנביא שריא למללא הוּ מלוי אשתמודען והכא על האי כה אמר קב"ה.
ומאי אומר, קול ברמה נשמע. הכי תנינן בההוא ליליא דאיחרב בי מקדשא לתתא ואיתגלו
ישראל ריחיין על צואריהון ומהודקין ידיהון לאחורא וכנסת ישראל אתתרכת מבי מלכא
למיהך בתריהון בשעתא דנחתת אמרת איהך ואבכה על מדוראי בקדמיתא ועל בני ועל בעלי.
[p. 129] כד נחתא וחמאת אתרה חריב דמא דחסידי אשתדי בגויה וביתא אתוקד
ארימת קלא ואתרגישו עלאי ותתאי ומטא קלא לעילא עד אתר דמלכא שרי בגויה ובעי מלכא
לאהדרא עלמא לתהו ובהו, עד דנחתו כמה משריין וכמה אוכלוסין לקבלה ולא קבלה מנייהו
הה"ד מאנה הנחם על בניה, דלא קבלה מנייהו. כי איננו, בגין דמלכא קדישא הוה סליק לעילא
לעילא ולא אשתכח בגוה הה"ד כי איננו ולא כתיב אינם.
אמר ליה ר' חייא מהו רחל מבכה על בניה.

א"ל אוליפנא דדא כנסת ישראל ודא אנתו דיעקב ודאי דכתיב (בראשית כט: 18) ויאהב
יעקב את רחל, וכתוב (שם: 31) ורחל עקרה, וכתוב התם (תהלים קיג: 9) מושיבי עקרת הבית
אם הבנים שמחה הללויה.

ד"א כי איננו כד"א (בראשית לט: 9) איננו גדול. איננו [p. 130] דהא אסתליק לעילא
ואתרחק מכלא, איננו בזווגא בה, איננו לאשתכחא שמה רבה.
א"ר חייא מאן אתר שריא לאתגליא.

אמר מבי מקדשא שריא ולבתר אסחרת כל ארעא, לבתר כד נפקת מארעא קמת עלי
מדברא ויתיבת תמן תלתא יומין. דכרת אוכלוסיהא ומשרייתתהא ויתיבהא בבי מלכא וקראת
עלה (איכה א: 1) איכה ישבה בדד וגו'. בכו ר' חייא ור' יוסי.

אמר ר' יוסי לא גלו ישראל מארעא ולא אתחרב בי מקדשא עד דישראל כלהו אשתכחו בחיובא קמי קב"ה ואינן לא אשתכחו כלהו בחיובא עד דדברי עלמא בקדמיתא אשתכחו בחיובא הה"ד (ישעיה ג: 12) עמי מאשריך מתעים וגו', דכיון דרישי עמא אזלין בחיובא כל עמא אתמשכן אבתרייהו.

ר' חייא אמר מהכא ואם כל עדת ישראל ישגו. במאי הוי, בגין ונעלם דבר מעיני העדה, דעיני עמא אינן רישייהו וכל עמא אתמשכן אבתרייהו.

[p. 131] אזלו, עד דהוו אזלי חמו חד אתר מדשנא בעשבין ונהר מייא נגיד ביה. יתבו, עד דהוו יתבי פרח חד עופא ורחיש קמייהו. א"ר חייא ניקום מהכא דודאי נגרי טורייא הכא משתכחין.

קמו ואזלו, עד דאהדרו רישייהו חמו אינן לסטין דרהטו בתרייהו. אתרחיש לון ניסא ואשתכח קמייהו חד טינרא וחד מערתא ביה, עאלו תמן ויתבו כל ההוא יומא וכל ההוא ליליא. פתח ר' חייא ואמר (ירמיה ל: 10) ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו' כי הנני מושיעך מרחוק, כי הנני מושיעך מקרוב איבעי ליה, והא אוקמוה האי קרא מרחוק כד"א ושבנו מארץ מרחק, אבל מרחוק כד"א (שם לא: 3) מרחוק יי נראה לי, וכתוב (משלי לא: 14) ממרחק תביא לחמה. ומאן הוא, עמיקא דנחלא אתר דההוא נהר נגיד ונפיק.

ושב יעקב, כיון דכתיב אל תירא עבדי יעקב מהו ושב יעקב. אלא כמה דאמרן כי הנני מושיעך מרחוק דתנינן קב"ה סליק לעילא לעילא דכתיב (תהלים י: 1) למה יי תעמוד ברחוק, ומההוא אתר [p. 132] דאקרי רחוק הנני מושיעך ושב יעקב לאתריה לכורסייה לאזדווגא בכנסת ישראל.

ושקט, דא יסוד. ושאנן, למשרי דיוריה בה. ואין מחריד, מיצחק כד"א (בראשית כז: 33) ויחרד יצחק חרדה, [כא ע"א] ועל דא (בראשית לא: 42) ופחד יצחק כתיב וההוא פחד כד אתער יסתלק יסוד לאתר אחרא הה"ד (ישעיה לג: 14) פחדו בציון חטאים בציון דייקא, ועל דא ואין מחריד. והשתא קב"ה שזיב לן מרחוק וסתיר לן בהאי אתר בשקט ובשלוה ואין מחריד מכלא דכד קב"ה עביד ניסא בכלא עביד.

רבי יוסי פתח ואמר (שופטים ד: 8) ויאמר אליה ברק אם תלכי עמי והלכתי וגו'. מאי קא מיירי, אלא אמר ברק הואיל ורוח קודשא שריא עלה בזכותה אשתזיב ולא לישרי עלי נוקא. ומה האי דסמיך על אתתא אשתזבא בגינה, אנן דאורייתא עמנא דהיא שמיא דמלכא קדישא עאכ"ו.

יתבו כל ההוא יומא. כד רמש ליליא אתנהיר סיהרא במערתא, אעברו תרי טייעי וחמריהון טעינין מיכלא ומשתיא לגרמייהו, שארי על מטולא אמרו האי להאי [p. 133] נבית הכא הא לן למיכל ולמשתיא ולחמרי ואנן נעול למערתא האי.

א"ל חבריה עד דלא האי קרא לא מתישבא.

א"ל מאי הוא.

א"ל מלה חד דכתיב (תהלים נב: 11) אודך לעולם כי עשית ואקוה שמך כי טוב נגד חסידך. מהו כי עשית ולא כתיב מה. וכתביב כי טוב נגד חסידך, ולגבי אחרא לאו הוא טוב. לא הוה בידיה. אמר ווי לטיענא דשבקנא לקב"ה בגיניה.

רבי חייא ור' יוסי דהוו יתבי במערתא חדו. א"ר חייא לר' יוסי ולא אמרית לך דכד עביד קב"ה ניסא בכלא עביד. נפקו.

כד נפקו אקדים ר' חייא ופתח (ישעיה נז: 19) שלום שלום לרחוק ולקרוב. תרי שלמי הכא חד לרחוק וחד לקרוב וכלא חד לרחוק דאתעביד קרוב. תו לרחוק דא הוא מאריה דתשובה, קודם הוה רחוק והשתא הוא קרוב. תו רחוק כד ב"נ אתרחיק מאורייתא רחיק הוא [p. 134] מקב"ה ומאן דקריב לאורייתא קב"ה קריב בהדיה. השתא אתחברו עמנא ועולו למערתא.

אתו אינון טייעין ואשתטחו קמייהו. אשתנקלו לחמרייהו ואתקיננו למיכל, נפקו כולהו לפום מערתא.

אמר חד מן טייעי לימרו לן מארי דאורייתא האי קרא אודך לעולם כי עשית ואקוה שמך כי טוב נגד חסידך. כי עשית מהו ולא כתיב מה, וכתביב כי טוב נגד חסידך, וכי לגבי אחרא לאו הוא טוב.

א"ר חייא כי עשית ודאי ומה עשית, לעולם, ובגין האי עולם דעבד קב"ה ואתקינ ליה אודי ב"נ לקב"ה בכל יומא.

שמך כי טוב נגד חסידך, הכי הוא ודאי לקבל דאינון זכאין שמא דקב"ה טוב ולא לקבלי חייביא דמבזין ליה בכל יומא ולא משתדלי באורייתא.

[p. 135] א"ל יאות הוא אבל מלה שמענא מבתר שכינתא ומסתפינא לגלאה.

אמרו ליה רבי חייא ורבי יוסי אימא מילך דהא אורייתא לאו הוא ירותא לאתר חד. אמר לון יומא חד הוינא אזיל ללוד, עאלנא במתא ואסמיכנא גרמאי בתר כותלא חד ור' שמעון בן יוחאי הוה בההוא ביתא ושמעית מפומיה האי קרא אודך לעולם כי עשית וגו'. אודך, דהע"ה אמרו על ההוא עולם בתראה דאיהו עבד דדוד מלכא אחיד ביה בההוא עולם וביה ירית מלכותא.

ואקוה שמך כי טוב, דא קב"ה ביסודא דהאי עולם דאקרי טוב. אימתי אקרי טוב, נגד חסידך. מאן אינון חסידך, אלא אית חסד ואית חסד ואלין אקרון חסדי דוד הנאמנים, וכד אלין חסדי דוד מלין מההוא טיבו דנגידו דעתיקא כדין אקרי יסוד טוב כדין אשתכח טוב לגבייהו, דהא כד אשתכח כמה דאיהו ביה הוא מבסם להאי עולם בתראה וכלא אשתכח בברכה, ועל דא דוד הוא מחכה להאי דרגא דנהיר להאי עולם דאיהו אחיד ביה.

[p. 136] מלין הכי שמענא לון אבל לא ידענא מאי הוא.

אתו ר' חייא ור' יוסי ונשקו ליה ברישיה.

א"ר [כא ע"ב] חייא מאן חפי עינך בעפרא ר' שמעון בן יוחאי דאנת באתרך ואנת

מרעיש טורייה עלאי, צפורי שמיא וכלא חדאן במלולך. ווי לעלמא כד תסתלק מניה.

עוד פתח ההוא גברא ואמר הא מלה אחרא שמענא מניה בההוא שעתא בקרא דכתיב

(דניאל ט: 17) ועתה שמע אלהינו אל תפלת עבדך ואל תחנוניו וגו' למען אדני, ואמר הכי אי

שמא דא לעילא מכלא שפיר הוא דהכי אמרי עביד בגין מלכא, אבל שמא דא הא ידיעא דאיהו

אתר בי דינא דמניה נפיק דינא לעלמא, מאן חמא דאמרי למלכא עביד בגין עבדך או בגין מלה

זעירא מנך. אלא הכי אצטריך דהא שמא דא אתקין ביתא למלכא וביתא דמקדשא לתתא ודא

אחידא בדא בגין דאתקשר דא בדא וכד מקדשא לתתא קאים בקיומיה האי שמא לעילא קאים

בקיומיה ודא הוא כמאן דאמר למלכא בני ביתא דא והיכלא דא בגין דלא אשתכח מטרוניתא

דיתבא לבר מהיכלא. אוף הכא (שם: 17) והאר פניך על מקדשך השמש למען אדני, דלא ישתכח

לבר מן דיוריה.

[p. 137] תוהו ר' חייא ור' יוסי וחדו בההוא ליליא. בתר דאכלו פתח חבריה טייעא

ואמר אימא קמייכו מלה חד דאשתדלנא ביה האי יומא האי קרא דכתיב (תהלים סג: 1) מזמור

לדוד בהיותו במדבר יהודה. דוד אמר שירתא כד הוה עריק מחמוי ומאי אמר, (שם: 2) אלהים

אלי אתה אשחרך צמאה לך נפשי כמה לך בשרי בארץ ציה ועיף בלי מים. אלהים אלי אתה,

דהא בגבוראן אחידא תדירא.

אשחרך, וכי דוד היך יכיל לשחרא ליה לקב"ה בארעא רחיקא ואתתרך מאתרא

דשכינתא שריא. אלא אפילו דאתתרך תמן לא שביק דידיה לאשחרא ליה לקב"ה. ואנא שמענא

אשחרך כמאן דאמר אזיל לאתחזאה קמד בר דלא יכילנא, כך אשחרך בר דאנא לבר מאתרא

דשכינתא שריא.

צמאה לך נפשי, תאיבא לגבך וגופא דיילי לאתחזאה קמד ולא יכילנא בגין דאנא בארץ

ציה ועיף בלי מים דהא ארץ ציה ועיף אקרי לאתר דאיהו לבר מאתר שכינתא בגין דמים חיים

לא שכיחן תמן. ומאן אינון מים חיים, דא שכינתא דכתיב בה (בראשית כו: 19) באר מים חיים, ועל דא ארץ ציה ועיף בלי מים כתיב.

אמרו רבי חייא ורבי יוסי ודאי אורחא תקנא קמן.

עאלו למערתא ואידמכו. בפלגות ליליא שמעו קל חיותא במדברא מנהמי, אתערו. אמר

רבי חייא הא עידן הוא לסייעא לכנסת ישראל דהא משבחת למלכא.

אמרו כל תד לימא מלה ממה דשמע וידע באורייתא. יתבו כלהו.

פתח רבי חייא ואמר (תהלים כב: 1) למנצח על אילת השחר מזמור לדוד. מאן אילת

השחר, דא כנסת ישראל דאקרי (משלי ה: 19) אילת אהבים ויעלת חן. וכי אילת השחר ולא

יומא. אלא אילת מההוא אתר דאקרי שחר כדי"א (הושע ו: 3) כשחר נכון מוצאו, ודוד מלכא על

כנסת ישראל קאמר [p. 138] דא דהא לא אמרה כנסת ישראל דא משמע דכתיב על אילת

השחר.

תא חזי בשעתא דעאל ליליא פתחין סתימין ועלאי ותתאי משתככי וכל אינון רחיקין

מתערין ואזלי ושאטין כל עלמא ומהדרי על גופי בני נשא וסחרי לערסייהו וחמאן דיוקנא

דמלכא ומסתפו דהא אתתקפו בערסייהו במלי דשמא קדישא, ובני נשא נשמתהון סלקין כל חד

וחד כדאתחזי ליה והא אוקמוה. זכאה חולקהון דצדיקיא דנשמתהון סלקין לעילא ולא

מתעכבי באתר אחרא דלא אצטריך.

כד אתפליג ליליא קאים כרוזא וכריז ופתחין פתיחו, כדין רוחא חד דסטר צפון אתער

ואקיש [כב ע"א] בכנור דדוד ומנגנת מאליו ושבחת למלכא וקב"ה משתעשע בצדיקיא בגנתא

דעדן. [p. 139] זכאה חולקיה מאן דאתער בההוא זמנא ואשתדל באורייתא וכל מאן דקאים

בההוא זמנא אקרי חברא לקב"ה ולכנסת ישראל. ולא עוד אלא אלן אקרון אחים ורעים ליה

דכתיב (תהלים קכב: 8) למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך, אקרון חברים דכתיב (שיר ח: 13)

חברים מקשיבים לקולך השמיעני.

כד אתי יממא כרוזא קאים וכריז ופתחין דסטר דרומא אפתחו ומתערי ככבים ומזלות

ופתחין דרחמי אפתחו ומלכא יתיב וקביל תושבחן. כדין כנסת ישראל וכל אינון חברים אחידן

בגדפהא ומלייהו אתיין ושראן בחיקא דמלכא, כדין פקיד מלכא ובספרא כתיבו כל אינון בני

היכליה וחוטא דחסד אתמשך עלייהו, דמההוא חוטא אתעטר ב"נ בעטרא דמלכא ומניה דחלין

עלאין ותתאין, ואפילו בזמנא דמאריהון דדינא שלטין לא דיינין עליה דינא בגין דאתרשים

ברשומא דמלכא ואשתמודעא דהוא מהיכלא דמלכא ובגיני כך לא דיינין עליה דינא. זכאה

חולקהון דצדיקיא דמשתדלי באורייתא דהא כל זמנא דישראל עם מלכא תאיב על מלי

דאורייתא.

ת"יח רזא דמלה לא קיימא כנסת ישראל קמי מלכא אלא באורייתא דכל זמנא דישראל

בארעא אשתדלו באורייתא כנסת ישראל שראת עמהון וכד מבטלי [p. 140] מאורייתא לא יכלא לקיימא עמהון שעתא חדא. בגיני כך בשעתא דכנסת ישראל אתערת לגבי מלכא אתקיף חילהא ומלכא קדישא חדי לקבלא לה וכל זמנא דכנסת ישראל אתת לגבי מלכא ואורייתא לא אשתכח עמה כביכול אתחלש חילהא. ווי לאינון דמחלשי חילהא דלעילא, בגיני כך זכאין אינון דמשתדלי באורייתא וכ"ש בההוא שעתא דאצטריך בה כנסת ישראל, כדין קב"ה קארי עליה (ישעיה מט: 3) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בכ אתפאר.

רבי יוסי פתח ואמר (שם כא: 11) משא דומה אלי קורא משעיר שומר מה מלילה שומר מה מליל. האי קרא הא אוקמוה חברייא בכמה אתר, אבל משא דומה, כל אינון זמנין דישראל אשתכחו בגלותא אתידע זמנא וקצא דלהון, וגלותא דאדום הוא משא דומה דלא אתידע ולא אתגלייא כאינון אחרנין. קב"ה אמר אלי קורא משעיר, קלא שמענא בין גלותא דשעיר אינון דדחקין בינייהו אינון דשכבין לעפרא. ומאי אמרי, שומר מה מלילה שומר מה מליל, אינון תבען לי על מטרוניתא מה עבדית ממטרוניתא דילי.

כדין קב"ה כניש לפמליא דיליה ואמר חמו בני רחימי דאינון דחיקין בגלותא ושבקין

צערא דלהון ותבעין לי על מטרוניתא ואמרי שומר, את דאתקרית שומר [p. 141] אן הוא שמירה, אן הוא שמירה דביתך. מה מלילה, מה עבדת מלילה, הכי נטרת לה. מה מליל, דהא לזמנין אתקרי לילה לזמנין אתקרי ליל הה"ד (שמות יב: 42) ליל שמורים הוא ליי, וכתוב הוא הלילה הזה.

כדין קב"ה אתיב לון הא שמירה דילי אשתכח דהא אנא זמין לקבלא ולאשתכחא בהדה הה"ד אמר שומר, ההוא דנטיר ביתא. אתא בקר וגם לילה, בקדמיתא אסתלקת לעילא לעילא וסליקת לההוא בקר דאזדמן בה תדירא, השתא אתא בקר, הא זמין הוא לאתחברא בלילה. וגם לילה, הא זמינא היא אבל בגיניכון אתעכבו, ואי אתון בעאן דא ועל מה מתעכבי, שובו, שובו בתשובה. כדין אתיו, אתו לגבאי ונהוי כלא במדורא חדא וכלנא נתוב לאתרנא הה"ד (דברים ל: 3) ושב יי אלהיך את שבותך וגו', והשיב לא כתיב [כב ע"ב] אלא ושב. תרין ושב ושב הכא, אלא חד לכנסת ישראל וחד לקב"ה הה"ד ושב וקבצך מכל העמים.

[p. 142] פתח ההוא טייעא ואמר (איוב לח: 7) ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים.

ת"יח בשעתא דקב"ה אתי לאשתעשעא עם צדיקיא בגן עדן כל מלי דעלמא עלאה וכל עלאין ותתאין מתערין לקבליה וכל אילנין עדן פתחי שבחא לקבליה דכתיב (ד"ה א טז: 33) אז ירננו עצי היער וגו', ואפילו עופי דארעא כלהו מרחשי שבחא קמיה. כדין תרנגולא בטיש גדפוי וקרי

ושבח למלכא קדישא וקרי לבני נשא דישתדלון בפולחנא דמאריהון. זכאה חולקיהון דמאן דקיימי מערסייהו לאשתדלא באורייתא.

כד אתי צפרא פתחין דדרומא פתיחין ותרעי דאסוותא נפקי לעלמא ורוח מזרח אתער ורחמי אשתכחו וכל אינון ככביא דממנן תחות שולטניה דהאי בקר כלהו פתחי שבחא וזמרי למלכא עלאה הה"ד ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים. מה בעאן הכא בני אלהים דאינון מזמנין תרועה בהאי זימנא דהא כל דינין אתעברו בזמנא דחסד אתער בעלמא. אלא ויריעו כל בני אלהים, הא אתבר תוקפא דדינין קשיין ואתבר חילא דלהון כד"א (ישעיה כד: 19) רועה התרועעה ארץ. [p. 143] וכל האי בגין דהאי בקר אתער בעלמא ואברהם אתי למנטעאשל בבאר שבע. מלה דא הכי שמענא לה בבאר שבע ודאי, וכתיב (בראשית כא: 33) ויקרא שם בשם יי' אל עולם.

פתח חבריה ואמר (שם מד: 3) הבקר אור והאנשים שלחו וגו'. מאי הבקר אור. הכי אוליפנא מהו בקר, אלא בזמנא דאתי צפרא ודינין מתעברין וחסד בעא לאתערא כל אינון דאתיין מסטרא דא מבקר לאתרייהו לזמנא ברכאן לעלמא, ודא הוא בקר בקר אור דהא רחמי מתישבן לעלמא וחסד קאים באתריה, כדן הוא בקר אור, וכתיב (שם א: 4) וירא אלהים את האור כי טוב.

ת"יח כלא הוא בדרגין ידיעין. לילה הא ידיעא, בקר אור ידיעא והוא דרגא דאשתכחא ביה תדירא. אימתי, כד נהיר שמשא. שמש ידיעא והוא דרגא עלאה דמבסס לכלא ונהיר לכלא כד"א (תהלים פד: 12) כי שמש ומגן יי' צבאות, והאי בקר אור נהיר מן שמשא ודא נהיר לילה, בגין כך כלא תלי דא בדא. והאי בקר [p. 144] אור כד אתער כל בני עלמא אתאחדן בחדוותא ומשתכחי בעלמא. והשתא הא נהיר יממא, עידן רעותא הוא למהך באורחא. בריכו לון ר' חייא ור' יוסי ונשקו לון ברישייהו ושדרו לון. א"ר חייא לר' יוסי בריך רחמנא דתקין ארחנא קמן, ודאי קב"ה שדר לון גבן, זכאין אינון דמשתדלי באורייתא ולא ארפיין מינה שעתא חדא. נפקו ר' חייא ור' יוסי ואזלו בארחייהו. א"ר יוסי ודאי רחימותא דלבאי קשיר באלין טייעי.

א"ר חייא לא תוהנא על דא דהא ביומוי דר' שמעון אפילו צפרי שמייא מרחשן חכמתא דהא מלוי אשתמודען לעילא ותתא.

פתח ר' חייא ואמר (דברים לא: 16) ויאמר יי' אל משה הנך שוכב עם אבותיך וגו'. ת"יח כל זמנא דמשה אשתכח קאים בעלמא הוה מחי בידי דישראל בגין דלא ישתכחון בחיובא קמי קב"ה ובגין דמשה אשתכח בינייהו לא הוה דרא עד דייתי מלכא משיחא דיחמון יקרא דקב"ה

כוותייהו דאינון אדביקו מה דלא אדביקו דרין אחרנין דתנינן חמאת שפחה חדא על ימא מה דלא חמאת עינא דחזקאל נביאה. אי אינון אדבקו כל כך כל שכנ נשיהון דישראל כ"ש בנייהו כ"ש גוברין כ"ש נשיאי כ"ש סנהדרים כ"ש נביאים כ"ש וכ"ש נביאה עלאה מהימנא משה דהוה על כלא. והשתא אלן טייעי מדברא מרחשן חכמתא כל כך כ"ש וכ"ש לחכימי דרא דקיימין קמי דר' שמעון ואולפי מניה [p. 145] בכל [כג ע"א] יומא כ"ש וכ"ש ר' שמעון דהוא עלאה על כלא.

בתר דמית משה מה כתיב, (דברים לא: 16) וקם העם הזה וגו'. כך ווי לעלמא כד אסתלק מניה ר' שמעון דמבועי דחכמה יסתימו מעלמא ויבעי ב"נ מלה דחכמה ולא ישכח מאן דיימא וטעאן כל עלמא באורייתא בגין דלא אשתכח בנייהו מאן דאתער בחכמה. קרינא ביה ואם כל עדת ישראל ישגו. ואם ישגו באורייתא ולא ינדעון אורחא במאי הוא, בגין ונעלם דבר מעיני הקהל, דלא אשתכח מאן דידיע לגלאה עמיקתא ואורחתא. ווי לאינון דרין, ווי לאינון דישתכחון כדין בעלמא.

אמר ר' יהודה זמין קב"ה לגלאה רוזין עמיקין דאורייתא בזמנא דמלכא משיחא בגין דמלאה (ישעיה יא: 9) הארץ דעה את יי' כמים לים מכסים, וכתיב (ירמיה לא: 34) ולא ילמדו עוד איש את אחיו ואיש את רעהו לאמר דעו את יי' כי כלם ידעו אותי מקטנם ועד גדולם.

אשר נשיא יחטא. אמר רבי יצחק מ"ש בכל אתר דכתיב בהו ואם כד"א אם הכהן המשיח יחטא, ואם כל עדת ישראל ישגו, והכא אשר נשיא יחטא ולא כתיב ואם נשיא יחטא, מאי קא מיירי. [p. 146] אלא אלין לא משתכחי בחטאה דהא כהן נטיר גרמיה תדירא בגין דמטולא דמאריה עליה בכל יומא ומטולא דישראל כלהו ומטולא דכל חד וחד ועל דא הוה תוהא כד יחטא, בגיני כך ואם כתיב. וכן ואם כל עדת ישראל ישגו, תוהא הוא דכלא ישתכחו בחובא חד דאי אלן יחטאון אלן לא חטאון, בגיני כך ואם כתיב. אבל הכא אשר נשיא יחטא ודאי בגין דלביה גס ביה ועמא אזלי אבתריה ואתמנן תחותוי ועל דא אשר נשיא יחטא בגין דעבר על מצות לא תעשה והוא עביד חד מנייהו ועל דא לא כתיב ביה ואם דהא מלוי לא בספיקא הוא.

ר' יהודה פתח (שמות לה: 27) והנשיאם הביאו את אבני השהם ואת אבני המלואים לאפוד ולחשן. מ"ש דאלין אקריבו נשיאים ולא ב"נ אחרא והא כתיב (שם: 5) כל נדיב לבו יביאה את תרומת יי', וכתיב (שם: 9) את אבני השהם ואת אבני המלואים. אלא אמר קב"ה אע"ג דבכלא תליא האי נדבה סליקו אלן אבנים לנשיאים. מ"ט, בגין דעל לבא דכהנא משתכחן. אמר קב"ה ליתו נשיאים דלבייהו גס בהו וייתון אלן אבנין דאינון משתכחי על לבא

ויתכפר עליהו על לבא, וכתוב (שם כח: 30) והיו על לב אהרן, [p. 147] ועל דא והנשיאם הביאו את אבני השהם ואת אבני המלואים בגין לכפרא עליהו. בגיני כך אשר נשיא יחטא ודאי. ועשה אחת מכל מצות יי אשר לא תעשינה, כמא דאוקמוה דעבר על מצות לא תעשה. או הודע אליו חטאתו, דכיון דלביה גס עליה לא אשגח ולבתר אתידע ליה ועבד מניה תשובה.

רבי יהודה ורבי יוסי הון יתבי חד ליליא ולעי באורייתא. א"ר יהודה לרבי יוסי חמינא דצחותא דאורייתא בליליא הוא יתיר מן יממא, אמאי. אמר בגין דצחותא דתורה שבכתב תורה שבעל פה הוא ותורה שבעל פה בליליא שלטא ואתערת יתיר מביממא ובזמנא דאיהי שלטא כדן צחותא הוא דאורייתא. פתח רבי יוסי ואמר (איוב לה: 10) ולא אמר איה אלוה עושי נותן זמירות בלילה. תא חזי בשעתא דאתער רוח צפון [p. 148] ואתפלגת ליליא הא אוקמוה דשלהובא חד נפיק ובטש תחות גדפוי דתרנגולא ואקיש גדפוי וקארי, וההוא שלהובא בזמנא דמטי גביה ואתער לקבליה אסתכי ביה ואזדעזע וקארי ואסתכי ואשגח בגין יקרא דמאריה למעבד רעותיה וקארי לון לבני נשא. ועל דא אקרי שכוי אשגחא ואקרי גבר בגין דיתער בשלהובא [כג ע"ב] דגבורה בסטרא דגבורה קא אתיא לאתערא בעלמא. כדן אינון בני מהימנותא קיימי ויהבין חילא לכנסת ישראל וכדן אקרי רנה דאורייתא, ועל דא ירית דוד מלכותא הוא ובנוי לעלמין ולדרי דרין. וכד תרנגולא קארי ובני נשא ניימי בערסייהו ולא מתערי קארי תרנגולא ואמר מה דאמר והא אוקמוה. לבתר בטש בגדפוי ואמר ווי לפלניא נזיף דמאריה שבקא דמאריה דלא אתער רוחיה ולא אשגח ליקרא דמאריה. כד נהיר יממא כרוזא קרי עליה ולא אמר איה אלוה עושי נותן זמירות בלילה לסייעא ליה באינון תושבחן ולמהוי כלא בסייעתא חדא. ולא אמר איה אלוה עושי, עושני איבעי ליה, מהו עושי. אלא בשעתא דב"נ קם בפלגות ליליא ואשתדל ברנה דאורייתא דרנה לא איקרי אלא בליליא והוא אשתכח באורייתא, כד נהיר יממא קב"ה וכנסת ישראל מתקני ליה בחד חוטא דחסד לאשתזבא מכלא ולאנהרא ליה בין עלאין ותתאין.

[p. 149] רבי יהודה אמר אנא שמענא דאמר ר' אבא האי קרא אלוה עושי, עושה לי איבעי ליה, מהו עושי. אלא כמה דאמרת בשעתא דאיהו קם בפלגות ליליא ואשתדל באורייתא כד נהיר יממא אתער אברהם בההוא חוטא דיליה דכתיב ביה (בראשית יד: 23) אם מחוט ועד שרוך נעל, וקב"ה וכנסת ישראל מתקני ליה דעבדי ליה בכל יומא בריה חדתא הה"ד אלוה עושי, והא אוקמוה א"ל ו"ה, א"ל דא אברהם דכתיב ביה האל הגדול, ו' דא קב"ה, ה' דא כנסת

ישראל, ודא הוא אלוה ואלין עבדין ליה לב"נ ומתקני ליה בכל יומא ובגין כך כתיב עושי כד"א (תהלים קמט: 2) ישמח ישראל בעושי.
א"ר יוסי ודאי כך הוא וכלא חד מלה.

ר' יהודה פתח ואמר או הודע אליו חטאתו אשר חטא. הודע אליו מסטרא דמאן, או ידע איבעי ליה, מהו הודע. אלא [p. 150] קב"ה פקיד לכנסת ישראל לאודע ליה לב"נ ההוא חובה דאיהו חב, ובמה אודע ליה, בדינהא כד"א (איוב כ: 27) יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו. הודע אליו כמאן דפקיד לאחרא, דתנינן בשעתא דב"נ חב קמי קב"ה ולא אשגח בחטאיה לאהדרא בתיובתא קמי מאריה ואשדי ליה בתר כתפיה נשמתיה ממש סלקא ואסהידת קמי קב"ה. כדן פקיד מלכא לכנסת ישראל ואמר הודע אליו חטאתו אשר חטא, אושיט דינך עליה ואודע ליה חוביה כד"א (יחזקאל טז: 2) הודע את ירושלם את תועבותיה. בתר דמטי עליה דינא כדן אתער רוחיה למהדר בתיובתא קמי מאריה ואתכנע למקרב קרבנא דהא מאן דלביה גס ביה חטי ואנשי חטאיה ולא אשגח עליה וקב"ה זמין לקבליה ופקיד לאודעא ליה ההוא חובה בגין דלא יתנשי מיניה.

א"ר יוסי הכי הוא ודאי. ומנ"ל, מדוד, כיון דעבד ההוא עובדא דבת שבע לא אשגח ביה. א"ל קב"ה הא אנשית ליה, אנא אדכרנא לך. ומיד וכו'. מה כתיב, (שמואל ב יב: 7) כה אמר יי אתה האיש, דלא דכרת ליה, אתה האיש דאנשית ליה. ובמה הודע ליה, בדינא.

[p. 151] אוף הכא קב"ה קאמר אן הודע אליו חטאתו אשר חטא ושפיר מלה והכי הוא ולא אן נודע אליו כמא דכתיב (שמות כא: 36) או נודע כי שור נגח הוא. ומאן דקאים בליליא למלעי באורייתא אורייתא קא מודעא ליה חוביה ולאן באורח דינא אלא כאמא דאודעא לברה במלה רכיך והוא לא אנשי ליה ותב בתיובתא קמי מאריה.

ואי תימא דוד דהוה קם בפלגות ליליא אמאי אתערו עליה בדינא. אלא שאני דוד דאיהו עבר במה דאתקשר ובעא דינא ובמה דעבר אתדן. הוא חטא לקביל מלכותא קדישא, אתתרך מירושלם ומלכותא אעדיו מיניה עד [כד ע"א] דאתתקן כדקיאנות ואתענש.
א"ר יהודה מאי הוא דקב"ה אענש ליה לדוד על ידא דבריה דכתיב (שמואל ב יב: 11) הנני מקים עליך רעה מביתך.

א"ר יוסי הא אוקמוה בגין דאי יקום ב"נ אחרא לא ירחם עליה.
א"ל והא אבשלום בעי לקטלא לאבוי, בכמה עיטין דבר עליה.
א"ל לא שמענא.

[p. 152] אמר אנא שמענא דדוד חטא בבת שבע סתם, אמר קב"ה ליתי ברא דבת אל

נכר וינקום נקמתה, דאבשלום בריה דיפת תואר הוא מקרבא. מכאן אוליפנא מאן דנטיל אתתא דא בקרבא וחמיד בה לסוף נפיק מנה בן סורר ומורה. מ"ט, בגין דעד כען לא פסקא מנה זוהמא והא אוקמוה.

רבי יוסי פתח ואמר (ישעיה סב: 8) נשבע יי' בימינו ובזרוע עזו. האי קרא הא אוקמוה אבל ת"ח כל זמנא דב"נ קא חטי קמי קב"ה אית דרגא דאשתמודעא לעילא לקבלי ההוא חטאה לדיינא ליה לב"נ ואסתכם עליה. אי תב בתיובתא שלימתא קמיה אתעבר חוביה ודינא לא מטא עלוי. אי לא תב אתרשים ההוא חטאה לגבי ההוא דרגא. אוסיף למחטי הא דרגא אחרא אזדמן לקבליה ואסתכם בדרגא קדמאה, כדן בעי תשובה יתיר, ואי לא דרגא על דרגא אוסף עד דאשלים לחמשה דרגין.

[p. 153] כיון דאתתקן ימינא לקבליה ואסתכם עליה הא שמאלא זמינא לאסתכמא בימינא ולא תכללא ביה, כיון דשמאלא אסתכם בימינא כדן לא תליא ביה תשובה והא אוקמוה וכדן כלא אסתכמו עליה בדינא ודינא שריא עלוי. וכד דינא אשתלים ושריא עליה דב"נ כדן אסתיים ואתתקן אצבען חמש בגו חמש ימינא בשמאלא לאחזאה דהא כלא אסתכמו עליה בההוא דינא וידוי מתישרן לאחזאה מלה בלא כוונא דב"נ ולא יתכוון ביה. ועל דא כתיב (שמות טו: 6) ימינך יי' נאדרי בכח ימינך יי' תרעץ אויב, דאתכלל שמאלא בימינא ואשלים דינא וכדן הוא קיימא דכלא. ועל דא כד בעא קב"ה לקיימא כלא כתיב (ישעיה סב: 8) נשבע יי' בימינו ובזרוע עזו.

ר' יהודה פתח ואמר (ויקרא כג: 40) פרי עץ הדר כפת תמרים. פרי עץ הדר מאן הוא, דא אתרוג. וכי אתרוג מעץ הדר הוא וכמה קוצין סחרניה מכאן ומכאן ואת אמרת פרי עץ הדר. [p. 154] אלא רזא דמלה (בראשית ב: 22) ויבן יי' אלהים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה ויביאה אל האדם, וכתיב (שם: 23) עצם מעצמי ובשר מבשרי, ודא הוא פרי עץ הדר. ומנא לן דאדם אקריעץ, דכתיב (שם: 19) כי האדם עץ השדה. כפות תמרים, דסליק לשבעין שנין וביה אשתכללו שבעין שנין ודא אכפת ואתקשר לעילא ותתא ועל דא אקרי כפות כד"א (דניאל ג: 21) כפיתו דסליק להכא ולהכא הה"ד כי כל בשמים ובארץ, כי כל בשמים ובארץ דייקא.

ר' יוסי אמר פרי עץ הדר דא מזבח דעביד פירין וסליק אבין לכל סטרין. מאי טעמא, בגין דכלא שבעין שנין יהבין ליה חולקא ואתברכא [p. 155] מכלהו. מאי קא מיירי, בגין דמאן

דחטי לגבי מזבח בכלא חטי דהא כפית לקבלי ההוא דכפית לעילא ועל דא אתקשר דא בדא,
פרי עץ הדר כפת תמרים ולא כתיב וכפת תמרים.

כתיב (ויקרא ז: 35) זאת משחת אהרן ומשחת בניו. מאי קא מיירי, אלא זאת דא המזבח
דאתמשח על ידא דאהרן דכתיב (שמות מ: 10) ומשחת את מזבח וגו' ומשחת בניו, דהא מכלהו
אתמשח ואתרבי ואתברך.

ת"ח בחג סובבים את המזבח זמנא חדא בכל יומא ושבעה זמנין לבתר. מאי קא מיירי,
אלא למלכא דזמין אושפיזין ואתעסק בהו והוה ליה למלכא בת יחידאה, אמרה ליה מארי
מלכא בגין אושפיזין לא אשגחת עלי.

א"ל חייד ברתי פרקטא חדא אסלק לך בכל יומא דשוי כלהו. [כד ע"ב]

[p. 156] כך בכל יומא ויומא דחג מקריבין ישראל לגבי אומות העולם. אמר מזבח

למלכא קדישא לכלהו משתכחי מאנין וחולקין ולי מה את יהיב.

אמר לה כל יומא ויומא יסובבון לך שבעה מינין עלאין ויהבון לך שבעה חולקין בכל

יומא.

רבי יוסי אמר שבעין חולקין בכל יומא לקביל שבעין פרים דמקרביין בחג.

רבי יהודה אמר שבעה בכל יומא בגין דיתברכא מכלהו ולסוף שבעה יומין דאתברכא

מאתר דמשח רבות אשתכח ולבתר שבעה זמנין לקביל כל אינון שבעה יומין בגין לקיימא לה

ברכאן ממבועא דנחלא דנגיד תדיר ולא פסיק, אשתכח דאתברכא כל יומא ויומא עד שבעה

יומין דאתברכא ממבועא דנחלא וכן זמנא אחרא שבעה זמנין כחדא ואתקיימו ברכאן לבתר

מאתר עלאה דמבועא נפיק ולא פסק כדקאמרן.

בכל יומא מכריז עלה ואמר (שמואל א ב: 5) עד עקרה ילדה שבעה ורבת בניס אמללה.

עד עקרה ילדה שבעה, דא כנסת ישראל דאתברכא משבעה בכל יומא וסליק לחושבן עלאה.

ורבת בניס אמללה, אלין אומות העולם דסלקין ביומא קדמאה לחשבון רב ולבתר מתמעטין

ואזלין בכל יומא ויומא. ועל דא מזבח מכפר חוביהון דישאל ומדכי לון ואריק לון ברכאן

מעילא לתתא.

[p. 157] וענף עץ עבות, דא מלכא קדישא דאחיד לתרין סטרין ובגין כך הדס תלתא ענף

דאתעביד עץ עבות דאחיד לכל סטרא.

וערבי נחל, אלין תרין קיימין דמהכא נפקי לכפת תמרים. כפת תמרים, אחיד לעילא

ואחיד לתתא והא אתמר. אתרוג נפקא מגו גובין דאילנות הכי הוא, כפת תמרים הכי נמי

ואחיד בהו ודאי. כל מה דנפיק לעלמא מהכא נפקא ומהכא אתון.

רבי יוסי פתח (תהלים מג: 4) ואבנאה אל מזבח אלהים. מאן מזבח אלהים, דא הוא מזבח לעילא מזבח אלהים ודאי והיינו באר יצחק, ולזמנין מזבח יי' דכתיב (מלכים א ח: 54) קם מלפני מזבח יי', ועל דא ירתין עלמין מהכא דינא ורחמי בגין דהיא ינקא בהאי סטרא ובהאי סטרא והא אוקמוה מלה.

[p. 158] נפש כי תמעול מעל מקדשי יי'. ר' יצחק אמר נפש ודאי. כתיב (שמואל א כה: 29) והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את יי' אלהיך, וכתיב ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע. זכאין אינון צדיקייא דאית להו חולקא עלאה בקב"ה חולקא קדישא בקדושי מלכא בגין דאינון מקדשי גרמייהו בקדושא דמאריהו, וכל מאן דאתקדש קב"ה מקדש ליה דכתיב (ויקרא יא: 44) והתקדשתם והייתם קדושים, בר נש מקדש גרמיה מלרע ומקדשין ליה מלעילא, וכד אתקדש בר נש בקדושא דמאריה מלבשין ליה נשמתא קדישא אחסנא דקב"ה וכנסת ישראל, וכדין ירית כלא ואלין דאקרון בנין לקב"ה דכתיב (דברים יד: 1) בנים אתם ליי' אלהיכם והא אוקמוה.

[p. 159] ת"ח (בראשית א: 24) תוצא הארץ נפש חיה ואוקמוה נפש חיה סתם, ומההוא חולקא ירת דוד מלכא ואתקשר בקטורא עלאה ואחסין מלכותא, ובגין כך והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים. והא אוקמוה נפש אתקשר [כה ע"א] ברוח ורוח בנשמה והנשמה בקב"ה. זכאה חולקיה דמאן דירית ירותא דא עלאה. ווי לאינון רשיעיא דנפש דלהון לא זכה בעלמא דין וכ"ש בעלמא דאתי. עלייהו כתיב (שמואל א כה: 29) ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע, דאזלין ושאטין בעלמא ולא אשתכחן אתר לאתקשרא ביה ואסתאבן בגו סטרא דמסאבותא וכרוזא קארי ואמר נפש כי תמעול מעל מקדשי יי', דהא בקדושא לא עייל ולא אתכלל ואינון מזיקי עלמא בגין דאדבק בהו ואסתאבן.

רבי יצחק אמר כד מתעטרא כנסת ישראל במלכא קדישא אתעטר ואקרי צרורא דחיי בגין דבה אתקשר כלא.

[p. 160] רבי אלעזר אמר שכינה כד נטלא באבהתא נטלא הה"ד (שמות יד: 19) ויסע מלאך האלהים ההולך וגו'.

רבי אבא אמר כלא אתעביד חד עטרא בגין דאתעטר כחדא ושמא קדישא אתחזי בגוונוי. בההיא שעתא אקרי (שיר ב: 3) כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים, והוו חמאן ישראל זיו יקרא עלאה נטיל קמייהו ודא הוא דתנין (דברים ד: 37) ויוציאך בפניו בכחו הגדול

ממצרים, אלן אבהתא. ובגין כך האי שמא מתבר טורין וטנרין, אית ביה לטב ולביש, זכאה חולקהון דישראל.

[p. 161] ת"ח עז לקרבנא אמאי, והא אמר ר' שמעון עז שמא דיליה גרים לאולף מן שמה דהא סטרא זינא בישא הוא. אלא הכי אמר ר' שמעון דא בעי לקרבא דהא אי עבר עליה רוחא דמסאבא או אתעסק ביה הא עז קרבניה כההוא גוונא דאיהו חטי ביה. ואמר ר' שמעון הא תנינן אית מאן דזכא בנשמה ואית מאן דזכא באתערותא דרוח ואית מאן דלא זכי אלא בנפש. האי מאן דלא זכי יתיר ולא סליק יתיר הא אתדבק בההוא סטרא וכד איהו נאים אינון סטרין בישינן אתיין ואתדבקן ביה ומודעי ליה מילי עלמא מנהון כדיבין ומנהון קשוט, ולזמנין דחייכן ביה ואחזיאו ליה מלין שקר וצערין ליה בחלמיה. ועל דא גויס מנהון דחמאן בחלמייהו מלי דקשוט בגין ההוא סטרא דאתדבקן ביה וכלהו מלין לזמן קריב.

ת"ח באינון זינין בישי, אית דרגין אלן על אלן. דרגא עלאה דלהון אינון דתליין באוירא, דרגא תתאה אינון דחייכן בבני נשא ומצערין להו בחלמייהו בגין דכלהו חציפין ככלבי, ואית דרגא עלאה עלייהו דאינון מעלאי ומתתאי ואלין מודיעין לבר נש מלין מנהון כדיבין ומנהון קשוט ואינון מלין דקשוט כלהו לזמן קריב.

[p. 162] וההוא דרגא מאינון דתליין באוירא דאינון עלאין יתיר ההוא דלא זכי יתיר אלא בנפש וההוא נפש בעי לאתתקנא לקבלא רוח עד לא רווח ליה נפק מה דנפקא מההוא נפש ואתפשט בעלמא ובעי לסלקא ולא בעי עד דיערע בהו באינון דאוירא ואינון מודיעין ליה מלין מנהון קריבין ומנהון רחיקין יתיר ובההוא דרגא אזיל ואתקשר בחלמיה עד דקני רוח. כיון דקני רוח ההוא רוח נפיק מתבר טורין וטנרין סליק ואתפשט ועייל בין מלאכי עלאי קדישי ותמן ידע מה דידע ואולף מה דאולף מלין ואתהדר לאתריה. כדן הוא קשורא דבי"נ בקדושא עד דזכי בנשמה וקני ליה. כיון דקנה נשמה היא סלקא לעילא לעילא ונטורי פתחין לא מעכבי לה ואזלא ואתפשטא ועיילא בין אינון צדיקי דצרירין בצרורא דחיי ותמן חמי ענוגא דמלכא ומתהניא מזיוא עלאה.

וכד אתער איילתא קדישא ברוחא דצפון נחתא וקם ההוא זכאה דקני לה ואתגבר כאריה תקיפא באורייתא עד דאתי צפרא ואזיל בההיא איילתא לאתחזאה קמי מלכא לקבלא חד חוטא דיליה. ומאי [כה ע"ב] איהו, דא חוטא דאברהם דהוא קני ליה דכתיב (בראשית יד: 23) אס מחוט, הוא לא אתהני מאחרא ואמר אס מחוט, זכה להאי חוטא ודא אקרי חוטא דאברהם. [p. 163] וכד אתי ההוא זכאה בהאי אילתא כדן אתעטר קמי מלכא ודוד קאמר

(תהלים כב: 1) למנצח על אילת השחר, דא כנסת ישראל, אילת השחר שירתא דכנסת ישראל דקאמי בגלותא אלי אלי למה עזבתני וגו'.

אמר ר' שמעון זכאין אינון מארי דנשמתא מארי דאורייתא בני פולחנא קדישא. ווי לאינון חייביא דלא זכאין לאתדבקה במאריהון ולא זכאין באורייתא דכל מאן דלא זכי באורייתא לא זכי לא ברוח ולא בנשמה ואדבקותא דילהון בההוא סטרא דזינין בישינ. האי לית ליה חולקא במלכא קדישא ולית ביה חולקא דקודשא, ווי ליה כד יפוק מהאי עלמא דהא אשתמודע הוא לגבי אינון זינין בישינ מארי חיצופא תקיפין ככלבא שלוחי דנורא דגיהנם דלא מרחמי עליה.

ת"ח מה בין ישראל לשאר עמין. ישראל אע"ג דלא זכי אלא נפש בדרגא קאים איהו למקני רוח ואי איהו בעי למקני נשמה, אבל גוים לא קנאין לעלמא בר אי אתגזר דקני נפש תחת נפש נפש מאתר אחרא. וישראל דקיימי בדרגא יתיר אי איהו לא בעי למזכי יתיר עונשיה סגי. ווי לההוא חייבא דאנשי פקודוי דמאריה דלא אשתדל באורייתא אנשי למאריה, עליה כתיב (שם קד: 35) יתמו חטאים מן הארץ וגו'.

[p. 164] ות"ח אית בר נש דאתדבק בהאי סטרא בגין האי נפש דלא זכאה יתיר וכד

אתעבר ההוא רוח מסאבא אשרי עליה ואתדבק ביה, כדין ההוא חטאה דחטי בר נש הוי מסטרא דההוא רוח מסאבא, קרבניה עז בגין דאיהו בעירא דאתי מההוא סטרא לכפרא על חוביה.

א"ל ר' אלעזר בריה הא כתיב (דברים כא: 23) לא תלין נבלתו על העץ כי קבור תקברנו ביום ההוא כי קללת אלהים תלוי ולא תטמא את אדמתך, בגין דארעא היא קדישא ובאתר דשאר רוח מסאבא לא ישתכח בארעא קדישא. אוף הכא כיון דאיהו בעירא דשריא עליה רוח מסאבא ואתי מסטריה אמאי מקריבין ליה לאתר דקודשא. א"ל שפיר שאלת, אבל ת"ח כתיב (שם ד: 24) כי יי אלהיך אש אוכלה הוא, אשא אכיל אשא, אשתא דקב"ה אכיל אשא אחרא.

ות"ח אית מלאכין דאמרי שירתא קמי קב"ה ואינון מתבטלי כד סיימי ההיא שירתא בניצוצא דאשא דאכלא. לתתא זמין קב"ה אישתא דמדבחה והאי אשא אכלא ושצי לכל ההוא סטרא ואתבטל בההוא שלהובא דהאי אשא ולא אשאר בעלמא, וההוא בר נש דמקריב קרבניה קאים עליה, ובההוא ריחא דסליק אתעבר מניה ההוא סטרא דרוח מסאבא דשריא עלוי ויתכפר ליה. בגיני כך כלא אתבטל וישתצי ולית מאן דקאים לגבי ההוא אשא.

[p. 165] ר' אחא הוה אזיל בארחא ור' יהודה ור' יוסי הוו אזלי, אערעו כחדא. א"ר אחא ודאי אן תלתא זמינין לקבלא אנפי שכינתא. אתחברו כחדא ואזלו. א"ר אחא כל חד לימא מלה דקטורא דאורייתא וניזיל.

[p. 166] פתח ר' יהודה ואמר (ישעיה מה: 8) הרעיפו שמים ממעל ושחקים יזלו צדק תפתח ארץ ויפרו ישע וצדקה תצמיח יחד וגו'. האי קרא רזא הוא דחכמתא דאוליפנא מבוצינא קדישא. הרעיפו שמים ממעל, מאי הרעיפו, כד"א (דברים לב: 2) יערוף כמטר לקחי, ועל סטרא דמטרא דהוא מזונא דכלא קאמר ועל דא כל עיני עלמא מצפן לקב"ה בגין דאיהו מזונא דכלא. ואי תימא דבאתר דא דאקרי שמים תליא מלה הא תנינן דלא בזכותא תליא מילתא וזכותא הא אוקמוה צדקה ותרגם זכותא, וזכותא ושמים חד מלה הוא והכא הרעיפו שמים. ואי תימא דבהי תליא כתיב ממעל, ממעל ודאי מעתיקא קדישא קא [כו ע"א] אתיא ולא מההוא אתר, ממעל דייקא.

[p. 167] ושחקים יזלו צדק, דכד שמים נטיל ליה ממעל מההוא אתר עלאה דשאר עילוי כדן ושחקים יזלו צדק. מאן שחקים, אתר דטחנין מנא לצדיקים, ומאן נינהו, נצח והוד דאינון ודאי טחנין מנא. למאן, לההוא אתר דאקרי צדיק דהא אינון טחנין ליה לההוא מנא דאתיא מלעילא וכל ההוא טיבו מתכניש בגווייהו למיהב ליה לדרגא דצדיק בגין דיתברכא צדק מההוא נזילו דלהון, ועל דא טחנין מן לצדיקים. מאן צדיקים, אלן צדיק וצדק דכד מזדווגן כחדא צדיקים אקרונן ואלן טחנין מן לצדיקים ודאי ועל דא ושחקים יזלו צדק. כדן תפתח ארץ לתתא, ויפרו ישע בני עלמא. וצדקה תצמיח יחד, וכל רחמי וכל טיבו בעלמא אסגיאן ומזונייהו דבני נשא משתכחי בעלמא, כדן חדן על חדן אתוסף וכל עלמין מתברכין. אמר רבי אחא אלמלא לא אתינא אלא בגין למשמע דא דיי.

[p. 168] פתח רבי יוסי ואמר (שופטים ה: 9) לבי לחוקקי ישראל המתנדבים בעם ברכו יי'. ת"ח כל רעותא וכל לבא דבעי בר נש לארקא ברכאן מעילא לתתא ליחדא שמא קדישא לבעי בצלותא לקב"ה כמה דכתיב (תהלים קל: 1) ממעמקים קראתיך יי', דתמן עומקא דכלא בעמיקי עלאי דאינון שרותא עלאה דאבא ואמא מזדווגין. אוף הכא לבי לחוקקי ישראל. מאן חוקקי ישראל, לא כתיב חוקקי ישראל אלא חוקקי אלן אבא ואמא דאינון מחוקקי ישראל קדישא דאיהו נגיד מבינייהו.

המתנדבים בעם, אלין אבהן דאקרון נדיבים דכתיב (שם מז: 10) נדיבי עמים נאספו וגו'.
כדין ברכו יי', לנגדא מיניה ברכאן לתתא וישתכחון ברכאן בעלמא כלהו, דכד הכא משתכחין
ברכאן מלעילא כלא הוא בחדווא כלא הוא בשלימו.

פרשת צו

[p. 169] [כז ע"א] רבי אחא פתח ואמר והאש על המזבח תוקד בו לא תכבה ובער עליה

הכהן עצים בבקר בבקר. והאש על המזבח תוקד בו לא תכבה. אמאי ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר, וכהנא אמאי, והא תנינן אשא בכל אתר דינא הוא וכהנא מסטרא דימינא קאתי ורחיקא הוא מן דינא דהא כהנא לא אזדמן בדינא לעלמין והכא הוא בעי לאוקדא דינא בעלמא דכתיב ובער עליה. אלא הכי אוליפנא בר נש דאתי למחטי קמי מאריה הא אוקיד גרמיה בשלהובא דיצר הרע, ויצר הרע מסטרא דרוח [כז ע"ב] מסאבא קאתי והא שארי ביה רוח מסאבא, ולזמנין אשתמודען קרבני דאתיין מההוא סטרא ובעי לקרבא על מדבחא כדדמי ליה, ולא אשתצי ולא אתבטיל ההוא רוח מסאבא בין מבר נש ובין מההוא סטרא דאתי מניה אלא באשא דמדבחא דההוא אשא מבערא רוחא מסאבא וזינין בישאן מעלמא, וכהנא בדא אתכוון לאתקנא אשא [p. 170] דיבער זינין בישין מעלמא. ועל דא בעי דלא ידעכון ליה לעלמא ולא יתחלש חילא ותוקפא דיליה לתברא תוקפא אחרא בישא מעלמא ועל דא לא תכבה.

וערד, וכהנא יסדר עליה אשא בבקר בבקר בזמנא דשלטא סטרא דיליה ואתער בעלמא בגין לבסמא דינא ואתכפיין דינין ולא מתערי בעלמא. ועל דא תנינן אית אשא אכלא אשא, אשא דלעילא אכלא אשא אחרא, אשא דמדבחא אכלא אשא אחרא, ועל דא אשא דא לא תכבה לעלמין וכהנא מסדר ליה בכל יומא. [כח ע"ב]

אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה. ר' חייא פתח (בראשית כב: 7) ויאמר יצחק אל אברהם אביו ויאמר אבי ויאמר הנני בני ויאמר הנה האש והעצים ואיה השה לעולה. ויאמר ויאמר תלת זמנין דיצחק ויאמר חד דאברהם אמאי הכא. אלא תלתא למעשה בראשית דאינון תלתא דיצחק הוו וחד דאברהם ברביעי. כתיב הנני בני דחיקא הנני, דכתיב (שם א: 14) יהי מארת חסר.

[p. 171] ואי תימא ויאמר ויאמר יתיר אינון. אלא אינון סתימאן הוו במחשבה, ואלין אתגליין מגו חשוכא. ויאמר יצחק אל אברהם, (שם 3) ויאמר אלהים יהי אור. ויאמר אבי, ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים. ויאמר הנה האש, ויאמר אלהים יקוו המים. [ל ע"א] תא חזי כתיב (מלכים א יט: 11) הנה יי עובר ורוח גדולה וחזק וגוי. רוח גדולה דאמרן וכתיב לא ברוח יי. ואחר הרוח רעש, וכתיב (יחזקאל ג: 12) ותשאני רוח ואשמע אחרי קול רעש גדול, הרי הדעש אבתריה דדוח. ואחר הרעש אש, דא (דניאל ז: 10) נהר די נור נגיד ונפיק מן קדמוהי.

ר' יצחק אמר היינו דכתיב (יחזקאל א: 13) ודמות החיות מראיהן כגחלי אש בוערות

[p. 172] כמראה הלפידים היא מתהלכת בין החיות ונגה לאש ומן האש יוצא ברק.

ואחר האש קול דממה דקה, קול דא קול בתראה דהיא דממה דלית לה מינה עירטא

אלא היא דממה מגרמה, וכד מתכנפי עלה היא אשתמעט בכלהו עלמין וכלא מזדעזעי מנה.

דממה דקה, אמאי היא דקה, בגין דאתיא זעירא מכלא.

ר' חייא אמר אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה, דא אשו דיצחק דכתיב (בראשית

כב: 7) הנה האש, והיינו אש תמיד דקיימא תדיר. והעצים, אלן עצים דאברהם דכתיב עצים

בבקר בבקר.

תנן מאשא דא דיצחק נגיד ונפיק להאי מזבח ומטי תמן ונפיק גומרא חד לסטר מזרח

וגומרא חד לסטר מערב וגומרא חד לסטר צפון וגומרא חד לסטר דרום לארבע זוויין דמדבחא,

וכהנא אסחר לה לארבע זוויין.

במדבחא אית כבש חד בדרגין ידיען, ודרגא תתאה מטי ונחית לתהומא עלאה מגו שית

חד, ובשעתא דאינון גומרין מטו לארבע זוויין חד זיקא אתער ונחית להווא תהומא עלאה.

[p. 173] ובהווא אתר אית חיילין חיילין דאמרין קדוש בקול רם עלאה ומסטרא אחרא אמרי

קדוש בקול נעימותא עלאה ומסטרא אחרא אמרי קדוש וכן לארבע זווייתא. שית מאה אלף

רבוון חיילין בכל זיוא משתכחי ועלייהו חד ממנא וכלהו מתלבשי אפודא וקיימי לסדרא

פולחנא דמדבחא לקבלי תתאי.

באתר אחרא אשתכחי גלגלי מיא דנהמין ונחתין בדרגין ידיען ותמן חיילי אמרי בקול

נעימותא (יחזקאל ג: 12) ברוך כבוד יי ממקומו, וכלהו משתכחן בשירתא ולא משתככי ביממא

ובליליא וכלהו מסדרי שבחא בקול נעימותא.

באתר אחרא משתכחין חיילין חיילין קיימי בדחילו בזיע ברית דכתיב ונגה להם ויראה

להם, וכלהו מסתכלי לגבי ההוא מדבחא עילאה.

ובשעתא דמטי אשא דיצחק על גבי מדבחא כמה זיקין סלקין ונחתין לכל עיבר ועיבר

ומתלהטין מניה כמה תקיפין מאריהון דחילא גיברין דעלמא, ואלמלא דכהנא קאים על

מדבחא מסדר אעין לא יכיל עלמא למיקם קמייהו. [p. 174] מאלין גומרין וזיקין דנפקין

מתלהטין גביהון דאינון חיוון דכתיב ודמות החיות מראיהן כגחלי אש בוערות כמראה

הלפידים וגו'. מסטרא ימינא דאינון חיוון אתער רוחא חד מלעילא ויתיב בהווא אשא

ומתלהטא ומתבסמא ולהיט ושכיך בזיווא יקירא ונהיר לכמה חיילין דקיימין בסטר ימינא.

מסטרא שמאלא אתער רוחא אחרא תקיפא מתבר טנרין ויתיב בהווא אשא ואתתקף ואתגבר.

כדין אתלבש מניה ההוא דסטרטא שמאלא ולהיט לכמה חיילין דקיימין לההוא סטר, וכן לארבע סטרין לארבע משריין, וכלהו מתבסמן בשעתא דכהנא סליק על מדבחא.

א"ר אבא תרין מדבחאן אינון לתתא ותריין לעילא. חד פנימאה דכלא [ל ע"ב] דמקריב ביה קטרת פנימאה ודקה קשורא דמהימנותא וכהנא עלאה מכלא אקטר קטורתא דא בקשורא דמהימנותא, ודא אתקרי מזבח הזהב ומהכא אתקטר ואתקשר קשורא דמהימנותא בחד קשורא. וחד מדבחא אחרא ואקרי מזבח הנחשת ודא הוא לבר ומיכאל השר הגדול מקריב עליה קרבנא דקב"ה. ולתתא מזבח הזהב ומזבח הנחשת, בדא קטרת ובדא חלבים ואמורים וכו'. [p.175] ועל דא כתיב (משלי כז: 9) שמן וקטרת ישמח לב, ולא כתיב שמן וחלבים ואמורים ישמח לב, ואע"ג דאתבסמותא דרוגזא ודינא אינון אבל שמן וקטרת חדוותא דכלא הוא ולא מסטרטא דדינא ורוגזא.

ודא מדבחא דאיהו פנימאה דקטרת דקה בדקותא בקשורא דמהימנותא אקרי קול דממה דקה בגין דאיהי מדבחא פנימאה דאתקשר בקשורא דמהימנותא, אחרא אקרי מזבח החיצון. פנימאה אקרי מזבח יי, אחרא אקרי מזבח אשר לפני יי דכתיב כי מזבח הנחשת אשר לפני יי.

רבי יוסי אמר מהכא (דברים לג: 10) וכליל על מזבחך תרי, וכתיב על מזבחותי לרצון. [p. 176] רבי אבא אמר (שמות יז: 15) ויבן משה מזבח, לקבל ההוא פנימאה בנה האי ועל דא כתיב יי נסי. מהו נסי, דרשים רשימא דאת קיימא קדישא, דבשעתא דעמלק אתא לאעברא דא רשימא קדישא מנייהו האי מדבחא קיימא לקבליה לנקמא ההוא נוקמא דקיימא, ועל דא אקרי (ויקרא כו: 25) נוקמת נקם ברית, ודא אתתקנת להו לישראל רשימא קדישא, ומשה בנה לקבלה האי מזבח ואקרי יי נסי ודא הוא מזבח פנימי (מלכים א יט: 12) קול דממה דקה.

ועל דא אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה, אש דאשתכח תדירא. ומאי איהו, אשא דיצחק וכדין שמא דא אדני. וכד יסדר עליה כהנא אתבסמא בשמא וקרינן ליה בשמא דרחמי וקרינן ליה בשמא דא, ולזמנין קיימא כגוונא דא ולזמנין קיימא כגוונא דא. [p. 177] רבי שמעון אמר תרוייהו ופנימאה קיימא על ההוא דלבר ומניה אתון ואתקשרן דא בדא.

זה קרבן אהרן ובניו. רבי חזקיה פתח (תהלים קמה: 17) צדיק יי בכל דרכיו. הא תנינן כמה אית להו לבני נשא לאסתכלא בדחלא דמאריהון ולא יטעו מארחייהו לבר דהא בכל יומא ויומא דינא תלי בעלמא בגין דעלמא על דינא אתברי וקיימא. ועל דא בעי בר נש לאסתמרא

מחובוי דלא ידע זמנא דמטי דינא דשריא עליה. יתיב בביתיה דינא שריא עליה, נפק לבר דינא שריא עליה ולא ידע אי יתוב לביתיה אי לא, נפק לארחא עאכ"ו דהא כדין דינא נפקא עמיה דכתוב (שם פה: 14) צדק לפניו יהלך. בגין כך בעי לאקדמא רחמי קמי מאריה בגין דאשתזיב מן דינא בשעתא דשריא בעלמא דהא כל יומא ויומא דינא שריא בעלמא דכתוב (שם ז: 12) ואל זועם בכל יום.

השתא אית למימר הא תנינן ואתערו חברייא אל בכל אתר חסד הוא כד"א (דברים י: 17) האל הגדול, ודא נהירו דחכמה עלאה ואת אמרת ואל זועם בכל יום, שביק קרא כל אינון שמהן ואחיד האני, אי הכי לא קיימין מילי. ועוד כתוב (ישעיה ט: 5) אל גבור, או נוקים ליה דינא או נוקים ליה רחמי. [p. 178] אלא הכי שמענא חייביא מהפכי רחמי לדינא, דלית לך כל אינון כתרין עלאין דמלכא קדישא דלא כלילן חד בחברתה ועל דא מהפכין חייביא רחמי לדינא.

אמר ליה רבי יהודה שפיר בההוא דכתוב אל גבור, אבל אל זועם בכל יום מאי הוא דהא בכל יומא ויומא קיימא בין דבני עלמא זכאין בין דלא זכאין, מאי הוא. לא הוה בידיה. אתו שאלו ליה לר' שמעון, אמר לון ודאי אל זועם בכל יום והא אוקמוה חברייא לזמנן הוא דינא לזמנן הוא [לא ע"א] רחמי. אי זכאין בני עלמא הא אל קיימא והוא חסד, ואי לא זכאין הא אל קיימא ואקרי דינא ועל דא קיימא בכל יום.

אבל מלה שפירא הוא, אל בכל אתר נהירו דחכמתא עלאה הוא וקיימא בקיומיה ואלמלא דהאי אל אתער בעלמא לא יכיל עלמא למיקם שעתא חדא מקמי דינן תקיפין דמתערין בכל יומא הה"ד (בראשית ב: 4) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, אל תקרי בהבראם אלא באברהם, באתערותא דאברהם קיימי. וכד אתער אברהם בעלמא כל אינון דינן דמשתכחין בכל יומא ויומא דחי לון לבר ולא קיימי קמיה [p. 179] הה"ד ואל זועם בכל יום, נזעם בכל יום לא כתיב אלא זועם, זועם בכל יומא ויומא דדינא אשתכח ודחי לון לבר וקיימא הוא ומבסס עלמא הה"ד (תהלים מב: 9) יומם יצוה יי חסדו, ואלמלא האי לא יכלא למיקם אפילו שעתא חד ועל דא כלא קיימין בגיני אברהם.

והאי דכתיב אל גבור, לאו דאיהו גבור אלא רמזא הוא דקא רמיז לאבהן ורמז הוא דקא רמיז למהימנותא עלאה קדישא. כתוב (ישעיה ט: 5) פלא, דא חכמה עלאה דהא פליאה ואתכסיא מכלא הה"ד (דברים יז: 8) כי יפלא ממך דבר.

יועץ, דא הוא נהר עלאה דנגיד ונפיק ולא פסק ודא יועץ לכלא ואשקי לכלא.

אל, דא אברהם כמה דאוקמוה האל הגדול.

גבור, דא יצחק דכתיב הגבור.

[p. 180] אבי עד, דא יעקב דאחיד להאי סטרא ולהאי סטרא וקיימא בקיומא שלים.

שר שלום, דא צדיק דאיהו שלמא דעלמא שלמא דביתא שלמא דמטרוניתא.

אתו ר' יהודה ור' חזקיה ונשקו ידוי, בכו ואמרו זכאה חולקנא, זכאה חולקיהון דעלמא

דאת שארי בגווייהו.

אמר רבי שמעון זה קרבן אהרן וגו'. ת"ח חייבי עלמא גרמין ליה לקב"ה לאסתלקא

מכנסת ישראל הה"ד (משלי טז: 28) איש תהפוכות ישלח מדון ונרגן מפריד אלוף. מאן הוא

אלוף, דא קב"ה דאיהו אלופו של עולם, כד"א (ירמיה ג: 4) אלוף נעורי אתה. ואינון חייביא

מפרשי לזאת מזה דאיהו שלמא דביתא ואנון זווגא חדא. [p. 181] אתיין אהרן קדישא ובנוי

ועל ידייהו מתקרבין תרווייהו ואזדווג זה בזאת, הה"ד זה קרבן אהרן ובניו, אינון מזווגי

למלכא עלאה במטרוניתא ועל ידייהו מתברכי עלאי ותתאי ומשתכחי ברכאן בכלהו עלמין

ואשתכח כלא חד בלא פירודא.

ואי תימא אמאי לא כתיב זאת קרבן לאקרבא זאת לאתרה. לאו הכי דהא כהנא מעילא

קא שרי לאתיא זווגא לה לכנסת ישראל עד דמטי להאי זה לאזדווגא בזאת ולקרבא לון כחדא,

ובגין כך כהנא אשלים קרבנא וקריב זווגא, זכאה חולקיהון בעלמא דין ובעלמא דאתי.

רבי חייא ורבי יוסי הו אזלי מאושא לטבריא. אמר רבי חייא כתיב (תהלים קלב: 13-

14) כי בחר יי בציון וגו', זאת מנוחתי עדי עד וגו'. זמנין קרון להאי חברייא דכורא בגין דציין

הוא רחמי, והאי קרא נוקבא קרא ליה.

אמר רבי יוסי הכי שמיע לן מבוצינא עילאה, אבל בשעתא דזווגא אזדווג כחדא

לאחזאה דהא נוקבא אתכלילת ביה בכללא חד אתקרי נוקבא דהא כדין ברכאן דמטרוניתא

אשתכחו ולא הוה בה פרישותא כלל, ועל דא אוה למושב לו כתיב, וכתיב כי בחר יי בציון,

בציון דייקא בההוא דאית בגויה דשריא ביה ולא כתיב לציון. וכלא חד בין דקרא להאי בשמא

דדכורא ובין דקרא להאי בשמא דנוקבא, כלא חד ובדרגא חד קיימין.

[p. 182] פתח רבי יוסי ואמר (שם פז: 5) ולציון יאמר איש ואיש יולד בה חד לדינא וחד

לרחמי. כד מזדווגי כחדא בזווגא חד כדין ציון אקרי וציון בירושלם אשתמודע ואשתכח וחד

בחד תליא.

כתיב (ויקרא יא: 44) והתקדשתם [ל ע"ב] והייתם קדושים. מאן דמקדש גרמיה מלרע

מקדשין ליה מלעילא, מאן דמסאיב גרמיה מלרע מסאבין ליה מלעילא. מקדשין ליה יאות דהא

קדושא דמאריה שריא עליה, אבל מסאבין ליה מאן אתר. אי תימא מלעילא, וכי מסאבותא

שריא לעילא.

אמר ר' חייא היינו דתנינן בעובדא דלתתא יתער עובדא לעילא. אי עובדא הוא בקדושא יתער קדושא לעילא ושארית עליה ואתקדש בה, ואי הוא אסתאב לתתא אתער רוח מסאבותא לעילא ואתי ושריא עליה ואסתאב בה דהא בעובדא תליא מלתא, דהא לית לך טב וביש קדושא ומסאבותא דלית ליה שורשא ועקרא לעילא, ובעובדא דלתתא יתער עובדא לעילא. מה דתלי [p. 183] בעובדא בעובדא יתער לעילא ואתעביד עובדא, ומה דתלי במלין במלה, כד אתגזר אתער הכי לעילא.

ואי תימא מלה מה אתער, אלא כתיב (ישעיה נח: 13) ודבר דבר, ההוא דבר אתער דבר אחר לעילא ואקרי דבר, (הושע א: 1) דבר יי אשר היה, (שמואל א ג: 1) ודבר יי היה יקר, (תהלים לג: 6) בדבר יי שמים נעשו. דהא תנינן ההוא מלה סלקא ובקעא רקיעין עד דייתשבא בדוכתיה ויתער מה דאתער, אי טב וביש דכתיב (דברים כג: 10) ונשמרת מכל דבר רע.

ארבעה מינין בלולב ואינון שבעה, ואי תימא דשבעה מינין אינון לאו הכי אלא ארבעה אינון ואינון מתפרשי לתלתא אחרנין ובעובדא דלהון יתער שבעה אחרנין לעילא לאוטבא עלמא בכמה סטרין.

כנסת ישראל אע"ג דאיהי בכללא מתברכא מכלהו ואינון שית ואתברכא מאינון שית ומנחלא דמבוע דנגיד ולא פסיק דנגדא עליה וינקא לבת דהא בגין דאיהי בת אימא ינקא לה. עלמא עלאה ותתאה אתברכא מנייהו [p. 184] באתערותא דא דהא בשעתא דכנסת ישראל אתברכא מנייהו כל עלמא אתברכא וע"ד סובבים המזבח כמה דאתמר.

ועוד באתערותא דא שיתא כלהו מתברכאן במיא לאסתפקא ביה ואשתאבין כלהו ממבועא דמיא עמיקא דכלא לנחתא לעלמא. ובגין כך בעאן כלהו לחין ולא יבשין לאמשכא ברכאן לעלמא בגין דאילני אלין כלהו לחין תדיר וטרפין משתכחן וזמן חדוותא דלהון בהאי זמנא.

ותנינן בספרא דרב המנונא סבא דהא ההוא חילא דאתפקדא על אילני אלין כל חד וחד מאלין לא נטיל ברכאן דחדוותא לעילא אלא בזמנא דא וחדוותא דלהון לעילא וחדוותא דאילנין אלין לתתא בזמנא דא הוא ואתערותא דלהון באינון קדישי מלכא תליין, וכד ישראל נטלין לון כלא אתער בזמנא דא ועלמא מתברכא לארקא ברכאן לעלמא.

(תהלים כט: 3) קול יי על המים אל הכבוד הרעים. א"ר יוסי דא אברהם. קול יי בכת, דא יצחק. קול יי בהדר, דא יעקב. קול יי שובר ארזים, דא נצח. קול יי חוצב להבות אש, דא הוד. קול יי יחיל מדבר, דא צדיק. קול יי יחולל אילות, דא צדק. וכלהו מתגדלי על מיא

ואתשקיין במיא לגדלא הה"ד (בראשית ב: 10) ונהר [p. 185] יוצא מעדן להשקות את הגן, וכלהו הני מתערי ברכאן לעלמא מההוא שקיין דאשתקיין כלהו.

ת"ח הני שבע קלין תליין במלה דפומא בשאר יומי שתא והשתא לא תליין אלא בעובדא ואנן עובדא קא בעינן ולא מלה בגין דזמנא דא מברך לכל שתא. וביומא שביעאה דחג הוא סיומא דדינא בעלמא ופתקין נפקין מבי מלכא וגבורן מתערי ומסתיימי בהאי יומא וערבי נחל תליין בהו ובעינן גבורן לאתערא למיא ולסחראה שבעה זמנין לרוואה האי מזבח ממיא דיצחק בגין דאתמליא מיא האי בירא דיצחק וכד היא אתמליא כל עלמא אתברכא במיא. [p. 186] ובהאי יומא גבורות בעינן למיאי ולסיימא לון לבתר דהא [לב ע"א] בהאי יומא מסתיימי דינן. בגין כך בעאן לבטשא לון בארעא ולסיימא לון דלא משתכחי דהאי יומא אתערותא וסיומא הוא ועל דא אתערותא וסיומא הוא דעבדין בערבי נחל.

אמר ר' חייא ודאי הכי הוא ושפיר, וערבי נחל מסטרא דנחל נפקי גבוראן ובהאי יומא מתערי ומסיימי. בהאי יומא (בראשית כז: 18) וישב יצחק ויחפור את בארת המים, בארת כתיב. וישב, מהו וישב, אלא יומא קדמאה דירחא שירותא דדינא הוא על כל עלמא ויצחק קיימא לכורסייה למידן עלמא. בההוא יומא וישב יצחק לסיימא דינן, לאתערא דינן ולסיימא דינן. ויחפור את בארת המים לארקא גבורן לכנסת ישראל למיא דהא מיא בגבורן נחתן לעלמא. ובגין דאינן גבורן לא נחתין אלא בעיבא ויומא דעיבא לא ניחא רוחיהון דקיימי עלמא אלא בגין דעלמא אצטריך להו. מאי טעמא, בגין דעלמא בדינא אתברי וכלא בעי הכי. בגין כך כלא בעובדא תליא מלתא ועל דא כהנא בעובדא ותקונא דאיהו עביד לתתא כדקיאנות אתערו עלאין ותתאין לאתקנא לון ומתקני על ידי.

[p. 187] א"ר יוסי הא תנינן ערבה דמיא לשפון, בהאי יומא מאי היא.

א"ר חייא אע"ג דלדרשא הוא דאתי הכי הוא דהא בהאי יומא בשפון תליא מילתא, בהאי יומא פקיד מלכא למיהב פתקין לסנטרא ומסתיימי דינן ואסתים לישנא בישא מעלמא ושרותא וסיומא הוא בהאי יומא והא אתמר.

ת"ח יומא דא שלמין ומסיימי שאר עמין ברכאן דלהון ושראן בדינא ויומא דא מסיימי ישראל דינן דלהון ושראן בברכאן דהא ליומא אחרא זמינן לאשתעשעא במלכא לנטלא מניה ברכאן לכל שתא ובההוא חדוותא לא משתכחי במלכא אלא ישראל בלחודדיהו, ומאן דיתבי עם מלכא ונטיל ליה בלחודו כל מה דבעי שאיל ויהיב ליה. ועל דא ישראל שראן ושאר עמין מסיימי.

כתיב (מלאכי א: 2-3) אהבתי אתכם אמר יי' ואמרתם במה אהבתנו וגו' ואת עשו שנאתי

וגו'. [p. 188] אי תימא הא חמינן ליה לעשו בשליותא במלכו בכריכן עלאין ושליט על עלמא

ואת אמרת (שם) ואשים את הריו שממה. אלא בכל אתר הכי הוא, כיון דמלכא קדישא גזר גזרה ושוי ההוא גזרה בפתקיה קרא אסהיד כמא דאתעביד. ועל דא ואשים, הא שוייתי בפתקא דילי, וכן כל אינון טבאן דגזר עליהו דישראל דכתיב (יחזקאל יז: 24) אני יי דברתי ועשיתי.

וזאת תורת האשם, וזאת תורת המנחה, וזאת תורת זבח השלמים, וזאת תורת החטאת. ר' יצחק אמר הא אוקמוה מלה אי לתתא דא בכלא, אי לעילא דא בכלא, ומאן דאשתדל באורייתא נטלה לחולקיה לכלא ואתאחיד בכל סטרין ולא בעיא קרבנין לקרבא על נפשיה והא אתמר.

ר' יצחק פתח (ירמיה ב: 8) הכהנים לא אמרו איה יי ותופשי התורה לא ידעוני והרועים פשעו בי. הכהנים אליו אינון כהנים דמשמשי בכהונה גדולה ומקרבין מלין קדישין לאתריהו וייחדין יחודא חד כדקא חזי.

ותופשי התורה, מאן אינון תופשי התורה, וכי כהני לאו תופשי תורה נינהו. אלא אליו אינון ליואי דתפסי כנורות דאתיין מסטרא דאורייתא ואתיהיבת מסטרא דלהון [p. 189] דהא מסטרא דליואי אתיהיב אורייתא ואינון ממנן על שבחא דתושבחתא דמלכא קדישא ליחודא ליה יחודא שלים כדקיאות.

והרועים פשעו בי, אליו אינון רברבי עמא דאינון רעיין לעמא כרעיא דמדבר ענא. ואליו אינון תלתא דרגין דבעי לאשתכחא תדיר על קרבנא לאשכחא רעון לעילא ותתא ולאשתכחא ברכאן בכלהו עלמין. כהנא מקרב קרבנא ואתכוון ליחודא שמא קדישא כדקא חזי ולאשתכחא סטרא דיליה, וליואי אתכוון בשיר לאתערא סטרא דלהון [לב ע"ב] ולאכללא לון בסטרא דכהנא, וישראל אתכוון לבא ורעותא לתיובתא שלימתא ואתכנע קמי מלכא קדישא והוא נטיל כלא ואתכפר חובייהו ואשתכח חדותא בעלאי ותתאי.

ר' יהודה פתח (תהלים קד: 3) המקרה במים עליותיו. קב"ה כד ברא עלמא מגו מייא אפיק ליה וסדר ליה על מייא. מה עבד, פליג מיא לתרין, פלגות לתתא ופלגות לעילא ועבד מנהון עובדין. מפלגו תתאה [p. 190] עביד ותקין עלמא דא וסדר ליה על פלגו דא ואתקין ליה לעילא הה"ד (שם כד: 2) כי הוא על ימים יסדה וגו', ופלגו אחרא סלקיה לעילא ותקר עליה תקרין עלאין הה"ד המקרה במים עליותיו וגו'. ועבד רקיעא בין תרין פלגותא אליו כד"א (בראשית א: 6) יהי רקיע בתוך המים וגו', ועלייהו אתקין וסדר עלאין קדישין מגו טפי טפי ברוחא דאתגזרא בבסיטא דכתיב (תהלים לג: 6) וברוח פיו כל צבאם. ובאליו אתקין וסדר מזמרין תושבחתא ביומא ואתערבו בשלהובי אשא ואינון גדודים חיילים ואמרין שירתא

ביומא ותושבחתא בצפרא זמירין ברמשא. כד מטי ליליא כלהו פסקין שירתא. לעילא מנייהו גדודין דאשא בשלהובא תקיף קיימין ומריחין אשא דאכלא ואהדרי לאתרייהו. ואית בסטרא אחרא דתהומין סלקין אלין על אלין ואית תהומא עלאה ותהומא תתאה, בכלהו שארן מאריהון דדינין מסטרא דדינא קשיא. ואית בגו סיטרא דתהומא תתאה דאוקדין זיקין נורין שלהובין ממנן על דיני דעלמא לאוקדא לחייבי בנורא דנגדי מההוא נהר דינור וכלהו אשא וחיזו דלהון אשא דלהיט וקיימי בין עלאי ותתאי.

[p.191] וכד תננא דמדבחא סליק מתעברן וסלקין מההוא דרגא דקיימין לשיצאה ולאובדא וההוא נגידו דאשא תקיפא דנהר דינור דאיהו תקיף ועלאה אהדר לאתריה וכלהו מתהניין מתננא דמדבחא בגין דאתתקנת לקבלי מדבחא לכא עלאה ובגין כך מתהניין מניה ואינון קריבין להכא.

ותננא אחרא סליק והא אוקימנא לכל חד וחד, רעותא דכלא דסלקא לעילא דאיהו נייחא דרוחא לקמי מלכא קדישא והא אוקימנא.

במדבחא סלקא ואתחזי אוריאל כחזו דחד אריא תקיפא רביע על טרפיה, והו חמאן כהני וישראל וחדאן דהו ידעין דאתקבל ברעוא קמי מלכא קדישא. ואשא אחרא עלאה קדישא נחית לקבלא אשא תתאה, כדין בר נש דחיל ואזדעזע קמי מאריה ותב בתיובתא שלימתא.

למלכא דשדרו ליה דורונא ואתיישר קמיה, אמר לעבדיה זיל וטול דורון דא דאיתנו לי. כך אמר קבי"ה לאוריאל זיל וקביל דורונא דבני מקרבין קמאי. [p. 192] כמה חדו משתכחי בכלא כמה בסימותא דכלא משתכחי, וכהנא וליואי וההוא דמקריב קרבנא מכווני לקרבא קרבנא כדקיאות ביחודא שלים.

תי"ח (ויקרא ט: 24) ותצא אש מלפני יי ותאכל את העולה וגו', דא אוריאל דנחתא בחיזו אשא בשלהובא עד דעאל למדבחא לקבלא דורונא ואתחזי כאריא רברבא רביע על קרבנא. וכד ישראל לא אשתכחו זכאין או ההוא דמקריב קרבנא לא קריב כדקיאות ולא אתקבל קרבניה הו חמאן דלא סליק בארע מישר והא קס חד רוחא מנוקבא דצפון ועאל למדבחא והו חמאן דיוקנא דחד כלבא חציפא רביע על קרבנא, כדין הו ידעי דלא אתקבל ברעוא.

למלכא דשדרו ליה דורונא, חמא ליה מלכא דלאו איהו כדאי לקרבא קמיה, אמר מלכא אפיקו ההוא דורונא והבו ליה לכלבי דלאו איהו כדאי לאעלא קמאי. כך [p. 193] בשעתא דקרבנא מקרב ולא אתקבל ברעוא דורונא לכלבי אתמסר ובגין כך חמאן דיוקנא דכלבא עייג מדבחא.

כתיב [לג ע"א] ותצא אש מלפני יי' ותאכל את העולה וגו'. אמר רבי יהודה דא אוריאל בשלהובא דאשא על מדבחה כמא דאתמר רביע על קרבנין וכדין חדוותא הוה דכלא דהא אתקבל ברעווא כמה דכתיב וירא כבוד יי' אל כל העדה. ואי לא הוה ערבוביא דבני אהרן מן יומא דנפקו ישראל ממצרים לא אשתכח רעוא הכי רעוא לעילא ותתא. [לג ע"ב]

תא חזי אע"ג דבני אהרן מיתו בההיא שעתא יאות הוה בכמה גוונין. חדא דלאו שעתא דקטרת הוה דהא קטרת לא סלקא אלא בזמנין ידיעין דכתיב (שמות ל: 7) והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בבקר בבקר בהטיבו את הנרות יקטירנה, לאשתכחא שמן וקטרת כחדא וכתיב ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה וגו'. בזמנין אלין מתקרב ולא בזמנא אחרא בר בזמנא דמותנא שריא בעלמא כמה דאערע דכתיב (במדבר יז: 11) ויאמר משה אל אהרן קח את המחטה וגו' כי יצא הקצף מלפני יי'. ובני אהרן לא קריבו בשעתא דשמן וקטרת משתכחי כחדא.

ועוד דדחקו שעתא בחיי אבוהון, ועוד דהא לא אתנסיבו והוּו פגימין [לד ע"א] דמאן דלא אנסיב [p. 194] פגים הוא ולא הוא כדאי לאשתכחא ברכאן על ידוי, עליה לא שריא כ"ש על ידוי לאוחרנין. ועוד הא תנן רוויי חמרא הוּו. ובגין כך ותצא אש מלפני יי' ותאכל אותם, דהא קטרת חביבא הוא מכלא וחדוותא דעלאין ותתאין וכתיב (משלי כז: 9) שמן וקטרת ישמח לב.

זאת משחת אהרן ומשחת בניו. רבי יוסי אומר זאת ודאי משוח משחתא דאהרן דהא אהרן אייתי משח רבות מעילא ונגיד ליה לתתא ועל ידא דאהרן אתמשחת משחתא קדישא לאתברכא ועל דא זאת משחת אהרן ומשחת בניו ודאי.

רבי יהודה אמר (מלכים ב ד: 2) ויאמר אליה אלישע מה אעשה לך הגידי לי וגו'. מהכא אוליפנא דלית ברכתא שריא בפתורא ריקנית ועל מלה ריקנית.

[p. 195] ותאמר אין לשפחתך כל בבית כי אם אסוך שמן. אמר לה ודאי סיועא דנסא הוא דהא ודאי באתריה הוא. מתמן נפקין ברכאן ושריין דכתיב הם מגישים אליה והיא מוצקת סתם.

ר' יוסי אומר ותעמוד השמן, ויעמוד איבעי ליה, אלא ותעמוד ודאי דקיימא לאנגדא ברכאן.

השמן, כמא דאוקמוה דכתיב (ישעיה ה: 1) בקרן בן שמן, וכתיב (שיר א: 3) שמן תורק שמך, לאחזאה דהא מהאי שמן נגדן ברכאן על ידא דכהנא וכהנא נגיד להו לתתא ואמשח

להאי זאת הה"ד זאת משחת אהרן ומשחת בניו, וכתוב (תהלים קלג: 2) כשמן הטוב על הראש וגו' והא אתמר.

[p. 196] קח את אהרן ואת בניו ואת הבגדים ואת שמן המשחה וגו'. רבי חייא פתח (שם לו: 10) כי עמך מקור חיים באורך נראה אור. כי עמך מקור חיים, דא שמן עלאה דנגיד ולא פסיק לעלמין דשריא בגו חכמה עלאה דכלא הה"ד כי עמך, עמך שריא ולא אתפרשא מנך לעלמין בחביבותא דכלא.

מקור חיים, בגין דהיא מקורא ומבועא דחיים לאפקא חיים לאילנא עלאה ולאדלקא בוצינין, ועל דא אקרי ההוא אילנא עץ חיים אילנא דנטיע ואשתרשא בגין ההוא מקורא דחיים. ועל דא באורך נראה אור, באורך דא אור דגניו לצדיקי לזמנא דאתי דכתיב (בראשית א: 4) וירא אלהים את האור כי טוב, ומההוא נהורא זמינין ישראל לאנהרא [לד ע"ב] לעלמא דאתי. ד"א כי עמך מקור חיים, דא קב"ה דאיהו אילנא עלאה במציעות גנתא דאחיד לכל סטרין. מאי טעמא, בגין דאחיד ביה ההוא מקור חיים ומעטר ליה בעטרין עלאין סחרניה דגנתא [p. 197] כאמא דמעטרא לברה על כלא הה"ד (שיר ג: 11) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה וגו'. ובגין כך כי עמך מקור חיים ועל דא באורך נראה אור.

רבי יצחק אמר כי עמך מקור חיים, דא כהן גדול לעילא לקבליה כהן גדול לתתא. בגין כך אנגיד כהנא משח רבות עלאה קדישא לתתא ואדליק בוצינין לעילא. כהן גדול שלים בשלימו דשבעה יומין עלאין לאתעטרא על כלא, לקביל דא שבעת יומין דמלואים לכהנא דלתתא לאשתכחא כלא כגוונא דלעילא ועל דא ימי המלואים אקרון, יומי אשלמותא בגין דאשתלים כהנא בשאר יומין אחרנין לאשתלמא שבעה כחדא, ואינון ימי המלואים אקרון בגין דאתאחדן שאר אחרנין ביה. מאי קא מיירי, דכד כהנא אתער כל שאר אחרנין יתערון עמיה. ובגין כך כתיב ומפתח אהל מועד וגו' עד יום מלאת ימי מלואיכם כי שבעת ימים ודאי. כדן אתעטר כהנא לתתא בכלא כגוונא דלעילא בגין דבשעתא דכהנא דתתא אתער כלא יתערון על ידיה לעילא וישתכחון ברכאן לעילא ותתא.

[p. 198] רבי אבא אמר מאי שנא דמשה משח ליה לאהרן. אלא בגין דאיהו ברא לההוא אתר מקורא דחיי וכתוב (ישעיה סג: 12) מוליך לימין משה זרוע תפארתו וגו'. ומשה שמש כל אינון שבעה יומין לאשראה כלא עמיה דאהרן.

ר' חזקיה הוה יתיב קמיה דר' אלעזר. א"ל כמה נהורין אתבריאוו עד לא אברי עלמא.

א"ל שבעה ואלו הן אור התורה, אור גיהנם, אור גן עדן, אור כסא הכבוד, אור בית המקדש, אור תשובה, אורו של משיח, ואלו אתבריאוו עד לא אתברי עלמא. שבעה נהורין בוסינין אתאחידו ביה באהרן והוא אדליק בוסינין מעילא ותתא.

ר' אלעזר פתח (קהלת ג: 20) הכל היה מן העפר והכל שב אל העפר. הא תנינן הכל היה מן העפר אפילו גלגל חמה. מאן עפר, ההוא דשארי תחות כורסי יקרא קדישא.

[p. 199] בספרא דרב המנונא סבא הכל היה מן העפר, אתר דכניס וכניש לכלא. מלמד דנפקו שבילין לדא סטר ולדא סטר ואתכנישו לאנהרא כעפרא דא דזרקין ליה לכל עיבר ועל דא הכל היה מן העפר והכל שב אל העפר ודאי, אל העפר דבי מקדשא קדישא, והאי עפר מעפרא עלאה, כד"א (איוב כח: 6) ועפרות זהב לו. כמה דאשתכח עפר לתתא הכי הוא לעילא כגוונא דא. ואוקימנא עפר, עפר דבי מקדשא דעלמא דא בה' אתברי ועל דא אפי' גלגל חמה כד"א אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, בה' בראם, ובגיני כך הכל היה מן העפר.

[p. 200] כתיב (שיר ד: 7) כלך יפה רעיתי ומום אין בך. רעיתי, דא כנסת ישראל. ומום אין בך, אלו סנהדרין דאינון לקבלי שבעין ותרין שמהן, שבעין שמהן, שבעין נפש דנחתו עם יעקב וקב"ה על כלא, ועל דא אין בודקין מן הסנהדרין ולמעלה תנן.

כתיב (שמות יט: 6) ואתם תהיו לי ממלכת כהנים. מאן ממלכת כהנים, כד"א זאת משחת אהרן, דכד אתברכא כנסת ישראל על ידא דכהני כדין אתקרי על שמהן דא הוא ממלכת כהנים.

[p. 201] אמר ר' שמעון ת"ח ממלכות כהנים לא אקרי אלא ממלכת דאמלכוה כהני ועבדו לה גבירתא על כלא, אבל ממלכות כהנים לא אקרי דהא משמים אקרי מלכות מלכות שמים ודאי והכא ממלכת כמא דאתמר דכהני אמלכו לה ומחבראן לה במלכא וכדין היא ממלכת על כל גניזי דמלכא, ממלכת על כל זייני מלכא, [לה ע"א] ממלכת בעלאי ותתאי ממלכת על כל עלמא.

ר' יוסי אמר כתיב (עמוס ט: 6) ואגדתו על ארץ יסדה. ואגדתו, כד אזדווג מלכא לקבלה בכל אינון עטרין קדישין בכנופיא חד כדין ואגדתו כתיב.

ר' יצחק אמר ואגדתו כד"א (שמות יב: 22) ולקחתם אגדת אזוב. מאי קא מיירי, דכד מתחבראן כחדא ואתברכא מנייהו כדין שלטא על כלא ונהרא לעילא ותתא וכלא בשעתא דכהנא פלח פולחנא ומקרב קרבנא ואקטר קטורתא ומכוין מלין לקרבא כלא כחדא, כדין כתיב ואגדתו על ארץ יסדה.

ר' יוסי אמר כד נטיל אהרן כלהו נטלין עמיה עד דיתברכא כנסת ישראל ויתברכון עלאי ותתאי, כדנן (תהלים קלה: 21) ברוך יי מציון שוכן ירושלים הללויה, (שם עב: 19) וברוך שם כבודו לעולם וימלא כבודו את כל הארץ אמן ואמן.

[p. 202] ר' אלעזר הוה אזיל מקפוטקיא ללוד והוה עמיה ר' ייסא ור' חזקיה. פתח ר' אלעזר ואמר (ישעיה נא: 16) ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתך וגו'. תנינן כל בר נש דאשתדל במלי אורייתא ושפוותיה מרחשן אורייתא קבי"ה חפי עליה ושכינתא פרשא עליה גדפהא הה"ד ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתך. ולא עוד אלא דהוא מקיים עלמא וקבי"ה חדי עמיה כאלו ההוא יומא נטע שמיא וארעא הה"ד (שם) לנטוע שמים וליסוד ארץ. ולאמר לציון עמי אתה. מכאן אוליפנא דישראל אקרון בשמא דציון דכתיב ולאמר לציון עמי אתה, וזמינא כנסת ישראל לאתקרא בשמא דציון דכתיב (שם א: 27) ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה.

[p. 203] עוד פתח ואמר (שם ח: 16) צור תעודה חתום תורה בלמודי. צור תעודה, דא סהדותא דדוד דכתיב (תהלים קלב: 12) ועדותי זו אלמדס. צור, קשורא כמאן דקשר קשורא באתר חד.

חתום תורה בלמודי. חתום תורה, חתימה דאורייתא וכל נגידו ורבו דאתי מלעילא. באן חתימה דיליה, בלמודי בגין דתמן אתכנש רבו ומשח בין תרין קיימין דתמן שריין, אתר כנישו דכל רבות ומשח דנגיד מלעילא לאשדאה ליה בפומא דאמא ולארקא ליה בהאי תעודה וכדין אתקשר כלא קשרא חדא מהימנא.

תא חזי מה בין אינון דמשתדלי באורייתא לנביאי מהימני, דאינון דמשתדלי באורייתא עדיפי מנביאי בכל זמנא. מאי טעמא, בגין דאינון קיימין בדרגא עלאה יתיר מנביאי. אינון דמשתדלי באורייתא קיימי לעילא באתר דאקרי תורה דהוא קיומא דכל מהימנותא, ונביאי קיימי לתתא באתר דאקרי נצח והוד, ועל דא אקרון אינון דמשתדלי באורייתא עדיפי מנביאי ועלאין מנהון יתיר. אלן קיימין לעילא ואלין קיימין לתתא. אינון דאמרי מילי ברוח הקדש קיימי לתתא מכלהו. [p. 204] ועל דא זכאין אינון דמשתדלי באורייתא דאינון בדרגא עלאה יתיר על כלא, ועל דא מאן דלעי באורייתא לא אצטריך לקרבנן ולא לעלוון דהא אורייתא עדיף מכלא וקשורא דמהימנותא דכלא. ועל דא (משלי ג: 17) דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום, וכתיב (תהלים קיט: 165) שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול.

עד דהוה אזלי אשכחו חד בר נש דהוה אתי ותלת ענפי הדס בידיה. קריבו לגביה, אמרו ליה למה לך האי.

אמר לרווח אובדא.

[p. 205] אמר ר' אלעזר שפיר קאמרת. תלת אליו למה.

אמר חד לאברהם וחד ליצחק וחד ליעקב וקשירנא לון כחד וארחנא בהו בגין דכתיב (שיר א: 3) לריח שמניך טובים וגו', ובגין דהאי ריחא אתקיים חולשא דנפשא במהימנותא דא ויתנגידו ברכאן מעילא לתתא.

אמר ר' אלעזר זכאה חולקהון [לה ע"ב] דישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי. ת"י לית עלמא מתקיימא אלא על ידי ריחא ולית מהימנותא אלא על ידי דריחא ומריחא דא אשתמודע ריחא אחרא דהא בשעתא דנפיק שבתא אפרדא חבילה וסלקא נפשא יתירא ואשתארן נפשן ורוחן עציבן, אתי ריחא דא ומתקרבו חד בחד וחדאן. [p. 206] ועל דא בעי רוחא בתר רוחא לקבלא ריחא, כיון דאתקבל ריחא מתקרבו כחדא וחדאן. כהאי גוונא ריחא דקורבנא, בריחא דא מתקרבו כלא כחדא ואתהלטין בוסינין וחדאן. ת"י תרי בוסינין חד לעילא חד לתתא, אי להיט בר נש האי בוסינא דלתתא וכבי ליה ההוא תננא דסליק להיט בוסינא עלאה. כך תננא דקרבנא, האי תננא דסליק להיט בוסיני עלאי ומתלהטן כחד ומתקרבו כלהו כחדא בריחא דא, ובגין כך ריח ניחח ליי, אשה ליי והא אוקימנא.

ועל דא ריחא דקרבנא קיומא דכלא וקיומא דעלמא וקרבנא על ידא דכהנא דמקרב כלא, ובגין כך יומי אשלמותא אשתלימו ביה בגין דאקריבו כלהו בפולחניה וישתכח חידו וברכאן לעילא ותתא.

כתיב (ישעיה כה: 1) יי אלהי אתה ארוממך אודה שמך כי עשית פלא עצות מרחוק אמונה אומן. האי קרא אוקמוה, יי אלהי אתה, דבעי בר נש לאודאה לשמא קדישא ולשבחא ליה על כלא. ומאן אתר שבחא דיליה, כמא דאוקמוה והכא מעמיקא דכלא דכתיב כי עשית פלא. פלא, כמא דכתיב (שם ט: 5) ויקרא שמו פלא והא אתמר.

[p. 207] עצות מרחוק. עצות, כד"א יועץ. מרחוק, דכתיב (ירמיה לא: 3) מרחוק יי נראה לי, וכתוב (משלי לא: 14) ממרחק תביא לחמה.

אמונה אומן, כד"א (דברים לב: 4) אל אמונה ואין עול, ואוקמוה אמונה בלילה כד"א (תהלים צב: 3) ואמונתך בלילות, וכתוב (איכה ג: 23) חדשים לבקרים רבה אמונתך. וזמין קב"ה לדכאה לון לישראל מחוביהון דכתיב (יחזקאל לו: 25) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם ומכל גלוליכם אטהר אתכם.

פרשת שמיני

[p. 208] ר' יצחק פתח (איוב לח: 7) ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים. זכאין

אינון ישראל דקב"ה יהב לון אורייתא קדישא חדותא דכלא חדותא דקב"ה ואיטיילותא
דיליה דכתיב (משלי ח: 30) ואהיה שעשועים יום יום. ואורייתא שמא דקב"ה ובאורייתא
אתברי עלמא דכתיב (שם) ואהיה אצלו אמון, אל תקרי אמון אלא אומן.

[p. 209] ובאורייתא אתברי בר נש הה"ד (בראשית א: 26) ויאמר אלהים נעשה אדם.

אמר לה קב"ה לאורייתא בעינא למברי אדם. אמרה קמיה האי בר נש זמין הוא לארגזא קמד,
אי לאו תאריך רוגזא עליה היאך יקום בעלמא. אמר לה אנא ואת נוקים ליה בעלמא דהא לאו
למגנא אקרינא ארך אפים.

ר' חייא אמר תורה שבכתב ותורה שבע"פ אוקמוה ליה לבר נש בעלמא הה"ד נעשה
אדם בצלמנו כדמותנו.

רבי יוסי אמר מהכא (קהלת ב: 12) את אשר כבר עשוהו, עשוהו ודאי, ודא הוא בצלם
דמות, צלם בדכורא דמות בנוקבא, ועל דא שירותא דאורייתא ב' ואוקמוה.

ר' יצחק אמר מפני מה ב' פתיחא וסתימא. אלא בשעתא דבר נש אתי [לו ע"א]
לאתחברא בה באורייתא הרי היא פתיחא לקבלא ליה ולאשתתפא בהדיה, ובשעתא דבר נש
סתים עינוי מנה ויהך לאחורא הרי היא סתימא מסטרא אחרא ולא ישכח פתחא עד דיתוב
לאתחברא בה אנפין באנפין ולא יתנשי מניה. [p. 210] ועל דא אורייתא פתיחא לקמיה דבני
נשא ואכרזא וקרי לון (משלי ח: 4) אליכם אישים אקרא וגו', וכתביב (שם א: 21) בראש הומיות
תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר.

ר' יהודה אמר ב' תרין גגין וחד דאחיד לון. מאי קא מיירי. אלא חד לשמיא וחד לארעא
וקב"ה דאחיד לון וסביל לון.

ר' אלעזר אמר תלת נהרין אינון עלאין קדישין דאחידן כחדא ואינון כללא דאורייתא
ואלין פתחין פתחא לכלא, פתחין פתחא למהימנותא ואלין ביתא דכלא, ועל דא ב' אקרי דאלין
אינון ביתא, ובגין כך שירותא דאורייתא ב' דהא היא אורייתא הוי ואסותא דעלמא. ובגין כך
מאן דאשתדל באורייתא כאלו אשתדל ביה בשמא קדישא והא אתמר דאורייתא כלא שמא
קדישא עלאה הוי, ובגין דאיהו שמא קדישא פתח בב' דאיהי שמא קדישא בתלת קשרי
מהימנותא.

ת"ח כל אינון דמשתדלי באורייתא מתדבקין ביה בקב"ה ומתעטרי בעטרי אורייתא ואתרחימו לעילא ותתא וקב"ה אושיט לון ימיניה כ"ש אינון דמשתדלי באורייתא נמי בליליא והא אוקמוה דאינון משתתפי בשכינתא ואתחברו כחדא. וכד אתי צפרא קב"ה מעטר להו בחד חוטא דחסד לאשתמודעא בין עלאין ותתאין ואינון ככבי צפרא בשעתא דכנסת ישראל וכל אינון דלעאן באורייתא אתאן לאתחזאה קמי מלכא כלהו מזמרי כחדא הה"ד ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים. מאי ויריעו, כד"א (ישעיה כד: 19) רועה התרועעה דאינון דינין מתברי ואתברו כלהו מקמי בקר דאתער בקר בעלמא כד"א (בראשית כב: 3) וישכם אברהם בבקר, ועל דא ויריעו כל בני אלהים.

[p. 211] רבי אלעזר הוה אזיל בארחא, אשכחיה לר' פנחס בן יאיר דהוה געה חמריה. א"ר פנחס ודאי בטיקולא דחדוותא דחמרא חמיתא. כיון דנפק מבתר ענפי טיהרי טינרא חמא ליה לרבי אלעזר, אמר ודאי טיקולא דחדוותא אשתלים.

נחת רבי אלעזר לגביה ונשק ליה. [p. 212] א"ל אי טופסא דארחא לגבך ניזיל הכא ונתחבר כחדא ואי לאו טול ארחך וזיל.

אמר ודאי לקבלך אזילנא, כיון דאשתכחנא לך ליזיל אבתרך ונתחבר כחדא. פתח רבי פנחס ואמר (תהלים קכח: 5) יברכך יי מציון וראה בטוב ירושלם כל ימי חייד. מ"ט מציון, בגין דתמן שריין ברכאן לאשתכחא הה"ד כי שם צוה יי את הברכה חיים עד העולם. ובגין כך יברכך יי מציון דהא מתמן נפקי ברכאן לכלא. וראה בטוב ירושלם, דבגיני כך אתברכא דכיון דציון אתמלי ברכאן כדין ירושלם אתברכא ואשתכחו בה רחמין, וכד ירושלם אתברכא כל עלמא אתברכא. כל ימי חייד, דלא אתחזי קשת ביומך כמא דהוה לאבונך, ועל דא וראה בטוב ירושלם כל ימי חייד.

וראה בנים לבניך, דחלי חטאה חסידין קדישין, כדין שלום על ישראל. מאי שלום על ישראל, אלא כמאן דאמר שלמא על רישא דמלכא דלא יחסר כלא, כך שלום על ישראל בזמנא דצדיקייא ישתכחון בעלמא.

פתח רבי אלעזר ואמר (משלי יז: 6) עטרת זקנים בני בנים ותפארת בנים אבותם. בנים, הא אוקימנא. בני בנים, [p. 213] מן שאר כתרי מלכא כד"א (ישעיה נד: 13) וכל בניך למודי יי, וכתוב (איכה ד: 2) בני ציון היקרים כמא דאתמר.

ותפארת בניס אבותם, לא מתעטרן בנין אלא באבהן. מכאן אוליפנא דבנים לא מתעטרין ולא משתקיין משקיו דנחלא אלא בזמנא דאבהן מתעטראן ומתברכאן הה"ד [לו ע"ב] תפארת בניס אבותם.

עד דהוו אזלי מטא עידן צלותא, נחתו וצלו. עד דהוו מצלו קפטר חד חויה ברגלא דחמרא דרבי פנחס, קפטא וגעא תרי זמני. בתר דסיימו צלותא אמר רבי פנחס ודאי צערא הוא לבעירא דילי דודאי יומא דא אקדימנא והוינא מרחיש באורייתא ואעבר לי באתר דלכלוכא שריא והשתא מצערי ליה.

[p. 214] קמו וחמו חד חויה קפטר עליה. אמר רבי פנחס חויה חויה זיל ואסטב קוטרך בקטפירי דחיותא. אדהכי אתנשר חויה ונפל קפסירי קפסירי. אמר רבי אלעזר ומה כ"כ מדקדק קב"ה עם צדיקיא. אמר ליה ודאי קב"ה מדקדק בהו בצדיקיא ונטיר לון ובעא לאוספא להו קדושתא על קדושתיהו. והשתא חמי דחמרא דילי על דלא נטר קדושתא דילי אצטער וחויא דא שליחא הוה, וכמה שליחין אית ליה לקב"ה ובכלא עביד שליחותיה ואפי' בחיות ברא הה"ד (ויקרא כו: 22) ושלחתי בכס את חית השדה ושכלה אתכם, ואפי' ביד גוי הה"ד (דברים כח: 49) ישא יי' עליך גוי מרחוק מקצה הארץ.

א"ר אלעזר ובידא דישראל עביד שליחותא. א"ל אין, כגון רשע בידא דצדיק, אבל רשע בידא דישראל רשע אחרא לא עביד ביה שליחותא אלא בזמנא דאיהו לא מכוון ביה הה"ד [p. 215] (שמות כא: 13) ואשר לא צדה והאלהים אנה לידו, ואשר לא צדה דייקא דלא אתכוון לקבליה, ודאי והאלהים אנה לידו לאתענשא לתרווייהו.

א"ר אלעזר היכי עביד קב"ה שליחותא בידא דהאי ובידא דגוי.

א"ל ואבון לא קאמר לך.

א"ל עד לא שאילנא מניה.

פתח ואמר (איוב לד: 29) והוא ישקיט ומי ירשיע וגוי'. והוא ישקיט, בזמנא דקב"ה יהיב שקט ושלוח לבי"נ מאן הוא רשאי לארשעא ליה ולמעבד ליה קטרוגא. ויסתר פנים ומי ישורנו, ובזמנא דאיהו אסתים עיננו לאשגחא עליו מאן הוא דישגח עליה לנטרא ליה. וארחוי דקב"ה כד"א ועל גוי ועל אדם יחד, בין לעמא כלא בין לחד בלחודוי.

ת"יח בזמנא דבני נשא מתכשרן עובדוי לתתא אתער לעילא ימינא דקב"ה, כדין מתערין כמה רחמין כמה נטורי עלמא כמה נטורי דב"נ מימינא ומשמאלא, כדין שמאלא אתכפיא ולא יכלא לשלטאה. ובזמנא דבני נשא לא מתכשרן עובדין לתתא שמאלא אתער וכל אינון דאתו

מסטרא דשמאלא כלהו מתערי וכלהו אתעבידו שלוחין לגבייהו דבני נשא דהא אינון דעברי על פתגמי אורייתא כלהו רשימין באנפייהו ואשתמודען לגבי אינון דמתערי מסטרא דשמאלא, ובגין כך גוים וחיותא [p. 216] וכל אינון דאתו מסטרא דשמאלא כלהו אקרונ שלוחין לגבי אינון רישמין דמתערי להו.

וישראל אע"ג דלא מכשרן עובדין כלהו מסטרא דימינא קא אתיין ובגין דאתכפייא ימינא בעובדייהו שלטא עלייהו שמאלא וכל אינון דאתו מסטרא דשמאלא ועל דא שליחותא בידא דגוי וחיותא וכדדמי לון דאינון מסטרא דשמאלא ולא בידא דישראל, אע"ג דחייבי נינהו מסטרא דימינא קא אתו. וישראל חייבא דנפל בידא דחייבא אחרא בזמנא דלא אתכוון ביה הוא בגין דאתענשו תרווייהו ויקבלון עונשא לדכאה לון.
א"ל ר' אלעזר מנא לן.

אמר ליה ת"ח מגבעה (שופטים כ) דאע"ג דחייבי נינהו לא בעא קב"ה דיתערו לן לגבייהו חייבי ישראל אחרנין ועל דא מיתו מישראל כל אינון זמנין דמיתו עד דכלהו חייבין דאתערו לגבייהו אתעבירן ואשתארו אינון [לז ע"א] זכאין יתיר דיעבדון מלה בארח קשוט, ואע"ג דזכאין אינון לא אתייהיב מלה אלא לאינון דאתייהיב כד שקילו עלמין כחדא עלמא תתאה כגוונא דעלמא עלאה, וההוא זמנא לא אשתכחו עלמין שקילין כחדא.

[p. 217] ועל דא חייבין דישראל לגבייהו דחייבין אחרנין לאו אינון שלוחי מלכא דהא לא אתיין מסטרא שמאלא. לבני נשא דחבו למלכא, אתער סנטירא לגבייהו לתפשא לון ולאענשא לון מאינון דחבו למלכא. קם חכים חד מנייהו ואתערב בהדי סנטירא, זקף סנטירא עינוי וחמא ליה, א"ל מאן יהבך לגבן, לאו את מאנון דחבו למלכא, הא את אתענש בקדמיתא. שקילו ליה וקטלוה.

כך ישראל מסטרא דימינא קא אתיין וכד אלן גרמין בחובייהו דאתכפייא ימינא בכך אתער שמאלא וכל אינון דאתו מסטריה. אי חד מישראל קם לאתערבא בהדייהו אשתמודען ביה ואמרי ליה ולאן את מאינון דאתיין מסטרא דימינא דאתכפייא בחובייהו ואת הוא מאינון דחבו למלכא, מאן יהבך לגבן. אשתכח דההוא אתענש בקדמיתא. ושלמה מלכא צווח ואמר (קהלת ח: 9) עת אשר שלט האדם באדם לרע לו, לרע לו בודאי בגין דלא שליחא דמלכא הוא ולא אתי מההוא סטרא.

[p. 218] אמר ר' אלעזר ודאי הכי הוא דהא תנינן אית ימינא ואית שמאלא רחמי ודינא ישראל ושאר עמין, ישראל לימינא ושאר עמין לשמאלא. וישראל אע"ג דחייבי נינהו אתכפייין אינון בימינא ולא אתדבקן בשמאלא ולא אתערבין בהדייהו לעלמין, ובגין כך כתיב (תהלים ס: 7) הושיעה ימינך וענני, וכד אסתלק ימינא ישראל דמתדבקין ליה יסתלקון ויתעטרו ביה

וכדין אתכפייא שמאלא וכל אינון דאתו מסטרהא הה"ד (שמות טו: 6) ימינך יי נאדרי בכח ימינך יי תרעץ אויב.

רבי אלעזר פתח ואמר ויהי ביום השמיני. מאן הוא ביום השמיני, אלא כתיב ומפתח אהל מועד וגוי כי שבעת ימים ימלא את ידכם. כי שבעת ימים, בשבעת ימים מבעי ליה, מאי שבעת ימים ימלא. אלא זכאין אינון כהני דמתעטרי בעטרי מלכא קדישא ומשיחין במשחא דרבנות קודשא בגין דאתער משחא אחרא דמשקי לכל שבעה ואתמשחין מההוא רבות קודשא ואתדלקו מניה כל אינון שבעה בוצינין, והאי משח רבות הוא כללא דכל שבעה וכלהו ביה אתכלילו. ותנינן שיתא אינון וכלהו אתכלילן בהאי ודא כללא דכלהו ובגין כך שבעת ימים ימלא דהא בהאי תליין, ועל דא כנסת ישראל אתקרי בת שבע, בת מאיהו שבע דאיהי כללא דשיתא אחרנין.

[p. 219] כיון דהאי שבעה אשלים לון לכהני ואעטר לון ומשח לון בכלא כד מטו לכנסת ישראל דאיהי תמינאה אתפקד אהרן לקרבא עגל לקרבנא בגין דאיהו בריה דפרה לכפרא על ההוא עגל אחרא דעבד אהרן וחיב לגבי פרה דאיהי תמימה שלימו דאמוני ישראל, וישתכח כהנא שלים בכלא בתמינא לבושי יקר שלים בכל כתרין שלים לעילא שלים לתתא. ובכלא בעי לאחזאה עובדא ועל דא אתעביד ביה באהרן עובדא לתתא בגין דאתער הכי לעילא וישתכח כלא בגוונא חד, כדין אתברכאן עלמין כלהו ומשתכחי ברכאן על ידוי דכהנא והכא אשתלים כהנא בכלא כדקא חזי.

אמר ליה למה כתיב עגל בן בקר לחטאת.

[p. 220] אמר ליה בגין ההוא חטאת דעביד בקדמיתא. ואיל לעולה. מאי טעמא איל, בגין איל דיצחק דהוה עולה תמימה דהאי אתחזי לקרבא לאשלמא כלא, והאי אתר מסטרא דיצחק אשתאב והאי איל בגין איל דיצחק מתקרבא עולה בגין דאיהי עולה דהא עולה לעילא סלקא ובגין לאתעטרא לה בשלימותא עגל ואיל כדקא חזי. ומה איל, לאשלמא [לז ע"ב] ליה בשלימו דיצחק כדקא חזי.

וישראל דחבו עמיה דכהנא בהאי מקרבין כגוונא דא דכתיב ושור ואיל לשלמים לזבוח לפני יי, חד על מה דחבו וחד לאשלמא להאי אתר בשלימו דיצחק.

ומאי שנא בכהנא דכתיב ביה עגל לחטאת ולא כתיב בהו בישראל שור לחטאת. אלא ישראל הא קבילו עונשא בקדמיתא וכיון דקבילו עונשא בכמה אתר על דא לא בעא קב"ה לאדכרא לון חובייהו כקדמיתא ועל דא לא כתיב הכא לחטאת אלא לשלמים בגין שלמא לאחזאה דהא קב"ה בשלמא בהו בישראל על דא. [p. 221] אבל אהרן דהא לא קביל עונשא

בצלוחתא דמשה דכתיב (דברים ט: 20) ובאהרן התאנף יי' וגו', וכתיב ואתפלל גם בעד אהרן וגו' ועד כען חובא הוה תלי כתיב עגל בן בקר לחטאת, לחטאת ודאי, ואיל לעולה, בגין דיכפר חוביה ויתדכי וישתלים בכלא.

ובהווא יומא אשתלימו עלאין ותתאין ואשתכח שלמא בכלא וחדוותא דעילא ותתא ואלמלא דאשתכח ערבוביא דבני אהרן בהווא יומא מדאסתלקו ישראל מן ימא לא אשתכח חדוותא דעלאי ותתאי כהווא יומא. בהווא יומא אתעבר ההווא חובא מן עלמא ואשתכחו כהנא וישראל מתדכאן מניה. כל ההווא יומא אתעברו כל אינון מקטרגין דלעילא והווא אזלין ושאטן בסחרנייהו דישראל ולא אשכחו בהו עדנא עד דגרים שעתא וקמו נדב ואביהווא וערבבו חדוותא דכלא ואשתכח רוגזא בעלמא הה"ד וירא כבוד יי' אל כל העדה, מיד ויקחו שני בני אהרן נדב ואביהווא איש מחתתו ויתנו בהם אש וישימו עליהם קטרת.

[p. 222] תנן בהווא יומא חדוותא דכנסת ישראל הוות לאתקשרא בקשרא דמהימנותא בכלהו קשרין קדישין דהא קטרת קשיר כלא כחדא ובגין כך אקרי קטרת, ואינון אתו וקשירו כל אינון אחרנין כחדא ושרו לה לבר דלא קשירו לה בהדיהו וקשירו מלה אחרא, ובגין כך אזהר לון לכהני לבתר דכתיב (ויקרא טז: 3) בזאת יבא אהרן אל הקדש. ובכמה גוונין ערבבו חדותא דכנסת ישראל בהווא יומא. חד דלא אינסיבו ולא אתחזו לקרבא ולא תברכא עלמין על ידיהו, וחד דלאו הוה שעתא כדקא יאות, וחד דדחקו שעתא, וחד דהא מקדמת דנא נפק נמוסא דילהו. [p. 223] ויקריבו לפני יי' אש זרה, ודאי מלה אחרא אתקשרו בקשורא דא ושרו לכנסת ישראל לבר.

א"ל ר' פנחס לא תימא דאינון שארו לה לבר אלא כנסת ישראל לא אתקשר על ידיהו דהא בכל אתר דלא משתכחי דכר ונוקבא כנסת ישראל לא שריא בינייהו כלל, בגין כך אזהר לכהני דכתיב בזאת יבא אהרן אל הקדש, דישתכח דכר ונוקבא ועל דא לא ייעול כהנא לקודשא עד דיתנסיב בגין דישתתף בקשוריה כנסת ישראל דמאן דלא אנסיב שארי לה לכנסת ישראל לבר והיא לא אשתתפא בהדיה ועל דא אשתכח ערבוביא בהאי יומא לגבייהו.

[p. 224] ויהי ביום השמיני. ר' יוסי פתח (שיר ב: 2) כשושנה בין החוחים כן רעיתי בין הבנות. כשושנה, דא כנסת ישראל והא אוקמוה דקב"ה משבח לה לכנסת ישראל וחביבותא דקב"ה לקבלה לאתדבקא בה, ועל דא מאן דאנסיב בעי לשבחא ליה לקב"ה ולשבחא לה לכנסת ישראל דהא תנינן בכלא בעי לאחזאה עובדא, כמה דאיהו בר נש אתדבק בבת זוגו וחביבותא דייליה לקבלה כד אתי למפלח קמי מלכא קדישא הוא אתער זווגא אחרא דהא קב"ה

חביבותא דיליה לאתדבקה בכנסת ישראל, ומאן דאתער מלה קב"ה מברך ליה וכנסת ישראל מברכא ליה והא אתמר.

ועל דא שבחא דקב"ה דמשבח לה לכנסת ישראל כשושנה דאיהי בין החוחים דהיא מעליא וסלקא על כלא, כך כנסת ישראל בין שאר אוכלוסין בגין דאיהי סלקא [לח ע"א] ומתעטרא על כלא, ודאי שושנה בין החוחים ואתרוג בין החוחים לאחזאה שבחא דכנסת ישראל על כלא.

ת"ח כנסת ישראל אתברכא ע"י דכהנא וישראל מתברכא ע"י דכהנא וכהנא מתברכא ע"י דכהנא עלאה הה"ד (במדבר ו: 27) ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם.

[p. 225] כתיב (תהלים כה: 6) זכר רחמיך יי' וחסדיך כי מעולם המה. זכר רחמיך, דא יעקב. וחסדיך, דא אברהם. כי מעולם המה, מעולם נטיל לון קב"ה וסליק לון לעילא ועבד מנייהו רתיכא קדישא לאגנא על עלמא ובגין דהוה מעולם הוה דכיר לון לאגנא ולרחמא על עלמא. כגוונא דא נטיל קב"ה לצדיקייא מן עלמא וסליק לון לעילא לאגנא על עלמא. ואי תימא יצחק אמאי לא אדכר הכא, אלא אשתאר לאתפרעא מאינון דעאקין לבנוי הה"ד (שם פ: 3) עוררה את גבורתך, וכתיב (ישעיה מב: 13) יי' כגבור יצא כאיש מלחמות יעיר קנאה יריע אף יצריח על אויביו יתגבר, ודא הוא יצחק דאסתלק הכא.

ר' חייא אמר התם זכר רחמיך יי' וחסדיך, אלן יעקב ואברהם דבעינן לאגנא עלן, אבל יצחק למעבד קרבין קיימא ובגיני כך לא בעינן ליה לגבייהו.

ד"א כי מעולם המה, דכד ברא קב"ה עלמא נטל יצחק וברא ביה עלמא, [p. 226] חמא דלא יכיל למיקם בלחודוי נטל לאברהם וקיים בו עלמא הה"ד (בראשית ב: 4) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, אל תקרי בהבראם אלא באברהם. חמא דבעיא קיימא יתיר נטל ליעקב ושתף ביה ביצחק וקיים עלמא הה"ד ביום עשות יי' אלהים ארץ ושמים, ועל דא באברהם וביעקב אתקיים עלמא ובגין כך כי מעולם המה.

רבי יהודה פתח ויהי ביום השמיני, לבתר דאשתלים אהרן באינון שבעה יומין ואתעטר בהו יומא תמינאה בעייה לאשתלמא מן שבעה דאשלמותא על ידיה דכהנא ועל דא פולחנא בתמינאה לאתעטרא מן שבעה ולאשתקנא כהנא על ההוא דחב בקדמיתא הה"ד ויאמר אל אהרן קח לך עגל, והא אוקמוה זעגל ודאי לכפרא על ההוא עגל דכתיב (שמות לב: 4) ויעשהו עגל מסכה.

[p. 227] בן בקר. מ"ט בן בקר ולא בן פרה, אלא איהו איבעי לאתקנא לגבי פרה לא אתחזי לקרבא מניה לגבה. מאן דשדר דורון למלכא חמיתון דנסיב מבי מלכא ויהיב למלכא, אלא מבי אחרא אצטריך ולאן מבי מלכא.

ר' יוסי אמר מדידיה לדידיה לא אתחזי.
אמר ר' יהודה בגין כך בן בקר ודאי ולא בן פרה.
לחטאת, לדכאה על ההוא חובה דחב ביה. ואיל לעולה תמימים. תמימים, תמים מבעי ליה. אי תימא דעל עגל ואיל קאמר לאו הכי דהא תרוייהו לא סלקין לעולה דהא כתיב לעולה תמימים, ועגל לחטאת סלקא, מהו תמימים וכתיב איל.

[p. 228] אלא אילו דיצחק לקרבא לגבי פרה דאדכר תרי זימני בקרא חד דכתיב (בראשית כב: 13) וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחר נאחו בסבך בקרניו וילך אברהם ויקח את האיל, הא תרי, ויעלהו לעולה. ועל דא איל לעולה תמימים, תרי איל דאיהו תרי, ועל דא גבורות תנינן ומנייהו מתפרשין לכמה אחרנין.

ואל בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר עזים לחטאת, עגל לחטאת מבעי ליה כגוונא דכהנא. אלא ישראל הא קבילו עונשא ועל דא לא כתיב בהו עגל לחטאת אלא עגל לעולה. מ"ט, בגין דכל אינון דחבו ביה קבילו עונשא בין במלולא בין בעובדא בין בפולחנא ואפילו אינון דלא עבדו מדי אלא דסליקו ליה ברעותא דלבייהו למפלח ליה אתענשו כמה דכתיב (שמות לב: 20) וישק את בני ישראל. אבל כל אינון דסליקו ליה ברעותא ולא למפלח ליה אלא דסליקו גוונא דרעותא מניה הכא אתדכן ומקרבין ליה [לח ע"ב] לעולה ולא לחטאת.

[p. 229] אבל קחו שעיר עזים לחטאת אמאי, אלא בגין דהוו מקרבין בקדמיתא לשעירים דשלטין על טורי רמאי ודא הוא לחטאת ובעיין לאתדכאה מההוא חובא ולא עוד אלא לחדותותי דסיהרא אצטריך.

[p. 230] נשור, שור ולא פר בגין דשור שלים הוא לאחזאה שלמא הה"ד לשלמים.
ר' יוסי אמר שור ואיל מסטרא דשמאלא קא אתיין. שור מסטרא דשמאלה דכתיב (יחזקאל א: 10) ופני השור מהשמאל. איל בגין אילו דיצחק, וסלקין לשלמים לאשלמא לון בכנסת ישראל, ועל דא שור ואיל לשלמים.

אמר ר' יהודה כלא בגין דכנסת ישראל מתעטרא ומתברכא ע"י דכהנא באשלמותא, והאי יומא חדוותא דכלא הוה חדוותא דכנסת ישראל ביה בקב"ה חדוותא דעלאין ותתאין דביומא דאשתלים כהנא לתתא כביכו"ל אשתלים כהנא לעילא בר נדב ואביהוא דאתערו [p. 231] ערבוביא בין מטרוניתא ומלכא ובגין כך ותצא אש מלפני יי ותאכל אותם וגו'.

ויאמר משה אל אלעזר ואל איתמר וגו' ראשיכם אל תפרעו ובגדיכם לא תפרומו ולא תמותו כי שמן משחת יי' עליכם. רבי אבא אמר הא תנינן בעובדין דלתתא יתערון עובדין לעילא ועובדא דלתתא בעי לאתחזאה כגוונא דעובדא דלעילא.

ת"ח כל חדוותא דלעילא תליא בההוא שמן קדישא דמתמן נפיק חדוא וברכאן לכלהו בוצינין וכהנא עלאה מיניה אתעטר בנגידו דמשחא ובגין כך כהנא דרבו משח אתנגיד עליה כגוונא דלעילא בעי לאחזאה חידו ונהירו דאנפין יתיר מכלא ולא יתחזי גרעונא ברישיה ולא בלבושיה אלא למהוי כלא שלים כגוונא דלעילא ולא יתחזי ביה פגימו כלל בגין דלא יעביד פגימו באתר אחרא.

ת"ח אלמלא אלעזר ואיתמר יתחזון פגימין בההוא שעתא בלבושיהון או בראשיהון לא ישתיזבון בההוא שעתא דהא שעתא קיימא למעבד דינא. ועל דא תנינן בשעתא דמותנא אערע בעלמא לא יתער אינש גרמיה למלה בעלמא בגין דלא יתערון עליה, בר אי אתער גרמיה לטב ויכיל לדחייא שעתא דהא בזמנא דשעתא דדינא קיימא [p. 232] בעלמא מאן דיערע ביה לקטין ליה ויסתלק מעלמא, ובגין כך ולא תמותו כתיב, ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השריפה, בגין דאינון לא אתיין מסטרא דכהני ולא מתזקי.

רבי אלעזר פתח (שמות ו: 23) ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב אחות נחשון לו לאשה וגו'. ויקח אהרן את אלישבע, כלא כמה דאצטריך כלא כגוונא דלעילא.

ת"ח ראוייה היתה בת שבע לדוד מיומא דאתברי עלמא. תן ראוייה היתה אלישבע לאהרן מיומא דאתברי עלמא. מה בין האי להאי, אלא כלא חד, אבל התם לדינא הכא לרחמי. כד אתחברא בדוד לדינא לאגחא קרבין לאושדא דמין. הכא באהרן לשלמא לחדווא לנהירו דאנפין לאתברכא, ועל דא אתקרי הכי התם בת שבע הכא אלישבע דאתחברא בחסד. ת"ח בת שבע לדינא לירתא מלכותא ולאתתקפא.

[p. 233] א"ר שמעון הא דתנינן (שמות יט: 19) ויהי קול השופר, שפיר הוא ודא הוה יעקב דאסתלק במחשבה באבהן ונפקו כחדא מגו שופר דהא שופר אפיק מייא ואשא ורוחא כחדא ואתעביד מנייהו קלא, כך אימא עלאה אפיק לאבהן בחד קל מגו מחשבה ואסתליקו כחדא בחד קל, וההוא קול אקרי קול השופר ודא יעקב דכליל לאבהן כחדא ואקרי קול. ותרי קלי נינהו דהא מגו קלא נפיק קלא, אבל קול חד דאקרי קול השופר, ומהכא נפקו שאר קולות מגו ההוא שופר בזווגא [לט ע"א] דמחשבה ושבעה קולות נינהו דנפקו בזווגא [p. 234]

דמחשבה בשופר ודא שופר אשקי לון ורוי לון לאבהן בקדמיתא ולבתר לבנין והא אוקימנא מלה.

תייח ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב, לבסמא לה למחדי לה לחברא לה במלכא בזווגא שלים לאשתכחא ברכאן בעלמין כולהו על ידא דאהרן. בגין כך בעי כהנא לאשתכחא בנהירו דאנפין בחידו כלא כגוונא דלעילא דהא על ידוי ברכאן וחדוון משתכחי, ועל דא אתרחיק מניה דינא ורוגזא ועציבא בגין דלא אפגים מההוא אתר דאתקשר, ועל דא ואחייכם כל בית ישראל יבכו את השרפה, ולא כהנא, עלייהו כתיב (דברים לג: 11) ברוך יי חילו ופעל ידיו תרצה.

יין ושכר אל תשת אתה ובניך אתך בבואכם אל אהל מועד ולא תמותו. ר' יהודה אמר מגו פרשתא דא שמעינן דנדב ואביהוא רוי חמרא הוו מדאזהר להו לכהני בהא. ר' חייא פתח (תהלים קד: 15) ויין ישמח לבב אנוש להצהיל פנים משמן. אי כהנא בעי למחדי ולאשתכחא בנהירו דאנפין יתיר מכלא אמאי אסיר ליה חמרא דהא חידו ביה אשתכח נהירו דאנפין ביה אשתכח. [p. 235] אלא שירותא דחמרא חדוותא, סופיה עציבו. ועוד דיין מסטרא דליואי קא אתיא מאתר דחמרא שרי דהא אורייתא וחמרא דאורייתא מסטרא דגבורה הוא וסטרא דכהנא מים צלילן נהירין. ר' יוסי אמר כל חד אוזיף לחבריה וכליל כלא דא בדא. חמרא שרי חדוותא בגין דכליל מגו מייא, לבתר אהדר לאתריה ועציב ורגיז ודאין דינא, וכהנא שירותא וסיומא בעי חדוותא ונהירו דאנפין.

ר' אבא אמר מאתר חד נפקי יין ושמן ומים ודבש וחלב. מים ושמן נטלי כהני ויירתי לון ושמן יתיר מכלא דאיהו חדוותא שירותא וסיומא דכתיב (שם קלג: 2) כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן. ויין לשמאלא לארמא קלא ולזמרא ולא לשתיק דהא חמרא לא שתיק לעלמין ושמן בחשאי הוא תדיר.

מה בין האי להאי. אלא שמן דאיהו בחשאי בלחישו תדיר אתי מסטרא דמחשבה דאיהו בלחישו תדיר ולא אשתמע ועל דא הוא מימינא, ויין דאיהו לארמא קלא ולא שתיק לעלמין אתי [p. 236] מסטרא דאמא וירתין ליואי לסטר שמאלא וקיימי לארמא קלא וקיימי בדינא ובגין כך כתיב (דברים כא: 5) ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע. בגין כך כהנא כד ייעול למקדשא למפלח פולחנא אסיר ליה בחמרא דהא עובדוי בחשאי אינון ובחשאי אתכוון במה דאתכוון וזווג למאן דזווג ונגיד ברכאן לעלמין כלהו וכלא בחשאי. ועוד דעובדוי כלהו ברזא וחמרא מגלי רזין הוא דהא כל עובדוי לארמא קלא קאים.

רבי יהודה ורבי יצחק הוּ אֲזָלֵי מְבִי מְרוּנֵי לְצַפּוּרִי, וְהוּ חַד רַבִּי אֵי שְׂכִיחַ בְּגוּוֹן בַּחֲמַרָּא
בְּקוֹנְטָא דְדוּבְשָׂא. א"ר יהודה נימא מלה דאורייתא ונזיל.

פּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר (שִׁיר ז' 10) וְחֹכֵךְ כִּיִּין הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוּדֵי לְמִישְׁרִים דּוּבְב שְׁפַתֵּי
יִשְׁנִים. כִּיִּין הַטּוֹב, [p. 237] דָּא יִינָה דְאֹרִייתָא דְהוּ טַב דְּהָא יִינָה דְאַחְרָא לָא אִיהוּ טַב וְיִינָה
דְאֹרִייתָא טַב לְכֹלָא, טַב לְעֵלְמָא דָּא וְטַב לְעֵלְמָא דְאַתִּי וְדָא הוּא יִינָה דְנִיחָא לִיה לְקַב"ה יִתִּיר
מְכֹלָא וּבְזַכּוּ דָּא מֵאֵן דְּמֵרוּי מֵיִנָּה דְאֹרִייתָא יִתְעַר לְעֵלְמָא דְאַתִּי וְיִזְכִּי לְאַחִיִּיא כְּדֵּ אֶקִּים קַב"ה
לְצַדִּיקֵיִיא.

א"ר יהודה דוּבְב שְׁפַתֵּי יִשְׁנִים, הָא תְּנִינָן דְאַפִּילוּ בַּהוּא עֵלְמָא יִזְכִּי לְמַלְעֵי בְּאֹרִייתָא
הַה"ד דּוּבְב שְׁפַתֵּי יִשְׁנִים.

אָמַר הַהוּא רַבִּי אֵי כְּתִיב וְחֹכֵךְ מֵיִין הַטּוֹב הוּינָא אֲמַרְךָ הַכִּי, אַבְל כִּיִּין הַטּוֹב כְּתִיב וְלֹא
מֵיִין.

אֲשַׁחֲוּ בֵּיה. א"ר יהודה ברי אימא מילך דשפיר קאמרת.
אָמַר שְׁמַעְנָא דְמֵאֵן דְאַשְׁתַּדַּל בְּאֹרִייתָא וְדַבִּיק בַּה וְהַהוּא מְלַח אֲשַׁתְּמַע בְּפוּמִיָּה וְלֹא
לְחִישׁוּ לַה [לֵט ע"ב] בְּלַחֲשׁוּ אֲלֵא אֲרִים קְלִיָּה בַּה, דְאֹרִייתָא הַכִּי בְּעִיא לְאַרְמָא קְלֵא דְכְּתִיב
(מְשֻׁלֵּי א' 21) בְּרֵאשׁ הוּמִיּוֹת תִּקְרָא בְּפַתְחֵי שְׁעָרִים בְּעִיר אֲמַרִּיה תֵּאֲמַר, לְאַרְמָא רְנָה דְאֹרִייתָא
וְלֹא בְּלַחֲשׁוּ, כִּיִּין הַטּוֹב, כַּחֲמֹר טַב דְּלֹא שְׁתִּיק וְהוּא לְאַרְמָא קְלֵא, כְּדֵּ יִפּוֹק מֵהָאֵי עֵלְמָא הוֹלֵךְ
לְדוּדֵי לְמִישְׁרִים דְּלֹא יִסְטִי לִימִינָא וְלִשְׁמֵאלָא וְלֹא יִשְׁתַּכַּח דִּימַחָא בִּידֵּיהּ.

[p. 238] דּוּבְב שְׁפַתֵּי יִשְׁנִים, אֲפִילוּ בַּהוּא עֵלְמָא שְׁפַתוּהִי מְרַחֲשֵׁן אֹרִייתָא.
תּוּ שְׁמַעְנָא וְחֹכֵךְ כִּיִּין הַטּוֹב, הָאֵי קְרָא לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל אֲתַמַּר וּבְתוּשְׁבַחְתָּא אֲתַמַּר. אֵי הַכִּי
מֵאֵן הוּא דְמִשְׁבַּח בַּהֵאֵי. אֵי קַב"ה מֵהוּ הוֹלֵךְ לְדוּדֵי, הוֹלֵךְ אֵלֵי מְבַעֵי לִיה. אֲלֵא וְדָאֵי קַב"ה
מִשְׁבַּח לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, כְּמָא דְאִיהִי מִשְׁבַּחַת לִיה דְכְּתִיב חֲכֹ מִמַּתְקִים וְכֹלּוּ מִחֲמַדִּים, כְּךָ קַב"ה
מִשְׁבַּח לַה לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל דְכְּתִיב וְחֹכֵךְ כִּיִּין הַטּוֹב, יִיִן הַטּוֹב הוּא הַהוּא חֲמַרָּא דְמִנְטְרָא.
הוֹלֵךְ לְדוּדֵי, דָּא יִצְחָק דְאַקְרִי יָדִיד מְבַטָּן.

לְמִישְׁרִים, כְּדִיָּא (תְּהִלִּים צ"ט: 4) אֲתָה כּוֹנֵנַת מִישְׁרִים לְאַתְכַּלְלָא שְׁמֵאלָא בִּימִינָא וְדָא
הוּא מִישְׁרִים דְּבַגִּין חֲדוּתָא דְהַהוּא חֲמַר טַב אֲתַכַּלְלָא שְׁמֵאלָא בִּימִינָא וְחֲדָאֵן כְּלָא.
דּוּבְב שְׁפַתֵּי יִשְׁנִים, דְּהָא כְּלָא מִתְעַרִּי בְּחֲדוּוֹאֵן וּבְרַכָּאֵן וְעֵלְמִין כְּלָהוּ מִשְׁתַּכַּחֵי בְּחֲדוּ
וּמִתְעַרִּי לְאַרְקָא בְּרַכָּאֵן לְתַתָּא.

אֲתוּ ר' יְהוּדָה וְר' יִצְחָק וְנִשְׁקוּ לִיה וְחֲדוּ עִמִּיהּ. אֵיִל מַה שְׁמַךְ.
אֵיִל יִיסָא.

[p. 239] אמרו ר' ייסא תהי, יתיר תהי שכיח בעלמא מר' ייסא חברנא דאסתלק

מביננא.

אמרו ליה מאן הוא אבוך.

אמר אתפטור מעלמא דין והוא מוליף לי כל יומא תלת מלין דאורייתא ובליליא תלת

מלין דחכמתא דאגדתא, והני מלי מאבא אוליפנא. והשתא דיורי בחד בר נש וסליק לי מאורייתא ואנא אזיל כל יומא לעבידתיה ובכל יומא אהדרנא אינון מלין דאוליפנא מאבא.

א"ל ההוא ב"נ ידע באורייתא.

אמר להו לאו, והא סבא הוא ולא ידע לברכא ליה לקב"ה ואית ליה בנין ולא שוי לון בבי

רב.

א"ר יהודה אילו לא הוה הכי עאלנא לגביה להאי כפר למללא עלך, השתא אסיר לן

למחמי אנפוי. שדי חמריה מנך ואת אזיל לגבן.

אזלו. אמרו מאן הוה אבוך.

אמר לון ר' זעירא הוה דכפר ראמין.

שמע ר' יהודה ובכה, אמר אנא הוינא בביתיה ואוליפנא מניה תלת מלין בכסא דברכה

ואוליפנא מניה במעשה בראשית תרי.

א"ר יצחק ומה מהאי רביא בריה אוליפנא, מניה לא כ"ש.

אזלו ואחידו בידיה, חמו חד חקל יתבן תמן. א"ל אימא חד מלה מאינון דאוליף לך

אבוך במעשה בראשית.

פתח ואמר (בראשית א: 21) ויברא אלהים את התנינים הגדולים ואת כל נפש החיה

הרומשת. ויברא אלהים, כל אתר דדינא אלהים אקרי והווא אתר עלאה אתר דנפקו מניה הכי

קרי ליה הכא, אע"ג דרחמי הוא מניה נפקו דיני וביה תליין.

[p. 240] את התנינים הגדולים, אלין אבהן דאינון אשתקין בקדמיתא ומשתרשאן על

כלא.

ואת כל נפש החיה הרומשת, דא נפש דההיא ארץ עלאה אפיקת מהווא חיה עלאה על

כלא דכתיב תוצא הארץ נפש חיה.

ד"א נפש חיה, נפש מאדם קדמאה דמשך בגויה.

החיה הרומשת, דא חיה דרמשא לכל סטרין לעילא ותתא.

אשר שרצו המים, בהווא נהר עלאה נגיד ונפיק ואשקי להאי אילנא לאשתרשא בשרשוי

על כלא ולאשתכחא ביה מזונא לכלא.

ד"א החיה הרומשת דא הוא דוד מלכא דכתיב ביה (תהלים קיח: 17) לא אמות כי

אחיה.

[p. 241] ואת כל עוף כנף למינהו, אליו כל אינון מלאכין קדישין דמשתכחי לקדשא

שמה דמאריהון בכל יומא ויומא דכתיב (ישעיה ו: 2) שש כנפים שש כנפים לאחד, ומנהון טאסין בעלמא למעבד רעותא דמאריהון כל חד וחד כדקא חזי.

אמר רבי יהודה ודאי כ"כ להאי רביא לא אתחזי אבל אנא חמי ביה דלאתר עלאה

אסתלק.

אמר רבי יצחק [מ ע"א] ודאי החיה הרומשת דא היא חיה עלאה על כלא דהא אחרא

ארץ קריא קרא הכא דכתיב והעוף ירב בארץ, ודאי ולא במים דהא ההוא נהר נגיד ונפיק ואשקי בלא פירודא עד ההיא אתר דאקרי ארץ ומתמן כתיב ומשם יפרד וגו'. והעוף בהאי ארץ תליין ואתשקין הה"ד והעוף ירב בארץ.

קמו ואזלו. א"ר יהודה נשתתף להאי רבייא עמנא וכל חד לימא מלה.

פתח רבי יהודה ואמר (שיר ב: 5) סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים. האי קרא הא

אתמר ושפיר, אבל כנסת ישראל קאמרא דא בגלותא. סמכוני, מהו סמכוני, אלא מאן דנפיל בעי לאסמכא ליה הה"ד (תהלים קמה: 14) סומך יי לכל הנופלים, ובגין כך כנסת ישראל דנפלה בעיא לאסמכא והיא אמרה סמכוני. למאן, לישראל לבנהא דאינון בגלותא עמה.

[p. 242] ובמה, באשישות אליו אינון אבהן דאלין אתמליין בקדמיתא מההוא חמר טב

דמנטרא. ומאן דידע ליחדא שמה קדישא אע"ג דברכן לא משתכחי בעלמא סמיך וסעיד לה לכנסת ישראל בגלותא.

רפדוני בתפוחים, כלא חד כמה דאמרן, אבל רזא דא אשישה עייל חמרא, תפוח אפיק

חמרא ומכוון רעותא. ועל דא אשישות ותפוחים, אשישות לרוואה מחמרא, תפוחים לכוונא רעותא דלא יזיק חמרא.

וכל דא למה, כי חולת אהבה אג. ומאן דמיחד שמה קדישא בעי ליחדא דינא ברחמי

ולאכללא לון כחדא כדקא חזי לאתבסמא ולאנתקנא כלא כדקא יאות ודא ודא סמוך לה לכנסת ישראל בגלותא.

רבי יצחק פתח ואמר (דברים לב: 38) אשר חלב זבחימו יאכלו ישתו יין נסיכם [p. 243]

יקומו ויעזרוכם. זכאין אינון ישראל דאינון קדישין וקב"ה בעא לקדשא לון. ת"ח ישראל קדישין חיי עלמא דירתין כלא תליין בההוא עלמא דאתי בגין דאיהו חיי לכלא לעילא ותתא והוא אתר דיין דמנטרא שארי ואקרי יין ומתמן נפקין חייין וקודשא לכלא. ויין דישראל בגין יין

דישראל אחרא ודא בדא תליין דהא ישראל לעילא ביה נטיל חיינ ובגין כך אקרי עץ חיים, עץ מההוא אתר דאקרי חיים ונפקי חיים. ועל דא מברכין ליה לקב"ה ביין, ויין דישראל לתתא כהאי גוונא.

אבל גוי דאיהו מסאב ומאן דקריב בהדיה יסתאב כד יקרב ביין ישראל הא אסתאב ואסיר, כ"ש ההוא יין דאיהו עביד. ועל דא לא תימא דדא הוא בלחודוי אלא כל מה דעבדי ישראל לתתא כלא הוא כעין דוגמא דלעילא, כ"ש יין דקיימא באתר עלאה דוגמא דיין דמנטרא. [p. 244] בגין כך ישראל שתאן יין דאתעביד כדקא חזי בקודשא כגוונא דישראל דלעילא דשתי ואשתרשא ואתברכא בההוא יין עלאה קדישא ולא שתאן יין במסאבותא ומסטרא דמסאבותא דהא ביה שרייא רוח מסאבותא ולאן מסטרא דישראל ומאן דשתי בהדיהו יסתאב רוחיה ומאן דמסאב רוחיה יסאב הוא לחולקיה בעלמא דאתי דהא ההוא עלמא דאתי יין דמנטרא הוא. ועל דא ישראל קדישין בעיין לנטרא דא על כלא בגין דאתקשר באתר דעלמא דאתי, ובגין כך ביין לברך קב"ה יתיר מכלא בגין דאיהו חדי לסטרא שמאלא ובגו חדוותא דיליה אתכלל בימינא ואתעביד כלא ימינא, וכד אתעביד כלא ימינא כדין שמא קדישא בחידו וברכאן משתכחי בכלהו עלמין, ובעובדא דלתתא יתער עובדא לעילא ועל דא ישראל מזמני יין לקבלי יין. ובגין דאיהו מנטרא לעילא בעי לנטרא ליה לתתא וכל נטירו דיליה קודשא הוא דישראל ומאן דפגים ליה לתתא בסטרא דמסאבותא יסתאב הוא בהאי עלמא ולית ליה חולקא בעלמא דאתי אתר דההוא יין דמנטרא שריא. הוא לא נטיר ליה, לא [p. 245] אתנטיר הוא לעלמא דאתי. [מ ע"ב] הוא סאיב ליה, יסתאבון ליה בההוא עלמא לא יהא ליה חולקא בההוא יין דהוא עלמא דאתי. זכאין אינון ישראל דנטרין למאן למנטרא דמקדשי למלכא בנטירו עלאה דא, זכאין אינון בעלמא דא ובעלמא דאתי.

פתח ההוא רביא ואמר (משלי כט: 4) מלך במשפט יעמיד ארץ ואיש תרומות יחרסנה. מאן מלך, דא קב"ה. במשפט יעמיד ארץ. מאן משפט, דא יעקב דאיהו כללא דאבהן. ואיש תרומות, תרומת כתיב כד"א (שמות כה: 3) וזאת התרומה. ד"א ואיש תרומות, דא עשו דהוה בעי על התרומות ועל המעשרות בכל יומא ולא הוה עביד מדי.

[p. 246] ואיש תרומות, דלאו איהו משפט דהא תרומה אסתלקותא דרחמי בגין דלא אתיא במשפט כד"א (משלי יג: 23) ויש נספה בלא משפט, ועל דא ואיש תרומות יחרסנה. ואי תימא הא דוד מלכא איש תרומה הוה, לא הוה אלא ברחמי. ולא עוד אלא דהא כתיב (ישעיה נה: 3) חסדי דוד הנאמנים, כמא דאתדבק בהאי אתדבק בהאי.

ת"ח כל יומי דדוד מלכא הוא אשתדל בגין דהאי תרומה אַתְקֶשֶׁר בַּמִּשְׁפָּט וַיִּזְדוּגוּן
כַּחֲדָא בְּגִין דִּיתְקִיִּים אַרְעָא. אַתָּא שְׁלֵמָה וְזוּג לֹן כַּחֲדָא וְקִימָא סִיְהָרָא בַּאֲשֵׁלְמוּתָא וְקִימָא
אַרְעָא בְּקִיּוּמָה, אַתָּא צְדָקִיהוּ וְפִרְיֵשׁ לֹן וְאַשְׁתַּאֲרַת אַרְעָא בְּלֹא מִשְׁפָּט וְאַפְגִּימַת סִיְהָרָא
וְאַתְחַרְבַּת אַרְעָא, כַּדִּין וְאִישׁ תְּרוּמוֹת יִהְרַסְנָה.

[p. 247] וְתָא חֲזִי שְׁמֹן לַכְּהֵנִי וַיִּין לְלִיּוּאֵי לֹא בְּגִין דְּבַעִיִן יִין אֲלֹא מִיִּין דְּמִנְטְרָא דַּאֲתִי
לְסִטְרָא דְּלֵהוֹן לַחְבְּרָא כֹּלָא כַּחֲדָא לְמַחְדֵי עֵלְמִין כִּלְהוּ לְאַשְׁתַּכְּחָא כֹּלָא יְמִינָא כִּלִּיל דָּא בְּדָא
כַּחֲדָא לְאַשְׁתַּכְּחָא בְּהוּ חֲבִיבוּתָא דְּכֹלָא וְרַחֲמִימוּתָא דְּבִנֵי מֵהִימְנוּתָא, דְּמַאֲן דַּאֲתַדְבַּק רַעוּתִיהָ
בְּהָאֵי הוּא שְׁלִים בְּעֵלְמָא דִּין וְבַעֲלָמָא דַּאֲתִי וַיִּשְׁתַּכַּח כֹּל יוֹמוֹי דַּאֲתַדְבַּק בְּתִשׁוּבָה אַתְרֵי דִּיִן וְשְׁמֹן
מִשְׁתַּכְּחִי. כַּדִּין לֹא אַתְדְּבַק בְּתֵר עֵלְמָא דָּא לֹא לַעוּתְרָא וְלֹא לְכִסּוּפָא דִּילִיָּה, וְשְׁלֵמָה מִלְכָּא צוּח
ע"ד וְאִמֵּר (מִשְׁלִי כָּא: 17) אֹהֶב יִין וְשְׁמֹן לֹא יַעֲשִׂיר, דְּהָא עֵתְרָא אַחְרָא אֲזַדְמֵן לִיָּה לְמַהוּי לִיָּה
חוֹלְקָא בִּיהָ לִיָּהוּי לִיָּה חוֹלְקָא בְּעֵלְמָא דַּאֲתִי אַתְרֵי דִּיִן וְשְׁמֹן שְׁרִיִן בְּעֵלְמָא דִּין וְבַעֲלָמָא דַּאֲתִי.
וּמַאֲן דְּרַחֲמִים לִיָּה לְהָאֵי אַתְרֵי לֹא בַעֲי עֵתְרָא וְלֹא רְדִיף אַבְתְּרִיָּה. זְכַאֲן אִינוּן צְדִיקִיָּא דְּמִשְׁתַּדְּלִי
בְּעוּתְרָא עֵלְאָה כֹּל יוֹמָא דְּכֹתִיב (אִיּוּב כַּח: 17) לֹא יַעֲרַכְנָה זֶהָב וְזֹכּוּכִית וְתַמּוּרְתָּה כִּלִּי פֹז, הָא
עֵלְמָא, לְבַתֵּר (מִשְׁלִי ח: 21) לְהַנְחִיל אַהֲבֵי יֵשׁ וְאוּצְרוּתִיהֶם אִמְלָא.

[p. 248] תו פתח ואמר (שמות כד: 12) ויאמר יי אל משה עלה אלי ההרה והיה שם
ואתנה לך את לוחות האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם. והתורה, דא תורה שבכתב.
והמצוה, דא תורה שבע"פ. אשר כתבתי להורותם, להורותם כתיב כד"א (שיר ג: 4) ואל חדר
הורתי.

הכא אית לאסתכלא להורותם, הורותם דמאי. אי תימא הורותם דישראל, לא אדכרו בכל
קרא. אלא הורותם דתורה ומצוה, ומאי איהי, דא יין דמנטרא בגין דכל כתיבה דספר עלאה
תמן שריין ומתמן נפקא תורה ועל דא קרי' תורה שבכתב. ודא הוא אשר כתבתי להורותם,
להורותם ודאי כד"א ואל חדר הורתי.

[p. 249] תורה שבע"פ אחרא תורה דקיימא על פה. מאי איהו פה, דא איהו דעת דאיהו
פה דספר וכתובה. ותורה דא אחרא אקרי' תורה שבע"פ דאיהי קיימא על ההוא פה דאיהו
תורה שבכתב. בגין כך אסתלק משה בכלא על כל שאר נביאי מהימני דכתיב ואתנה לך לך
דייקא.

כתיב (משלי כה: 4-5) הֲגוּ סִיגִים מִכֶּסֶף וַיִּצֵא לְצוּרֶף כִּלִּי, הֲגוּ רִשְׁעֵי לִפְנֵי מֶלֶךְ וַיִּכּוֹן בַּחֲסֵד
כֶּסֶף. ת"ח בשעתא דאסגיא חייבין בעלמא כרסייא דמלכא קדישא אתתקנת בדינא
ואשתאבת בדינא ושלחובוי אוקדין עלמא, ובשעתא דאתעברו מעלמא כדון ויכון בחדס כסאו,

בחסד ולא בדינא. מאי משמע, משמע דעלמא תתאה תליא בעלמא עלאה ועלמא עלאה לפום אורחיה דעלמא תתאה.

[p. 250] ויכון בחסד [מא ע"א] כסאן, מאן דבעי לברכא ליה, בחסד ולא בדינא. מאי

משמע, משמע דכד עייל כהנא לבי מקדשא דייעול בחסד דאיהו מייא ולא ייעול ביין דשתי גבורה, ייעול במייא ולא ייעול בחמרא.

אתו רבי יהודה ורבי יצחק ונשקו רישיה, ומההוא יומא לא אתפרש מבי רבי יהודה וכד עייל לבי מדרשא הוה קם רבי יהודה קמיה, אמר מלה אוליפנא מניה וראו לאנהגא ביה יקר. לבתר אסתלק בין חברייה והווי קארן ליה רבי ייסא רישא דפטישא דמתבר טנרין ואפיק שלהובין לכל סטר, והוה קרי עליה ר' אלעזר (ירמיה א: 4) בטרם אצרך בבטן ידעתיק.

וידבר יי' אל משה ואל אהרן לאמר זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה אשר על הארץ. מייש הכא אהרן. אלא בגין דאיהו קיימא תדיר לאפרשא בין מסאבא ובין דכיא דכתיב ולהבדיל בין הטמא ובין הטהור.

[p. 251] רבי אבא פתח (תהלים לד: 13-14) מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות

טוב, נצור לשונך מרע ושפתיק מדבר מרמה, וכתוב (משלי כא: 23) שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו. מי האיש החפץ חיים. מאן חיים, אלא חיים דאקרון עלמא דאתי וחיים תמן שריין, ועל דא תנינן עץ חיים, אילנא מאינון חיים, אילנא דאתנטע באינון חיים, ועל דא מי האיש החפץ חיים כתיב.

אוהב ימים לראות טוב. מאן ימים, אלא דא הוא שמא דמלכא קדישא דאחידא באינון ימים עלאין דאקרון ימי השמים על הארץ, ימי השמים ודאי, על הארץ ודאי. מאן דבעי חיים דלעילא למהוי ליה חולקא בהו ומאן דבעי יומין לאתדבקא בהו ולרחמא להו ינטר פומיה מכלא, ינטר פומיה ממכלא וממשתיא דמסאב לנפשא וירחק לבר נש מאינון חייך ומאינון יומין וינטר פומיה ממלין בישין דלא יסתאב בהו ויתרחק מנייהו ולא יהא ליה חולקא בהו. תי"ח פומא ולשון אתר אחרא עלאה הכי אקרי ובגין כך לא יפגים בר נש פומא ולשון כל שכן לאסתאבא נפשיה וגרמיה בגין דאסתאב הוא בעלמא אחרא והא אוקימנא.

[p. 252] זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה אשר על הארץ. האי קרא לא רישיה

סופיה ולא סופיה רישיה, זאת החיה בקדמיתא ולבתר מכל הבהמה. אלא אמר קב"ה כל זמן דישראל מנטראן נפשייהו וגרמייהו דלא לסאבא לון ודאי זאת החיה אשר תאכלו, יהון שכיחין בקדושא לאתדבקא בשמי, בברירו דההיא בהמה דברירנא לכו למיכל לא תסתאבון בהו ותהון דבקין בשמי. וכל זמנא דאינון לא נטרין נפשייהו וגרמייהו ממכלא ומשתייא יתדבקו באתר

אחרא מסאבא לאסתאבא בהאי, ובגין כך כתיב זאת החיה אשר תאכלו ודאי דאיהי רזא דשמא קדישא לאתדבקה ביה.

מכל הבהמה אשר על הארץ, בגין מיכלא דהאי בהמה דאשתכח דכייא ולא יסאב לכו יהא לכו חולקא בשמי לאתדבקה ביה.

תו זאת החיה אשר תאכלו. בפרעה כתיב (שמות ז: 17) בזאת תדע כי אני יי', האי זאת

לקבלך לאתפרעא מנך, אוף הכא זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה, האי זאת לקבליכון לאתפרעא מנכון אי תסאבון נפשיכון. מ"ט, בגין דנפשתיא מנה הוו ואי אתון תסאבון דילה האי זאת לקבליכון, אי לטב האי קיימא לגבייכו ואי לביש האי קיימא לגבייכו.

[p. 253] א"ר אלעזר זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה, כל אינון דאחידין בסטרא

דא שארי לכו למיכל וכל אינון דלא אתיין [מא ע"ב] מסטרא דא אסיר לכו למיכל בגין דאית בעירי דאחידין בסטרא דא ואית דאתיין מסטרא אחרא מסאבא וסימנא דלהון דכתיב כל מפרסת פרסה וגו', כלהו רשימין וכלהו ארשים להו קרא, ובגין כך מאן דאכל מאינון דאתיין מסטרא מסאבא אסתאב בהו וסאיב לנפשיה דאתיין מסטרא דכייא.

ר' שמעון אמר כללא דכלא כמא דאית עשר כתרי מהימנותא לעילא כך אית עשר כתרי דחרשי מסאבא לתתא, וכל די בארעא מנייהו אחידין בסטרא דא ומנייהו אחידין בסטרא אחרא. ואי תימא האי עז דשריא עליה רוח מסאבא, לאו הכי דאי רוח מסאבא שריא עליה אסיר לן למיכל מניה, אלא אעברן בגווייהו ואתחזון לקבלייהו ולא שריין לדיירא בהו דכד אינון שריין רוחא אחרא אעבר עלייהו ופרישן מגרמייהו, ובגין כך אתחזון לקבלייהו ומקטרגי בגווייהו ולא שלטין בהו בגרמייהו, ועל דא שרי לן למיכל.

תי"ח כיון דאתיין לשלטאה בהו אעבר רוחא חדא, זקפן עיינין וחמאן רשימין דלהון

ואתפרשן מנייהו אבל אתחזון לקבלייהו ולא אסיר לן למיכל.

[p. 254] בין בבעירי בין בחיוותא בין בעופי בין בנוני ימא בכלהו אתחזון ימינא

ושמאלא רחמי ודינא, וכל מה דאתי מסטרא דימינא מסטרא דרחמי שרי לן למיכל וכל אינון דאתיין מסטרא דשמאלא מסטרא דדינא כלהו אסיר לן למיכל בגין דגרמא דכלהו מסאבא וכלהו מסאבין ורוח מסאבא שריא בגווייהו ודרי בהו. ועל דא רוחא קדישא דישראל לא יתערב בהו ולא אסתאב בהו בגין דישתרון קדישא ואשתמודעא לעילא ותתא. זכאה חולקהון דמלכא קדישא אתרעי בהו ובעא לדכאה להון ולקדשא להו על כלא בגין דאחידין ביה.

תי"ח כתיב (ישעיה מט: 3) ישראל אשר בך אתפאר. אי קב"ה אתפאר בהו בישראל איך

אתיין לאסתאבא ולאסתדבקה בסטרא דמסאבא. ועל דא כתיב והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני יי' ולא תשקצו את נפשותיכם בבהמה ובעוף ובכל אשר תרמוש האדמה אשר

הבדלתי אתכם לטמא. מאן דיתייב בדיוקנא דמלכא לא ליבעי לאתפרשא מאורחוי דמלכא, ובגין כך רשים להו קב"ה לישראל כל אינון דאתיין מסטרא דא וכל אינון דאתיין מסטרא אחרא. זכאה חולקהו, כתיב (שם סא: 9) כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך יי, ברך יי ממש, ברך יי בכלא.

וכל מאן דאכיל מאינון מיכלי דאסיר אתדבק בסטרא אחרא וגעיל נפשיה וגרמיה ורוח מסאבא שרייא עליה ואחזי גרמיה דלאו חולקא במלכא עלאה ולא אתי מסטריה ולא אתדבק ביה. ואי יפוק הכי מהאי עלמא אחדין ביה [p. 255] כל אינון דאחדין בסטרא דמסאבא ומסאבין ליה ודיינין ליה כבר נש דאיהו געלא דמריה געלא בהאי עלמא וגעלא בעלמא דאתי. ועל דא כתיב ונטמתם במ, בלא אלף דלא אשתכח אסוותא לגעוליה ולא נפיק מן מסאבותא לעלמין. ווי לון ווי לנפשיהו דלא אתדבקון בצרורא דחיי לעלמין דהא אסתאבו. ווי לגרמייהו, עלייהו כתיב (שם סו: 24) כי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה והיו דראון לכל בשר. מאי דראון, סרחונא. מאן גרים ליה, ההוא סטרא דאתדבק ביה. ישראל אתיין מסטרא דימינא, אי אתדבקן בסטר שמאלא ודאי פגימין לסטרא דא ופגימין לגרמייהו ופגימין לנפשיהו ופגימין בעלמא דין ופגימין בעלמא דאתי וכ"ש מאן דאתדבק בסטרא דמסאבא דכלא אחיד דא בדא וכת"י (דברים יד: 2) כי עם קדוש אתה ליי אלהיך וכך בחר יי להיות לו לעם סגולה מכל העמים.

[p. 256] ר' יוסי פתח (קהלת ו: 7) כל עמל האדם לפיהו והנפש לא תמלא. אסתכלנא במלוי דשלמה מלכא וכלהו אחידן בחכמתא עלאה. כל עמל האדם לפיהו, האי קרא בשעתא דדיינין ליה [מב ע"א] לבר נש בההוא עלמא כתיב, כל ההוא דינא וכל מה דסביל בההוא עלמא דנקמין מיניה נקמתא דעלמא לפיהו בגין פיהו דלא נטיר ליה וסאיב ליה לנפשיה ולא אתדבק בסטרא דחיי בסטרא דימינא. והנפש לא תמלא, לא תשתלים דינהא לעלם ולעלמי עלמין. ד"א לא תשתלים לסלקא לאתרה לעלמין בגין דהא אסתאבא ואתדבקת בסטרא אחרא. ר' יצחק אמר כל מאן דאסתאב בהו כאלו פלח ליה לע"ז דאיהו (דברים ז: 25) תועבת יי דכתיב (שם יד: 3) לא תאכל כל תועבה. מאן דפלח לע"ז נפיק מסטרא דחיי נפיק מרשותא קדישא ועייל ברשותא אחרא, אוף דאסתאב בהני מיכלי נפיק מסטרא דחיי ואתדבק בסטרא דמיתא ונפיק מרשותא קדישא ועייל ברשותא אחרא. ולא עוד אלא דאסתאב בהאי עלמא ואסתאב בעלמא דאתי, ועל דא ונטמתם במ.

כתיב ולא תטמאן את נפשותיכם בבהמה ובעוף ובכל אשר תרמוש האדמה אשר
הבדלתי אתכם לטמא. מאי לטמא, לטמא לשאר עמין דהא אינון מסאבין ומסטרא דמסאבא
קא אתיין, וכל חד אתדבק באתריה.

[p. 257] ר' אלעזר הוה יתיב קמיה דר' שמעון אבוי. אי"ל האי דתנינן זמין קב"ה לדכאה

לון לישראל, במה.

אי"ל כמא דכתיב (יחזקאל לו: 25) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל

טומאותיכם ומכל גלוליכם אטהר אתכם. כיון דאתדכאן מתקדשן וישראל דאתדבקו ביה
בקב"ה קדש אקרון דכתיב (ירמיה ב: 3) קדש ישראל ליי' ראשית תבואתה וגו', וכתיב (שמות
כב: 30) ואנשי קדש תהיון לי וגו'. זכאין אינון ישראל דקב"ה קאמר עלייהו והייתם קדושים כי
קדוש אני יי', בגין דכתיב (דברים י: 20) ובו תדבק, וכתיב (תהלים קמז: 20) לא עשה כן לכל גוי
ומשפטים בל ידעום הללו יה.

פרשת תזריע

[p. 258] ר' אלעזר פתח (שיר ג: 1) על משכבי בלילות בקשתי את שאהבה נפשי בקשתינו

ולא מצאתיו. על משכבי, במשכבי מבעי ליה, מהו על משכבי. אלא כנסת ישראל אמרה קמי קב"ה ובעאת מניה על גלותא בגין דהיא יתבא בין שאר עמין עם בנהא ושכיבת לעפרא ועל דהיא שכיבת בארעא אחרא מסאבא אמרה על משכבי בלילות, על משכבי בעינא דכאיבנא בגלותא, ועל דא בקשתי את שאהבה נפשי, לאפקא לי מניה.

בקשתינו ולא מצאתיו, דלאו אורחיה לאזדווגא [מב ע"ב] בי אלא בהיכליה.

קראתינו ולא ענני, דהא ביני עמין אחרנין יתיבנא וקליה לא שמעין אלא בנוי דכתיב

(דברים ד: 33) השמע עם קול אלהים וגו'.

ר' יצחק אמר על משכבי בלילות, אמרה כנסת ישראל על משכבי אתרעימנא קמיה דהוה

מזדווג עמי למחדי לי ולברכא לי בחידו שלים דהכי תנינן בזווגא דמלכא בכנסת ישראל כמה

צדיקיא ירתי ירותת אחסנא קדישא ומשתכחי בעלמא.

[p. 259] ר' אבא הוה אזיל לכפר קניא בפרקטא גו מערתא דלוד והוה עמיה ר' יוסי ור'

חייא. א"ר יוסי כתיב (משלי יב: 4) אשת חיל עטרת בעלה ורכב בעצמותיו מבישה. אשת חיל,

דא כנסת ישראל. ורכב בעצמותיו מבישה, אלן שאר עמין דקב"ה לא יכיל למסבל לון בעלמא

כד"א (ויקרא כ: 23) ואקוץ בס, כהני קוצין וגובין דדחקין ליה לב"נ ולא יכיל למסבל לון.

א"ר אבא אשת חיל עטרת בעלה. אשת חיל, דא כנסת ישראל דאיהי גבירתא מכמה

חיילין ומשריין דמשתכחי בעלמא. עטרת בעלה, כד"א (ישעיה סב: 3) עטרת תפארת וכלא חד.

אשת חיל, דא כנסת ישראל דהא בזווגא דמלכא אפיקת כמה חיילין כמה משריין כמה

צדיקים בעלמא וכלהו אקרון בנין לקב"ה וכנסת ישראל כמה דכתיב (דברים יד: 1) בניס אתם

ליי אלהיכם.

[p. 260] עד דהוה אזלי א"ר אבא כל חד לימא מלה בכנסת ישראל. פתח ואמר (משלי

לא: 10) אשת חיל מי ימצא ורחוק מפנינים מכרה. אשת חיל, דא כנסת ישראל דאיהי אשת חיל

כמה דאמרן.

מי ימצא, כד"א אשר ימצא אתכם באחרית הימים. מי ימצא, לאגחא בה קרבא. מי

ימצא, מאן יזכה למהוי בה בשלימו ולאשתכחא עמה תדיר.

ורחוק מפנינים מכרה, מקחה מבעי ליה. אלא לכל אינון דלא יתדבקו בה בשלימו ולא

שלמין בהדה היא מכרה לון ואסגר לון בידי דעמין אחרנין כד"א ויעזבו בני ישראל את יי

(שמואל א יב: 9) וימכור אותם ביד סיסרא, וכדין כלהו רחיקין מאיננו פנינים עלאין קדישין דלא יהא לון חולקא בהו הה"ד ורחוק מפנינים מכרה.

ר' חייא פתח קרא אבתריה ואמר בטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר. בטח בה לב בעלה, דא קב"ה דבגיני כך מני לה [p. 261] על עלמא לאתדברא עלה. כל זינן דיליה אפקיד בידהא וכל אינון מגיחי קרבא ועל דא ושלל לא יחסר. ר' יוסי פתח קרא אבתריה ואמר גמלתהו טוב ולא רע כל ימי חייה. גמלתהו טוב, היא זמינת טב לעלמא זמינת טב להיכלא דמלכא לבני היכליה. ולא רע, בגין דכתיב (בראשית ב: 9) ועץ הדעת טוב ורע.

טוב, אימתי, בזמנא דאינון ימי השמים נהרין עלה ומזדווגי עמה כדקא יאות דאינון ימי חייה בגין דעץ חיים שדר לה חיים ונהיר לה ובההוא זמנא גמלתהו טוב ולא רע. אמר ר' אבא שפיר הוא וכלהו קראי בכנסת ישראל אתמרו.

אשה כי תזריע. תנין אשה מזרעת תחלה יולדת זכר. ר' אחא אמר והא תנין דקב"ה גזר על ההוא טפה אי הוא דכר אי הוא נוקבא, ואת אמרת אשה מזרעת תחלה יולדת זכר. [p. 262] א"ר יוסי ודאי דקב"ה אבחין בין טפה דדכורא ובין טפה דנוקבא ובגין דהוא אבחין ליה גזר עליהו אי דכר אי נוקבא. א"ר אחא וילדה זכר, וכי כיון דמזרעת יולדת דכתיב וילדה, האי קרא הכי מבעי ליה אשה כי תזריע ויהיה זכר, מהו כי תזריע וילדה. א"ר יוסי אתתא מיומא דאתעברת כל יומא יולדת ולית לה בפימאה אלא ילידו דילה ולהוי דכר, ועל דא אשה כי תזריע וילדה זכר.

אשה כי תזריע. ר' חזקיה פתח (תהלים קד: 24) מה רבו מעשיך יי כלם בחכמה עשית מלאה הארץ קנייך. מה רבו מעשיך יי, כמה סגי אין עובדוי דמלכא. לב"נ דנטיל בידוי כמה [מג ע"א] מקשרין כחדא וזרע לון בזמנא חדא ולבתר נפיק כל חד וחד בלחודוי. כך קב"ה עביד עובדוי בחכמה וחכמה נטיל כלא כחדא וזרע לון ולבתר נפקו כל חד וחד בזמניה הה"ד (שם) כלם בחכמה עשית.

אמר רבי אבא מה רבו מעשיך יי, כמה סגי אין אינון עובדוי דמלכא קדישא וכלהו סתימין בחכמה הה"ד כלם בחכמה, כלהו בחכמה כלילן ולא נפקי לבר אלא בשבילין ידיען לגבי

בינה ומתמן אתעבידו כלא ואתתקנו כלא כד"א (משלי כד: 3) ובתבונה יתכונן, ועל דא כלם
בחכמה, עשית בבינה.

[p. 263] מלאה הארץ, דא כנסת ישראל דמתמן אתמלי מכלא כד"א (קהלת א: 7) כל
הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא וגו'. מלאה הארץ קנינך, דהא אפיקת לון לבתר הה"ד
(בראשית ב: 4) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, בהא בראם, ובגיני כך מלאה הארץ
קנינך.

ת"ח בשעתא דב"נ אתי לאתקדשא לאזדווגא בנוקביה בכוונה דרעות קודשא דיליה
יתער עליה רוחא אחרא קדישא כלילא דדכר ונוקבא ורמיז קב"ה לחד מלאכא דממנא על
עדואיהון דבני נשא ומני בידיה ההוא רוחא ואודע ליה לאן אתר יפקיד ליה הה"ד (איוב ג: 3)
והלילה אמר הורה גבר, הלילה אמר לההוא ממנא הורה גבר מפלניא. וקב"ה אפקיד ליה
לההוא רוחא כל מה דאפקיד והא אוקמוה.

[p. 264] כדון נחתא רוחא וחד צולמא עמיה ההוא דקאים בדיוקנא לעילא, בההוא
צולמא אתברי בההוא צולמא אזיל בהאי עלמא הה"ד (תהלים לט: 7) אך בצלם יתהלך איש.
בעוד דהאי צולמא אשתכח עמיה דבר נש בצולמא דיליה קאים בר נש בעלמא דמתחברן כחדא,
ושלמה מלכא אזחר לבני נשא ואמר (שיר ב: 17) עד שיפוח היום ונסו הצללים וגו', תרי.
ובספרא דחרשין דאשמדאי אשכחנא דאינון דינדעי לחרשא חרשין בסטר שמאלא
ולאתדבקא בהו יקום לנהורא דשרגא או באתר דאתחזון אינון צולמין דיליה ויימא אינון מלין
ויזמין צולמין דיליה לאינון דקארי ויימא דהא מתתקנן לרעותייהו להו לפקודייהו, וההוא ב"נ
הא נפק מרשותא דמאריה ופקדונא דיליה יהיב לסטר מסאבא. ובאינון חרשין דאיהו יימא
ויזמין לון לצולמוי אתחזון תרי רוחי ומתתקנן באינון צולמין דיליה בחיזו דבני נשא ומודעין
ליה מלין לאבאשא ומלין לאוטבא לזמנין ידיען ואילין תרי רוחי דלא אתכלילו בכללא דגופא
והשתא אתכלילן באלין צולמין [p. 265] ומתתקנן בהו ומודיעין ליה לבר נש מלין, ודא הוא
דנפיק מרשותא דמאריה ופקדונא דיליה יהיב לסטר מסאבא.

ת"ח אסיר ליה לבר נש לאשדאה מאני דביתיה ולאפקדא ליה לסטרא אחרא דלא
אצטריך או מלה אחרא דביתיה דהא כמה גרדיני נימוסין זמינין לההוא מלה לקבלא ליה
ומההוא זמנא לא שריא עליה ברכא דהא מסטרא אחרא הוא, כ"ש מאן דאזמין על ההוא טיבו
עלאה דיליה לאחרא ולסטרא אחרא דהא מההוא דאזמין ביה הוי.

וכד קריבו יומין דבר נש ההוא צולמא עלאה דיהבו ליה אתיא ההוא רוחא דהוה
מתדבק ביה בכל יומא ונטיל ליה ואתתקן ביה ואזיל ליה ולא אתחזי ביה בבר נש לעלמין, כדון
לינדע דהא אתדחיא הוא מכלא.

תא חזי בשעתא דנשמתא נחתא לאעלה לה בהאי עלמא נחתא בגינתא דעדן דארעא וחמאת יקרא דרוחיהון דצדיקיא קיימין שורין שורין. לבתר אזלא לגיהנם וחמאת להו לרשיעינא דצווחין ווי ווי ולא מרחמי עלייהו. ובכלא אסהידן בה סהדותא וההוא צולמא קדישא קיימא עליה עד דנפיק לעלמא. [מג ע"ב]

כד נפיק לעלמא אזדמן ההוא צולמא לגביה ואשתתף בהדיה ואתרבי עמיה כמה דאתמר דכתיב (תהלים לט: 7) אך בצלם [p. 266] יתהלך איש. בההוא צלם אשתתפו יומוי דב"נ ותליין ביה הה"ד (איוב ח: 9) כי תמול אנחנו ולא נדע כי צל ימינו עלי ארץ, כי צל ימינו ודאי. ומן יומא דמתעברא אתתא עד יומא דאולידת לא ידעין בני נשא עובדוי דקב"ה כמה אינון וכמה עלאין אינון הה"ד (תהלים קד: 24) מה רבו מעשיך יי' כלם בחכמה עשית מלאה הארץ קניינד.

ת"ח כל רוחין דעלמא כד נפקין כלילן דדכר ונוקבא נפקין ולבתר מתפרשין בארחייהו. אי זכי ב"נ לבתר מזדווגי כחדא והיינו בת זוגו ואתחברן בזוגא חד דכלא דגופא ורוחא. כתיב (בראשית א: 24) תוצא הארץ נפש חיה למינה, והא אתמר תוצא הארץ ודאי דהא מנה נפקין. נפש חיה, כמא דאוקימנא דא רוחיה דאדם קדמאה. והיינו דכתיב (בראשית ג: 3) ומפרי העץ אשר בתוך הגן. ומפרי העץ, דא קב"ה. אשר בתוך הגן, אשר בתוך האשה. [p. 267] תנינן היינו אשה כי תזריע וילדה זכר כתיב ולא כליל דכר ונוקבא כדפום אורחי עלמא דאינון גרמו.

ר' אלעזר אמר לאו הכי דהא כלא דכר ונוקבא כלילן כחדא ומתפרשן לבתר, אבל וילדה זכר כליל בחד מסטר דימינא. ואם נקבה תלד, כלילן בחד נוקבא ודכר מסטרא שמאלא דשלטא סטר שמאלא יתיר ודכורא אתכפיא בימינא דלא שלטא וכדין ההוא דכר דנפיק מגו נוקבא מסטר שמאלא כל אורחוי כנוקבא ולא אקרי זכר, אבל זכר דנפיק מגו ימינא הוא שלטא ונוקבא דנפקא מניה אתכפיא דהא סטר שמאלא לא שלטא ועל דא וילדה זכר כתיב. וכמה אלף ורבוון נפקין בזמנא חדא לעלמא ומן יומא דאפיקת לון לא אקרון נפשן עד דאתיאשן בגופא. וכמה הוא, תלתין ותלתא יומין הה"ד ושלישים יום ושלישת ימים וגו'. וטמאה שבעת ימים, דהא כל שבעה יומין לא עאלין לגבה לאתקשרא בה וכל אלין שבעה יומין רוחא [p. 268] אזלא בגופא לאשכחא אתר וכדין כתיב (ויקרא כב: 27) והיה שבעת ימים תחת אמו. וביומא תמינאה אתהדרן רוחא וגופא לאתחזאה קמי מטרוניתא ולאיתקשרא בה ובדכורא גופא ורוחא.

ושלשים יום ושלושת ימים תשב על דמי טהרה, לאתיאשא רוחא בגופא. שלשה ימים מאי עבידתיהו, אלא שלשה ימים דמילה רביא כאיב ורוחא לא שריא מדוריה בגופא כשאר יומין ועל דא שלשים יום ושלושת ימים תשב על דמי טהרה.

על דמי טהרה בקדמיתא ולבתר ימי טהרה. אלא על דמי טהרה, אלין דמי מילה דמא בתר דמא מרביא וקבי"ה נטיר לאינון דמי כל אלין יומין הה"ד תשב על דמי טהרה, טהרה סתם דלא אידכר ה"א בתראה דלא תימא טהרה דמטרוניתא אלא טהרה סתם, דמי טהרה אקרון אלין דמי דכיא.

[p. 269] בכל קדש לא תגע וגו'. ת"יח בכל יומא ויומא כנסת ישראל נטלא מבי מלכא מזונא לרוחיהון דבני נשא וזנת [מד ע"א] להו בקדושא בר להני עד דאתיאשן בגופא אינון רוחין. בתר תלתין ותלת יומין אשגחת עלייהו כל יומא והא רוחין מתקשראן בגופא כשאר בני עלמא. כמה דהיא לא שרייא אלא באתר שלים כך כל עובדוי כהאי גוונא עד דאשתלימו. בכל קדש לא תגע לאשגחא עלייהו.

ואם נקבה תלד, כמה דאוקימנא דשלטא סטר שמאלא יתיר ואתכפיא ימינא, ועל דא כלא על חד תרין, רחיקא נוקבא מדכורא לאתקשרא רוחא בגופא דהא שמאלא לא אתיאשא הכי כימינא ואשתכחת בתוקפא יתיר.

אשה כי תזריע. רבי יהודה פתח (שמואל א ב: 2) אין קדוש כ"י כי אין בלתך ואין צור כאלהיני. האי קרא קשיא, אין קדוש כ"י, משמע דאיכא קדוש אחרא בגין דכתיב כ"י. ואין צור כאלהיני, משמע דאיכא צור אחרא. אלא ודאי אין קדוש כ"י דכמה קדישין נינהו, קדישין לעילא דכתיב (דניאל ד: 14) ובמימר קדישין, ישראל קדישין נינהו דכתיב (ויקרא יט: 2) קדושים תהיו, וכלהו קדישין ולא קדישין כ"י. מ"ט, בגין דכתיב כי אין בלתך. מאי כי אין בלתך, אלא קדושא דקבי"ה בלתי קדושא דלהון דהוא לא אצטריך לקדושא דלהון, אבל נינהו לאו אינון קדישין בלתך ודא הוא כי אין בלתך, אין קדושא דלהון בלתך.

[p. 270] ואין צור כאלהיני, כמה דאוקמוה דקבי"ה צר צורה גן צורה ותקין ליה ונפח ביה רוחא דחיי ואפיק ליה לאוירא דעלמא.

ד"א ואין צור כאלהיני, אית צור דאקרי צור, (ישעיה נא: 51) הביטו אל צור חוצבתם, (שמות יז: 6) והכית בצור, הנני עומד לפניך שם על הצור, וכלהו אקרון צור ואין צור בכלהו כאלהיני דליה שולטנו ומלכותא על כלא.

רבי חייא הוה יתיב עמיה דר' אבא ליליא חד, קמו בפלגות ליליא למלעי באורייתא. עד דנפקו לבר חמו חד כוכבא דהוה בטש תלת זמני בכוכבא אחרא וסתים נהוריה. אדהכי שמעו תרי קלי בתרי סטרי, קלא חד לסטר צפון לעילא וקלא [מד ע"ב] חד לתתא וההוא קלא אכריז ואמר עולו ואתכנישו לאתרייכו, אסתמרותא דנוקבא פתיחא, קב"ה עאל לגנתיה לאטיילא בצדיקייא די בגנתא. אעבר ההוא קלא ושכיך.

[p. 271] אהדרו רבי אבא ורבי חייא, אמרו הא ודאי עידן רעותא דאתערותא דכנסת

ישראל הוא לאתחברא במלכא קדישא.

אמר ר' אבא ודאי לא אנגידת כנסת ישראל לקב"ה אלא מגו שירתא מגו שבחא דילה לגביה עד דאתי צפרא ואושיט לה מלכא חוטא דחסד ורזא דמלה (אסתר ה: 2) ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב אשר בידו וגו'. ולא תימא לה לחודה אושיט אלא לה ולכל אינון דמתחברין בה. תא ונתחבר כחדא. יתבו.

פתח ר' אבא (בראשית ב: 18) ויאמר יי' אלהים לא טוב היות האדם לבדו וגו'. אמאי

פתח קרא הכי. אלא הא אתמר דעל דא לא כתיב כי טוב בשני בגין דזמין אדם לאתפרשא וכתיב לא טוב היות האדם לבדו.

לא טוב היות האדם לבדו, וכי לבדו הוה והא כתיב (שם ה: 2) זכר ונקבה בראם, ותנין

אדם דו פרצופין אתברי ואת אמרת לא טוב היות האדם לבדו. אלא דלא אשתדל בנוקביה ולא הוה ליה סמך לקבליה בגין דהות בסטרוי והו כחדא מאחורוי וכדין הוה אדם לבדו.

[p. 272] אעשה לו עזר כנגדו. מהו כנגדו, לקביל אנפוי לאתדבקא דא בדא אנפין באנפין.

מה עבד קב"ה, נסר ליה ונטיל לנוקבא מניה הה"ד (שם ב: 21) ויקח אחת מצלעותיו. מהו אחת, דא נוקבא דיליה.

ויביאה אל האדם, אתקין לה ככלה ואייתי לה למהוי לקביל אנפוי אנפין באנפין, ובעוד

דהות מתדבקא נוקבתא בסטרוי הוה אדם לבדו. לבתר סליקו תרין וקמו שית כחדא.

ת"י בשעתא דאתתקנת לגבי אדם קב"ה ברך לון הה"ד (בראשית א: 28) ויברך אותם

אלהים וגו', כחזן דמברך לכלה בז' ברכות. מכאן אוליפנא חתן וכלה כיון דאתברכן בז' ברכות

אתדבקן כחדא כדוגמא דלעילא. [p. 273] ועל דא מאן דאתי לאתחברא באנתו אחרא הא פגים

זווגא, כביכול עביד שתי רשויות לעילא דהא זווגא דכנסת ישראל ביה בקב"ה בלחודוי בזמנא

דאיהו ברחמי ובזמנא דאיהו בדינא, וכאלו משקר ביה בקב"ה ובכנסת ישראל, ועל דא קב"ה

לא יהיב ליה תשובה ותשובה תלייא עד דיסתלק מעלמא הה"ד (ישעיה כב: 14) אם יכופר העון

הזה לכם עד תמותון. ואימתי, בשעתא דעאל בתשובה לההוא עלמא ואית ליה לקבלא עונשיה.

ר' אלעזר אמר מאן דמשקר בכנסת ישראל לא אתקבל בתשובה עד דיתדן בדינא דגיהנם, כ"ש מאן דמשקר בכנסת ישראל ובקב"ה, וכ"ש אי אטרח ליה לקב"ה למעבד דיוקנא דממזר באנתו אחרא ואכחיש פומבי דמלכא.

[p. 274] רבי חייא פתח ואמר (משלי כח: 24) גוזל אביו ואמו ואומר אין פשע חבר הוא לאיש משחית. גוזל אביו ואמו, אביו דא קב"ה, אמו דא כנסת ישראל. מאי גוזל, כד"א (ישעיה ג: 14) גזלת העני בבתיכם. ומאי איהו, מאן דמחמד אתתא אחרא דלאו איהי בת זוגיה. תמן תנינן כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה כאלו גוזל לקב"ה וכנסת ישראל דכתיב גוזל אביו ואמו ואומר אין פשע. כל הנהנה מן העולם הזה כלל דא אינתו, מאן דאתדבק באנתו למהני מנה דאיהי פנויה ואהני מנה בלא ברכה כאילו גוזל לקב"ה וכנסת ישראל. מ"ט, בגין דזווגא דלהון בשבע ברכות הוא. ומה על פנויה כך, מאן דאתדבק באנתו דאחרא דקאים כגוונא דלעילא בזווגא דשבע ברכות עאכ"ו.

(משלי כח: 24) חבר הוא לאיש משחית, דא ירבעם כמה דאוקמוה.

[p. 275] ואומר אין פשע, דאמר הא פנויה היא אמאי אסיר, בגין דא גוזל לאביו ואמו. ולא עוד אלא חבר הוא לאיש משחית. מאן הוא איש משחית, דפגים דיוקנא ותקונא דלעילא. כ"ש מאן דחמיד אנתו דחבריה ואתדבק בה [מה ע"א] דפגים יתיר ועל דא אתפגים הוא לעלמין. איש משחית, דפגים לעילא ופגים לתתא ופגים לנפשיה הה"ד משחית, וכתיב (משלי ו: 32) משחית נפשו הוא יעשנה.

רבי אבא פתח ואמר (בראשית לב: 27) ויאמר שלחני כי עלה השחר ויאמר לא אשלחך כי אם ברכתני. ויאמר שלחני, וכי עקיף הוה בידא דיעקב. אלא זכאין אינון צדיקייא דקב"ה חס על יקרא דלהון ולא שביק לון לעלמין הה"ד (תהלים נה: 23) לא יתן לעולם מוט לצדיק. והא כתיב (בראשית לב: 26) ותקע כף ירך יעקב, אלא לדידיה גבה והא אתמר.

[p. 276] כתיב (בראשית לב: 22) והוא לן בלילה ההוא במחנה, וכתיב ויקחם ויעבירם את הנחל. מאי הוה דעתוי דיעקב לאעברא להון בליליא. אלא חמא מקטרגא אזיל בין משרייתא דיליה, אמר אעביר לון לגיסא אחרא דנחלא דלמא לא אשתכח. מאי קא חמא, חמא שלהובי דאשא מלהטא אזלא וטאס בין משרייתיה, אמר יעקב מוטב לנטלא מהכא ונהרא פסיק בגוון ולא אשתכח ערבוביא, מיד ויקחם ויעבירם את הנחל וגו'. ויותר יעקב לבדו, מכאן אוליפנא מאן דאשתכח בלחודוי בביתא בליליא או ביממא בביתא מיחדא כ"ש בליליא, מאי מיחדא, מיחדא משאר ביתין, או מאן דאזיל בלחודוי בליליא יכיל לאתזקא. תי"ח ויותר יעקב לבדו, כדין ויאבק איש עמו וגו'.

עד עלות השחר, תנינן מסטרא דדינא קא אתי ושולטניה בסטר ליליא. מאי בסטר ליליא, לאעלא גלותא. כיון דסליק נהורא תשש חיליה ואתגבר יעקב עליה. חמא יעקב דשליחא הוי ולא יכיל ביה ביעקב בגין דהוה סליק נהורא ואתבר חיליה דכתיב (איוב לח: 7) ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים. מאי ויריעו, דאתברו כל אינון דאתיין מסטרא דדינא. כדין אתתקף יעקב ואחיד ביה.

[p. 277] א"ל שלחני כי עלה השחר, מטא זמנא לשבחא שבחא לקב"ה ולא תכנסא. ויאמר לא אשלחך כי אם ברכתני. אם ברכתני, אם תברכני מבעי ליה, מאי אם ברכתני. אלא א"ל יעקב ודאי אבא ברך לי אינון ברכאן דבעא לברכא לעשו ומסתפינא מינד על אינון ברכאן אי אודית עליהו ואי לאו או אי תשתכח עלי מקטרגא בגיניהו.

מיד א"ל ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמך. מאי קאמר ליה, אלא הכי קאמר לאו בעקימו ולא בעוקבא דילך רווחת לאינון ברכאן דהא לאו בעוקבא הווי כי אם ישראל, ישראל ודאי אודי עליהו ומניה נפקו בגין דאנת אחיד ביה ועל דא אנא וכל שאר אכלוסין אודינא עליהו.

כי שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל. עם אלהים, כל אינון דאתיין [p. 278] מסטרא דדינא קשיא. עם אנשים, עשו וכל אכלוסין דיליה. ותוכל, יכילת להון ואינון לא יכלין לך. ולא שביק ליה יעקב עד דאודי על אינון ברכאן הה"ד ויברך אותנו שם.

ת"ח בשעתא דסליק נהורא אתכפיין כל אינון מארי דדינין ולא משתכחי וכנסת ישראל משתעי ביה בקב"ה וההוא שעתא עידן רעוא הוא דכלא ואושיט לה מלכא ולכל אינון דמשתכחי עמה שרביטא דחוטא דחסד לאשתכחא בשלימו דמלכא קדישא והא אתמר.

ות"ח בשעתא דקב"ה אשתכח בה בכנסת ישראל באינון זמנין דאשתכח עמה והיא אתערת רעותא לגביה בקדמיתא ומשכא ליה לגבה בסגיאנות תיאובתא כדין אתמליא מסטרא דימינא וכמה אכלוסין משתכחין מסטרא דימינא בכלהו עלמין. וכד קב"ה אתער חביבותא ורעותא בקדמיתא והיא [מה ע"ב] אתערת לבתר ולא בזמנא דהוא אתער כדין כלא בסטרא דנוקבא אשתכח ושמאלא אתער וכמה אכלוסין קיימי ומתערי בסטרא דשמאלא בכלהו עלמין.

כה"ג כתיב אשה כי תזריע וילדה זכר וגו' בגין דעלמא תתאה כגוונא דלעילא אשתכח דא כדוגמא דא. [p. 279] ובכלא בעי בר נש לאתדבק רעותא לעילא לגבי קב"ה לאשתכחא רעון בעלמא. זכאה חולקהון דצדיקייא דאינון ידעין לאתדבקא רעותהון לגבי מלכא קדישא, עליהו כתיב (דברים ד: 4) ואתם הדבקים ביי אלהיכם חיים כלכם היום.

אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת וגו'. רבי יהודה פתח ואמר (שיר א: 6) אל תראוני שאני שחרחורת וגו'. האי קרא אתמר אבל בשעתא דסיהרא מתכסיא בגלותא היא

אמרה אל תראוני, לאו דאיהי פקידת דלא למחמי לה אלא בגין דאיהי חמת תיאובתא דישראל לגבה למחמי נהורא היא אמרה אל תראוני, לא תיכלון למחמי לי. מ"ט, שאני שחרחורת, דאנא בקדרותא. מאי שחרחורת, שחורה מבעי ליה. אלא תרין קדרותי, חד ששזפתני השמש, דאסתלק מני שמשא לאנהרא לי ולאסתכלא בי, וחד דבני אמי נחרו בי.

[p. 280] ששזפתני, שזפתני מבעי ליה. אלא רמז דקא רמז דכד נהרא שמשא בשית

נהורין נהיר וכד אסתלק כל אינון נהורין אסתלקו.

בני אמי נחרו בי, אלין אינון דאתיין מסטרא דדינא קשיא. נחרו בי, כד"א (תהלים סט: 4) נחר גרוני, הה"ד (איכה ה: 5) על צוארנו נרדפנו, דכד הוּו עאלין ישראל בגלותא הוּו אזלי ידייהו מהדקן לאחורא וריחיין על צואריהן ולא יכלין לאפתחא פימא. שמוני נוטרה את הכרמים, למהך בגלותא לנטרא לשאר עמין בגיניהון דישראל. כרמי שלי לא נטרתי, דהא לא יכילנא לנטרא לון. בקדמיתא נטירנא כרמי שלי ומניה אתנטרו שאר כרמין, השתא נטירנא שאר כרמין בגיניה זכרמי שלי דלהוי נטיר בנייהו.

[p. 281] ר' חייא ור' יוסי הוּו אזלי בארחא, כד מטו חד בי חקל חמו חד דפטירא

דקיטפא בין ארחא לסטר ימינא. א"ר יוסי עיטפא דקוטרא בעיינין שכיח, לית רשו למחמי בחדווא מיומא דאתחריב בי מקדשא.

פתח ואמר (תהלים כד: 1) ליי הארץ ומלואה תבל ויושבי בה. כיון דאמר ליי הארץ

ומלואה אמאי תבל ויושבי בה, וכי תבל לאו מן ארעא הוא. אלא הכי קאמר ליי הארץ ומלואה, דא ארעא קדישא דאקרי ארץ החיים. תבל ויושבי בה, דא שאר ארעא וכלא כד"א (שם ט: 9) והוא ישפוט תבל בצדק, וזתבל בצדק תלייא וכלא חד מלה.

ר' חייא אמר הארץ ומלואה. הארץ תינח, ומלואה מאי היא, אלא אלין נשמתהון

דצדיקייא. [p. 282] תבל ויושבי בה, תבל דא ארעא דלתתא, ויושבי בה אלין אינון בני נשא.

א"ר יוסי אי הכי במאי אוקימנא כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה.

א"ל ודאי הכי הוא דהיינו ארץ החיים על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה דכלהו נפקי מההוא נהר עלאה דנגיד ונפיק מעדן ובהו אַתְתַּקְנַת לאתעטרא במלכא קדישא ולמיון עלמין. ובגיני כך מי יעלה בהר יי וגוי נקי כפים ובר לבב אשר לא נשא לשוא נפשו, נפשי כתיב. מהו נפשי ונפשו, אלא כלא חד מלה כד"א (עמוס ו: 8) נשבע יי בנפשו, (שמואל א ב: 35) אֲשֶׁר בלבבי ונפשי יעשה, ודוד מלכא אתאחיד בההוא לב בההוא נפש ועל דא לא נשא לשוא נפשי. עד דהוּו אזלי איערעו בחד ב"נ ואנפוי מליין מכתשין והוּו קס מתחות אילנא, אסתכלו

ביה וחמו [מו ע"א] אנפוי סומקין באינון מכתשין. אמר רבי חייא מאן אנת.

אמר יודאי.

א"ר יוסי חטאה הוא דאי לא אתרשימו אנפוי באלין מרעין בישין, ואלין לאו אקרו יסורין דאהבה.

[p. 283] א"ר חייא הכי הוא ודאי דיסורין דאהבה מתחייפין אינון מבני נשא.

ת"ח כתיב אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת, הא תלת זינין הכא וכלהו אקרו נגע צרעת הה"ד והיה בעור בשרו לנגע צרעת, סגירו סגירו בכלא, וכתוב והובא אל אהרן הכהן וגו'. אבל אינון דאתחזון לבר כתיב וראהו הכהן וטמא אותו, דהא ודאי אינון דאתחזון לבר בפני בני נשא מסטרא דמסאבא קא אתיין ולא יסורין דאהבה אינון.

[p. 284] א"ר יוסי מנ"ל.

א"ר חייא דכתיב (משלי כז: 5) טוב תוכחת מגולה מאהבה מסותרת, אי ההוא תוכחת מאהבה מסותרת מבני נשא. כגוונא דא מאן דאוכח לחבריה ברחימותא בעי לאסתמא מלוי מבני נשא דלא יכסיף מנייהו חבריה, ואי לאו אינון ברחימותא מלוי אינון באתגליא דיתכסף בפני בני נשא. כך קב"ה כד אוכח לב"י לכלא אוכח ברחימו. בקדמיתא מחי ליה בגרמיה בגו, אי אהדר מוטב ואי לאו מחי ליה תחות תותביה ואלין אקרון יסורין דאהבה. אי אהדר מוטב ואי לאו מחי ליה באנפוי באתגלייא קמי כלא בגין דיסתכלון ביה וינדעון דחטאה הוא ולא רחימא דמאריה.

אמר לון ההוא בר נש בקיטרא דעיטא חד אתיתון גבאי, ודאי לאו אתון אלא מאינון דדיריהון בבי ר' שמעון בן יוחאי דלא דחלין מכלא. אי בני דאתיין אבתראי יקטרגו בכו היך מלייכו באתגלייא.

א"ל אורייתא הכי הוא דכתיב (שם א: 21) בראש הומיות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר, ומה במלי דאורייתא אן דחלין מקמך הא נשתכח בכסופא קמי קב"ה. ולא עוד אלא דאורייתא בעי צחותא.

[p. 285] פתח ההוא גברא ואמר (מיכה ז: 18) מי אל כמוך נושא עון וגו'. ארים ידוי ובכה. אדהכי מטון בנוי. אמר ההוא זעירא סייעתא דשמיא הכא.

פתח ואמר (קהלת ז: 15) את הכל ראיתי בימי הבלי יש צדיק אובד בצדקו ויש רשע מאריך ברעתו. האי קרא אוליפנא מבי ר' דוסתאי סבא דהוה אמר משמיה דרבי ייסא סבא, את הכל ראיתי בימי הבלי, וכי שלמה מלכא דהוה חכים מכלא היך אמר הכי דאיהו חמא כלא בזמנא דאיהו אזיל בחשוכי עלמא, דהא כל מאן דאשתדל בחשוכי עלמא לא חמי מדי ולא ידע מדי. אלא הכי אמר, ביומוי דשלמה מלכא קיימא סיהרא באשלמותא ואתחכם שלמה על כל בני עלמא וכדין חמא כלא וידע כלא. ומאי חמא, חמא כל דלא אעדיו מן סיהרא והוה נהיר לה

כשמשא הה"ד את הכל ראיתי בימי הבלי. מאן הבלי, דא סיהרא דאתכלילת מן כלא מן מייא ואשא ורוחא כחדא כהבל דנפיק מן פּימא דכליל מן כלא, והוא חמא כל בההוא הבל דיליה דאחיד ביה.

[p. 286] יש צדיק אובד בצדקו. תא חזי בזמנא דאסגיאז זכאין בעלמא האי כל לאו אַעדין מן סיהרא לעלמין והאי כל נטיל משח רבות דלעילא ואתמליא ורוי וחדי בגין לאזדווגא בסיהרא והוא רווח בגינה. ובזמנא דאסגיאז חייבין בעלמא וסיהרא אַתחשך כדין צדיק אובד בצדקו, צדיק נאבד לא כתיב אלא צדיק אובד דהא לא אַתחזי בסיהרא ולא נטיל משח ורבו וחדו למלייא לה ולאזדווגא עמה, ועל דא צדיק אובד. בצדקו, דא סיהרא דבגין דלא אשתכחת לאזדווגא עמיה הוא אַנבד דלא שאיב מחידו כמה דהוה עביד. וכדין כל סטרא שמאלא אתער וחייבין מאריכין בשלוה [מו ע"ב] בעולם הה"ד ויש רשע מאריך ברעתו. מאי ברעתו, בההוא סטרא דאתדבק ביה.

תו יש צדיק אובד בצדקו, דכד חייבין סגיאז בעלמא ודינא תלייא בחובייהו צדיק אובד בצדקו, איהו אתפס בחובייהו. בגין דא אבא אַתפס בחובייהו דבני נשא דבמתא דהו כלהו חציפין לגביה והא לא אסהיד בהו ולא אכסיף להו לעלמין ומחי בידן דלא נגרי בהו ברשיעייא והוה אמר לן (תהלים לו: 1) לדוד אל תתחר במרעים וגו'.

[p. 287] אמר אבוי ודאי קב"ה אעניש לי בדא דהוה רשו בידי למחאה בידיהו ולא

אכסיפנא להו אפילו בטמירו ולא באתגלייא.

תו פתח בריה ואמר (בראשית ב: 7) וייצר יי אלהים את האדם עפר מן האדמה וגו'.

וייצר יי אלהים, בתרי יצרין יצר טוב ויצר רע, חד לקביל מייא וחד לקביל אשא. יי אלהים, שם מלא.

את האדם, כליל דכר ונוקבא.

[p. 288] עפר מן האדמה, דא ארעא קדישא דמתמן אתברי והוא אתר דבי מקדשא.

ויפח באפיו נשמת חיים, דא נשמתא קדישא דאתמשכא מאינון חיים דלעילא.

ויהי האדם לנפש חיה, אדם אתכליל בנפשא קדישא מחיה עלאה דאפיקת ארעא דכתיב

(שם א: 24) תנוצא הארץ נפש חיה, נפש דאיהי חיה עלאה.

תא חזי בכל זמנא דהאי נשמתא קדישא אתדבקת ביה בבר נש רחימא הוא דמאריה,

כמה נטורין נטרין ליה בכל סטרין, רשימא הוא לטב לעילא ותתא ושכינתא קדישא שריא עלוי.

ובזמנא דאיהו אסטי ארחוי שכינתא אסתלקת מניה ונשמתא קדישא לא אתדבקת ביה,

ומסטרא דחויא בישא תקיפא אתער רוחא חד דשט ואזיל בעלמא דלא שריא אלא באתר

דקדושה עלאה אסתלק מתמן, וכדין אסתאב בר נש ואתפגים בבשריה בחיזו דאנפוי בכלא.

ות"ח בגין דהאינפש חיה איהי קדישא עלאה כד ארץ קדישא משכא לה בגווה
ואתכלילת קרינן ליה נשמה, ודא היא דסלקא לעילא וממללא קמי מלכא קדישא ועיילא בכל
תרעין ולית מאן דימחי בידה ועל דא אתקרי רוח ממללא דהא כל שאר נפשתא לית לון רשו
למללא קמי מלכא בר האי.

[p. 289] ועל דא אכריז אורייתא ואמי' (תהלים לד: 14) נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר
מרמה, בגין דאי שפוותיה ולישניה ממללן מלין בישינ אינון מלין סלקין לעילא ובשעתא דסלקן
כלא מכריזין ואמרין אסתלקו סחרניה דמלה בישא דפלניא, פנון מקום לאורחי חויא בישא.
כדין נשמתא קדישא אתעברת מניה ואסתלקת ולא יכילא למללא כד"א (תהלים לט: 3)
נאלמתי דומיה החשיתי מטוב, והיא סלקא בכסיפו בעאקו דכלא ולא יהבין לה אתר
כמלקדמין. ועל דא כתיב שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו, נפשו ודאי ההיא דהות ממללא
אתעבידת משתוקא בגין מלולא בישא, וכדין חויא אזדמן דכלא לאתריה אתהדר.
וכד ההוא מלה בישא סלקא באורחין ידיען ושאר קמיה דחויא תקיפא כמה רוחין
מתערין בעלמא ורוחא נחתת מההוא סטרא ואשכח לההוא בר נש דאתער ליה במלה בישא
דהא רוחא קדישא ממללא אתעברא מניה, כדין שריא עלוי וסאיב ליה וכדין הוא סגיר.
כמא דעונשא דבר נש בגין מלה בישא כד ענשיה בגין מלה טב דאתי לידיה ויכיל למללא
ולא מליל בגין דפגים לההוא [p. 290] רוחא ממללא, כ"ש אי עמא אזלין בארחא עקימא והוא
יכיל למללא בהו ושתיק כמא דאמינא דכתיב נאלמתי דומיה החשיתי מטוב וכאבי נעכר,
במכתשין במסאבותא. ודא הוא דאמר דוד [מז ע"ב] בהאי אלקי ואתפני מניה דכתיב (תהלים
כה: 16) פנה אלי וחנני, כד"א (במדבר יב: 10) ויפן אהרן.
נחתו רבי חייא ורבי יוסי ונשקוה ואזדווגו כחדא כל ההוא ארחא. קרא רבי חייא
עליהו (משלי ד: 18) וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום.

נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הכהן. אמר ר' יוסי הא כל גוונן אתערו בהו
חברייה וכהנא הוה ידע בהו לדכיו למסאב, הוה ידע אינון דהו יסורין דרחימותא או אינון
דאשתכחו במאן דמאיס ביה ממאריה ורקיק ביה.
[p. 291] כתיב (תהלים קמא: 4) אל תט לבי לדבר רע להתעולל עלילות ברשע את אישים
פועלי און ובל אלחם במנעמיהם. לפום אורחוי דבר נש גרים נגע בעלמא. אל תט לבי לדבר רע
להתעולל עלילות ברשע, מכאן תנינן בארחא דבעי בר נש למיהך בה מדברין ליה.
א"ר יצחק האי קרא קשיא, וכי קב"ה אסטי ליה לבר נש למהך בארח חטאה ולמעבד
עובדין בישינ, אי הכי הא לית דינא בעלמא דין ולא בעלמא דאתי ואורייתא לא אתתקנת

דכתיב אם תשמע ואם לא תשמע. אלא דוד אזהר ללביה לדברא ליה בארח קשוט כד"א (דברים ד: 39) והשבות אל לבבך. מאי והשבות, אלא זמנא חד ותרין ותלתא לאהדרא לקבליה ולדברא ליה ולאזהרא ליה, והכי קאמר ליה אל תט לבי לדבר רע, ללביה קאמר אל תט. לפום ארחוי דבר נש גרים נגע בעלמא ודינא שריא בעלמא והיינו נגע צרעת. הא אתערו חברייה אבל צרעת כתרגומו.

א"ר יהודה מאי כתרגומו, סגירו דסגיר ולא פתח ואז אקרי נגע.

[p. 292] רבי יוסי אמר דלא מסתפקן אבהו, כל שכן בנין והיינו דכתיב נגע צרעת כי

תהיה באדם, באדם ממש, ומכאן נחית למאן דנחית, נגע אשתכח לכלא מההוא סגירו.

א"ר יצחק ודאי דא הוא רזא דמלה דכתיב (איכה ב: 7) נאץ מקדשו. מ"ט, משום דבני

עלמא גרימו והיינו דכתיב (במדבר יט: 20) כי את מקדש יי' טמא, טמא ממש.

א"ר אלעזר מ"ט, משום דאסתלק מאן דאסתלק וחוייא תקיפא שרייא ואטיל זוהמא

וסאיב למאן דסאיב וכלהו בגין חובי עלמא.

תאנא כד שארי חויא לאתגלאה מסתלקין סמכין ובנין ומתעברן ואתי חוייא תקיפא

ואטיל זוהמא וכדין אשתכח מקדשא מסאב. מאן מקדשא, כמה דכתיב (ויקרא יד: 34) ונתתי

נגע צרעת בבית ארץ אחזתכם, וכתיב (בראשית ג: 1) והנחש היה ערום מכל חית השדה וגו'

ויאמר אל האשה, אל האשה ממש די אתר מקדשא אתאחיד בגווה והיינו את מקדש יי' טמא

בגין חובי דאתגליא חוייא תקיפא.

[p. 293] מאן חובה, דא לישנא בישא דבגין לישנא בישא חוייא אזדמן בין לעילא בין

לתתא, וכתיב (במדבר כא: 6) וישלח יי' בעם את הנחשים השרפים, השרופים או השורפים לא

כתיב אלא השרפים. מאן שרפים, דכתיב (תהלים עד: 13) ראשי תנינים, תרי חד אתחזרו

לזמנין, וכתיב (ישעיה ו: 2) שרפים עומדים ממעל לו, ממעל לו ודאי כד"א (איוב א: 6) להתיצב

על יי', וכדין סגירו בכלא ולית מאן דפתח. [p. 294] ועל דא כתיב (משלי ל: 20) כן דרך אשה

מנאפת וגו'. מאי מנאפת, מנאפת ודאי. אכלה ומחתה פיה ואמרה לא פעלתי און.

א"ר יצחק גריעותא דכלא לא אשתכח לתתא אלא בגין דאשתכח לעילא, ולעילא לא

אשתכח אלא כד אשתכח לתתא בחובי עלמא דכלא תלייא האי בהאי והאי בהאי.

ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא. רבי חייא פתח (קהלת ב: 13) וראיתי אני שיש

יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החשך. בכמה אתר אסתכלנא במלוי דשלמה מלכא

ואשגחנא בחכמתא [מז ע"ב] סגיא דיליה ואסתים מלוי בגו לגו היכלא קדישא. האי קרא

אית לאסתכלא ביה, אמאי אמר וראיתי אני, וכי שאר בני עלמא לא ידעי [p. 295] ולא חמאן

דא. אפי' מאן דלא ידע חכמתא מן יומוי ולא אשגח בה ידע האי שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החשך, והוא שבח ואמר וראיתי אני. אלא הכי תאנא מאן חכים כשלמה דבשבעה דרגין אתקרי כגוונא דלעילא. שיתא יומין לעילא שביעאה עליהו, שיתא יומין לתתא שביעאה עליהו, שיתא דרגין לכורסיה הוא על כורסייא דכתיב (דה"א כט: 23) וישב שלמה על כסא יי' למלך. שבעה כתרין דיומין לעילא, לקבליהון שבעא שמהן לשלמה לאתחזאה ביה חכמתא קדישא ובגין כך אתקרי שבעה שמהן, שלמה, ידידיה, אגור, בן יקה, למואל, איתיאל, קהלת.

ואמר שבעה הבלים, ומה דאיהו חמא לא חמא בר נש אחרא, וכד כנש חכמתא ואסתלק בדרגין דחכמה אתקרי קהלת, ושבעה הבלין אמר לקביל שבעה כתרין דלעילא וכל הבל קלא אתעביד מניה.

ותאנא משמיה דר' שמעון הבל אפיק קלא ברוחא ומיאי דביה ולית קלא אלא בהבל.

[p. 296] ותאנא בשבעה הבלים מתקיימין עלאין ותתאין. ותאני ר' יצחק ת"ח דעל הבל מתקיים עלמא דאלמלא לא הוי הבל דנפיק מפומא לא מתקיים בר נש אפילו שעתא חדא. כגוונא דא אמר שלמה מלוי דעלמא מתקיימא בהו בהאי הבל דמתקיים ביה עלמא, והאי הבל דמתקיים ביה עלמא מהבלים דלעילא אתי הה"ד הבל הבלים, הבל מהבלים, וכל מלוי הכי הוו. והבלים דלעילא כתיב (דברים ח: 3) כי על כל מוצא פי יי' יחיה האדם. מאי מוצא פי יי', הבלים דלעילא.

ותניא וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות, כלומר מן הסכלות ממש אתי תועלתא לחכמתא דאלמלא לא אשתכח שטותא בעלמא לא אשתמודע חכמתא ומלוי. ותאנא חיובא הוא על בר נש דאוליף חכמתא למילף מן שטותא ולמנדע לה בגין דאתי תועלתא לחכמתא בגיניה כמה דאתי תועלתא לנהורא מן חשוכא דאלמלא חשוכא לא אשתמודע נהורא ולא אתי תועלתא לעלמא מניה.

[p. 297] תאנא שיש יתרון לחכמה, לחכמה סתם דאמר רבי שמעון לרבי אבא ת"ח רזא דמלה לא נהיר חכמתא דלעילא ולא אתנהיר אלא בגין שטותא דמתערי מאתר אחרא ואלמלא האי נהירו ורבו סגי ויתיר לא להוי ולא אתחזי תועלתא דחכמתא ובגין שטותא אתנהיר יתיר ונהרין ליה יתיר הה"ד שיש יתרון לחכמה, לחכמה סתם, מן הסכלות סתם. וכך לתתא אלמלא לא הוי שטותא שכיח בעלמא לא הוי חכמתא שכיח, והיינו דרב ייסא סבא כד הוו מילפי מניה חברייה רזי דחכמתא הוה מסדר קמייהו פרקא דמלי דשטותא בגין דייתי תועלתא לחכמתא בגיניה, והיינו דכתיב (קהלת י: 1) יקר מחכמה ומכבוד סכלות מעט, משום דהיא תקונא דחכמתא ויקרא דחכמתא, ועל כן כתיב ולבי נוהג בחכמה ולאחוז בסכלות.

ר' יוסי אמר יקר מחכמה ומכבוד, כלומר יקרא דחכמתא ונוי דילה ויקרא דכבוד דלעילא מאי היא, סכלות מעט. זעיר דשטותא אחזי וגלי יקרא דחכמתא וכבוד דלעילא יתיר מכל ארחין דעלמא.

[p. 298] כיתרון האור מן החשך, תועלתא דנהורא לא אתי אלא מן חשוכא. ולעולם תקונא דחורא מאי היא, אוכמא דאלמלא אוכמא לא אשתמודע חורא ובגין אוכמא אסתלק חורא ואתיקר.

א"ר יצחק משל למתוק במר דלא ידע בר נש טעמא דמתיקא עד דיטעם מרירא. מאן עביד להאי מתיקאף הוי אומר מרירא, והיינו דכתיב (שם ז: 14) גם את זה לעומת זה עשה האלהים, וכתיב [מח ע"א] (קהלת ז: 18) טוב אשר תאחוז בזה וגם מזה אל תנח ידך.

תאנא בכמה דרגין אתקרי בר נש, אדם, גבר, אנוש, איש. גדול שבכלם אדם משום דכתיב (בראשית א: 27) ויברא אלהים את האדם בצלמו, (שם ט: 6) כי בצלם אלהים עשה את האדם, ולא כתיב שם אחר.

אמר ר' יהודה אי הכי והא כתיב (ויקרא א: 2) אדם כי יקריב מכם קרבן ליי, ולא כתיב גבר אנוש איש. מאן בעי למקרב קרבנא, מאן דאיהו חטאה.

אמר ר' יצחק ת"ח קיומא דעלמא דעלאין ותתאין הוא קרבנא, נייחא דקב"ה. ומאן אתחזי למקרב קמיה האי נייחא, הוי אומר אדם יקרא מכלא. [p. 299] א"ל הא כתיב אדם כי יהיה בעור בשרו וגו'.

אמר ליה להאי בעי קב"ה לדכאה יתיר מכלא דמאן דאיהו בדרגא עלאה מכלהו לא יתיב הכי. ובגין כך כתיב באדם והובא אל הכהן, ובא לא כתיב אלא והובא דכל מאן דחמי ליה אתחייב ביה למקרבניה קמי כהנא דדיוקנא קדישא לא יתיב הכי, וכתיב איש או אשה כי יהיה בו נגע, ואיש או אשה כי יהיה בעור בשרם בהרות, ולא כתיב והובא.

אמר ליה והא כתיב (במדבר יב: 3) והאיש משה עניו מאד, (שמות יא: 3) גם האיש משה, אמאי לא אקרי אדם.

אמר ליה משום דאקרי עבד למלכא דכתיב (במדבר יב: 7) לא כן עבדי משה, (יהושע א: 2) משה עבדי. און הכי אקרי איש לגבי אדם דלעילא.

[p. 300] אמר ליה אי הכי והא כתיב (שמות טו: 3) יי איש מלחמה, ולא כתיב אדם. א"ל (תהלים כה: 14) סוד יי ליראיו.

א"ל אי הכי אנא בינייהו בכלא ובאתר דא לא זכינא.

א"ל זיל לר' אבא דאנא אוליפנא מניה על מנת דלא לגלאה.

אזל לגבי ר' אבא אשכחיה דהוה דריש ואמר אימתי אתקרי שלימותא דלעילא, כד יתיב קב"ה בכורסייא. ועד לא יתיב בכורסייא לא אשתכח שלימותא דכתיב (יחזקאל א: 26) ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה, משמע דכתיב אדם דאיהו כללא ושלימותא דכלא.

אמר ר' יהודה בריך רחמנא דאשכחתיך בהאי. אי הכי הא כתיב (שמות טו: 3) יי' איש

מלחמה.

א"ל יאות אנת. ת"ח התם לא אשתכח שלימותא דכלא ובגיני כך אקרי איש, אבל הכא שלימותא דכלא וכללא דכלא ובגין דא אקרי אדם.

[p. 301] קרא עליה (תהלים קיט: 72) טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף.

אמר ליה תו כתיב (שם לו: 7) אדם ובהמה, ולא כתיב איש ובהמה.

אמר ליה ולא והכתיב (שמות יא: 7) למאיש ועד בהמה, אלא מה דכתיב אדם ובהמה

כמה דכתיב (מלכים א ה: 13) מן הארז אשר בלבנון עד האזוב אשר בקיר, אורחיה דקרא הוא

דנקיט עלאה דכלהו ונמיד דכלהו. אוף הכא עלאה דכלא ונמיד דכלא.

א"ל והא כתיב (בראשית ב: 5) ואדם אין לעבוד את האדמה.

א"ל ת"ח דכל מה דבעלמא לא הוי אלא בגיניה דאדם וכלהו בגיניה מתקיימי ולא

אתחזיאו בעלמא וכלהו אתעכבו עד דייתי ההוא דאתקרי אדם הה"ד (שם 5: 5) וכל שיח השדה

טרם יהיה בארץ וגו', משום דדיוקנא עלאה לא אתחזי הה"ד ואדם אין, ובגין כך לא אתחזי

האי דיוקנא אלא בדיוקנא דאתחזי ליה הה"ד (שם 7: 7) וייצר יי' אלהים את האדם, בשם מלא

כמא דאיהו שלימותא דכלא וכללא דכלא.

[p. 302] תאנא בששי נברא האדם בשעתא דנשלם כסא ונקרא כסא וכתב (מלכים א

י: 19) שש מעלות לכסא. נראה אדם שהוא ראוי לשבת על הכסא. ותאנא כיון שנברא אדם

נתתקן הכל כל מה דלעילא ותתא והכל נכלל באדם.

תניא א"ר יוסי כתיב (יחזקאל א: 10) ודמות פניהם פני אדם, כלל כלא וכלהו כלילן

בהאי דיוקנא.

אמר ר' יהודה והא כתיב (שם) ופני אריה אל הימין וגו'. [מח ע"ב]

[p. 303] אמר ליה אפי אדם הוה ובהווא דיוקנא דאדם אתחזון כל גוונני וכל דיוקנין

כמה דתנינן אנפוי אנפי נשרא וכו' לא דהוה נשרא אלא דאתחזי בדיוקנא דאדם דכליל כל

דיוקנין.

א"ר יצחק ת"ח כל מאן דאיהו תחות שולטניה דאדם אתקרי איש משום דאתתקן בגיני אדם מדרגא אחרא דהוה ביה בקדמיתא. דתניא ברזא עלאה דספרא דצניעותא כד אתברי אדם נחת בדיוקנא קדישא עלאה, נחתו עמיה תרין רוחין מתרין סטרין מימינא ומשמאלא כללא דאדם, ורוחא דימינא אקרי נשמתא קדישא דכתיב (בראשית ב: 7) ויפת באפיו נשמת חיים, ורוח דשמאלא אקרי נפש חיה והוה אזיל ונחית מעילא לתתא ולא אתיישבא בהדי אחרא. כד חב אדם אתעבידו מהווא רוחא בריין מתפשטן בעלמא ולא אתסיימו גופא דלהון, ואתחברו בהאי גופא דאדם בדוכרא ובנוקבא ואתילידו בעלמא ואינון אקרו נגעי בני אדם.

[p. 304] תאנא עלאין מנייהו דלא אתדבקו לתתא ותליין באוירא ושמעין מה דשמעין מעילא ומנייהו ידעין לתתא.

תאנא מבוצינא דקרדינותא נפקי תלת מאה ועשרין וחמש ניצוצי מתגלפאן ומתאחידן בסטרא דגבוראן דאקרון גבורות ומתלכדן כחדא ואתעבידו חד גופא, וכד עיילין אלן בגופא אקרי איש, ולא איש דהא תנינן איש תם וישר איש צדיק, ואיש דהכא איש מלחמה כתיב דכוליה דינא וכלא חד.

[p. 305] אמר ר' יהודה אמאי.

לא הוה בידיה דר' יצחק. אתו שאילו קמיה דר' שמעון, אמר לון קשיא דהא תנינן כתיב (שם: 23) לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה זאת, ותנינן מאן איש, זה. ומאן זה, חסד, והכא אמריתו דהוא דינא. אלא הכי תאנא כלא הוא בחד מתקלא סלקא, ומשום דדיני תתאי מתאחדן ומתלכדן בשער' דהאי אקרי הוא דינא קשיא, וכד אתעבר מניה שערא דרישא אתבסס, ובגין כך אקרי טהור דלא אקרי טהור אלא כד נפיק מן מסאבא דכתיב (איוב יד: 4) מי יתן טהור מטמא, והכא כתיב ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא.

[p. 306] ות"ח רישא דהאי איש בוצינא דקרדינותא ובגין כך גולגלתא ורישא דהאי

סומקא כלא כוורדא ושעריה סומק בגו סומקי ותליין מניה כתרין תתאין דלתתא דאתערין דינין בעלמא, וכד אתעבר מניה שערא ואיגליש מחסד עלאה אתבסס כוליה ואקרי על שמיה. א"ר יהודה אי אתקרי על שמיה קדוש להוי ולא טהור.

א"ל לאו הכי דקדוש לא אקרי אלא כד תלי שערא דקדושה בשערא תלי דכתיב (במדבר ו: 5) קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו, והאי אקרי טהור מסטרא דתליין לתתא מניה ובגיני כך אתעבר מניה שערא ואתדכי.

ות"ח כל מאן דהוא מסטרא דדינא ודינין מתאחדין ביה לא אתדכי עד דאתעבר מניה שערא, ומדאתעבר מניה שערא אתדכי. ואי תימא אדם, לאו הכי דהא הוא שלימותא דכלא

ורחמי אשתכחו ביה. בגין כך לאו הכי דכלהו קדישא וקדישין אתאחדו ביה, אבל הוא דינא ודיני אתאחדן ביה, לא אתבסס עד דאתעבר מניה שיערא.

[p. 307] ת"י' דהא ליואי דאתו מסטרא דדינא לא מתדכאן עד דמתעבר מנהון שיערא דכתיב (במדבר ח: 7) וכה תעשה להם לטהרם הזה עליהם מי חטאת והעבירו תער על כל בשרם. ובגין דיתבסמון יתיר בעי כהנא דאתא מסטרא דחסד עלאה לארמא להו דכתיב (שם: 11) והניף אהרן את הלויים תנופה לפני יי', כמה דאיהו להאי איש דלעילא דכד בעי לאתבסמא [מט ע"א] יתיר אתגלייא ביה חסד עלאה ואתבסס ומבסס לתתא.

והאי איש בכללא דאדם הוא וכד בעא קב"ה לאגחא קרבא בהאי איש אגח בהו קרבא דכתיב (שמות טו: 3) יי' איש מלחמה, ולא אגח בהו קרבא עד דאעבר ליה שיערא דרישא בגין דישתלשון משלשוליהון ויתברון כל אינון כתרין דמתאחדן בשעריה ה"ד (ישעיה ז: 20) ביום ההוא יגלח יי' בתער השכירה בעברי נהר במלך אשור את הראש ושער הרגלים וגם את הזקן תספה.

תאנא וכה תעשה להם לטהרם. מאי וכה תעשה להם, כגוונא דלעילא.

[p. 308] הזה עליהם מי חטאת, שיורי טלא דבדולחא, דהכא מי חטאת דאינון שיורי טלא, לזמנא דאתי כתיב (יחזקאל לו: 25) וזרקתי עליכם מים טהורים.

וכבסו בגדיהם, כגוונא דתקוני דהאי איש אתסחן בחסד עלאה ואתדכי מכלא.

תנינן אמאי כתיב בתער ולא כתיב בקיספרין, אלא משום דאתעבר שיערא בשרשוי ויתעברון דינן תתאין משלשוליהון. ולזמנא דיתכשרון עובדין לתתא זמין קב"ה לאעתברא שיערא דא ולמגלשיה בגין דלא יצמח וירבי דכתיב כי ימרט ראשו.

אמר ר' יצחק רב מכל ליואי קורח הוה דעבדיה קב"ה לתתא כגוונא דלעילא וקרייה קורח. אימתי, בשעתא דגליש בגיניה להאי איש דכתיב קרח הוא. וכד חמא קורח רישיה בלא שיערא וחמא לאהרן מתקשט בקשוטי מלכין אתזלזל בעיניה וקני לאהרן. אי"ל קב"ה אנא עבדיה לך כגוונא דלעילא, לא בעית [p. 309] לאעלא בעלאין, חות לתתא והוי בתתאין דכתיב (במדבר טז: 30) וירדו חיים שאולה. מהו שאולה, גיהנם דתמן צווחין חייבין ולית מאן דמרחם עלייהו. וזמינן אינון לאעלא ולאחייא כד אתער קב"ה לעמיה לאחייא להו דכתיב (שמואל א ב: 6) יי' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל.

ואם מפאת פניו ימרט ראשו. תאנא אית פנים ואית פנים, ומאן פנים הללו, אלין אינון דאקרון פנים של זעם. וכל אלין דתליין מהאי פנים חציפין אינהו, תקיפין אינהו דלא מרחמי, וכד אתעבר שיערא דאינון פנים מתעברין כלהו ומתברין, דתניא כל אינון דתליין משיערא דרישא אינון עלאין על אחרנין ולא חציפי כוותיהו וכל אינון דתליין מסטרא דשיערא דאינון

פנים כלהו חציפי תקיפי ובגין כך אנפוי מתלהטן כאשא משום ניצוצא דקרדינותא, ובהאי כתיב (איכה ד: 16) פני יי חלקם, (תהלים לד: 17) פני יי בעושי רע.
אמר ר' יצחק מהו נגע לבן אדמדם, נגע ממש הוא אי חוורא אתחזי וסומקא לא אתעבר, משמע דכתיב לבן אדמדם.

[p. 310] אמר ר' יוסי דחוורא לא אתחזי אלא בסומקא כגוונא חוורא וסומקא.
רבי יצחק אמר אע"ג דחוורא אתחזי אי סומקא לא אזיל נגע הוא דכתיב (ישעיה א: 18) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו. וכד אתחוור כלא רחמי אשתכחו ודינין אתעקרו.
תאני רבי אבא כתיב נגע היא, וכתיב נגע הוא, חד דכר וחד נוקבא. אלא כד נוקבא אסתאבת בגין חובי תתאי כתיב נגע היא, וכד דכר לא אתדכי כתיב נגע הוא. ואשתמודען מילי דינין דאתו מהאי ודינין דאתו מהאי, ואשתמודען קרבני דבעייא לקרבא דכתיב זכר תמים, וכתיב נקבה תמימה יביאנה, דהא אשתמודען מילי מאן אתו דינין ומאן אתו חובי דאתאחדן בהאי או בהאי. ועל האי כתיב (תהלים נא: 19) זבחי אלהים רוח נשברה, לאפקא שאר קרבנין דלא כתיב רוח נשברה דאינון שלמא לעלמא וחדווא דעלאין ותתאין.

[p. 311] ואם יראנה הכהן. תני רבי יוסי כתיב [מט ע"ב] (תהלים סה: 3) שומע תפלה עדיך כל בשר יבוא. שומע תפלה, דא קב"ה.

רבי חזקיה אמר שומע תפלה, שומע תפלות מבעי ליה, מהו שומע תפלה. אלא תפלה דא כנסת ישראל דכתיב (שם קט: 4) ואני תפלה, ודוד בגין כנסת ישראל קאמר, ומה דאמר ואני כלא חד, ודא תפלה של יד דכתיב (שמות יג: 16) על ידכה בה"א.
עדיך כל בשר יבאו. בשעתא דגופא שריא בצערא במרעין במכתשין כד"א אדם כי יהיה בעור בשרו, את הנגע בעור הבשר, הבשר החי, ובגין כך לא כתיב כל רוח יבאו אלא כל בשר יבאו.

[p. 312] מהו עדיך, אלא כד"א והובא אל הכהן דא קב"ה הה"ד ואם יראנה הכהן. ת"ח באתר חד אהרן הכהן ובאתר אחרא הכהן סתם ודא קב"ה.
א"ר יצחק והא כתיב נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הכהן, אי הכי דא קב"ה.
א"ל אין בגין דביה תלייא כל דכיותא וכל קדושא.
א"ל אי הכי והובא, והועלה מבעי ליה.
א"ל כד"א (שמות כז: 7) והובא את בדיי בטבעות, דעייל דא בגו דא, אוף הכא והובא דיכנסון ליה לכהנא לדכאה ליה כד אהדר ביה ויעלון מלה קמיה.

א"ר יצחק הכי תנינן נגע צרעת, נגע הוא דינא תקיפא דשריא בעלמא, צרעת סגירו כמה דאתמר סגירו דנהורא עלאה, סגירו דטיבו עלאה דלא נחית לעלמא.

[p. 313] כי תהיה באדם, באדם סתם. והובא אל הכהן, דא כהן לתתא דהא אתתקן למפתח ההוא סגירו ולאדלקא בוסנינן דישתכחו על ידוי ברכאן לעילא ותתא ויתעבר ויסתלק ההוא נגע וישרי נהירו דרחמי על כלא, ובגין כך והובא אל הכהן.

ר' אבא אמר חמינא לאינהו בני עלמא דלא משגחן ולא ידעין ביקרא דמאריהון. כתיב בהו בישראל (ויקרא כ: 24) אשר הבדלתי אתכם מן העמים להיות לי, וכתיב (שם יא: 44) והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני יי'. אי אינון מתרחקן אן הוא קדושא דילהון, הא רעותא דילהון אתרחקא מניה. וקרא אכריז ואמר (תהלים לב: 9) אל תהיו כסוס כפרד אין הבין. במה אתפרשן בני נשא מסוס ופרד, בקדושא דגרמייהו לאשתכחא שלימין ורשימין מכלא, ועל דא זווגא דבני נשא הוא בזמנין ידיען לכוונא רעותא לאתדבקא ביה בקב"ה.

[p. 314] והא אתערו בפלגות ליליא קב"ה עאל בגנתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקיא וכנסת ישראל משבחת ליה לקב"ה והוא שעתא דרעותא לאתדבקא בהו, וחברייא דמשתדלי באורייתא משתתפי בה בכנסת ישראל לשבחא למלכא קדישא ומתעסקי באורייתא. שאר בני נשא כדין עידן רעותא לאתקדשא בקדושא דקב"ה ולכוונא רעותא לאתדבקא ביה, ואינון חברייא דמשתדלי באורייתא זווגא דילהון בשעתא דזווגא אחרא אשתכח והוא משבת לשבת לכוונא רעותא לאתדבקא ביה בקב"ה ובכנסת ישראל דהא עידן רעותא דאתברכאן כלא עלאי ותתאי.

אי בני נשא אתרחקן מניה ועובדא כבעירי אן הוא קדושא דלהון לאשתכחא קדישין, אן אינון נפשתא קדישין דמשכין מעילא. ושלמה מלכא צווח ואמר (משלי יט: 2) גם בלא דעת נפש לא טוב. גם בלא דעת, מאן הוא דעת, דא קב"ה. נפש לא טוב, ההוא נפש דאינון משכין בעובדייהו לא טוב דהא מסטרא אחרא אתמשכאן עלייהו נפשתא דלא איהו טוב בגין דלא מכווני לבייהו לקב"ה. מאן דאתלהיט ביצר הרע בלא רעותא דכוונה דלכא לקב"ה מסטרא דיצר הרע אתמשך עליה נפשא דלאו איהו טוב הה"ד גם בלא דעת נפש לא טוב.

[p. 315] ואץ ברגלים חוטא, מאן דאיהו אץ ודחי שעתא בלא רעותא קדישא חוטא, חוטא ודאי בכלא.

ועל דא שריין מכתשין בהו בבני נשא ואסהידו באנפייהו בחציפותא לאחזאה דהא קב"ה מאיס בהו ולא דעתיה בהו עד דאינון זכאן [נ ע"א] ומכשראן עובדייהו כמלקדמין

ומתברכאן. ועל דא אשתמודען מכתשין לגבי כהנא אינון דאתיין מסטרא מסאבא ואינון דאתיין מסטרא אחרא.

כגוונא דא כתיב כי תבאו אל ארץ כנען וגו' ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחזתכם. וכי אגר טב הוא דאשתכח באינון דזכאן למיעל לארעא, אלא הא אוקמוה לאשכחא מטמונין דאיטמרן בביתיהו ולאחניא להו לישראל. [p. 316] אבל ת"ח זכאין אינון ישראל דאינון מתדבקן ביה בקב"ה וקב"ה רחים להו לישראל דכתיב (מלאכי א: 2) אהבתי אתכם אמר יי'. ומגו רחילותא דיליה אעיל לון לארעא קדישא לאשראה קדושתיה בינייהו ולמהוי דיוריה עמהון וישראל דישתכחו קדישין על כל בני עלמא.

ת"ח כתיב (שמות לה: 26) וכל הנשים אשר נשא לבן אותנה וגו'. ובשעתא דהו עבדין עבידתיהו הו אמרי דא למקדשא, דא למשכנא, דא לפרוכתא, וכן כל אינון אומנין בגין דשריא קדושא על ידיהו ואתקדש ההוא עבידתא, וכד סליק לאתריה בקדושא סליק.

כגוונא דא מאן דעביד עבידתא לע"ז או לסטרא אחרא דלאו קדישא כיון דאיכר ליה על ההוא עבידתא הא רוח מסאבא שריא עלוי, וכד סליק עבידתא במסאבן סליק. כנעניים פלחי לע"ז נינהו ומתדבקן כלהו כחדא ברוח מסאבא והו בנין בניין לטנופייהו לגעוליהו לסטר מסאבא, וכד שראן למבני הו אמרין מלה וכיון דאיכר בפומייהו שריא עליה רוח מסאבא, כד אסתליק עבידתא ברוח מסאבא אסתליק. כיון דעאלו ישראל בארעא בעא קב"ה לדכאה לון ולקדשא ארעא למפני אתר לשכינתא דלא תשרי גו מסאבא, ועל דא לההוא נגע צרעת הו סתרין בניין אעין ואבנין.

ת"ח אי עובדא דא הוא לאשכחא מטמונין לחודיה יהדרון אבנין לבתר כמה דאינון לאתרייהו ועפרא לאתריה, אבל קרא כתיב וחלצו את האבנים, וכתיב ועפר אחר יקח, בגין דיתעבר רוח מסאבא [p. 317] ויתפני ויתקדש כמלקדמין וישתכחו ישראל בקדושא ובדיורא קדישא למשרי בינייהו שכינתא.

ועל דא מאן דבני בנין כד שארי למבני בעי לאדכרא דהא לפולחנא דקב"ה קא בני בגין דכתיב (ירמיה כב: 3) הוי בונה ביתו בלא צדק וגו', וכדין סייעתא דשמיא שארי עליה וקב"ה זמין עליה קדושתא וקארי עליה שלום הה"ד (איוב ה: 24) וידעת כי שלום אהלך וגו'. ומאי (שם) ופקדת נוך, הא אוקמוה אבל ופקדת למפקדא מלה בפומא כד איהו בני, וכדין ולא תחטא כתיב, ואי לאו הא זימן לביתיה סטרא אחרא. כ"ש מאן דבני ורעותיה בגוונא אחרא בגין דמייחדא ביתא לאסתאבא ביה, הא ודאי ישרי ביה רוחא מסאבא ולא נפיק ההוא בר נש מעלמא עד דיתענש בההוא ביתא ומאן דדייר ביה יכיל לאתזקא.

ואי תימא במה ידיע, בגין דיתזק בההוא ביתא ההוא דבני לה או אנשי ביתיה האי
בנזקי גופא או בנזקי דממונא הוא ותרין אחרנין אבתריה הא ודאי יערוק בר נש לטורא ולא
ידור ביה, ידור בטיחלא דעפרא ואל ידור ביה.

[p. 318] ובגין כך קב"ה חס עליהו דישראל דאינון לא ידעי מלה בכל אינון בתיס והוא
אמר אתון לא ידעתון, אנא ידענא וארשים לון. נגע דאיר בביתא, הא נגע אחר תקיפא דיפיק
ליה ויעבר ליה מעלמא. וכדין ונתץ את הבית וגו'. כיון דאזיל ליה מ"ט ונתץ את הבית, אלא
בכל זמנא דההוא בניינא ליהוי קאים [נ ע"ב] דיליה הוא ויכיל לאהדרא. האי בארעא קדישא,
כ"ש בארעא אחרא דזמינא רוח מסאבא יתיר ויכיל בר נש לאתזקא.
א"ר אלעזר וכ"ש דקרי בקלפוי דחברוי אחרנין לאשתכחא תמן ואפי" טורפי דקספתא
לא מתעברן ליה מההוא ביתא, ובגין כך קרא ודאי אכריז ואמר הוי בונה ביתו בלא צדק, הוי
ודאי קארי כל יומא בההוא ביתא.

ר' יוסי עאל יומא חד בחד ביתא, אטרא בסיפתא עאל לגו. שמע חד קלא אתכנשו עולו
הא חד פלוגתא דילן, סיפתו ונזיק ליה עד לא יפוק. [p. 319] אמרו לא ניכול אלא אי שוי
דיוריה הכא.

נפק ר' יוסי ודחיל, אמר ודאי מאן דעבר על מליהו דחברייא אתחייב בנפשיה.
א"ל ר' חייא והא גוים ושאר בני נשא דיירי בגוויה ואשתלימו.
א"ל אינון בסטרייהו קא אתיין אבל מאן דדחיל חטאה יכיל לאתזקא, ואפילו אינון אי
יעכבו דיורייהו תמן לא יפקון בשלם.
א"ל והא כתיב (איוב כא: 9) בתיהם שלום מפחד וגו'.
א"ל כיון דהוה מאחרא ואתבני בצדק.

ובא אשר לו הבית והגיד וגו' כנגע נראה לי בבית. כנגע, נגע מבעי ליה, נראה לי, יש לי
מבעי ליה דהא כתיב ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחזתכם, דיתחזי לכלא, אמאי כנגע נראה לי.
אלא בשעתא דהאי עייל אחרא אתגליא ומקטרגא דא בדא ועל דא נראה לי, ההוא דאתכסיא
אתגליא ודאתגליא אתכסיא ולבתר אתחזיא ליה בדיוקנא דההוא נגע דביתא ואתכסייא
אחרא. ועל דא והגיד לכהן, מלה דחכמתא הוא.

[p. 320] וכדין אתי כהנא וירמון ביתא וינתצון ליה אבנין ואען וכלא. אחר כך כתיב
(דברים ח: 20) ובתים טובים תבנה, אלין אקרון טובים דהא קדמאי לאו אינון טובים ולא
בכללא דקדושא ודכיו אינהו.

אמר ר' יהודה אי הכי במאי נוקימנא קרא דכתיב (שם ו: 11) ובתים מלאים כל טוב אשר לא מלאות, אי רוח מסאבא שריא בגוייהו אנך מלאים כל טוב.
א"ר אלעזר מלאים כל טוב בממונא בכספא ודהבא כד"א (בראשית מה: 20) מטוב כל ארץ מצרים, והא כל בתי מצרים מליין חרשין וטעוון הוו אלא בגין עותרא דארעא אתמר, אן הכא.

ר' שמעון אמר ודאי על דא הוא לאתקדשא ארעא ולבערא רוח מסאבא מגו ישראל, וכד ביתא הוה נתיץ הוה אשכח בה ממונא למבני ליה ולמלייא ביתיה דלא יצטער על ביתא.

[p. 321] ואיש כי יהיה בו בהרות וגו'. ר' יוסי אמר כסילתא דמוקפי בבהרת עזה חיזו תנינן ובחיזו אתדן באינן גוונין.

א"ר יצחק תלת מאה טעמי אית מאן דגרייס בבהרת עזה וכלהו אוליפנא מאבא בר חזור חד סאיב סהדא חד, תרין תרי סהדין ודכי, מכאן ולהלא אפי' מאה כתרי ותרי כמאה, ודא אוליפנא לבתר דכתיב (דברים יט: 15) לא יקום עד אחד באיש וגו' ע"פ שנים עדים וגו'.

רבי חזקיה הוה יתיב קמיה דר' שמעון, אמר כתיב נגע לבן אדמדם, כדן הוא נגע דהא חוורא לא קאים בעיניה.

פתח ר' שמעון ואמר (ישעיה א: 18) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו וגו'. זכאין אינון ישראל דקב"ה בעי לדכאה לון בכלא בגין דלא ישתכחון בדינא קמיה [p. 322] ומאריהון דדינא לא ישלטון בהון דהא כלא אזיל בתר זיניה, סומקא לסומקא חוורא לחוורא, ימינא לימינא ושמאלא לשמאלא. בעשו כתיב (בראשית כה: 25) ויצא הראשון אדמוני, ועל דא שריא ביה זיניה. [נא ע"א] ואי תימא אדמוני כתיב וכתיב ביה בדוד (שמואל א טז: 12) והוא אדמוני, אלא דא מזוהמא דדהבא אתדבק ודא בויהרא דדהבא אתדבק. כתיב ביה אדמוני כלו כאדרת שער, בזוהמא דהתוכא נפק, ובדוד כתיב עם יפה עינים וטוב ראי.

תי"ח סומקא בקדמיתא והא אתחזי ביה חוורא הא דכיותא אתיליד ביה ושארין לאתדכאה, חוורא בקדמיתא ואתחזי ביה סומקא הא שארי לאסתאבא. וכתיב וטמאו הכהן וגו' דהא אתיליד ביה סומקא לאסתאבא, וכהנא הוה ידע בכל אינון גוונין ולזמנין דאתחזי ביה גוונא דדכיותא ויסגר ליה למחמי אי אתיליד ביה גוונא אחרא, ואי לאן מדכי ליה הה"ד וטהרו הכהן וגו'.

רבי יצחק ור' יהודה הוו אזלי בארחא. א"ר יהודה כתיב (מלכים ב ה: 27) וצרעת נעמן תדבק בך ובזרעך וגו'. אי הוא חטא בנוי אמאי.

[p. 323] א"ל אלישע יתיר משאר נביאי חמא, חמא דהא לא נפיק מגחזי בר מעליא ועל דא לייט לכלהו. ולא עוד אלא א"ל אנא פלחנא בשמושא עלאה לגבי אליהו וזכינא בתרין חולקין דפלחנא ליה בקשוט, ואת רשע פגמת לי אומית לשקרא חמידת, הא עברת על אורייתא כלא, ומאן דעבר על כך מית הוא לעלמא דאתי, אבל בגין דפלחת לי שמושא דילך לא להוי למגנא, תהוי מית בעלמא דין ולא בעלמא דאתי.

א"ר ייסא בגד הצמר או הפשתים אמאי.
א"ר יצחק בכלא שריא ובכלא שלטא, ואית כגוונא דא דכתיב (משלי לא: 13) דרשה צמר ופשתים, ובגיני כך שולטניה דההוא נגע דנפיק מאתר עלאה דא שלטא בכלא בתרי גווני בצמר ובפשתים, ובגין כך זאת תורת נגע הצרעת בגד הצמר או הפשתים.

[p. 324] ר' יצחק אזל לקטפורה דאבוי, חמא חד בר נש דסאטי בקיטרא דמטולא אכתפוי. א"ל שירטא דקיסטא אכתפך אמאי.
לא אמר ליה מידי. אזל אבתריה חמא ליה דעייל במערתא חדא, עאל אבתריה חמא קיטורא דתננא דהוה סליק תחות ארעא ועאל ההוא בר נש בנוקבא ואתכסיא מניה. דחיל ר' יצחק ונפיק לפום מערתא.
עד דהוה יתיב אעברו ר' יהודה ור' חזקיה, חמא לון סח לון עובדא. אמר ר' יהודה בריך רחמנא דשזבך, האי מערתא דסגירי סרוניא היא וכל יתבי ההוא קרתא חרשין ואתיין למדברא לחוייא אוכמין דאינון בני עשר שנין או יתיר למעבד חרשין ולא מנטרי מנייהו ואתעבידו סגירין וכל זיני חרשין דלהון בהאי מערתא אינון.
אזלו. עד דהוו אזלי איערעו בחד בר נש דהוה אתי ובני דהוה מרע קטיר על חמרא. אמרו ליה מאן אנת.

אמר יודאי ודא הוא ברי.

אמרו ליה אמאי הוא קטיר.

[p. 325] אמר לון דיורי בחד כפר דאיהו מבני רומאי והאי ברי הוה אוליף אורייתא בכל יומא והוה אהדר לביתאי ולעי לון אינון מלין, ויומא חד עאל ברי לביתא לאהדרא מלין, אעבר חד רוחא קמיה ונזיק ליה, אעקם פומיה ועיניה וידוי אתעקמו ולא יכיל למללא, ואתינא לגבי מערתא דסגירי סרוניא דלמא ילפון לי מלה דאסוותא.

אמר ליה ר' יהודה ובההוא [נא ע"ב] ביתא ידעת מקדמת דנא.
אמר ידענא דהא מכמה יומין אנוזיק ביה חד בר נש והווא אמרי דמרעי הווא ומינייהו אמרי
דרוחא דביתא, ולבתר אעלו ביה כמה בני נשא ולא אנוזיקו.
אמר היינו דאמרי חברייה, ווי לאינון דעברי על מלייהו.
פתח ר' יהודה ואמר (ירמיה כב: 13) הוי בונה ביתו בלא צדק, דהא בכל אתר דאשתכח
ביה צדק כל רוחין וכל מזיקי עלמא ערקין מניה ולא משתכחי קמיה, ועם כל דא מאן דאקדים
ונטיל אתר אחיד ביה.
א"ל ר' חזקיה אי הכי שקיל שמא קדישא כרוח מסאבא.
אמר ליה לאו הכי אלא שמא קדישא לא שריא באתר מסאבא ובגין כך אי רוח מסאבא
נטיל אתרא שמא קדישא לא שריא ביה דהא לאו אתריה, ואי הוא נטיל אתר מקדמת דנא כל
רוחין וכל מזיקי עלמא לא יכלין לאתחזאה ביה, כל שכן לקרבא בהדיה.
וכד הוה נחית נגע צרעת הוה מדכי אתרא ואפיק רוח מסאבא מאתריה ולבתר מנתצי
ביתא אבנין ואעין וכלא ובני ליה כמלקדמין בסטר קדישא בצדק דדכיר ליה לשמא קדישא,
ועם כל דא בעפרא אחרא וירחיק ביתא מאתריה מיסודא קדמאה תרי טפחים.
[p. 326] השתא דלא אתחזי ולא נחית מאן דמקטרג ביה בההוא רוח מסאבא לאפקא
ליה מאתריה מאי תקנתיה. אי יכיל לנפקא מניה שפיר, ואי לאו יבנה ליה כמלקדמין באבנין
אחרנין ואעין וכלא וירחיק ליה מאתר קדמאה ויבני ליה על שמא קדישא, ועם כל דא לא נפיק
ההוא רוחא מאתר קדמאה בגין דקדושא לא שריא על אתר מסאבא.
א"ר יצחק למה ליה לאטרחא כולי האי, בזמנא דא כתיב (קהלת א: 15) מענות לא יוכל
לתקון וגו', מיומא דאתחריב מקדשא לא אשתכח אסוותא בעלמא, בגיני כך בעי לאזדהרא כי
היכי דלהוי נטיר.
אמרו נזיל בהדי האי בר נש ונחמי.
א"ר יצחק אסיר לן. אי הוה אזיל לגבי גברא רבא דחיל חטאה כגון נעמן לגבי אלישע
נזיל אבתריה, השתא דאיהו אזיל לגבי רחיקי עלמא רחיקי אורייתא געלי מכלא אסיר לן
לאתחזאה קמייהו. בריך רחמנא דשזיב לן מנייהו, והאי ב"נ אסיר ליה.
[p. 327] א"ר יהודה והא תנינן בכל מתרפאין חוץ מעצי אשרה וכו'.
אמר ליה ודא ע"ז הוא ולא עוד אלא דהא כתיב (דברים יח: 10) לא ימצא בך מעביר בנו
ובתו באש קוסם קסמים וגו'.
אזלו לאורחייהו. אזל ההוא בר נש לפום מערתא הוא ובריה, שרי ליה במערתא. עד
דנפק אבוי לקטרא לחמריה נפק קיטורא דאשא ברישא חד וקטליה. אדכהי עאל אבוי

ואשכחיה מית, נטל ליה בחמריה ואזל ליה. אשכת להו לבתר יומא חד לר' יצחק ור' יהודה ור' חזקיה דהו אזלי. בכה קמייהו וסח לון עובדא. אמר ר' יצחק ולא אמינא לך דאסיר הוא למיהך תמן. בריך רחמנא (דניאל ד: 34) די כל מעבדוהי קשוט וארחתיה דין. זכאין אינון צדיקייא דאזלין בארח קשוט בעלמא דין ובעלמא דאתי, עלייהו כתיב (משלי ד: 18) וארח צדיקים כאור נגה וגו'.

אמר ר' אלעזר בכל עובדוי דבר נש לבעי ליה דלהוון כלהו לשמא קדישא. מאי לשמא קדישא, לאדכרא בפימיה שמא קדישא דכלא הוא לפולחניה ולא לישרי עלוי סטרא אחרא בגין דאיהו זמין תדירא לגבי בני נשא ויכיל לאשראה על ההוא עבידתא. ועל דא השתי או הערב הוה אסתאב ושרייא [נב ע"א] עליה רוח מסאבא. ומה בהאי כך, מאן דפקיד מלוי לסטר אחרא דלא אצטריך עאכ"ו, ובגין כך כתיב (דברים כג: 10) ונשמרת מכל דבר רע.

[p. 328] רבי אלעזר הוה אזיל למחמי לחמוי והוה עמיה רבי אבא. א"ר אבא נימא מילי דאורייתא וניזיל.

פתח רבי אלעזר ואמר (בראשית יב: 13) אמרי נא אחותי את וגו'. האי קרא קשיא, ומה אברהם דאיהו דחיל חטאה רחימא דקב"ה הוה אמר הכי על אתתיה בגין דיוטיבו ליה. אלא אברהם אע"ג דהוה דחיל חטאה לא סמיך על זכותא דיליה ולא בעא קב"ה לאפקא זכותיה אלא זכותא דאתתיה וירווח בגינה ממונא דשאר עמין דהא ממונא באתתיה זכי ליה בר נש הה"ד (משלי יט: 14) בית והון נחלת אבות ומיי אשה משכלת. מאן דזכי באשה משכלת זכי בכלא, וכתיב (שם לא: 11) בטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר. ואברהם הוה אזיל למיכל בגינה שללא דשאר עמין וסמיך על זכותא דילה דלא יכלון לאענשא ליה ולחייכא בה, ובגיני כך לא דחיל מידי למימר אחותי היא.

[p. 329] ולא עוד אלא חמא חד מלאכא אזיל קמה ואמר ליה אברהם לא תדחל מנה, קב"ה שדר לי לאפקא לה ממונא דשאר עמין ולנטרא לה מכלא, וכדין לא דחיל אברהם מאתתיה אלא מניה דלא חמא עמיה מלאכא אלא עמה. אמר הא היא מתנטרא ואנא לא נטירנא. בגיני כך אמר אמרי נא אחותי את למען ייתב לי בעבורך וגו'.

ייתב לי, ייטיבו לי מבעי ליה דהא כתיב והיה כי יראו אותך המצרים ואמרו אשתו זאת, ועל דא ייטיבו לי מבעי ליה. אלא ייתב לי, דא דאזיל קמך, ייתב לי בהאי עלמא קב"ה בממונא, וחיתה נפשי בהווא עלמא בגללך, דלא תסטי מאורחא דכשרא, דאי אזכי בגינך בממונא בהאי

עלמא ותסטיי אנת מאורחא הא מיתא זמינא בההוא עלמא, אלא תסתמר זתחי נפשי בההוא עלמא בגללך.

ובגין דההוא מלאכא אזיל קמה לנטרא לה מה כתיב, וינגע יי' את פרעה נגעים גדולים ואת ביתו על דבר שרי, על דבר שרי ודאי דהות אמי' למלאכא מחי והוא מחי. ועל דא לא דחיל אברהם מנה כלום דהא היא מתנטרא, ומה דדחיל מגרמיה דחיל דלא חמא עמיה נטורא הכי. ת"ח עשר זמנין פקידת שרה למלאכא למחאה לפרעה ובעשר מכתשין אילקני, סימנא עבדת שרה לבנהא בתרהא במצרים.

[p. 330] ר' אבא פתח (מיכה ז: 15) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. זמין קב"ה למעבד פורקנא לבנוי כאינון יומין דשלח קב"ה לאפקא לישראל ואחזי אינון מכתשין במצראי ואלקי לון בגיניהון דישראל.

ת"ח מה בין פורקנא דא לפורקנא דמצרים. פורקנא דמצרים הוה בחד מלכא ובמלכו חד, הכא בכל מלכין דעלמא וכדין אתייקר קב"ה בכל עלמא ובכל ארעא וינדעון כלא שלטניה דקב"ה וכלהו ילקון במכתשין עלאין על חד תרין בגין דיסרבון כלהו בישראל. וכדין ינדעון שולטניה דקב"ה דכתיב (זכריה יד: 9) והיה יי' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד. כדין כלהו יתנדבון בהו בישראל לקב"ה הה"ד (ישעיה סו: 20) והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה ליי' בסוסים וברכב ובצבים ובפרדים וגו'. כדין יזדמנון אבהן בחדווא למחמי פורקנא דבנייהו כמלקדמין הה"ד כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.

פרשת מצורע

[p. 331] [נב ע"ב] ר' אבא פתח (איוב יט: 29) גורו לכם מפני חרב כי חמה עונות חרב

למען תדעון שדון. שדון, שדין כתיב. כמה אית להו לבני נשא לאסתמרא ארחייהו ולדחלא מקמי קב"ה דלא יסטי מארחא דכשרא ולא יעבור על פתגמי אורייתא ולא יתנשי מנה, דכל מאן דלא לעי באורייתא ולא ישתדל בה נזיפא הוא מקב"ה, רחיקא הוא מניה, שכינתא לא שרייא עמיה, אינון נטורין דאזלין עמיה אסתליקו מניה. ולא עוד אלא דמכרזי קמיה ואמרי אסתלקו סוחרניה דפלניא דלא חס על יקרא דמאריה. ווי ליה דהא שבקוה עלאין ותתאין, לית ליה חולקא בארחא דחיי.

וכד איהו אשתדל בפולחנא דמאריה ולעי באורייתא כמה נטורין זמינין לקבליה לנטרא ליה, ושכינתא שריא עליה. ולא עוד אלא דמכרזי קמיה ואמרו הבו יקרא לדיוקנא דמלכא, הבו יקרא לבריה דמלכא. אתנטיר הוא בעלמא דין, אתנטיר הוא בעלמא דאתי, זכאה חולקיה.

[p. 332] ת"יח בלישנא בישא דאמר נחש לאתתא גרים ליה לאדם למגור עליה מיתה ועל

כל עלמא. בלישנא בישא כתיב (תהלים נז: 5) ולשונם חרב חדה. בגין כך גורו לכם מפני חרב, מפני לישנא בישא.

כי חמה עונות חרב. מאי כי חמה עונות חרב, דא חרב ליי, דתנן חרב אית לקב"ה דביה

דאין לחייביא הה"ד (ישעיה לד: 6) חרב ליי מלאה דם וגו', (דברים לב: 42) וחרבי תאכל בשר. ובגין כך גורו לכם מפני חרב כי חמה עונות חרב למען תדעון שדון, בגין דתנדעון דהכי אתדון. מאן דאית ליה חרב בלישניה אזדמן ליה חרב דשצי כלא הה"ד זאת תהיה תורת המצורע.

[p. 333] זאת תהיה תורת המצורע. ר' אלעזר פתח (קהלת ט: 12) כצפרים הנאחזים

במצודה רעה כהם יוקשים בני האדם וגו'. ת"ח בני נשא לא ידעין ולא שמעין ולא מסתכלי ברעותא דמאריהון וכרוזא כל יומא קארי קמייהו ולית מאן דציית ליה.

בשעתא דרמש ליליא ותרעין סתימין אתער נוקבא דתהומא רבא וכמה חבילין משתכחי

בעלמא. כדן אפיל קב"ה שינתא על כל בני עלמא, על כל אינון דבהון אתערותא דחיי, ואינון

שאטן בעלמא ואודיען לבני נשא מלין כדיבן ומנהון קשוט ובני נשא אתקטרו בשינתא.

כד אתער רוח דצפון ואתפלג ליליא כרוזא קרי וקב"ה עאל בגנתא דעדן לאשתעשעא עם

צדיקייא וכדין שלהובא נפקא ובטש תחות גדפוי דתרנגולתא וקרי וכל בני עלמא מתערי

בערסייהו ולית מאן דיתער רוחיה לפולחנא דמאריה.

כד אתי צפרא כרוזא קרי וכל חיילין ומשריין דלעילא משבחן ליה לקב"ה הה"ד (איוב לח: 7) ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים. כדין כמה תרעין אתפתחו לכל סטריין ותרעא דאברהם אתפתח בה בכנסת ישראל לזמנא לכל בני עלמא הה"ד (בראשית כא: 33) ויטע אשל בבאר שבע, ולית מאן דיתער רוחיה בפולחנא דמאריה. [p. 334] בהיך [נג ע"א] אנפין יקום קמי מלכא כד יתערוון עליה בדינא ולא ישתכח עמיה זכותא לאשתזבא. כדין כתיב (קהלת ט: 12) כצפרים הנאחזים בפח כהם יוקשים בני האדם.

ועד לא יפוק בר נש מהאי עלמא בכמה דינין אתדן נפשא עם גופא עד לא יתפרשון דא מן דא ולית מאן דישגח. ואפילו בההיא שעתא דמטא זמנא לאתפרשא לא נפיק נפשא מגופא עד דיתגלי שכינתא ונפשא מגו חדותא וחביבותא דשכינתא נפקא מן גופא לקבלה. אי זכאה מתקשר ואתדבק בה, ואי לאו שכינתא אזלא והיא אשתארת ואזלת ומתאבלת על פרישותא דגופא. מתלא אמ' שונרא מאשא לא אתפרש, חדדי לסכינא אזלא אבתריה.

לבתר אתדנת בכמה דינין עד דאשתאבת בגיהנם על ידי דדומה וגופא אתדן בקברא עד דתב לעפריה ונפשא באשא דגיהנם בכמה דינין עד ההוא זמן דקבילת עונשה ומטי זמנא לאתדכאה. כדין אסתליקת מגיהנם ואתלבנת מחובהא כפרזלא דמתלבן בנורא וסלקין עמה עד דעאלת לגן עדן דלתתא ומתסחי תמן באינון מיא ואתסחי בבוסמין דתמן כד"א (שיר ג: 6) מקטרת מר ולבונה. [p. 335] כדין סלקין עמה עד דאתקריבת כקורבנא על מדבחא הה"ד זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן, כהנא עלאה דלעילא. האי נפשא דלא אסתאב' כ"כ בהאי עלמא האי אית ליה תקנתא כגוונא דא ואי לאו (קהלת א: 5) מעוות לא יוכל לתקון וגו'.

זאת תהיה תורת המצורע וגו'. ר' יצחק פתח (שם) זורח השמש ובא השמש ואל מקומו שואף זורח הוא שם. האי קרא אתמר אבל אוקימנא ליה בנשמתא דב"נ בשעתא דאיהי קיימא עמיה דב"נ בהאי עלמא, כדין זורח השמש. ובא השמש בזמנא דנפק ב"נ מהאי עלמא ואשתכח בתשובה, כדין ואל מקומו שואף זורח הוא שם אי זכאה הוא כד"א (ויקרא כב: 7) ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים.

[p. 336] ת"יח כל חובי עלמא קב"ה מכפר עליהו בתשובה בר ההוא לישנא בישא ודאפיק שום ביש על חבריה והא אוקמוה דכתיב זאת תהיה תורת המצורע, המוציא רע. ר' חייא אמר כל מאן דאפיק לישנא בישא אסתאבון כל שייפוי ויתחזי לאסגרא בגין דההוא מלה בישא סלקא ואתער רוח מסאבא עלוי ואסתאב. אתי לאסתאבא מסאבין ליה, במלה דלתתא אתער מלה אחרא.

פתח ואמר (ישעיה א: 21) איכה היתה לזונה קריה נאמנה וגו' . מאן דהות מהימנא
לבעלה אהדרת לזונה . מלאתי משפט , משפט ודאי דא קבי"ה . צדק ילין בה , דא קבי"ה , ובגין
דאתערת מלה אחרא אסתלק מינה קבי"ה ושריא בה רוחא דקטולי הה"ד ועתה מרצמים . ומה
ירושלם קרתא קדישא כך שאר בני נשא עאכ"ו הה"ד זאת תהיה תורת המצורע .
ר' יהודה אמר זאת תהיה ודאי לקבליה לאתפרעא מניה דההוא מוציא רע .
[p. 337] ביום טהרתו והובא אל הכהן . מאי קא משמע , דאית ליה לישנא בישא צלותיה
לא עאל קמי קבי"ה דהא אתער עליה רוח מסאבא . כיון דאהדר בתשובה וקביל עליה תשובה
מה כתיב , ביום טהרתו והובא אל הכהן , וראה הכהן וגו' .

ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהורות ועץ ארז ושני תולעת ואזוב . ר' יצחק ור' יוסי
הוו שכיחי , קמיה דר' שמעון . יומא חד אמרו ליה עץ ארז הא ידעא כד"א (מלכים א ה: 13) מן
הארז אשר בלבנון , דהא ההוא עץ ארז לא נשתרשו נטיעוי אלא בלבנון . אזוב למה ומה הוא .
פתח ואמר ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהורות ועץ ארז ושני תולעת [נג ע"ב]
ואזוב , ת"ח ב"נ דאשתדל בפולחנא דמאריה ואשתדל באורייתא קבי"ה שארי עלוי ושכינתא
אשתתף בהדיה . כיון דב"נ אתי לאסתאבא שכינתא אסתלקת מניה , קבי"ה אתרחק מניה וכל
סטרא דקדושא דמאריה אתרחקן מניה ושריא עליה רוח מסאבא וכל סטרא דמסאבא . אתי
לאתדכאה מסייעין ליה . בתר דאתדכי ואהדר בתשובה ההוא דאסתלק מניה אהדר עלוי ושריא
עלוי .

[p. 338] ת"ח כתיב ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהורות , כיון דאמר שתי צפרים לא
ידענא שהם חיות . אלא הא אוקמוה אבל חיות , חיות ממש כד"א (יחזקאל א: 15) וארא החיות ,
לקביל אתר דינקי מנייהו נביאי מהימני .
ועץ ארז , הא אתמר . ושני תולעת , סטר סומקא דגבורה דאשתתף בהדיה בקדמיתא .
ואזוב , דא ו' זעירא דיניק לה לכנסת ישראל , ובגין כך עץ ארז ואזוב אזלין כחדא , ועל
דא ו"ן כחדא אשתכחו חד עלאה וחד זעירא וקרנין לון ו' עלאה ו' תתאה . וכלא אהדרו לשרייתא
עלוי בגין דהא אתדכי . לקביל אלן לתתא מנייהו עץ ארז ואזוב ושני תולעת אשתכחו בשמא
דא ותליין מאלין עלאין .

ר' יהודה ור' יצחק הוו אזלי בארחא , יתבו בההוא בי חקל וצלו . בתר דסיימו צלותא
קמו ואזלו . פתח ר' יהודה במלי דאורייתא ואמר (משלי ג: 18) עץ חיים היא למחזיקים בה

ותומכיה מאושר. עץ חיים, דא אורייתא דאיהי אילנא עלאה רברבא ותקיף. תורה, אמאי אקרי תורה, בגין דאורי וגלי במה דהוה סתים דלא אתידע.

[p. 339] חיים, דכל חיים דלעילא ביה אתכלילו ומניה נפקין.

למחזיקים בה, לאינון דאחיזן בה דמאן דאחיד באורייתא אחיד בכלא אחיד בעילא

ותתא.

ותומכיה מאושר. מאן תומכיה, אלן אינון דמטילין מלאי לכיסן דתלמידי חכמים כמה דאוקמוה, ותומכיה זכי לנביאי מהימני דיפקון מניה.

מאושר, אל תקרי מאושר אלא מראשו, אינון תמכין לאורייתא מראשו ועד סופו. מראשו דא רישא דכלא דאקרי ראש דכתיב (שם ח: 23) מעולם נסכתי מראש, וראש דא חכמה דאיהי רישא לכל גופא וגופא אתפשט ביה עד סיומא דשית סטרין.

ותומכיה, כד"א (שיר ה: 1) שוקיו עמודי שש, ואינון דמטילין מלאי לכיסן של דתלמידי

חכמים אינון תמכין לאורייתא מרישא עד סיומא דגופא וכל מהימנותא ביה תלייא ואתמך

וזכו לבנין דיתחזון לנביאי מהימני.

[p. 340] רבי יצחק פתח ויקרא אל משה וידבר יי אליו מאהל מועד לאמר. ויקרא, א' זעירא אמאי, אלא בגין לאחזאה מאן הוה ההוא דקרא, ההוא דשרי במקדשא, וכדין זמין

למשה כמאן דזמין לאושפיזא. הכא א' זעירא, התם א' רברבא אדם שת אנש, אדם שלימו

דכלא.

ת"ח מה בין משה לאהרן, הי מנייהו עלאה. אלא משה עלאה, משה שושבינא למלכא, אהרן שושבינא למטרוניתא. למלכא דהות ליה מטרוניתא עלאה. מה עבד לה, יהב לה שושבינא לתקנא לה ולאסתכלא במלי דביתה, ועל דא כד עייל שושבינא דא למלכא לא עייל אלא עם מטרוניתא הה"ד (ויקרא טז: 3) בזאת יבא אהרן אל הקדש וגו'.

משה שושבינא למלכא, לפיכך אזדמן כאושפיזא, לבתר וידבר יי אליו. אהרן שושבינא

למטרוניתא וכל מלוי הוו לפייסא למלכא במטרוניתא [p. 341] ויתפייס מלכא בהדה, ובגין

דאיהו שושבינא לה שוי מדוריה בהדה לתקנא ביתא ולעיינא תדיר במלי דביתה. ועל דא

אתתקן כגוונא דלעילא ואקרי כהן גדול. מנ"ל, דכתיב (תהלים קי: 4) אתה כהן לעולם על

דברתי מלכי צדק. ובגין כך כל מה דאצטריך מבי מלכא נטיל ולית מאן דימחי בידיה, ועל דא

הוא קאים לדכאה לכל אינון דעאלין לבי מטרוניתא בגין דלא [נד ע"א] אשתכת מסאבא

באינון בני היכלא ובגין כך כתיב ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהורות.

רבי יהודה פתח ואמר (תהלים ב: 4) יושב בשמים ישחק יי ילעג למו. יושב בשמים

ישחק, דא דאתי מסטרא דחמרא, נהיר בקדמיתא וחיך ולבתר זעים ותריך הה"ד יושב בשמים

ולא כתיב יושב שמים. ישחק, נהיר וחייד ועל דא דינא נהיר וחייד להו לרשיעייא. ולבתר מה כתיב, אז ידבר אלימו באפו ובחרונו יבהלמו. וכך ארחי דחייביא, קב"ה נהיר לון בהאי עלמא ונהיר לון אנפין כחמרא דנהיר בקדמיתא ולבתר זעים וקטיל. [p. 342] וקב"ה משיך לון לחייביא, אי יהדרון לקבליה יאות, ואי לא שצי לון מההוא עלמא דאתי ולית לון ביה חולקא וישתיצון מכלא. אתון לאתדכאה מסייעי לון וקב"ה מדכי להו וקריב לון לגביה וקארי עלייהו שלום הה"ד (ישעיה נז: 19) שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר יי ורפאתיו.

ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים בלא עת נדתה וגו'. רבי חייא פתח (זכריה יד: 1) הנה יום בא ליי וחלק שללך בקרבך. האי קרא הכי מבעי ליה הנה יום יבא ליי וחלק שללך בקרבך, מאי הנה יום בא. אלא שכבר בא עד לא אברי עלמא והוא יום דביה עביד דינא לחייביא והוא יום דביה אתפרע קב"ה מאינון דעקו לון לישראל. האי יום בא וקאים קמי קב"ה ותבע מניה למעבד דינא ולשיצאה עמין ואתיהיב ליה רשותא כד"א (שם: 2) ואספתי את כל הגוים אל ירושלם למלחמה וגו'.

[p. 343] ר' יצחק אמר תרין יומין אינון לקב"ה, חד שארי עמיה וחד אתי לקמיה ובאלין עביד קב"ה קרבין בכלא, וכד האי יומא אתי לאגחא קרבא אזדווג בההוא יומא אחרא ונטיל זיינין על זייניה ואגח קרבא בכלא באינון ראמיא ונמיכין הה"ד (ישעיה ב: 12) הנה יום ליי צבאות על כל גאה ורם ועל כל נשא ושפל.

רבי שמעון אמר ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים וגו', היינו דכתיב (שם לד: 6) חרב ליי מלאה דם הודשנה מחלב, מלאה דם ודאי דכתיב כי יזוב זוב דמה ימים רבים. בלא עת נדתה, היינו דכתיב (דניאל ט: 14) וישקוד יי על הרעה ויביאה עלינו, דתנינן אקדים קב"ה פורענותא לעלמא.

אן כי תזוב על נדתה היינו דכתיב (ויקרא כו: 18) ויספתי ליסרה אתכם. מהו ויספתי ליסרה, [p. 344] אוסף דינא על דינא ואתן דמא על דמא יתיר על מה דאית בההוא חרב מלאה דם.

כתיב (בראשית ח: 21) לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם. מהו לא אוסיף, אלא לא אתן עוד תוספת לההוא חרב אלא כגוונא דייכול עלמא למסבל. והא כתיב ויספתי, אלא ליסרה כתיב ולא לשיצאה הה"ד או כי תזוב על נדתה.

כל ימי זוב טומאתה. מהו זוב טומאתה, אלא חייביא מסאבין בחוביהון לגרמיייהו ומסאבין לאתר אחרא כד"א (בדמבר יט: 20) כי את מקדש יי טמא, ואתער רוח מסאבא עלייהו, מאן דאתי לאסתאבא מסאבין ליה ודאי.

רבי חזקיה הוה יתיב קמיה דרבי אלעזר ליליא חד, קמו בפלגות ליליא למלעי באורייתא. פתח רבי אלעזר ואמר (קהלת ז: 14) ביום טובה היה בטוב וביום רעה ראה גם את זה לעומת זה עשה האלהים וגו'. ביום טובה היה בטוב, בזמנא דאסגי קב"ה חסד בעלמא בעי בר נש למיהך בשוקי ולא תחזאה קמי כלא דהא כד שארי טיבו דקב"ה בעלמא בכלא שארי ובכלא עביד טיבו ואסגי ליה בעלמא, ובגין כך יתחזי בר נש באתגלייא בשוקי ויעביד טיבו דלשרי עליה טיבו אחרא הה"ד ביום טובה היה בטוב, היה בטוב ודאי.

[p. 345] וביום רעה ראה, לא כתיב וביום רעה היה ברע אלא וביום רעה ראה דהא בשעתא דדינא תלייא בעלמא לא לבעי ליה לאיניש לאתחזאה בשוק [נד ע"ב] ולמיהך יחידאי בעלמא דהא כד דינא שריא בעלמא על כלא שארי ומאן דפגע ביה ואערע ביה אתדן בההוא דינא וכדין כתיב (משלי יג: 23) ויש נספה בלא משפט, דהא משפט אסתלק מצדק ולא שריין דא בדא על עלמא ועל דא וביום רעה ראה, ראה והוי נטיר, אשגח ועיין לכל סטר והוי ידע דבכלהו שריא דינא ולא תפוק לבר ולא תתחזי בשוקי בגין דלא ישרי עלך. מ"ט, בגין גם את זה לעומת זה עשה האלהים, כמא דכד שארי טיבו בעלמא שרי על כלא כך כד שארי דינא בעלמא שרי על כלא ומאן דאערע ביה אתפס.

ת"ח כד דינא שריא בעלמא כמה סייפין תליין דנפקי מההוא חרב עלאה, זקפין רישא וחמאן דהא ההוא חרב עלאה סומקא מלייא דמא לכל סטרין, כדין כמה פסיקי נימוסין וכמה סייפיא אתערו כד"א (שיר ג: 8) איש חרבו על ירכו, וכתיב (יהושע ה: 13) וחרבו שלופה בידו, וכלהו משתכחי למעבד דינא ומאן דאיערע בהו ליתזק. [p. 346] כתיב (בראשית יט: 19) הנה נא מצא עבדך חן בעיניך ותגדל חסדך וגו'. מ"ט, בגין דבכל אתר דדינא שריא בכלא שריא בין במתא בין במדברא בין בסחרני מתא.

תו פתח ואמר (שיר ח: 6) שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך כי עזה כמות אהבה קשה כשאול קנאה רשפיה רשפי אש שלהבת יה. שימני כחותם, כנסת ישראל אמרה דא לקב"ה. שימני כחותם, מאן הוא חותם, דא חותם דגושפנקא דקשוט.

כחותם על לבך, דא חותם דתפילין דאנח בר נש על לביה. כחותם על זרועך, דא יד כהה דמנחא בההוא זרוע, ומאן איהו, יצחק. [p. 347] וכנסת ישראל קאמר שימני כחותם, חותם מבעי ליה, מהו כחותם, כאינון תפילין דרישא דאתי שבחא דכל גופא, ועל דא תפילין בזרוע ועל הלב ובדא אשתכח בר נש שלים כגוונא דלעילא.

כי עזה כמות אהבה. מאי כי עזה כמות, אלא לא אשתכח קשיותא בעלמא כמה דפרישו דנפשא מן גופא כד בעיין לאתפרשא, ועל דא אהבת כנסת ישראל בקב"ה דלא יתפרשון לעלמין ובגין כך תפלה של יד לאתקשרא בזרוע לקיימא דכתיב (שם ב: 6) שמאלו תחת לראשי.

קשה כשאול קנאה, בכל דרגין דגיהנם לא אית קשיא בכלהו כשאול דנחית לתתא מנייהו בר ההוא דרגא דאקרי אבדון ודא ודא אשתתפו כחדא ודא קשיא להו לחייביא מכלא. כך קשה כשאול קנאה דלית קנאה אלא ברחימותא ומגו רחימותא אתי קנאה ומאן דקני לההוא דרחים יתיר קשיא ליה מההוא דרגא דאקרי שאול דאיהו קשיא מכל דרגין דגיהנם. רשפיה רשפי אש שלהבת יה, ומאן איהו שלהבת יה, דא אשא דנפיק מגו שופר כליל ברוחא ומיא, ומגו ההוא שלהבת כד מתלהטא בכנסת ישראל אוקיד עלמא בשלהובתא בקנאה דקב"ה ובשעתא דאיהי מקנאה ליה ווי דאערע בשלהוביתא דהא אתוקד בהו.

[p. 348] תו פתח ואמר (שם ח: 7) מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוהו וגו'. מים רבים, דא דרועא ימינא דבעי לקשרא ביה קשרא דתפלה על דרועא שמאלא לקיימא דכתיב וימינו תחבקני.

ד"א מים רבים, דא הוא נהר עלאה דמניה נפקין נהרין לכל עבר וכלהו נגדין ואתמשכן מניה כד"א (תהלים צג: 4) מקולות מים רבים, מאינון קולות דמים רבים דנפקן ואתמשכן מניה.

ונהרות, כד"א נשאו נהרות ימינו וגו'.

(שיר ח: 7) אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה דרחים כנסת ישראל לקב"ה בוז יבוזו לו. יבוזו לו, יבוזו לו מבעי ליה, מאייבוזו לו. אלא אם יתן איש, דא קב"ה. את כל הון ביתו, כד"א (משלי כד: 4) כל הון יקר ונעים. באהבה דכנסת ישראל לגביה ולא לאתקשרא בהדיה. בוז יבוזו לו, כל אינון [נה ע"א] אכלוסין וכל אינון משריין דלעילא לההוא הון יקר דהא לית רעותא לכולהו אלא בשעתא דכנסת ישראל מתקשרא ביה בקב"ה ומתעטרא בהדיה, כדין כל אינון אכלוסין וכל אינון משריין וכלהו עלמין כלהו בחדו בנהירו בברכאן. ועל דא אמר שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני.

[p. 349] מאן דאנח תפילין כד מנח תפלה של יד בעי לאושטא דרועא שמאלא לקבלא

לה לכנסת ישראל ולקשרא קשרא עם ימינא בגין לחבקא לה לקיימא דכתיב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, לאתחזאה בר נש כגוונא דלעילא ולא תעטרא בכלא וכדין בר נש שלים בקודשא עלאה וקב"ה קארי עליה (ישעיה מט: 3) ישראל אשר בך אתפאר.

רבי חזקיה פתח ואמר (תהלים יז: 1) שמעה יי' צדק וגו' . כמה חביבה כנסת ישראל קמי קב"ה דכל זמנא דכנסת ישראל אתת לקמי קב"ה קב"ה אזדמן לקבלה הה"ד שמעה יי' צדק הקשיבה רנתי האזינה תפלתי . אמר דוד אנא אתקטרנא בה בכנסת ישראל, כמה דהיא אשתכחת לקמך אנא נמי אשתכחנא, ובגין כך שמעה יי' צדק בקדמיתא, לבתר הקשיבה רנתי האזינה תפלתי .

בלא שפתי מרמה . מאי בלא שפתי מרמה , אלא הכי תנינן כל מלה ומלה דבר נש אפיק מפומיה סלקא לעילא ובקע רקיעין ועאל לאתר דעאל ותמן אתבחין ההוא מלה אי הוא מלה דכשרא או לאו . אי הוא מלה דכשרא עאלין לה קמי [p. 350] מלכא קדישא למעבד רעותא, ואי לאו סאטין לה לסטרא אחרא לאתערא בההוא מלה רוחא אחרא .

ות"ח כתיב ביה ביוסף (שם קה: 18) ענו בכבל רגלו ברזל באה נפשו . עד אימתי ענו בכבל רגלו , כתיב עד עת בא דברו אמרת יי' צרפתהו . עד עת בא דברו דמי, אלא עד עת בא דברו דיוסף ואתבחין ההוא מלה הה"ד אמרת יי' צרפתהו , כדין שלח מלך ויתירהו מושל עמים ויפתחהו . אדהכי הוה אתי צפרא . א"ר אלעזר כתיב (שמואל א כה: 29) והיתה נפש אדני צרורה בצרור החיים את יי' אלהיך , נפש אדני סתם כד"א (תהלים כד: 4) אשר לא נשא לשוא נפשו . הא עדנא לאתקשרא כנסת ישראל ולאחברא בבעלה . זכאין אינון צדיקייא דמשתדלי באורייתא ואתאן לאתקשרא ביה בקב"ה וכנסת ישראל . עלייהו כתיב (משלי כג: 25) ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך .

א"ר אלעזר (ויקרא טו: 31) והזרתם את בני ישראל מטומאתם וגו' בטמאם את משכני אשר בתוכם . והזרתם , כהאי זר דאיהו זר מכלא ולא אתחבר במה דליתיה דיליה .

[p. 351] ות"ח בשעתא דאסתאבון בני נשא לתתא מסאבין לון בכלא והא אתמר, אבל בשעתא דרוח מסאבא אתער חשבתון אלא רוח מסאבא דלתתא אתער רוח מסאבא אחרא ואתיהב ליה רשותא לנחתא לעלמא . מאי רשותא, דקדושא דהוה נחית ומחי ביה דלא אשתכח ואסתלק וכדין אתגלייא דינא לקבליהון דחייביא ואוסיף דינא על דיניה וכדין תרין רוחי משתכחי בעלמא, חד רוחא דדינא וחד רוחא דמסאבא .

א"ר אלעזר אצטריכנא למימר מלה דאוליפנא מאבא . ת"ח הכא ילפינן מנגע דביתא דכד רוח מסאבא שריא בביתא וקב"ה בעי לדכאה ליה שדר נגע צרעת בבית לקטרגא דא בדא וההוא נגע לא אעדי מן ביתא אע"ג דרוח מסאבא אסתלק מההוא ביתא עד דינתצון ביתא אבנין ואעין וכלא וכדין אתדכי אתר .

כהאי גוונא מאן דאסתאב ויתער רוח מסאבא וישרי עלוי כד בעי קב"ה לדכאה עלמא אתער רוח דינא תקיפא ואשתכח בעלמא ושריא על ההוא רוח מסאבא ומקטרגי דא בדא עד

[נה ע"ב] דאתעבר מעלמא, וההוא רוח דינא תקיפא לא אסתלק מאתריה עד דינתץ אתר שייפין וגרמין וכלא. כדין אתדכי עלמא ואתעברו מיניה ועלמא אשתכח בדכיו. [p. 352] ועל דא תנינן אתי לאסתאבא מסאבין ליה ודאי. ווי ליה לגרמיה כד שריא עלוי רוח מסאבא ואשתכח ביה בעלמא דודאי לינדע דקב"ה בעי לבערא ליה מעלמא. זכאין אינון צדיקיא דכלהו קדישין ואשתכחו בקדושה קמי מלכא קדישא ושריא עלייהו רוח קדישא בהאי עלמא ובעלמא דאתי. כיון דאתא צפרא קמו ואזלו. עד דהוו אזלי פתח ר' אלעזר ואמר (בראשית לב: 2) ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים. ויעקב הלך לדרכו, דהוה אזיל לקביל אבוי. ת"ח כל זמנא דיעקב אשתכח לגביה דלבן לא מליל עמיה קב"ה ולא אשתכח לגביה. ואי תימא והא כתי' (שם לא: 3) ויאמר יי' אל יעקב שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך, הא בסופא הוה בזמנא דבעא לאתפרשא מלבן וכד אתפרש מניה אתו לקבליה אינון מלאכי ואוזפוח בארחא. ת"ח כתיב ויפגעו בו, ויפגעו לפניו מבעי ליה, מהו ויפגעו בו. אלא אתו לאתכללא ביה ואוזפוח בארחא. מאי לאתכללא ביה, אלא מסטרא דגבורה קאתיין דכתיב מלאכי אלהים ואתכללו ביה רחמי ודינא וחמא מסטרא אחרא מלאכי דרחמי.

[p. 353] תא חזי בקדמיתא מחנה אלהים זה חד, לבתר ויקרא שם המקום ההוא מחנים תרי, חד מסטרא דדינא וחד מסטרא דרחמי, מלאכין מהאי גיסא ומלאכין מהאי גיסא ועל דא כתיב ויפגעו בו, בו דייקא. ויאמר יעקב כאשר ראם. ראם, ראה אותם מבעי ליה, מאי ראם. אלא חמא לון כלילן כחדא מתדבקין דא בדא מתחברן דא בדא, ועל דא ראם כתיב, וכלהו אתו לאוזפא ליה ולשיזבא ליה מידא דעשו.

כתיב ביה בעשו (שם כה: 25) ויצא הראשון אדמוני. ויצא הראשון, אי תימא דיעקב טפה קדמאה הוה, לאו הכי דהא כתיב ויצא הראשון ולא כתיב ויצא ראשון אלא ויצא הראשון. ובגין דיצחק אתי מסטרא דדינא קשיא נפק עשו סומקא, דאי יעקב הוה בוכרא דההוא טפה קדמאה נפיק הכי סומקא אבל טפה תניינא הוה ובגין כך לא נפיק הכי דהא מסטרא דרחמי הוה ההוא טפה מהאי גיסא ומהאי גיסא. [p. 354] וטפה דעשו לא הוה כטפה דיעקב דדא שלים ודא לא שלים, ובההוא שעתא יצחק הוה [נו ע"א] מכוון בסיומא דדינא קשיא דאפיק בסטרוי בגלופי טהירין בשייפוי ובגין כך עשו זוהמא דאתתיך מדהבא.

ועל דא תנינן דבעי בר נש לכוונא בההיא שעתא ברעותא דמאריה בגין דיפיק בגין קדישין לעלמא. ואי תימא יצחק לא אתכוון, לא הכי אלא אתכוון בקדושא ואתכוון בסיומיה דההוא אתר ואשתכח כד נפק ההוא טפה קדמאה בההוא אתר ממש ועל דא כתיב כלו כאדרת שער.

ת"יח דוד בשפירו דסומקא נפק ואתאחד בקדושא דמאריה ועל דא כתיב (שמואל א טז: 12) והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב ראי.

אבל יעקב בוכרא הוה מניה דעשו, לאו מטפה אלא דכוונא דרעותא באילנא עלאה רברבא ותקיף, ועשו בההוא אתר דסיומא דכלא ובגין כך כתיב (עובדיה א: 2) הנה קטן נתתיך בגוים בזוי אתה מאד.

[p. 355] ר' יהודה הוה מתני הכי עשו נקרא ראשון דכתיב (בראשית כה: 25) ויצא הראשון אדמוני וגו', וקב"ה אקרי ראשון דכתיב (ישעיה מא: 4) אני ראשון ואת אחרונים אני הוא, וזמין לאתפרעא ראשון מדאשון ולמבני ראשון דכתיב (ירמיה יז: 12) כסא כבוד מרום מראשון. ולזמנא דאתי כתיב (ישעיה מא: 27) ראשון לציון הנה הנם ולירושלם מבשר אתן. תאנא זמינא ירושלם למהוי שורוי לעילא ולאתקרבא עד כורסי יקרא דמלכא הה"ד (ירמיה ג: 17) ביום ההיא יקרא ירושלם כסא יי'. כדין כתיב (ישעיה ל: 26) והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים, כדין (זכריה יד: 9) ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד.

פרשת אחרי מות

[p. 356] וידבר יי אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו', ויאמר יי אל משה דבר אל אהרן אחיך. רבי יהודה אמר כיון דכתיב וידבר יי אל משה אחרי מות וגו' אמאי זמנא אחרא ויאמר יי אל משה דבר אל אהרן אחיך דהא במלה קדמאה סגי. אלא הכי תנין כתיב ויקרא אל משה וידבר יי אליו, וכתיב (שמות כד: 1) ואל משה אמר עלה אל יי, והא אוקמוה מלה דהכא דרגא חד ולבתר דרגא אחרינא. אוף הכא דרגא חד ולבתר דרגא אחרינא חידבר יי אל משה דרגא חד, לבתר ויאמר יי אל משה דבר אל אהרן אחיך דרגא אחרינא, וכלא בחד מתקלא סלקא ומשרשא חדא אתחבר.

[p. 357] אחרי מות שני בני אהרן. רבי יצחק פתח (תהלים ב: 11) עבדו את יי ביראה וגילו ברעדה, וכתיב (שם ק: 2) עבדו את יי בשמחה באו לפניו ברננה. הני קראי קשיין אהדדי, אלא הכי תאנא עבדו את יי ביראה דכל פולחנא דבי"נ יוליף בקדמיתא לגביה דמאריה ביראה לדחלא מניה ובגין דחלא דמאריה ישתכח דעביד פקודי אורייתא, ועל דא כתיב (דברים י: 12) מה יי אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה וגו'.
וגילו ברעדה, דאסיר ליה לבר נש למחדי יתיר בעלמא דין. הא במלי דעלמא, הא במלי אורייתא ובפקודי דאורייתא בעי למחדי ולבתר ישתכח בר נש דעביד בחדוותא פקודי אורייתא דכתיב עבדו את יי בשמחה.

רבי אבא אמר עבדו את יי ביראה, [נו ע"ב] רזא דמלה הוא עבדו את יי ביראה, מה יראה הכא, אלא כמה דאוקימנא דכתיב (משלי א: 7) יראת יי ראשית דעת, (תהלים קיא: 10) ראשית חכמה יראת יי, הכי אקרי.

[p. 358] ר' אלעזר אמר עבדו את יי ביראה, מאן דבעי למעבד פולחנא דמאריה מאן אתר שארי, מאן אתר יכוון ליחדא פולחנא דמאריה. הדר ואמר ביראה, הוא שירותא מתתא לעילא.

תי"ח בני אהרן, הא אוקמוה והא אתמר מלה.
תי"ח מה כתיב הכא, אחרי מות, ולבתר דבר אל אהרן אחיך. אלא מכאן שירותא לאזהרא לכהני כל מה דבעיין לאזדהרא.
דבר אחר אחרי מות שני בני אהרן. רבי יוסי אמר אחרי מות נדב ואביהוא מבעי ליה, מ"ט שני בני אהרן ולא ידעינן דבנוי הוו. אלא הכי תאנא דעד כאן לא ברשותיהו קיימי אלא

ברשותא דאבוהון, בגיני כך בקרבנתם לפני יי וימותו, דאינון דחקו שעתא בחיי אבוהון. וכלא הוה וההוא חובא דעבדו (במדבר ג: 4) בהקריבם אש זרה, דתניא באתר חד כתיב בהקריבם אש זרה ובאתר חד כתיב בקרבנתם והאי והאי הוה ובגין כך כתיב הכא בני אהרן וכתוב בקרבנתם.

[p. 359] תאנא א"ר חייא יומא חד הוינא אזיל בארחא למיהך גביה דר' שמעון למילף מניה פרשתא דפסחא, ערעית בחד טורא וחמינא בקיעין גומין בחד טינרא ותרין גוברין בה. עד דהוינא אזיל שמענא קלא דאינון גוברין והווי אמרין (תהלים מח: 1-2) שיר מזמור לבני קרח גדול יי ומהלל מאד בעיר אלהינו הר קדשו. מאישיר מזמור, אלא הכי תאנא משמיה דר' שמעון שיר דאיהו כפול, שיר דאיהו משובח משאר שירין, ועל דאיהו משובח משאר שירין תרי זמני אתמר ביה שירתא, (שם צב: 1) מזמור שיר ליום השבת, וכן כה"ג שיר השירים אשר לשלמה, דא שירתא דלעילא מן שירתא.

שיר מזמור, שירתא דקב"ה דמזמרי בני קרח על אינון דיתבי לפתחא דגיהנם. ומאן אינון, אחיהון דאינון בתרעי גיהנם, ועל דא שירתא דא ביום שני אתמר.

[p. 360] קריבנא גביהו אמינא לון מאי עסקיתו באתרא דא.

אתיבו לי מזבני אנן ותרי יומי בשבתא בדילנא מישובא ונעסיק באורייתא בגין דלא שבקין לן בני נשא כל יומא. אמינא זכאה חולקכון.

תו פתחו ואמרו כל זמנא דצדיקייא מסתלקין דינא אסתליק מעלמא ומיתתהון דצדיקייא מכפר על חובי דרא, ועל דא פרשתא דבני אהרן ביומא דכפורי קרינן לה למהוי כפרה על חוביהון דישראל. אמר קב"ה אתעסקו במיתתהון דצדיקייא אלין ויתחשב לכו כאלו אתון מקריבין קרבנין לכפר עלייכו. דתנינן כל זמנא דישראל יהון בגלותא ולא יקרבוון קרבנין בההוא יומא ואינון תרין שעירין לא יכלין לקרבא יהא להו דוכרנא דתרי בני אהרן ויתכפר להו, [p. 361] דהכי אוליפנא דכתיב (במדבר ג: 2, 3) ואלה שמות בני אהרן הכהנים, וכתוב הבכור נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר. ואלעזר ואיתמר מבעי ליה, מהו אלעזר ואיתמר. אלא שקול הוה אביהוא כתרין אחוי ונדב ככלהו.

ואית דמתני איפכא הבכור נדב, דא בלחודוי, ואביהוא בלחודוי, כל חד אתחשב בעיניה כתרוייהו כאלעזר ואיתמר. אבל נדב ואביהוא בלחודייהו שקילין הוון כשבעין סנהדרין דהוון משמשין קמי משה, ובגין כך מיתתהון מכפרא על ישראל ועל דא כתיב (ויקרא י: 6) ואחייכם כל בית ישראל יבכו את השריפה.

וא"ר שמעון הבכור נדב, כלומר ההוא דכל שבחא יקרא דיליה. מה שמיה, נדב, ואביהוא עאכ"ו דהני תרי לא אשתכחו כוותייהו בישראל.

וידבר יי' אל משה אחרי מות שני בני אהרן. רבי [נז ע"א] חזקיה פתח (ישעיה כט: 22) לכן כה אמר יי' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו וגו'. האי קרא קשיא לן, לכן כה אמר יי' אשר פדה את אברהם איבעי ליה, מאי כה אמר יי' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם. אלא הכי אוקמוה קרא [p. 362] והא אתמר דיעקב פדה את אברהם ודאי. בההיא שעתא דנפל אברהם לגו נורא דכשדאי דנו דינוי. אמרו הא ישמעאל דנפיק מניה. אמר קב"ה הא יצחק דיושיט קדליה על גבי מדבחה. אמרו הא עשו דנפיק מניה. אמר קב"ה הא יעקב דנפיק מניה דהוא כרסיא שלימא וכל בנוי שלימין קמאי. אמרו הא ודאי בזכותא דא ישתזיב, הה"ד אשר פדה את אברהם. לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו כי בראותו ילדיו מעשה ידי בקרבו יקדישו שמי. מאן אינון ילדיו, אלין אנון חנניה מישאל ועזריה דאפילו גרמייהו לגו נורא יקידתא ליקרא דשמי.

לא עתה יבוש יעקב, מאי בעי הכא יעקב והא כתיב (דניאל א: 6) ויהי בהם מבני יהודה דניאל חנניה מישאל [p. 363] ועזריה, בני יהודה אקרון ובגין כך לא עתה יבוש יהודה מבעי ליה, מאי לא עתה יבוש יעקב. אלא הכי תנינן בההוא שעתא דאכפיתו למנפל בנורא כל חד וחד ארים קליה ואמר גבי כל אינון עמין ומלכין ואפרסכיא. חנניה אמר (תהלים קיח: 6-8) יי' לי לא אירא מה יעשה לי אדם, יי' לי בעוזרי ואני אראה בשונאי, טוב לחסות ביי' מבטוח באדם. מישאל פתח (ירמיה מו: 28) ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם יי' כי אתך אני כי אעשה כלה בכל הגוים אשר הדחתך שמה ואותך לא אעשה כלה ויסרתך למשפט ונקח לא אנקך. בההוא שעתא דשמעו כלהו שמא דיעקב תוהו וחכו בלצנותא. עזריה פתח ואמר (דברים ו: 4) שמע ישראל יי' אלהינו יי' אחד. הה"ד (ישעיה מד: 5) זה יאמר ליי' אני וזה יקרא בשם יעקב וזה יכתוב ליי' ובשם ישראל יכנה. זה יאמר ליי' אני, דא חנניה. וזה יקרא בשם יעקב, דא מישאל. וזה יכתוב ידו ליי' ובשם ישראל יכנה, דא עזריה. ביה שעתא כנש קב"ה לכל פמיליא דיליה אמר לון באן מאלין מלין דאמרו אלין תלתא אשזיב לון. [p. 364] פתחו ואמרו (תהלים פג: 19) וידעו כי אתה שמך יי' לבדך עליון על כל הארץ.

ביה שעתא אמר קב"ה כורסיא דילי בההוא מלה דכולהו חייכאן אשזיב לון, לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו, כמה דקאים לגביה דאברהם בנורא יקום השתא לגבי דאלין,

הה"ד כה אמר י"י לבית יעקב אשר פדה את אברהם לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחוורו
מההוא כסופא דלצנותא.

תנא כלהו דהוו חייכאן מדא מילתא אתוקדו בההוא נורא וקטיל לון שביבא די נורא.
מאן שזיב לאלין, על דהוו מצלן קמי קב"ה ומיחדן שמייה כדקא יאות ועל דמיחדן שמייה
כדיאות אשתזיבו מגו אתון יקידתא. תרי בני אהרן קריבו אשתא נוכראה דלא אייחדן שמייה
כדקא יאות ואתוקדו בנורא.

ר' יצחק אמר אחרי מות, וכתיב וימותו, כיון דאמר אחרי מות לא ידענא דהא וימותו.
אלא הכי תנינן תרי מותי הוה, חד לפני י"י וחד דלא הוה להון בנין דכל מאן דלא זכי לבנין מית
הוא, בגין כך אחרי מות וימותו.

[p. 365] ר' אבא אמר מאי דכתיב (במדבר ג: 4) וימת נדב ואביהוא לפני י"י בהקריבם
אש זרה לפני י"י במדבר סיני ובנים לא היו להם ויכהן אלעזר ואיתמר, מה דא לגבי דא דכתיב
ובנים לא היו להם ויכהן אלעזר ואיתמר. אלא רזא דמלה הא דאמינא וימותו בגין דלא הוה
להון בנין, הכי הוא ודאי, אבל לא כשאר בני עלמא אע"ג דלא אינסיבו דהא אלין לא מיתו אלא
מיתת גרמיהון אבל מיתת נפשהון לא מיתו. מנא לן, דכתיב (שמות ו: 25) ואלעזר בן אהרן [נז
ע"ב] לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה ותלד לו את פנחס אלה ראשי אבות הלויים למשפחותם.
אלה, והא פנחס בלחודוי הוה וכתיב אלה ראשי. בגין כך מיתת גרמיהון מיתו מיתת נפשהון לא
מיתו.

[p. 366] א"ר אלעזר ודאי משמע אלה ומשמע ראשי, ובגין כך כתיב (במדבר כה: 7)
פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן, וכתיב ופנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן היה כהן בימים ההם,
פנחס בן אלעזר הכהן איבעי ליה. אלא בכל אתר דאתא פנחס בן אהרן הכהן כתיב ואלעזר לא
כתיב אלא אלעזר הכהן דכתיב (שם כז: 21) ולפני אלעזר הכהן יעמוד, (שם לא: 21) ויאמר
אלעזר הכהן וגו', ועל דא מיתת גרמיהון מיתו, מיתת נפשהון לא מיתו.
ותנינן ברזא דמתניתין תרי זוג פן חס, והא אתמר ז' זעירא ביני אתון דפינחס דהא יו"ד
כליל תרי כחדא ודא הוא רזא דמלה והא אוקמוה.

[p. 367] רבי אלעזר שאיל לאבוהי א"ל והא תרי אינון ותרי הוה, אמאי לא אשתכחו

תרי.

א"ל תרי פלגי גופא הוה דהא לא אנסיבו ובגין כך בחד אתכלילו דכתיב ותלד לו את
פנחס אלה ראשי וגו'. ויו"ד דפינחס לא אתיהיב ליה לחברא אתון אלא בשעתא דקני לקב"ה,
אתי לישראל עקימא דחמא דהאי ברית את קדישא עייל זמרי ברשותא אחרא ובמה דאתעקם

בקדמיתא אתתקן הכא בבתרייתא. בנוכראה אתעקם בקדמיתא דכתיב בהקריבם אש זרה, והכא בנוכראה אתתקן כמא דכתיב (מלאכי ב: 11) ונבעל בת אל נכר. מה להלן אש זרה, אוף הכא נמי אשה זרה.

[p. 368] מאי אתחזי הכא, אלא בקדמיתא רחיקא קריבו וכתיב בהקריבם אש זרה לפני י, אוף הכא זמרי הוה קריב רחיקא, שמא דמלכא הוה קריב לגבי רחיקא. מיד (במדבר כה: 7) וירא פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ויקם מתוך העדה, הכא אתתקן עקימא דקדמיתא. כדין אתיהיב יו"ד בשמיה לחברא אתוון כחדא ואתבשר בשלום. [p. 369] מאי שלום, בההוא כתרא דחבו בקדמיתא דכתיב הנני נתן לו את בריתי שלום, את בריתי ממש, בההוא כתרא אתער קטטותא בקדמיתא והשתא דאתתקן הנני נתן לו את בריתי שלום, בריתי ממש תהא עמיה, ובגין כך אתיהיב בשמיה יו"ד זעירא דהא מאתוון זעיראן היא לאחזאה דהא אתתקן מה דאתעקם בקדמיתא והא אשלימת עמיה.

אתא רבי אלעזר ונשיק ידוי, אמר בריך רחמנא דשאלנא האי מלה ולא אתאביד מנאי.

תאנא א"ר יוסי בההוא יומא דכפורי אתתקן פרשתא דא לכפרא על ישראל בגלותא בגין דסדרא דיומא דא הכא אתסדר ובגין דמיתתהון דבני אהרן מכפרא על ישראל. מכאן אוליפנא כל ההוא בר נש דיסורי דמאריה אתיין עליה כפרה דחוביא אינון, וכל מאן דיצטער על יסוריהון דצדיקייא מעבירין חובייהו. ועל דא ביומא דין קורין אחרי מות שני בני אהרן ושמעין עמא ויצטערו על אבודיהון דצדיקייא ויתכפר להו חובייהו, וכל מאן דיצטער על אבודיהון דצדיקייא או יחות דמעין עליהו קב"ה מכרזא עליה ואומר (ישעיה ו: 7) וסר עונך וחטאתך תכופר, ולא עוד אלא דלא ימותון בנוי ביומוי ועלין כתיב [p. 370] (שם נג: 10) יראה זרע יאריך ימים וחפץ יי בידו יצלת.

ויאמר יי אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקדש וגו'. רבי שמעון פתח (קהלת א: 7) כל הנחלים הולכים אל הים והים אינו מלא אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים ללכת. אמר רבי שמעון תוהנא על בני עלמא דהא לית להון עיינין למחזי ולבא לאשגחא ולא ידעין ולא שוויין לבייהו לאסתכלא ברעותא דמאריהון. היך ניימין ולא מתערין משנתייהו עד דלא ייתי ההוא יומא דחפי עליהון חשוכא וקבלא ויתבע [נח ע"א] מאריה דפקודנא חושבנא מנייהו, וכרזא קארי כל יומא עליהו (משלי א: 22) עד מתי פתאים תאהבו פתי, (שם ט: 4-5) מי פתי יסור הנה, לכו [p. 371] לחמו בלחמי וגו', ולית מאן דירכין אודניה ולית מאן דיתער לביה.

ת"ח זמינין דרי בתראי דייתון דיתנשי אורייתא מבינייהו וחכימי לבא יתכנשון לאדרא קדישא ולא אשתכח מאן דסגיר ופתח. ווי לההוא דרא. ומכאן ולהלאה לא יהא דרא כדרא הדין עד דייתי מלכא משיחא ומנדעא יתער בעלמא דכתיב (ירמיה לא: 34) כי כלם ידעו אותי מקטנם ועד גדולם.

ת"ח (בראשית ב: 10) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, ותנינן מה שמייה דההוא נהרא, אוקמינן יובל שמייה דכתיב (ירמיה יז: 8) ועל יובל ישלח שרשיו. ובספרא דרב המנונא סבא חיים שמייה דמתמן נפקין חיים [p. 372] לעלמא ואינון אַתְקְרוּן חיי מלכא, והא אוקמינן ההוא אילנא רבא ותקיף דמזון לכלא ביה אקרי עץ חיים אילנא דנטע שרשויה באינון חיים וכלא הוא שפיר.

ותאנא ההוא נהר אפיק נחלין עמיקין במשח רבות לאשקאה גנתא ולרוויי אילנין ונטיעין דכתיב (תהלים קד: 16) ישבעו עצי יי ארזי לבנון אשר נטע, ואינון נחלין נגדין ואתמשכן ומתכנשין בתרין קיימין ולאינון ברייתא קרינן להו (מלכים א ז: 21) יכייין ובוועיז ושפיר. ומתמן נפקין כל אינון נחלין ושדיין לון בחד דרגא דאַתְקְרִי צדיק דכתיב (משלי י: 25) וצדיק יסוד עולם, וכלהו אזלין ומתכנשין לההוא אתר דאקרי ים והוא ימא דחכמתא הה"ד (קהלת א: 7) כל הנחלים הולכים אל הים וגו'.

[p. 373] דאי תימא דהא מטון לאתר דא ופסקין ולא תייבין, לבתר כתיב אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים ללכת, בגין דההוא נהרא לא פסיק לעלמין. הם שבים, לאן אתר הם שבים, לאינון תרין קיימין נצח והוד. ללכת, בהאי צדיק לאשתכחא ברכתאן וחידו. והיינו רזא דתנינן (תהלים קד: 26) לויתן זה יצרת לשחק בו. ועל דא כלם אליך ישברון לתת אכלם בעתו. מאן בעתו, עתו דצדיק, דא מטרוניתא דאַתְקְרִי עתו דצדיק, ובגין כך כלהו מחכאן להאי עתו, כלהו דתתאי מהאי אתר אתונן, ורזא דא אוקימנא (שם קמה: 15) עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו כמה דאוקימנא.

ת"ח בשעתא דהאי כל מבסס לעתו ומתברך מניה כלהו עלמין בחדו כלהו עלמין בברכאן, כדין שלמא אשתכח בעלאי ובתתאי. וכד גרמין חייבי עלמא ותמן לא אשתכחו ברכאן דאינון נחלי וינקא מסטרא אחרא כדין דינין מתערין בעלמא ולית שלמא אשתכח, וכד בעאן בני עלמא לאתברכא לא יכלין אלא על ידא דכהנא בגין [p. 374] דיתער כתרא דיליה ויתברך מטרוניתא וישתכחו ברכאן בכלהו עלמין.

תאנא בההוא שעתא דבעא משה קמי קב"ה מלה דא אמר ליה אי בני עלמא יתובון קמד על ידא דמאן מתברכאן. אי"ל קב"ה ולי את אמר, דבר אל אהרן אחיך דהא בידיה מסרית ברכאן לעילאי ותתאי.

ויאמר יי' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקדש. אי"ר אבא זמנין אית קמי קב"ה לאשכחא רעוון ולאשכחא ברכאן ולמתבע בעותיה, וזמנין דרעוון לא אשתכחן וברכאן לא מזדמנן ודינין קשיין מתערין בעלמין, וזמנין דדינא תלי.

ת"ח זמנין אית בשתא דרעווא אשתכח וזמנין אית בשתא דדינא אשתכח ותליא, וזמנין אית בירחא דרעווא [נח ע"ב] אשתכח בהו וזמנין אית בירחא דדינין אשתכחו ותליין על כלא, וזמנין אית בשבי דרעוון משתכחן וזמנין אית בשבי דדינין משתכחן בעלמא, זמנין אית ביומי דרעוואן משתכחי ועלמא מתבסס וזמנין אית ביומי דדינין תליין ומשתכחן, ואפילו בשעת.

[p. 375] ועל דא כתיב (קהלת ג: 1) ועת לכל חפץ, וכתיב (תהלים סט: 14) עת רצון, וכתיב (תהלים י: 1) למה יי' תעמוד ברחוק תעלים לעתות בצרה, וכתיב (ירמיה לא: 3) מרחוק יי' נראה לי. וזמנין דאיהו קריב דכתיב (ישעיה נה: 6) דרשו יי' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב, (תהלים קמה: 18) קרוב יי' לכל קוראיו. בגין כך ואל יבא בכל עת אל הקודש.

ר' שמעון אומר הא אוקימנא מילי בעתו והכי הוא ודאי והכא אתא קב"ה לאזהרא לאהרן דלא יטעה בההוא חובא דטעו בנוי דהא האיעת ידיעא, בגין כך לא יטעה לחברעת אחרא לגביה דמלכא הה"ד ואל יבא בכל עת אל הקדש, כלומר אע"ג דיחמי עידן דיתמסר בידא דאחרא לאתנהגא עלמא ויתמסר בידוי לא יחיד ביה לקרבא לה לקדשא דהא אנא ושמי חד הוא. בגיני כך אל יבא בכל עת אל הקדש. [p. 376] ואי בעי למנדע במה ייעול אל הקדש, בזאת יבא אהרן אל הקדש דהא איהו עת דאחיד בשמי, בהאי דרשימא בשמי ייעול אל הקדש אבל ואל יבא בכל עת אל הקדש.

תאנא אי"ר יוסי כתיב (קהלת ג: 11) את הכל עשה יפה בעתו. האי מלה אוקמיה בוסיא קדישא והכי הוא דתניא את הכל עשה יפה בעתו, את הכל ודאי, עשה יפה בעתו, דא בדא ולא אתערבן אחרנין בינייהו, בעתו ממש ולא באחר. בגיני כך אזהרותא לאהרן ואל יבא בכל עת אל הקדש, אבל במאי ייעול, בזאת כמא דאוקימנא, בזאת יבא אהרן אל הקדש.

רבי אלעזר הוה יתיב קמי אבוי, אי"ל כתיב בכנישתא דקרח (במדבר טז: 33) ויאבדו מתוך הקהל. מאי ויאבדו, אלא כמה דכתיב (ויקרא כג: 30) והאבדתי את הנפש ההיא מקרב עמה.

[p. 377] אמר ר' שמעון שאני בני אהרן דלא כתיב בהו אבידה כאינון בכנישתא דקרח דכתיב בהו אבידה, וכתיב (במדבר יז: 27) כלנו אבדנו, לאכללא אינון דאקריבו קטרת בוסמין מאתן וחמשין דאתאבידו ודאי ואלין לא אתאבידו.

א"ל כתיב ואל יבא בכל עת אל הקדש, וכתיב בזאת יבא אהרן אל הקדש. כיון דאמר ואל יבא בכל עת אמאי לא כתיב במאי זמנא ייעול.

א"ל אלעזר והא אתמר ומלה חד הוא וזמנא הוּו ידעי כהני, אבל על מה דחאבו בעי לאזדהרא הכא והא אתמר.

א"ל ואנא הכי סבירנא ובגין לאתישבא מלה בעינא. ת"ח כל קרבנין ועלוון נייחא דקב"ה, אבל לא הוה נייחא כמא דהאי קטרת דקטרת מעליא מכלא ובגין כך הוּו מעלין ליה לגו לגו בלחישו והא אתמר. ובגין כך לא נענשו בני נשא בשאר קרבנין ועלוון כמו בקטרת דכל פולחנא דקב"ה הכא אתקטר ואתקשר יתיר מכלא וע"ד אקרי קטרת, והא אתמר (משלי כז: 9) שמן וקטרת ישמח לב.

[p. 378] ר' שמעון פתח ודרש (שיר א: 3) לריח שמניך טובים שמן תורק שמך על כן עלמות אהבוך. האי קרא אסתכלנא ביה והכי הוא. לריח, דא ריח קטרת דאיהו יקרא מעליא ופנימאה מכלא וכד סליק ההוא ריח לאתקשרא בההוא משח רבות דנחלי מבועא אתערבון דא בדא ואתקטרו כחדא וכדין אינון משחין טבאן לאנהרא הה"ד לריח שמניך טובים. וכדין אתרק משחא מדרגא לדרגא באינון דרגין דאקרון שמא קדישא הה"ד שמן תורק שמך. על כן עלמות אהבוך. מאיעלמות, כמא דאוקימנא עולמות, עולמות ממש.

ד"א על כן עלמות אהבוך, כד"א (תהלים מו: 1) על עלמות שיר וכלא חד. [p. 379] ובספרא דרב המנונא סבא כתיב מאיעלמות, כד"א (משלי לא: 15) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק [נט ע"א] לנערותיה. נערותיה, הניעלמות, אהבוך, לברכא שמך ולזמרא קמך, ומתמן אשתכח ברכאן בכלהו תתאי ואתברכאן עלאין ותתאין. ד"א על כן עלמות אהבוך, שפיר הוא מאן דאמר על מות אהבוך דהא במלה דא מאריהון דדינין אתבסמן, ובגין דהאי קטרת אתקטר במשחא דלעילא יתיר אתחשיב קמי קב"ה מכל קרבנין ועלוון.

אמרה כנסת ישראל אנא כקטרת ואת כמשחא. משכני אחריך נרוצה וגו'. נרוצה, כד"א על כן עלמות אהבוך, אנא וכלהו אכלוסין דהא כלהו בי אחידן ועל כן משכני דהא בי תליין. הביאני המלך חדריי, ואם ייעול לי מלכא באדרוי נגילה ונשמחה בך, אנא וכלהו. תאנא כלהו אכלוסין בשעתא דכנסת ישראל חדאת ומתברכא כלהו חדאן ומתברכאן ודינא לא שריא כדין בעלמא, ועל דא כתיב (תהלים צו: 11) ישמחו השמים ותגל הארץ וגו'.

[p. 380] כי בענן אראה על הכפרת. א"ר יהודה זכאין צדיקיא דקב"ה בעי ביקריהון. ותנין מלך בשר ודם אי בר נש רכיב על סוסיא דיליה בר קטולא הוא, קב"ה ארכיב לאליהו על

דיליה דכתיב (מלכים ב ב: 11) ויעל אליהו בסערה השמימה וגו'. הכא מה כתיב, ולא ימות כי בענן אראה על הכפרת, וקב"ה עייליה למשה ביה דכתיב (שמות כד: 18) ויבא משה בתוך הענן, בתוך הענן ממש.

כי בענן אראה על הכפרת. תאנא אתר דהווי שראן אינון כרובים כמא דאוקימנא כרובים על את יתבין. ותאנא תלת זמני ביומא אתרחיש נסא בגדפייהו, בשעתא דאתגלי עלייהו קדושא דמלכא אינון מגרמייהו סלקין גדפייהו ופרשין לון וחפיין על כפורתא, לבתר קמטין גדפייהו ונאחי לון בגופייהו הה"ד (שם כה: 20) ויהי הכרובים פורשי כנפים למעלה, פורשי ולא פרושי, סוככים בכנפיהם על הכפורת, ולא סוככים, דהא באת הווי קיימי וחדאן בשכינתא.

[p. 381] א"ר אבא מה בעא הכא כי בענן אראה על הכפרת, וכתיב בזאת יבא אהרן אל הקדש, והא כהנא לא חמי בשעתא דהוה עאל. אלא עננא נחית וכד הוה נחית מטא עד האי כפרת ומתערין גדפייהו דכרובים ואקשי להו ואמרי שירתא.

ומאי שירתא אמרי, (תהלים צו: 4) כי גדול יי' ומהלל מאד ונורא הוא על כל אלהים. האי כד סלקי גדפייהו, בשעתא דפרסין להו אמרי (שם 5) כי כל אלהי העמים אלילים ויי' שמים עשה. כד חפיין על כפורתא אמרי (שם צח: 9) לפני יי' כי בא לשפוט הארץ ישפוט תבל בצדק ידין לאומים במישרים. וקלהון הוה שמיע כהנא במקדשא, כדן שוי קטרת באתריה ואתכוון במאי דאתכוון בגין דיתברך כלא, וקליהון דגדפייהו דכרוביין סלקין ונחתין וזמרי שירתא, מחפיין לכפורתא וסלקי להו הה"ד סוככים בכנפיהם, סוככים דייקא. ומנייל דקליהון אשתמע, כדכתיב (יחזקאל א: 24) ואשמע את קול כנפיהם וגו'.

[p. 382] אמר רבי יוסי ידין לאומים במישרים. מהו במישרים, כד"א מישרים אהבוך, לאכללא תרין כרובים דכר ונוקבא, מישרים ודאי, ועל דא ידין לאומים במישרים. וכתיב (במדבר ז: 89) וישמע את הקול מדבר אליו מבין שני הכרובים וידבר אליו. ר' יצחק אמר מכאן אוליפנא דכל אתר דלא אשתכח דכר ונוקבא לא כדאי למחמי אפי שכינתא הה"ד (תהלים קמ: 14) ישבו ישרים את פניך. ותנין כתיב (דברים לב: 4) צדיק וישר הוא, דכר ונוקבא, אוף הכא כרובים דכר ונוקבא, ועלייהו כתיב (תהלים צט: 4) אתה כוננת מישרים, ידין לאומים במישרים, ובגיני כך (שמות כה: 20) ופניהם איש אל אחיו והא אוקימנא. [נט ע"ב]

[p. 383] תניא ר' יוסי אומר זמנא חדא אצטריך עלמא למטרא, אתו לקמיה דר' שמעון ר' ייסא ור' חזקיה ושאר מן חברייהו, אשכחוה דהוה אזיל למחמי לר' פנחס בן יאיר. כיון דחמא לון פתח ואמר (תהלים קלג: 1) שיר המעלות הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד.

מאי שבת אחים גם יחד, כד"א ופניהם איש אל אחיו. בשעתא דהוּו חד בחד משגיחין אנפין באנפין כתיב הנה מה טוב ומה נעים, וכד מהדר דכורא אנפוי מן נוקבא ווי לעלמא. כגוונא דא כתיב (משלי יג: 23) ויש נספה בלא משפט, בלא משפט ודאי, וכתיב (תהלים פט: 15) צדק ומשפט מכון כסאך, דלא אזיל דא בלא דא, וכד משפט אתרחקא מעדק ווי לעלמא, כדין כתיב ויש נספה בלא משפט.

[p. 384] והשתא חמינא דאתון אתיתון על דדכורא לא שריא בנוקבא. אמר אי לדא אתיתון גבאי תובו דהא יומא אסתכלנא דיתהדר כלא למישרי אפין באפין, ואי לאורייתא קא אתיתון שרו גבאי. אמרו ליה לכלא קא אתינא לגבי דמר, שמיט חד מינן לאַתבשרא לאחנא שאר חברי ואנן נתיב לקמיה דמר.

עד דהוּו אזלי פתח ואמר (שיר א: 5) שחורה אני ונאווה בנות ירושלם. אמרה כנסת ישראל קמי קב"ה שחורה אני מן גלותא ונאווה בפקודי אורייתא, דאע"ג דישראל בגלותא לא שבקי לון.

כאהלי קדר, דאינון ביני טוריא ואתקדרו אפייהו תדירא, ועם כל דא כיריעות שלמה, כההוא חיזו שמיא למדכי דכתיב (תהלים קד: 2) נטה שמים כיריעה. אל תראוני שאני שחרחורת. מייט שאני שחרחורת, ששזפתני השמש, דלא אסתכל בי שמשא לאנהרא לי כדיאות.

[p. 385] ישראל מה אינון אמרין, בני אמי נחרו בי. מאן בני אמי, רברבין ממנן תריסין על שאר עמין.

ד"א בני אמי ממש שנאמר (איכה ב: 1) השליך משמים ארץ וגוי. וכד השליך משמים ארץ שמוני נוטרה את הכרמים. מייט, בגין דכרמי שלי לא נטרתי. ותנינן בני אמי ודאי אסתכמו עלי כלומר כד אתעדי ארץ משמים כמא דאוקימנא דכתיב (שמות ב: 4) ותתצב אחותו מרחוק.

והכא אתמר ודאי הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, הא אוקימנא כמא

[p. 386] דכתיב (ויקרא כו: 44) ואף גם זאת. שבת אחים בכלל, כיון דכתיב גם לאכללא כל אינון דלעילא דכל שולטנותא בההוא אתר אשתכח.

ד"א הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, אלין אינון חברייא בשעתא דאינון יתבין כחדא ולא מתפרשן דא מן דא. בקדמיתא אתחזון גוברי מגיחי קרבא דבעי לקטלא דא לדא, לבתר נראין ברחימותא באחווה. קב"ה מהו אומר, הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, גם לאכללא עמהון שכינתא. ולא עוד אלא דקב"ה אצית למלולייהו וניחא ליה וחדוי בהו

הה"ד (מלאכי ג: 16) אז נדברו יראי יי' איש אל רעהו ויקשב יי' וישמע ויכתב בספר זכרון לפניו וגו'.

[p. 387] ואתון חברייה דהכא כמא דהויתון מן קדמת דנא, מכאן ולהלאה לא תתפרשון דא מן דא עד דקב"ה חדי עמכון ויקרי עלייכו שלם וישתכח בגינכון שלמא בעלמא הה"ד (תהלים קכב: 8) למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך. אזלו עד דמטו לבי ר' פנחס. נפק ר' פנחס ונשקיה אמר זכינא לנשקא שכינתא זכאה חולקי. אתקין להו טיקלי דערשי קפטורי דקילטא. [p. 388] אמר ר' שמעון אורייתא לא בעי הכי. אעבר לון ויתיבו. א"ר פנחס עד לא ניכול נשמע ממאורא דאורייתא מלה דהא ר' שמעון כל מלוי באתגלייא אינון, גברא דלא דחיל מעילאי ותתאי למימר לון. לא דחיל מעילאי דהא קב"ה אסתכס [ס ע"א] ביה, לא דחיל מתתאי דאריה לא דחיל מבני ענא. א"ר שמעון לרבי אלעזר בריה אלעזר קום בקיומך ואימא מלה חדתא לגבי ר' פנחס ושאר חברייה.

[p. 389] קם ר' אלעזר, פתח ואמר וידבר יי' אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבנתם לפני יי' וימותו. האי קרא אית לאסתכלא דאתחזי דיתירא הוא דהא כתיב בתריה ויאמר יי' אל משה דבר אל אהרן אחיך, מכאן שירותא דפרשתא, האי קרא דלעילא מהו דכתיב וידבר יי' אל משה, מאי הוא דאמר ליה, ולבתר ויאמר יי' אל משה. אלא בשעתא דקב"ה יהב קטרת בוסמין לאהרן בעא דלא ישתמש ביה בחייוי בר נש אחרא. מ"ט, משום דאהרן אסגי שלם בעלמא. א"ל קב"ה את בעית לאסגאה שלם בעלמא ועל ידך יסגא שלם לעילא, הא קטורת בוסמין יהא בידך מסור מכאן ולהלאה ובחייך לא ישתמש ביה בר נש אחרא. נדב ואביהוא אקדימו בחיי אבוהון לקרבא מה דלא אתמסר להו ומלה דא גרים לון דטעו ביה.

ותאנא משה הוה מהרהר מאן גרם לון טעותא דא והוה עציב. מה כתיב, וידבר יי' אל משה אחרי מות שני בני אהרן, ומה אמר ליה, בקרבנתם לפני יי' וימותו, בהקריבם לא כתיב [p. 390] אלא בקרבנתם. א"ל קב"ה משה דא גרמא להו דדחקו שעתא בחיי אבוהון וטעו בה היינו דכתיב (ויקרא י: 1) אשר לא צוה אותם, אותם לא צוה. ומה תרי בני אהרן על דדחקו שעתא בחיי אבוהון גרמו לגרמייהו כל כך, אנא לקמי אבא ור' פנחס ושאר חברייה על אחת כמה וכמה. אתא ר' פנחס ונשקיה וברכיה.

רבי שמעון פתח ואמר (שיר ג: 7-8) הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל, כולם אחוזי חרב מלומדי מלחמה אשי חרבו על יריכו מפחד בלילות. הנה מטתו

שלשלמה, מאי מטתו, דא כורסי יקרא דמלכא דכתיב (משלי לא: 11) בטח בה לב בעלה ושלל
לא יחסר.

[p. 391] שלשלמה, מלכא דשלמא כלא דיליה.

ששים גבורים סביב לה, דאתאחדן בסטרהא מדינא קשייא ואקרון שתין פולסי דנורא
דההוא נער אתלבש בהו. מימיניה שנא דחרבא, משמאליה גומרי דנורא תקיפא דמתאחדן
בקליפוי בשבעין אלף להטי נורא דאכלא, ואינון שתין מזייני זיונן קשיין ומאינון גבורן תקיפין
דההוא גבורא עלאה דקבי"ה הה"ד מגבורי ישראל.

ותאנא האי ערסא מה כתיב ביה, ותקם בעוד לילה, כד ינקא בסטרא דדינא. ותתן טרף
לבייתה, מאי טרף, כד"א (מיכה ה: 7) וטרף ואין מציל, היינו דכתיב כלם אחזי חרב מלומדי
מלחמה, זמינין בכל אתר למעבד דינא ואקרון מארי דיבבא ויללא.

[p. 392] איש חרבו על ירכו, כד"א (תהלים מה: 4) חגור חרבך על ירך גבור. מפחד
בלילות, והא אוקימנא מפחדה דגיהנם וכו', אבל מפחד בלילות כלומר כל דא מאן אתר נטלין
דא, מפחד, מההוא אתר דאקרי פחד כד"א (בראשית לא) ופחד יצחק היה לי, וישבע יעקב
בפחד אביו יצחק. בלילות, בזמנא דאינון מתפקדין למעבד דינא.

ותאנא (משלי לא: 16) זממה שדה ותקחהו וגו', הה"ד (איוב מ: 20) וכל חית השדה
ישחקו שם, ועל דא כתיב (תהלים קד: 25-26) זה הים גדול ורחב ידים, שם אניות יהלכון וגו',
כד"א (משלי לא: 14) היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה, ממרחק ודאי, מרישא דמוחא
ומעילא דרישא, תביא לחמה על ידא דצדיק כד מזדווגין כחד, כדין חדו בכלא הה"ד לוינתן זה
יצרת לשחק בו.

[p. 393] ותאנא אלף וחמש מאות מארי תריסין מארי דשולטנותא אתאחדן מהאי
סטרא דאינון גברין. בידוי דההוא דאקרי נער ד' מפתחאן רברבן. תניינא אזלין תחות ספינא
[ס ע"ב] דימא רבא לארבע זווין, דא אזיל לסטרא דא ודא אזיל לסטרא דא ודא אזיל לסטרא
דא ודא אזיל לסטרא דאחורי. ארבע חיזו דאנפין אתחזיין בהו וכד אתכלילן בחד כתיב
(יחזקאל א: 10) ודמות פניהם פני אדם, פניהם דכלא אפי רברבי אפי זוטרי כלילן לעילא.

[p. 394] תרי סלקין ושאטין ותרי מגרופיאן בדייהו. אלף טורין עאלין וסלקין בכל
יומא משקיו דההוא ימא, לבתר אתעקרו מנה וסלקין לימא אחרא. לית חושבנא לאינון
דאתאחדן בשערהא.

תריך בנין ינקין כל יומא דאקרון מאללי ארעא ודא הוא רזא דספרא דצניעותא דכתיב (יהושע ב: 1) וישלח יהושע בן נון מן השטים שנים אנשים מרגלים חרש לאמר, ואלין ינקין מתחות סטרי אברהא.

תריך בנת בתחות רגלהא ועל דא כתיב (בראשית ו: 2) ויראו בני האלהים את בנות האדם וגו', ואלין אתאחדן בטופרי דההוא ערסא ודא הוא דתנינן (מלכים א ג: 16) אז תבאנה שטים נשים זונות אל המלך, אז תבאנה ולא מקדמת דנא. ובזמנא דישראל לתתא אהדרו קדל מבתר קב"ה מה כתיב, (ישעיה ג: 12) עמי נוגשיו מעולל ונשים משלו בו ודאי.

[p. 395] בידא שמאלא שבעין ענפין דמגדליו בין נוני ימא כלהו סומקי כוורדא ועילא מנהון ענפא חד סומקא יתיר, דא סליק ונחית, כלהו אתחפיין בשערהא.

מאריה דלישנא בישא כד נחית חוייא אתעבד מקפץ על טורין מדלגא על טינרין עד דישכח טרפא דיחיד בטופריה וייכול, כדין שכך ויתחזר לישניה לטב. זכאין ישראל דזמני ליה טרפא. אהדר לאתריה עייל לנוקבא דתהומא רבא.

[p. 396] כד סליק מארי דרמחין וסייפין לית לון חושבנא סוחרניהון דאינון שתין עלאין דסוחרניה דההוא ערסא, אלף אלפין ורבוא רבוון קיימין לכל סטרין והאי ערסא לעילא ומניה אתזנו ליה פלחין כלהו לקמיה יקומון. מתחות כלהו נפקין כמה אלפין ורבוון דלית לון חושבנא ונחתין ושאטין עלמא עד דתקעין מארי דשופרא ומתכנשי, והני בזוהמא דטופרי אחידן. דא ערסא כליל לון, דא ערסא רגלוי אחידן בארבע סטרי עלמא, כלא עאלין בכללא ואשתכח לעילא ואשתכח לתתא, בשמים ממעל ועל הארץ מתחת. ועל דא כתיב הנה. מאי הנה, בגין דזמינא בכלא לעילא ותתא, ורשומא האי ערסא מכלא, אדניי אתקרי רבונא דכלא רשימא בין חילייה.

[p. 397] בגיני כך בעי לכוונא מלי דלעילא ליחדא שמא קדישא מאתר דבעיא ליחדא, ועל דא תנינן כתיב בזאת יבא אהרן אל הקדש, בהאי בעי לקרבא קדושא לאתריה, מהאי אתר בעי בר נש לדחלא מקב"ה. ועל דא כתיב (דברים לב: 29) לו חכמו ישכילו זאת, מיד יבינו לאחריתם, כלומר אי יסתכלון בני נשא היך אחידא זאת בכל חיילהא והיך מתמנן קמה כל אינון חיילין ואחידן בפולחנה לאתפרעא מן חייביא מיד יבינו לאחריתם ויסתמרון עובדיהון ולא יחובון קמי מלכא קדישא.

תו אמר ר' שמעון כל בר נש דזכי למילף אורייתא ונטיר לה האי זאת נטיר ליה לבר נש וגזר עמיה קיימא על קיימא דיליה דלא אתעד מניה ומן בנוהי ומן בני בנוהי לעלמין הה"ד (ישעיה נט: 21) ואני זאת בריתי אותם וגו'.

יתבו למיכל, עד דאכלו אמר ר' שמעון לחברייא כל חד וחד לימא מלה דאורייתא על פתורא לקמיה דרבי פנחס.

פתח רבי חזקיה ואמר (שם נ: 4) י' אלהים נתן לי לשון למודים לדעת לעות את יעף דבר

וגו'. זכאין [p. 398] אינון ישראל דקב"ה אתרעי בהו מכל שאר עמין ויהיב [סא ע"א] להו חלק שמיה קדישא. ובמה אחידאן ישראל בשמא קדישא, בגין דזכו באורייתא דכל מאן דזכי באורייתא זכי ביה בקב"ה.

ותנין קמיה דמר מאי קדש, שלימותא דכלא דאקרי חכמה עלאה, ומהאי אתר נפקי

נחלין ומבועין לכל עיבר עד דמטו להאי זאת ומאתר דא אתער רוח קדישא. והאי זאת כד מתברכא אתקרי קדש ואתקרי חכמה וקראן לה רוח הקדש כלומר רוח מההוא קדש דלעילא. וכד נפקין ומתערין מניה רזי דאורייתא כדין יתקרי לשון הקדש.

ובשעתא דנגיד ההוא רבות קודשא לאינון תרי קיימין דאקרון צבאות מתכנש תמן, וכד

נפיק מתמן בההוא דרגא דאקרי יסוד להאי חכמה זעירא כדין יתקרי לשון למודים ונפיק לאתערא לאינון קדישי עליונן. כדין כתיב י' אלהים נתן לי לשון למודים לדעת לעות את יעף דבר, וקב"ה יהיב האי לבוצינא קדישא ר' שמעון, ועוד דסליק ליה לעילא לעילא, בגין כך כל מלוי באתגלייא אתמרו ולא אתכסיין, עליה כתיב (במדבר יב: 8) פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות.

[p. 399] פתח רבי ייסא ואמר (מלכים א ה: 26) וי' נתן חכמה לשלמה כאשר דבר לו

ויהי שלום בין חירם ובין שלמה וגו'. ויי' נתן חכמה לשלמה, דא הוא דתנין ביומוי דשלמה מלכא קיימא סיהרא באשלמותא.

כאשר דבר לו, כד"א (ד"ה ב א: 12) החכמה והמדע נתון לך.

ויהי שלום בין חירם ובין שלמה, וכי מה בין האי להאי. אלא הכי תנין ויי' נתן חכמה

לשלמה והאי חכמה במאי אוקים ליה, בהאי בקדמיתא דשלמה עבד דנחית לחירם מההוא דרגא דאמר (יחזקאל כח: 2) מושב אלהים ישבתי, דתניא חירם מלך צור עבד גרמיה אלהא, בתר דאתא שלמה עבד ליה בחכמתיה דנחית מההוא עיטא ואודי ליה לשלמה, ובגין כך (מלכים א ה: 26) ויהי שלום בין חירם ובין שלמה.

ותנין א"ר יצחק א"ר יהודה דשדר ליה חד שידא ונחית ליה שבעה מדורין דגיהנם

וסלקיה ושדר ליה פתקין בכל יומא ויומא בידיה עד דאהדר ואודי ליה לשלמה. [p. 400] ותנין שלמה ירית ליה לסיהרא בכל סטרוי ובגין כך בכלא שליט בחכמתיה, ור' שמעון בן יוחאי שליט בדריה על כל בני עלמא דכל אינון דסלקין בדרגין לא סלקין אי לא שלמין עמיה.

פתח רבי יוסי ואמר (שיר ב: 14) יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה הראיני את מראיך השמיעיני את קולך כי קולך ערב ומראך נאווה. יונתי, דא כנסת ישראל דלא שבקת בר זוגה לעלמין, כך כנסת ישראל לא שבקת לקב"ה.

בחגוי הסלע, אלו ת"ח דלא משתכחין בנייחא בעלמא דין.

בסתר המדרגה, אלו צנועין דבהון חסידים דבהון דחלין לקב"ה דשכינתא לא אעדי מנייהו לעלמין.

כדין קב"ה מתבע בגינה דכנסת ישראל ואמר הראיני את מראיך השמיעיני את קולך כי קולך ערב, דלית קלא אשתמע לעילא אלא קלא דאינון דמתעסקין באורייתא.

ותאנא כל אינון דמתעסקי באורייתא דיוקניהון אתחקק לעילא קמי קב"ה וקב"ה משתעי בהו כל יומא ומסתכל בהו, וההוא קלא דהכא סליק ובקע כל אינון רקיעין עד דסליק קמי קב"ה, כדין כתיב כי קולך ערב ומראך נאווה. והא קב"ה חקק דיוקנא דר' שמעון לעילא לעילא וקליה לעילא סלקא ומתעטרא בכתרא קדישא עד דקב"ה מתעטר ביה בכלהו עלמין [p. 401] ומשתבח ביה, עליה כתיב (ישעיה מט: 3) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. פתח ר' חייא ואמר (קהלת ג: 15) מה שהיה כבר נקרא שמו ואשר להיות וגו'. מה שהיה

כבר, היינו דתנינן עד לא ברא קב"ה האי עלמא הוה בארי עלמין וחריב לון עד [סא ע"ב] דקב"ה סליק ברעותיה למברי האי עלמא ואמליך באורייתא, כדין אתתקן בתקונוי ואתעטר בעטרוי וברא האי עלמא. וכל מה דאשתכח בהאי עלמא הא הוה קמיה והא סליק מקמיה ואתתקן קמיה.

[p. 402] ותאנא כל אינון דארי עלמא דאשתכחו בכל דרא ודרא עד לא ייתון לעלמא הוון קיימי קמיה בדיוקניהון. והכי תאנא אפילו כל אינון נשמתין דבני נשא עד לא ייחתון לעלמא כלהו גליפן קמיה ברקיעא בהוא דיוקנא ממש דאינון בהאי עלמא וכל מה דאולפין בהאי עלמא כלא ידעו עד לא ייתון לעלמא.

ותאנא האי באינון זכאי קשוט, וכל אינון דלא משתכחין זכאין בהאי עלמא אפילו תמן מתרחקין מקמי קב"ה ועאלין בנוקבא דתהומא רבא ודחקין שעתא ונחתין לעלמא. וההוא נשמתא דלהון הא אוליפנא כמא דאינון קשי קדל בהאי עלמא כך הוון עד לא ייתון לעלמא וההוא חולקא קדישא דיהיב לון רמאן ליה ואזלין ואשתאבין בההוא נוקבא דתהומא רבא ונטלין חולקהון תמן ודחקין שעתא ונחתין לעלמא. אי זכי לבתר ותב לקמי מאריה הוא נטיל ההוא חולקא דיליה ממש הה"ד מה שהיה כבר נקרא שמו ואשר להיות כבר היה.

כבר נקרא שמו, תא חזי בני אהרן לא אשתכחו בישראל כוותייהו בר ממשה ואהרן ואינון אקרונן (שמות כד: 11) אצילי בני ישראל, ועל דטעו קמי מלכא מיתו. וכי קב"ה בעי

לאובדא לון והא תנינן ברזא דמתניתין דקב"ה [p. 403] עבד חסד בכלא ואפילו ברשיעי עלמא לא בעי לאובדא לון והני זכאי קשוט ס"ד דאינון אתאבדו מעלמא, זכותא דלהון לאן הוה, זכותא דאבוהון לאן הוה, זכותא דמשה לאן הוה הכי נמי, ואינון היך אתאבידו. אלא הכי אוליפנא מבוצינא קדישא דקב"ה חס על יקרא דלהון ואתוקד גרמיהון בלגו ונשמתהון לא אתאבידו והא אוקימנא.

ות"ח עד דלא מיתו בני אהרן (שם ו: 25) ואלעזר בן אהרן לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה וגו', אקרי שמיה דפנחס דהוה זמין לאתקנא עקימא דא הה"ד ואשר להיות כבר היה. [p. 404] ותאנא כלהו זכאי עלמא עד לא ייתון לעלמא כלהו אתתקנו בשמהן, ור' שמעון בן יוחאי מיומא דברא קב"ה עלמא הוה אזדמן קמי קב"ה ואשתכח עמיה. זכאה חולקיה לעילא ותתא, עליה כתיב (משלי כג: 25) ישמח אביך ואמך, אביך דא קב"ה ואמך דא כנסת ישראל.

ר' אבא פתח ודרש (שיר א: 12) עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו. האי קרא אוקמוה חברייא דבשעתא דקב"ה אשתכח וזמין בטורא דסיני למיהב אורייתא לישראל נרדי נתן ריחו, ישראל יהבו וסליקו ריחא טב דקאים ואגין עלייהו לדרי דרין ודין הוא (שמות כד: 7) נעשה ונשמע.

[p. 405] דבר אחר עד שהמלך במסבו, בעוד דסליק משה לקבלא אורייתא מקב"ה ואתחקק בתרי לוחי אבנא ישראל שבקו ההוא ריחא טבא דהוה מתעטר עלייהו ואמרו לעגלא אלה אלהיך ישראל.

השתא האי קרא ברזא דחכמתא הוא. ת"ח כתיב (בראשית ב: 10) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, האי נהרא אתפשט בסטרוי בשעתא דאזדווג עמיה בזווגא שלים האי עדן, זווגא בההוא נתיב דלא אתידע לעילא ותתא כמא דכתיב (איוב כח: 7) נתיב לא ידעו עיט, ואשתכחו ברעותא דלא פרשאן תדירא חד מחד. כדין נפקין מבועין ונחלין ומעטרי לבן קדישא בכל אינון כתרין וכדין כתיב (שיר ג: 11) בעטרה שעטרה לו אמו, וההוא שעתא ירית ההוא בן אחסנתא דאבוי ואמיה, כדין הוא אשתעשע בההוא ענוגא ותפנוקא.

ותאנא בההוא שעתא דמלכא עלאה בתפנוקי מלכין יתיב בעטרוי כדין כתיב עד שהמלך

במסבו נרדי נתן ריחו, דא יסוד דאפיק ברכאן [p. 406] לאזדווגא מלכא קדישא [סב ע"א] במטרוניתא בהאי דרגא וכדין אתייהבון ברכאן בכולהו עלמין ונפקין ומתברכין עלאין ותתאין. והשתא הא בוצינא קדישא מתעטרא בעטרוי והא חברייא סליקו תשבחן מתתא לעילא והוא

מתעטרא. השתא אית לאפקא ברכאן לכלהו חברייה מעילא לתתא בהאי דרגא קדישא, ר' אלעזר בריה לימא לן מאינון מלין מעליין דאוליף מאבוי.

פתח ר' אלעזר ואמר (בראשית כט: 2-3) וירא והנה באר בשדה וגו', ונאספו שמה כל העדרים וגו'. הני קראי אית לאסתכלא בהו ורזא דחכמתא אינון דאוליפנא מאבא. הכי אוליפנא וירא והנה באר בשדה. מאן באר, דא היא דכתיב (במדבר כא: 18) באר חפרוה שרים כרוה נדיבי העם.

והנה שם שלשה עדרי צאן רובצים עליה, אלין אינון נצח והוד יסוד דאינון רביעין עלה וקיימין עלה ומאלין אתמלייא ברכאן ההיא באר. כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים, דהא מן ההיא בארא אתזנו עלאין ותתאין ומתברכאן כלהו כחדא.

[p. 407] והאבן גדולה על פי הבאר, דא הוא דינא קשייא דקיימא עלה מסטרא אחרא לינקא לה.

ונאספו שמה כל העדרים, אלין אינון שית כתרי מלכא דמתכנשי כלהו מרישא דמלכא ואריקו בה, וכד אתחבראן כלהו כחדא לארקא בה כתיב וגללו את האבן מעל פי הבאר, מגנדרין לההוא דינא קשייא ומעברן ליה מעל פי הבאר.

והשקו את הצאן, מריקין ברכאן מההוא באר לעלאין ותתאין. לבתר והשיבו את האבן על פי הבאר למקומה, תב ההוא דינא לאתריה בגין דאצטריך ליה לאתבסמא עלמא ולתקנא עלמא.

והשתא הא קב"ה אריק עלייכו ברכאן ממבועא דנחלא ומנייכו מתברכאן כל בני דרא, זכאה חולקכון בעלמא דין ובעלמא דאתי, עלייכו כתיב (ישעיה נד: 13) וכל בניך למודי יי ורב שלום בניך.

ר' שמעון פתח (תהלים קמט: 5) יעלו חסידים בכבוד ירננו על משכבותם וגו'. תאנא בתלת עשר מכילן אתקשרא קשרא דמהימנותא לאשתכחא ברכאן לכלא וכל מהימנותא דקב"ה בתלתא אסתימן, ועל האי בתלת עשר מכילן אורייתא מתעטרא כמא דאוקימנא מקל וחומר מגזירה שוה וגו', וכמה זמנין אוקימנא האי ושמא קדישא בהאי מתעטרא.

[p. 408] ת"ח בההיא שעתא דבעא יעקב דיתברכון בנוי בקשרא דמהימנותא מה כתיב, (בראשית מט: 28) כל אלה שבטי ישראל שנים עשר וזאת, תליסר דאשתתף עמהון שכינתא ואתקיימו ברכאן והיינו דכתיב איש אשר כברכתו ברכך אותם. מאי כברכתו, כההוא דוגמא דלעילא כברכתו דכל מכילא ומכילא.

ותאנא כל אינון מכילן סלקין ומתעטרין ונייחין ברישא חד ותמן מתעטרין ברישא דמלכא, ההוא דאקרי בדרגא עלאה דחסידות, וחסידיס ירתין כל ההוא כבוד דלעילא דכתיב יעלו חסידיס בכבוד בהאי עלמא, ירננו על משכבותם בעלמא דאתי.

[p. 409] רוממות אל בגרונוס, דידיעין לקשרא קשרא דמהימנותא כדיאות. וכדין חרב פיפיות בידם. מאן חרב פיפיות, דא הוא חרב ליי' חרבא דקב"ה. פיפיות, להיטא בתרי דינין. ולמה, לעשות נקמה בגוים וגו'.

והא ר' פנחס כתרא דחסד רישא עלאה, בגין כך כבוד דלעילא ירתין חסידין וזהו קשרא עלאה קשרא קדישא קשרא דמהימנותא. זכאה חולקנא בעלמא דין ובעלמא דאתי, על דא אתמר (יחזקאל מא: 22) זה השלחן אשר לפני יי'.

[p. 410] קס ר' פנחס ונשיק ליה ונשיק לר' אלעזר ולכל חברייה וברוך להו, נטל כסא וברוך. פתח ואמר (תהלים כג: 5) תערוך לפני שלחן נגד צוררי דשנת בשמן ראשי כוסי רויה. תדן תמן כל ההוא יומא והווי חברייה כלהו חדאן [סב ע"ב] במלי דאורייתא וחדוותא דר' שמעון הוה סגיא. נטל ר' פנחס לר' אלעזר ולא שבקיה כל ההוא יומא וכל ליליא והוה חדי עמיה, קרי עליה (ישעיה נח: 14) אז תתענג על יי', כל ענוגא יתירא דחולקי ע"ד דעמי הוא, ע"ד כתיב (תהלים קמד: 15) אשרי העם שככה לו וגו'. זמינין בההוא עלמא לאכרזא עלי זכאה חולקך רבי פנחס דאת זכית לכל האי, (ד"ה א יב: 19) שלום לך ושלום לעורך כי עורך אליהך. אשכימו למיזל, קס ר' פנחס ואחיד ביה בר' אלעזר ולא שבקיה למיהך. אוזיף ר' פנחס לר' שמעון וברכיה ולכלהו חברייה.

[p. 411] עד דהווי אזלי אמר ר' שמעון לחברייה (תהלים קיט: 126) עת לעשות ליי'. אתא רבי אבא ושאל כתיב ונתן אהרן על שני השעירים גורלות גורל אחד ליי' וגורל אחד לעזאזל. הני עדבין למה, ואהרן למה למיהב עדבין, ופרשתא דא למה, והא אוליפנא קמיה דמר סדרא דיומא והאי בעינא למנדע.

פתח ר' שמעון ואמר (בראשית מב: 24) ויקח מאתם את שמעון ויאסור אותו לעיניהם. וכי מה חמא יוסף למיסב לשמעון עמיה יתיר מאחוי. אלא אמר יוסף בכל אתר שמעון ולוי אפתחיא דדינא אינון. בההוא שעתא דאזלנא מאבא לגבייהו דאחי שמעון פתח ואמר בקדמיתא בדינא הה"ד (שם לו: 19) ויאמרו איש אל אחיו הנה בעל החלומות הלזה בא, ועתה לכו ונהרגו. לבתר בשכס (שם לד: 25) ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי וגו'. שמעון ולוי בדינא הוא, טב למיסב דא מן דא ולא יתער קטטותא בכלהו שבטין.

[p. 412] ותנינן מאי קא חמא שמעון לאזדווגא בלוי יתיר מכלא, והא ראובן אחוי הוה סמיך ליה. אלא שמעון ידע וחמא דלוי מסטרא דדינא קא אתא ושמעון מסטרא דדינא קשיא יתיר אתאחד, אמר אי יתערבון חד בחד ואינון יחרבו עלמא. מה עביד קב"ה, נטל ליה לחולקיה ללוי, אמר מכאן ולהלאה שמעון ליתוזף בקופטרא בהדיה בלחודוי.

תאנא בסטרא דאימא תרין גרדיני טהירין אתאחדן בידוי שמאלא, ואינון הא אוקימנא דאינון מאללי ארעא בכל יומא ויומא והיינו רזא דכתיב (יהושע ב: 1) שנים אנשים מרגלים. ותאנא זכאה חולקהון דישראל יתיר מכל שאר עמין דקב"ה בעי לדכאה לון ולרחמא עליהו ואינון חולקיה ועדביה הה"ד (דברים לב: 9) כי חלק יי עמו יעקב חבל נחלתו, וכתיב (שם: 13) ירכיבהו על במתי ארץ, על במתי ארץ דייקא דהא אינון [p. 413] אתאחדן לעילא לעילא. ועל דא קב"ה ברחימותא דילהון אתדבק בהו הה"ד (מלאכי א: 2) אהבתי אתכם, וכתיב (דברים ז: 8) כי מאהבת יי אתכם, ומגו רחימותא סגיאה דרחים להו יהב להו יומא חד בשתא לדכאה להו מכל חוביהון דכתיב (ויקרא טז: 30) כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני יי תטהרו. ועל דא ביומא דא מתעטרין ישראל ושלטין על כלהו גרדינין ועל כלהו טהירין בגין דאינון זכאין בעלמא דין ובעלמא דאתי ואל ישתכח בהו חובה.

תאנא ונתן אהרן על שני השעירים גורלות, ונתן אהרן, בגין דאתי מסטרא דחסד. על שני השעירים, על דייקא בגין דאתבסס מטרוניתא.

גורל אחד ליי וגורל אחד לעזאזל, והא תרין שעירין אינון, אמאי חד ליי. אלא אמר קב"ה ליתבי חד גבאי וחד יזיל וישוט בעלמא, דאלמלא תרווייהו מזדווגין לא יכול עלמא למסבל.

נפק האי ואשכח להו לישראל בכמה פולחנין בכמה דרגין בכמה נמוסין טאבין, לא יכיל להו. כלהו שלמא בינייהו, לא יכיל למיעל בהו בדלטורא. אזיל ושאט בעלמא אשכח לישראל כהאי גוונא. ההוא שעירא אחרא שלחין ליה במטוליה דכל חוביהון דישראל.

[p. 414] תאנא כמה חבילי טהירין מזדווגין דאינון תחות ידיה וממנן לאללא ארעא על כל אינון [סג ע"א] דעברין על פתגמי אורייתא, וההוא יומא לא שכיחין פטרא למעלה למללא בהו בישראל. כד מטא האי שעירא לגבי טורא כמה חידו על חידו, מתבסמין כלהו ביה. ההוא גרדינא דנפיק אהדר וקאמר תושבחתיהו דישראל, קטיגורא אתעביד סניגורא.

ות"ח לא דא בלחודוי אלא בכל אתר דבעין ישראל לאתדכאה מחובייהו קב"ה יהיב עיטא לקשרא מארי דדינא ולבסמא להו באינון קרבנין ועלוון דקריבין קמי קב"ה וכדין לא יכלין לאבאשא. והאי יומא יתיר על כלא, כמא דמבסמין ישראל לכלא מבסמין לכל אינון דאית להו פטרא וכלא קרבנא הוא ופולחנא הוא דקב"ה.

תאנא בההוא שעתא דכתיב ולקח אהרן את שני השעירים וגו' מתערין אינון בההוא יומא לעילא ובעאן לשלטאה ולמיפק בעלמא. כיון דכהנא מקרב אלן לתתא מתקרבין אינון לעילא, כדין עדבין סלקין בכל סטרין, כהנא יהיב עדבין לתתא, כהנא יהיב עדבין לעילא. כמא דחד אשתאר ביה בקב"ה לתתא הכי נמי לעילא, וחד נפק ושאט בעלמא, וחד דלתתא אפקין לה לההוא מדברא עלאה וחד בחד מתקשר.

[p. 415] כתיב וסמך אהרן את שתי ידיו על ראש השעיר החי והתודה עליו את כל עונות

בני ישראל. וסמך אהרן את שתי ידיו, בגין דקב"ה אסתכס על ידוי.

על ראש השעיר החי, החי דייקא לאכללא ההוא דלעילא.

והתודה עליו את כל עונות בני ישראל, כמא דכתיב (ויקרא ה: 5) והתודה אשר חטא

עליה, ואוקימנא עליה, דאתדכי ב"נ ואשתאר עליה כל ההוא חובא, אוף הכא והתודה עליו,

בתר דאודי כהנא בגינייהו דישראל, עליו כלומר אשתארן כלהו עליו.

א"ל ר' אבא אי הכי והא כתיב ולא יזבחו עוד את זבחייהם לשעירים.

[p. 416] אמר ליה שאני הכא דהתם לשעירים הוו קרבין קרבנא ובגין כך לא כתיב ולא

יזבחו עוד את זבחייהם שעירים אלא לשעירים דהתם לשעירים הוו עבדי פולחנא ושולטנותא,

והכא ונשא השעיר עליו את כל עונותם וקרבנא לא אתעביד אלא לקב"ה.

ת"ח דבגיני קרבנא מתבסמין עלאין ותתאין ודינא לא שלטא עלייהו דישראל.

תאנא ושלח ביד איש עתי. מהו איש עתי, רזא דמלה הכי [סג ע"ב] בכל מה דאתעביד

בעי בר נש זמין לההוא מלה. אית ב"נ דברכתא אתקיים על ידוי יתיר מאחרא בגין דהוי זמין

דאתקיים ברכתא על ידיה, ואית ב"נ דהוא זמין לאתקיימא לוטא על ידיה ובכל מה דישגח

ייתי לטיא ומארה ובעיתא, כגון בלעם דאקרי רע עין דהוה זמין בכל ביש ולא הוה זמין לטב,

ואע"ג דברין ברכתיה לא ברכתא ולא אתקיים וכד הוה לייט כל מה דלייט אתקיים ואפילו

ברגעא חדא, ועל דא כתיב (במדבר כד: 3) סתם העין, בכל אתר דעיניה שלטא אתלטייא.

[p. 417] ת"ח מה כתיב (שם: 1) וישת אל המדבר פניו בגין דיתער מההוא סטרא ההוא

דשלטא תמן וייתי בדילטוריא עלייהו דישראל. מה כתיב בכהני, (משלי כב: 9) טוב עין הוא

יבורך, דהא הוא זמין בהאי ושאר ברכתא באשגחותא דיליה. ועל דא תנינן יסטי ב"נ אפילו

מאה ארחין ולא יערע בב"נ דאית ליה עינא בישא.

אוף הכא ושלח ביד איש עתי דהוא זמין להאי ורשים בהאי וכהנא הוה אשתמודע ביה,

חד עינא יתיר מאחרא, סורטא דעל עינא אתחפייא בשערין סגיאין, מכחלא עינא ולא אסתכל

במישר. האי הוא ב"נ זמין להאי וכדקא חזי ליה ועל דא כתיב ביד איש עתי.

בגוש חלבא הוה בר נש דבכל אתר דימחי בידוי הוה מית ולא הוה בני נשא מקרבין בהדיה. בסוריא הוה ב"נ דבכל אתר דיסתכל אפי" לטב כוליה אתהפך לביש. יומא חד הוה אזיל חד ב"נ בשוקא והוה אנפוי נהירין, אתא ההוא גברא ואסתכל ביה אתבקע עיניה. בגין כך בכלא הוה זמין ב"נ להאי ולהאי, ועל דא כתיב טוב עין הוא יבורך, אל תקרי יבורך אלא יבורך. ותאנא האי ב"נ דהוה אזיל למדברא כד מטא ביה בההוא שעירא הוה סליק לטורא ודחי ליה בתרין ידוי [p. 418] ובגין כך לא נחית לפלגות טורא עד דאתעביד שייפין שייפין, וההוא ב"נ הוה אמר ככה ימחו וגו'. בגין כך סליק ההוא קטיגורא ואתעביד סניגורא דישראל, כדן קב"ה כל חובייהו דישראל וכל מה דכתיב באינון פתקין דלעילא לאדכרא חובייהו דבני נשא נטיל לון ורמי לון כהאי גוונא לאתר דאקרי מצולות ים הה"ד (מיכה ז: 19) ותשלך במצולות ים כל חטאתם.

תאנא ומאת עדת בני ישראל יקח שני שעירי עזים לחטאת. ומאת עדת, בגין דיהא מכלהו ויתכפר לכלהו דהא כל חובייהו דבני ישראל הכא תליין וכלהו מתכפרן בדא [סד ע"א] ולא סגי מבר נש חד. ומאן אתר אתנסיבו, מאינון קופין דבעזרה נטלין אגרא ואייתו להו באינון דמי דהוה מכלא.

[p. 419] וההוא שעירא אחרא דאשתאר לקב"ה עבדין ליה חטאת בקדמיתא והא אוקימנא באן אתר הוא מתקשרא, ולבתר דא מקריבין הכי ומתבסמין כלא ואשתארו ישראל זכאין מקמי קב"ה מכל חובין דעבדו וחבו הה"ד כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני יי' תטהרו.

תו אמר רבי שמעון כתיב (בראשית כז: 11) ויאמר יעקב אל רבקה אמו הן עשו אחי איש שעיר ואנכי איש חלק. מאי קא רמיזא, אלא ודאי עשו איש שעיר הוא מההוא דאקרי שעיר דהא מההוא סטרא אתי, ואנכי איש חלק, גבר מההוא דפליג על שאר עמין רברבין ממנן דכתיב (דברים ד: 19) אשר חלק יי' אלהיך אותם, וכתיב (שם לב: 9) כי חלק יי' עמו יעקב חבל נחלתו. תו איש חלק, מתרי שעירין אשתאר חד דאנא פלגית להו חד לחולקיה וחד לקב"ה. אמאי, בגין דיטעין על כתפיה כל חובוי דיעקב דכתיב ונשא השעיר עליו את כל עונותם.

[p. 420] תאנא בהאי יומא כמה פתחין פתיחן לקבליהון דישראל לקבלא צלותהון. זכאה אינון ישראל דהא קב"ה בעי לזכאה לון ולדכאה לון הה"ד כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם וגו'. בהאי יומא אתעטר כהנא בכמה עטרין, בהאי יומא פולחנא דכהנא יקירא ורב מכל פולחנין, לכלא יהיב חולקיה באינון קרבנין דקב"ה. בהאי יומא אתער חסד בעלמא על ידו דכהנא מקרב קרבנין על חוביהון דעמא, על חוביה בקדמיתא, לבתר על חוביהון דעמא, מקרב עלוון עליה ועל עמא והא אוקימנא מלי.

עד דהוו אזלי יתבו בחד חקל וצלו. נחת חד עננא ואשא ואסחר לון. אמר רבי שמעון הא חמינא דרעותא דקב"ה הכא, ניתב. יתבו והוו אמרי מלי דאורייתא.

פתח ר' שמעון ואמר (משלי כה: 25) מים קרים על נפש עיפה ושמועה טובה מארץ מרחק. הא אסתכלנא במלוי דשלמה מלכא וכלהו בחכמה אמרן. ת"ח תלתא ספרין דחכמתא אפיך לעלמא וכלהו בחכמה, שיר השירים חכמה, קהלת תבונה, משלי דעת. לקביל תלתא אלן עבד תלת ספרין, שיר השירים לקביל חכמה הכי הוא, קהלת לקביל תבונה הכי הוא, משלי לקביל דעת במאי אתחזי. [p. 421] אלא כל אינון קראי בתרי גוויי אינון רישא וסופא תרי גוויי אתחזיין, וכד מסתכלי קראי דא בדא כליל ודא כליל בדא, ובגיני כך שקיל לקביל דדעת. האי קרא לא רישיה סופיה ולא סופיה רישיה, וכד אסתכלנא ביה כלא כליל חד בחד בין מרישיה לסופיה בין מסופיה לרישיה, שמועה טובה מארץ מרחק מים קרים על נפש עיפה, מים קרים על נפש עיפה ושמועה טובה מארץ מרחק, ודא ודא נייחא דרוחא, כמא דהאי נייחא דרוחא כך האי נייחא דרוחא.

עד דהוו יתבי אתא חד ב"נ אמר אינתו דר' שמעון אתסיאת ממרעה, וחברייא שמעו קלא דקב"ה שבקיה לאינון חובי דרא. אמר רבי שמעון הא אתקיים קרא ושמועה טובה מארץ מרחק, הכי הוא נייחא דרוחא כמו מים קרים על נפש עיפה. אמר ניקום וניזיל דקב"ה ארחיש לן בנסין. פתח ואמר מים קרים על נפש עיפה, דא אורייתא דכל מאן דזכי למלעי באורייתא ומרוי נפשיה מנה מאי כתיב, ושמועה טובה מארץ מרחק, קב"ה אכריז עליה כמה טבאן לאוטבא ליה בעלמא דין ובעלמא דאתי הה"ד ושמועה טובה, מאן אתר, מארץ מרחק, מאתר דקב"ה הוה רחיקא מניה בקדמיתא, מאתר דהוה בדבבו עמיה בקדמיתא דכתיב (איוב כ: 27) וארץ מתקוממה לו, מההוא אתר [סד ע"ב] מקדימין ליה שלם הה"ד מארץ מרחק, וכתיב (ירמיה לא: 3) מרחוק י"י נראה לי ואהבת עולם אהבתיך על כן משכתיך חסד.

[p. 422] ויצא אל המזבח אשר לפני יי וכפר עליו וגו'. ר' יהודה פתח (תהלים נ: 1-2) מזמור לאסף אל אלהים יי דבר ויקרא ארץ ממזרח שמש עד מבואו, מציון מכלל יופי אלהים הופיע. תאנא אלף וחמש מאה וחמשין רבוא מארי שירתא מזמרין לקב"ה כד נהיר יממא ואלף וחמש מאה וארבעין ותמניא בטיהרא ואלף וחמש מאה ותשעין אלף רבוא בההוא שעתא דאקרי בין הערבים.

רבי יוסי אמר כד נהיר יממא כל אינון מארי דיבבא משבחין במלי דתושבחן לקבליה דהאי בקר כד אתער, וכד אתער האי בקר כלהו מתבסמין ודינא שכיך ואמרין תושבחן הה"ד

(איוב לח: 7) ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים. וההוא זמנא הימנותא דברכאן משתכחין בעלמא וקב"ה אתער לאברהם לאחייא ליה ואשתעשע ביה ושלטיה בעלמא. ומנא לן דהאי בקר דאברהם הוא, דכתיב ביה (בראשית יט: 27) וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם את פני יי.

[p. 423] בההוא זמנא דאקרי בין הערבים כל אינון אלף וחמש מאה ותשעין אלף רבוא מארי דיללה אקרון וזמרין בהאי שעתא, וההיא שעתא אתערותא דאתער קב"ה ליצחק וקם ודאין לחייביא דעברין על פתגמי אורייתא ושבעה נהרי אשא נגדין ונפקין וחלין על רישיהון דרשיעייתא ושלחובי גומרין דנורא מתערין מעילא לתתא. כדין תב אברהם לאתריה ויום אתפני וחייביא דגיהנם צוחין ואמרין (ירמיה ו: 4) אוי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב, והאי שעתא בעי ב"נ לאזדהרא בצלותא דמנחה.

בזמנא דמטי ליליא אינון אלף וחמש מאה וארבעין ותמניא אקרון דמברא לפרוכתא ואמרין שירתא. כדין דינין דלתתא מתערין ואזלין ושאטין בעלמא, ואלין אמרין שירתא עד דיתפליג ליליא משמרה ופלגא. בתר דיתפליג ליליא מזדמני כלהו אחריני כחדא ואמרי תהלות כד"א (ישעיה ס: 6) ותהלות יי יבשרו.

ר' יהודה אמר כד רעוא אשתכח בצפרא תהלות מבשרי.

אמר ר' יוסי בתר דרוח צפון אתער בפלגות ליליא ואזיל ליה תהלות מבשרי עד דאתי צפרא ואתער האי בקר, כדין חדוותא וברכאן אשתכח בעלמא.

[p. 424] תאנא אמר רבי אבא כלהו הכי ועילא מנהון סרכין תלתא. בההוא שעתא דאתער האי בקר ומתערין תושבחן כל אינון אלף וחמש מאה וחמשין רבוא אתמנא עלייהו חד ממנא והימן שמיה לקבליה לתתא ותחות ידיה סרכין ממנן עלייהו לאתקנא ההוא שירתא. בההיא שעתא דאתער זמנא דבין הערבים וזמרין כל אינון אלף וחמש מאה ותשעין אלף ריבוא מארי דיללה אתמנא עלייהו חד ממנא וידותון שמיה לקבליה לתתא ותחות ידיה סרכין ממנן עלייהו לאתקנא ההוא זמנא כד"א (שם כה: 5) זמיר עריצים. ובההיא שעתא דמטי ליליא מתערין כל אינון דמברא לפרוכתא, כדין שכיך כלא ופטרא לא אשתכח ודינין דלתתא מתערין, כלהו אתמנן כחד אלין על אלין עד דאתפלג ליליא. בתר דאתפלג ליליא ומתכנשי כלהו אתמנא עלייהו חד ממנא כניש לכל משריין כד"א (במדבר י: 25) מאסף לכל המחנות, ואסף שמיה לקבליה לתתא ותחות ידיה כל אינון סרכין ממנן ומבשרי תהלות.

[p. 425] כדין עד דאתי צפרא קם ההוא נע"ר ויניק משדי אמיה לדכאה להו ועאל לשמשא. כד אתער בקר כדין הוא שעתא דרעוא דאשתעי מטרוניתא במלכא ומלכא משיך מניה

חד [ס"ה ע"א] חוטא דברכאן ופריס על מטרוניתא ועל אינון דמזדווגין לה. מאן אינון, אינון דמשתדלי באורייתא בליליא כד אתפליג.

רבי שמעון אמר זכאה חולקיה מאן דאתי עם מטרוניתא בשעתא דאתת לקבלא אפי מלכא לאשתעי בהדיה וישתכח עמה בשעתא דאשיט מלכא ימיניה לקבלא למטרוניתא הה"ד (תהלים קלט: 9) אשא כנפי שחר אשכנה באחרית ים. מאי אחרית ים, ההיא שעתא אחרית דההיא ים הוא דכד אתפליג שירותא הוה ודינא הוה והשתא אחרית הוא דילה דמסתלקין דינא ועאלת בגדפוי דמלכא היא וכל דמזדווגין לה הה"ד אשכנה באחרית ים.

[p. 426] ותאנא כל אינון דמשתדלי באורייתא בשעתא דאתפליג ליליא אשתתף בשכינתא וכד אתי צפרא ומטרוניתא אתחברת במלכא הוא ישתכח עמה עם מלכא, ומלכא פריש על כלהו גדפוי הה"ד (שם מב: 9) יומם יצוה יי חסדו ובלילה שירה עמי וגו'. תאנא בההוא שעתא אבהן מזדמנין במטרוניתא וקדמין לאשתעי בהדה ולאתחברא עמה, וקבי"ה ממלל עמה בהו והוא קארי לה לפרשא לה גדפוי הה"ד (שם נ: 1) אל אלהים יי דבר ויקרא ארץ מממזרח שמש עד מבואו. אל דא נהירו דחכמתא ואקרי חסד, אלהים דא גבורה, יהוה דא שלימו דכלא רחמי, ועל דא דבר ויקרא ארץ.

רבי אלעזר הוה יתיב קמיה דר' שמעון אבוי, אמר ליה תנינן אלהים בכל אתר דינא, יו"ד ה"א וא"ו ה"א דאית אתר דאקרי אלהים כגון אדני יהוה. אמאי אקרי אלהים דהא רחמי אינון בכל אתר.

[p. 427] אמר ליה הכי כתיב בקרא (דברים ד: 39) וידעת היום והשבות אל לבבך כי יהוה הוא האלהים, וכתיב (מלכים א יח: 39) יהוה הוא האלהים. אמר ליה מלה דא ידענא דבאתר דאית דינא אית רחמי ולזמנין באתר דאית רחמי אית דינא.

א"ל ת"ח הכי הוא, בכל אתר יהוה רחמי ובשעתא דמהפכי חייביא רחמי לדינא כתיב יהוה וקרינן ליה אלהים. אבל ת"ח רזא דמלה, תלת דרגין אינון וכל דרגא ודרגא בלחודוי ואע"ג דכלא בחד ומתקשר בחד ולא מתפרשא דא מן דא. ת"ח כלהו נטיעין וכל אינון בוסינין דמתלהטן כלהו נהירין ומתלהטן ואתשקיין ומתברכאן מההוא נהרא דנגיד ונפיק דכלא כליל ביה וכללא דכלא ביה, והאי אקרי אם לגנתא ועילא מן גנתא בגין דעדן אשתתף בהדה ולא פריש מנה, ובגין כך כל מבוועין נפקין ונגדין ואשקיין לכל עיבר ופתחין בה פתיחין. ועל דא רחמי מנה משתכחין ורחמי פתיחין בה, ובגין דקרינן לה אם נוקבא גבורה ודינא מנה נפיק. אקרי רחמי בלחודהא והא מסטרהא דינן

מתערין, בגיני כך כתיב רחמי ונקוד בדינא, אתוון ברחמי ואתנגיד בסטרהא דינא, יהוה. האי דרגא חד.

[p. 428] דרגא תניינא, מסטרא דהאי נפיק ומתער דרגא אחרא ואקרי גבורה והאי אקרי אלהים באלין אתוון ושירותא חד מזעיר אפין הוא וביה אתאחיד, ובגין דאתאחיד האי בהאי כתיב יי הוא האלהים, כי יי הוא האלהים, באלין אתוון והוא חד ודא הוא דרגא תניינא. דרגא תליתאה, צדק כתרא בתראה, האי בי דינא דמלכא. ותאנא אדני הכי כתיב והכי אקרי וכנסת ישראל בהאי אתקרי. והאי שמא באתר דא אשתלים ואלין אינון תלת דרגין דאקרון בשמהן דדינא וכלא מתקשר חד בחד בלא פרודא כמא דאוקימנא. א"ל אי ניחא קמיה דאבא הא שמענא בהאי דכתיב (שמות ג: 14) אהיה אשר אהיה ולא קאימנא ביה.

[p. 429] א"ל אלעזר ברי הא אוקמוה חברייא והשתא בחד מלה אתקשר כלא [סה ע"ב] ורזא דמלה הכי הוא. אהיה דא כללא דכלא דכד שבילין סתימין ולא אתפרשן וכלילין בחד אתר כדין אקרי אהיה כלל כלא סתים ולא אתגלייא. בתר דנפק שירותא וההוא נהר אתעבר לאמשכא כלא כדין אקרי אהיה אשר אהיה כלו' עד כאן אהיה, אהיה זמין לאמשכא ולאולדא כלא.

אהיה, כלומר השתא אנא הוא כלל כלא כללא בלא פרטא. אשר אהיה, דאתעברת אמא וזמינא לקבלא פרטין כלהו ולאגלייא שמא עלאה. לבתר בעא משה למנדע פרטא דמלה מאן הוא, עד דפריש ואמר אהיה, דא הוא פרטא והכא לא כתיב אשר אהיה. ואשכחנא בספרא דשלמה מלכא, אשר, בקיטורא דעדונא קסטירא עלאה חברותא אשתכח כד"א (בראשית ל: 13) באשרי כי אשרוני בנות. אהיה, דזמינא לאולדא.

[p. 430] ת"ח היך נחית מדרגא לדרגא לאחזאה קב"ה למשה. בקדמיתא אהיה כללא דכלא סתים דלא אתגלייא כלל כמא דאמינא וסימן (משלי ח: 30) ואהיה אצלו אמון, וכתיב (איוב כח: 13) לא ידע אנש ערכה ולא תמצא וגו'. לבתר אפיק ההוא נהרא אימא עלאה ואתעברת דזמינא לאולדא ואמר אשר אהיה, זמינא לאולדא ולתקנא כלא. לבתר שארי לאולדא ולא כתיב אשר אלא אהיה, כלומר השתא יפוק ויתתקן כלא. בתר דנפק כלא ואיתקן כל חד וחד באתריה שביק כלא ואמר יהוה, דא פרטא ודא קיומא, ובההיא שעתא ידע משה רזא דשמא קדישא סתים וגליא ואדבק בדלא אדבקן שאר בני עלמא, זכאה חולקיה.

[p. 431] אתא ר' אלעזר ונשיק ידוי.

א"ל אלעזר מכאן ולהלאה אזדהר דלא למכתב שמא קדישא אלא כדקא יאות דכל מאן דלא ידע למכתב שמא קדישא כדקא יאות ולקשרא קשרא דמהימנותא קשרא דחד בחד בגין ליחדא שמא קדישא עליה כתיב (במדבר טו: 31) כי דבר יי' בזה ואת מצותו הפר הכרת תכרת נגו', אפי' דגרע חד דרגא או חד קשרא מאת חד מנייהו.

ת"יח יי בקדמיתא כללא דכלא סתים מכל סטרין שבילין לא מתפתחין כללא דדכר ונוקבא, קוצא לעילא רמיזא לאין. לבתר דיפיק ההוא נהרא דנגיד ונפיק מניה ולא תעברא מניה, ה'. בהאי כתיב (בראשית ב: 10) ונהר יוצא מעדן, יוצא ולא יצא. בגין כך לא בעיא לאתפרשא מניה ובגין כך רעיתי.

[p. 432] ואי תימא נהר כתיב חד והא הכא תלתא, הכי הוא ודאי. יי אפיק תלתא ובתלתא אתכלל כלא, יי אפיק לקמיה ההוא נהר ותרין בנין דינקא להו אמא ואתעברת מנייהו ואפיק לון. לבתר ה' כהאי גוונא יי'ה ואינון בנין תחות אבא ואמא. בתר דאולידת אפיקת בן דכר ושווייה לקמה ובעי למכתב וי' והאי ירית אחסנא דאבא ואימא וירית תרין חולקין ומניה מתזנא ברתא ובעי למכתב לבתר ו"ה כחדא ה'. כמא דה' קדמאה י"ה כחדא ולא בעי לאפרשא לון, אוף הכא ו"ה כחדא ולא בעי לאפרשא לון, והא אוקימנא מלי ולא תר אחרא סלקין הני מלי. זכאה חולקהון דצדיקייא דידיעין רזי עילאי דמלכא קדישא ויתחזון לאודאה ליה הה"ד (תהלים קמ: 14) אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך.

תאנא א"ר יהודה (שם נ: 1) אל אלהים יי' דבר ויקרא ארץ, שלימו דכלא שלימו דאבהן קדישי. [p. 433] ויקרא ארץ, לאשתכחא בכנסת ישראל בשלימו בחדוותא. ומאן אתר הוא אשתכח עמה, הדר ואמר מציון מכלל יופי אלהים הופיע.

וכן תאנא כד בעא קב"ה למברי עלמא האי דלתתא כלא כגוונא דלעילא עביד ליה. עביד ירושלם אמצעיתא דכל ארעא ואתר דא דאקרי ציון עלה, ומהאי אתר מתברכא ובהאי אתר דציון שארי עלמא לאתבנאה ומניה אתבני הה"ד אל אלהים יי' דבר ויקרא ארץ ממזרח שמש עד מבואו. ומאן אתר, מציון מכלל יופי [סו ע"א] אלהים הופיע, כלומר מציון דהוא שלימו דיופי דעלמא אלהים הופיע. ת"יח ירושלים לא אתברכא אלא מציון וציון מעילא וכלא חד בחד אתקשר.

[p. 434] תאנא א"ר יהודה ויצא אל המזבח אשר לפני יי' וכפר עליו, המזבח סתם.

כביכול כמא דאתעביד לתתא אתעביד לעילא וכלא אתקשר חד בחד.

ותאנא כמא דבהאי יומא מכפר כהנא לתתא הכי נמי לעילא, וכד כהנא דלתתא מסדר פולחניה כהנא דלעילא הכי נמי, כביכול לא אשתכח לעילא עד דישתכח לתתא, ומתתא שארי לסלקא קדושא למלכא עלאה ומשתכחין כלהו עלמין חד לקמיה.

א"ר יהודה אלמלא הוו ידעי ישראל אמאי קב"ה פקיד עלייהו על ישראל לאוכחא להו יתיר מכל שאר עמין ינדעון דהא קב"ה שביק דידיה ולא גבי מנהון חד ממאה.

תאנא קב"ה כמה רתיכין כמה חיילין אית ליה כמה שולטנין ממנן משתכחין בפולחניה. כד זמין להו לישראל בהאי עלמא אכתר להו בכתרין קדישין כגוונא דלעילא, אשרי לון בארעא קדישא דישתכחו בפולחניה. קשיר לכולהו עלאי בהו בישראל וחדוון לא עאלין קמיה ופולחנא לא אתעביד קמיה לעילא עד דישראל עבדין לתתא. [p. 435] כל זמנא דישראל משתכחין בפולחנא דמאריהון הכי נמי לעילא, כביכול בזמנא דישראל בטלי פולחנא לתתא בטלי להו לעילא ופולחנא לא אשתכח לא לעילא ולא לתתא, ועל דישראל בטילו לפולחנא דקב"ה כד שראן בארעא הכי נמי לעילא כ"ש לבתר.

אמר קב"ה לישראל אי אתון ידעין כמה אוכלסין כמה חיילין מתעכבי בגינייכו תנדעון דלית אתון כדאי למיקם בעלמא אפילו שעתא חדא. ועכ"ד מה כתיב, (ויקרא כו: 44) ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו' . בגין כך ויצא אל המזבח אשר לפני יי' וכפר עליו, לבתר ויצא ועשה את עולתו ואת עולת העם וגו'. וכפר עליו, מאי קא מיירי. א"ר יוסי לאתערא חסד לעילא בקדמיתא.

תאנא וכפר על הקדש מטמאות בני ישראל וגו' . מאי וכפר על הקדש. אלא א"ר אלעזר הא תנינן חייביא עבדין פגימותא לעילא דמתערין דינין וגרמין לאסתאבא מקדשא וחויא תקיפא שארי לאתגלאה וכדין דינין מתערין בעלמא. [p. 436] ובהאי יומא בעי כהנא רבה לדכאה כלא ולאתערא כתרא קדישא דיליה דהיא רישא דמלכא בגין דאייתי למלכא לאשראה במטרוניתא, וכד רישא דמלכא נטיל כלא נטיל וייתי לאזדווגא במטרוניתא ולאתערא חידו וברכאן בעלמא. אשתכח דכל שלמא דלעילא ותתא בכהנא תלי דאי אתער כתרא דיליה כלא אתער וכלא בשלמא אשתכח. ועל דא כתיב וכפר על הקדש, בקדמיתא מכפר על הקדש לאסגאה שלם בעלמא ולאסגאה חידו בעלמא, וכד חדווא וזווגא אשתכח במלכא ומטרוניתא כל שמשין וכל בני היכלא כלהו משתכחי בחידו וכל חידו דעלמא מכל חובין דחבו קמי מלכא אתכפר להו הה"ד מכל חטאתיכם לפני יי' תטהרו. ובגין כך כתיב וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקדש עד צאתו, בשעתא דעאל לזווגא להו, דשעתא דמזדווגין מלכא ומטרוניתא ההיא שעתא וכפר בעדו ובעד ביתו.

תאנא וכל אדם לא יהיה באהל מועד. רבי יצחק פתח (שם כו: 42) וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור. האי קרא אוקימנא. ת"ח בשעתא דישראל בגלותא כביכול קב"ה עמהון בגלותא דהא שכינתא לא אעדי מנייהו לעלמין. [p. 437] ת"ח בזמנא דישראל אשתכחו בגלותא דבבל שכינתא בינייהו שרייא ותאבת עמהון מן גלותא, ובזכות אינון צדיקייא [סו ע"ב] דשארן בארעא שארת בארעא ולא אעדין מנייהו לעלמין.

א"ר יהודה דאהדרת מטרוניתא במלכא ואהדר כלא בהלולא דמלכא ובגין כך אתקרון אנשי כנסת הגדולה ודאי.

תנינן בכל זמנא דישראל בגלותא אי אינון זכאין קב"ה אקדים לרחמא עלייהו ולאפקא לון מן גלותא, ואי לא אינון זכאין מעכב לון בגלותא עד ההוא זמנא דאתגזר, ואע"ג דמטא זמנא ואינון לא אתחזון קב"ה רעי לאשגח ליקרא דשמיה ולא אנשי להו בגלותא הה"ד וזכרתי את בריתי יעקוב וגו', אלין אבהן דכלא.

[p. 438] רבי חייא אמר מאי טעמא יעקב קדמאה הכא, אלא בגין דיעקב כללא דאבהן והוא אילנא קדישא, בגין כך ו' דשמא קדישא אחידא ביה והכי קרינא יעקוב בוא"ו. רבי יצחק אמר וא"ו באתווי תלת עשר מכילן דירית ירותא.

רבי אבא אמר ו' אמאי כליל ו' א' ו', אלא ו' דיתיב על כורסייא כד"א (יחזקאל א: 26) ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה. א' סתים בגויה ולא אתגלייא ודא הוא דכתיב (בראשית כב: 16) בי נשבעתי נאם יי', בגין כך כתיב ולא אקרי. ו' בתראה כללא דו' קדמאה, ו' בתראה הא אוקימנא דא יסוד דאיהו סיומא דגופא וכללא דיליה. ועל דא כלילן אתוון חד בחד ו' רישא וסיומא כמא דאוקימנא.

[p. 439] ותאנא תרין אתוון אינון כהאי גוונא וא"ו דאמינא, נו"ן אוף הכי ואע"ג דאוקימנא מלה נו"ן הכי מתפרש. נ' כפופה דא מטרוניתא וסמיכא לה ו' דאיהו יסוד בגין לאתברכא מניה, ו' פשוטה אתפשטותא דתפארת ועל דא כלילן אתוון ומתאחדן דא בדא. ואי תימא אמאי אתהדר ו' אנפוי מנ' כפופה ואהדר אנפוי לגבי ו' פשוטה. אלא בגין יקרא דמלכא אהדר אנפוי לגבי מלכא.

ותאנא מ"ס לא כליל בגווייהו את אחרא בגין מ"ס, מ"ס פתוחה מ"ס סתומה, מ' פתוחה דהא דכר אתחבר עמה, ס' סתומה יובלא דהא סתימין ארחהא ואע"ג דמתפשטין לזמנין. ואית דמתני בהאי כד"א (שיר ד: 12) גן נעול אחותי כלה גל נעול מעין חתום.

[p. 440] א"ר יצחק בשעתא דמלכא קדישא אדכר להו לישראל בגין שמיא ואתהדרת

מטרוניתא לאתרה כדן כתיב וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקדש, כך כהנא בשעתא דעאל ליחדא שמא קדישא ולכפרא בקודשא לזווגא למלכא בהאי מטרוניתא כתיב וכל אדם לא יהיה באהל מועד וגו'.

תאני ר' יהודה כהנא אתער שלמא בעלמא לעילא ותתא, דתניא עאל בדרגא חד אסחי גופיה, נפיק מהאי לדרגא אחרא אסחי גופיה, אחיד שלמא בהאי ובהאי מקדש ידוי ומתברכאן כחדא. ובכלא בעי לאחזאה עובדא ובעי לאחזאה לבושי דיתלבש בגוונא דעובדא דיתכוון עד דיסדר כלא כמא דאצטריך ויתברכון עלאי ותתאי.

[p. 441] תאנא פתח י' בגלופי אתוון בסטרין אתקשרן ביו"ד. י' אזיל לוי, י' סליק

ביו"ד וי"ד ומתכנשי בהו, מכוון דעתא. אתחבר ה' בוא"ו, ה' עלאה אחיד בתרעוי בגלופי תכסיסין אחידא בנהרוי אלף וחמש מאה ושבעין אכסדרין סתימין. סליק ה' ואתער חמשין זמנין לחמשין תרעין קיימין דקיימין. כד אתגלף בעטרוי נהירין אנפוי דמלכא, ו' אתפשט לשבעין ותרין גליפין. מעטר ה' לוא"ו בשבעין אלף וחמש מאה כתרין דמתעטרין בחד כתרא הה"ד (שם ג: 11) בעטרה שעטרה לו אמו.

ו' בתרין רישין גליפא, רישא קוצא חד לעילא, קוצא חד לתתא. וא"ו נחית לוא"ו, גליפא דגלופין בגווייהו שבעין אנפין דעטרין מעילא לתתא. ביה טאסין גביעין ופרחין דא סליק דא נחית, מתגלפין חד בחד.

אתקשר יו"ד בה"א ה"א בוא"ו וא"ו בוא"ו וא"ו בה"א דא אחיד בדא כד"א (בראשית

מט: 24) ותשב באיתן קשתו ויפזו זרועי ידיו מידי [p. 442] אביר יעקב, וכתוב (במדבר כד: 21) איתן מושבך ושים בסלע קנך. כדן אתקשר [סז ע"א] כלא חד בחד דא בדא, נהרין מתפתחן ונהירין אפין כלהו. כדן כלהו נפלין על אנפיהו ומזדעזעין ואמרין בריך שמא יקר מלכותיה לעלם ולעלמי עלמין.

קלא מתקשר עמיה דכהנא והוא אתיב לגבייהו ואמר תטהרו. תטהרו לא אמרי שאר

כהני ועמא בר כהנא רבא כד אתקשר ביה ההוא קלא.

תאנא מכל חטאתיכם לפני י' תטהרו, כיון דכתיב מכל חטאתיכם אמאיל לפני י'. אלא

א"ר יצחק לפני י' ממש, דתניא מרישא דירחא ספרין פתיחין ודייני דיינין, בכל יומא ויומא בתי דינין אתמסרן לאתפתחא בדינא עד ההוא יומא דאקרי תשעה לירחא. בההוא יומא סלקין דינין כלהו למארי דדינא ומתקנן כרסייא עלאה קדישא למלכא. בההוא יומא בעאן ישראל

לתת לחדי בחדוותא לקדמות מאריהון דזמין למיתב עליהו בכורסייא קדישא דרחמי בכורסייא דוותרנותא. [p. 443] וכל אינון ספרין פתיחין קמיה ויתבין קמיה הה"ד מכל חטאתיכם לפני יי' תטהרו, לפני יי' ממש. ואינון דאמרין קרא עד השתא אמרין ולא יתיר ולית רשו לאחרא דיימא תטהרו אלא כהנא רבא דפלח פלחנא וקשר שמא בפומיה, וכד הוה אתקשר ומתברך בפומיה ההוא קלא נחית ובטש ביה ואתנהיר מלה בפומיה דכהנא ואמר תטהרו. פלח פולחנא ומתברכין כל אינון עילאי דאשתארו. לבתר אסחי גופיה וקדש ידוי לאעלא בפולחנא אחרא קדישא עד דמתכוון למיעל לאתר יקירא מכלא. [p. 444] תלת שורין סחרין ליה כהני אחוי ומכל שאר עמא, כלהו ברכאן קמיה וזקפן ידוי עליה בצלותא וקטרא דדהבא זקפא ברגליה.

[p. 445] נטיל תלת פסיען וכלהו קיימין בקיומייהו ולא נטלין בתריה והוא אקטיר בקטורתא. נטיל תלת פסיען אחרן רשימא בלבא אסחר לדוכתיה. נטיל תלת פסיען אחרן אסתים עינוי ואתקשר לעילא. עאל לאתר דעאל שמע קול גדפי כרוביאי מזמרין ואקישן גדפין פרישין לון לעילא, משתככא קל גדפייהו ובלחישו אדבקן.

[p. 446] אי כהנא זכי דהא לעילא בחידו אשתכחי אוף הכי בההיא שעתא נפיק רעוא דנהורא מתבסמא מריחי דטורי אפרסמונא דכייא דלעילא ואזלא בכל ההוא אתר ועייל ריחא בתרי נוקבי דחוטמוי ואתיישבא לביה. כדין כלא הוא בלחישו ופטרא לא אשתכח תמן. פתח כהנא פומיה בצלותא ברעותא בחדוותא וצלי צלותיה. בתר דסיים סלקין כרוביאי כמלקדמין גדפייהו וזמרין, כדין ידע כהנא דרעותא הוא ועדנא דחדוותא לכלא ועמא ידעין כמא דכתיב (ישעיה א: 18) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו וגו'. הוא תב לאחרוי וצלי צלותיה. [p. 447] זכאה חולקיה דכהנא דהא על ידוי חדו על חדו אשתכח ההוא יומא לעילא ותתא. על ההוא שעתא כתיב (תהלים קמד: 15) אשרי העם שככה לו אשרי העם שיי' אלהיו.

והיתה לכם לחקת עולם בחדש השביעי בעשור לחדש תענו את נפשותיכם וגו'. ר' חייא פתח (ישעיה כו: 9) נפשי אויתיך בלילה אף רוחי בקרבי אשחרך וגו'. נפשי אויתיך בלילה, נפשי אותך בלילה מבעי ליה, מאי נפשי אויתיך. אף רוחי בקרבי אשחרך, ישחרך מבעי ליה. אלא הכי תאנא קב"ה רוחא ונפשא דכלא וישראל אמרי נפשי ונוחי, בגין כך אויתיך לאדבקא בדך ואשחרך לאשכחא רעוודך.

ר' יוסי אמר ת"ח בשעתא דב"נ נאים על ערסיה נפשיה נפקא וסלקא ואסהידת ביה בב"נ על כל מה דעביד כל יומא. גופא אמר לנפשא נפשי אויתיך בלילה [סז ע"ב] אף רוחי בקרבי אשחרך.

[p. 448] ד"א נפשי אויתיך בלילה, אמרה כנסת ישראל קמי קב"ה נפשי אויתיך בלילה, בעוד דאנא בגלותא ביני עממיא ורוינא נפשי מכל פיסתא דקוטרָא בני עממיא אויתיך בגין לאתבא לאתרי. אף רוחי בקרבי אשחרך, כלומר אע"ג דאינון משתעבדאן לבני בכל שעבודא רוחא קדישא לא אתעדי מנאי בגין למשחר לך ולמיטר פקודך. רבי יצחק אמר אמרו ישראל קמי קב"ה בעוד תפשי בי אויתיך בלילה. מאי טעמא בלילה, אלא בגין דהאי נפש בהאי שעתא אצטריך לחמדא לך. אף רוחי בקרבי אשחרך, וכך אתער בי רוח קודשא אשחרך באתערותא למעבד רעותך. כי כאשר משפטיך לארץ, בזמנא דמשפט נחית לארעא לבסמא עלמא כדין צדק למדו יושבי תבל, כלומר יכלין למסבל דינא דצדק ולא ישתצי עלמא מניה. אימתי צדק למדו יושבי תבל, כאשר משפטיך לארץ. [p. 449] ר' חזקיה אמר נפשי אויתיך בלילה, דא כנסת ישראל. אף רוחי בקרבי אשחרך, דא קב"ה.

רבי אבא הוה יתיב קמיה דר' שמעון. בפגלות ליליא קם ר' שמעון למלעי באורייתא, קמו רבי אלעזר ורבי אבא עמיה. פתח רבי שמעון ואמר (תהלים מב: 2) כאיל תערוג על אפיקי מים כן נפשי תערוג אליך אלהים. האי קרא אוקמוה חברייא, זכאין אינון ישראל דקב"ה יהיב לון נשמתין קדישין ומאתר קדישא מכל שאר עמין בגין למעבד פקודוי ולאשתעשעא באורייתא, דכל מאן דאשתעשע באורייתא לא דחיל מכלא דכתיב (תהלים קיט: 92) לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי.

מאן אינון שעשועים, אורייתא שעשועים אקרי דכתיב (משלי ח: 30) ואהיה שעשועים יום יום, ודא הוא דתנינן קב"ה אתי לאשתעשעא בצדיקייא בגנתא דעדן. מאי לאשתעשעא, בגין למחדי בהו דתנינן זכאין אינון צדיקייא דכתיב בהו (ישעיה נח: 14) אז תתענג עלי יי, בגין לאתענגא מההוא שקיו דנחלא כד"א (שם: 11) והשביע בצחצחות נפשך. כביכול קב"ה משתעשע בהו מההוא שקיו דנחלא דמתענגי ביה צדיקיא, ועל דא אתי לאשתעשעא עם צדיקיא, וכל מאן דאשתדל באורייתא זכי לאשתעשעא [סח ע"א] מההוא שקיו דנחלא.

[p. 450] תאנא כאיל תערוג על אפיקי מים, דא כנסת ישראל כד"א (תהלים כב: 20)

אילותי לעזרתי חושה.

תערוג על אפיקי מים, ודאי לאשתקיא משקיו דמבועי נחלא על ידא דצדיק. תערוג,
כד"א (שיר ו: 2) לערוגת הבושם.

כן נפשי תערוג אליך אלהים, לאתשקייא מנך בעלמא דין ובעלמא דאתי ממבועי נחלא.
מאן אינון מבועי, חד לעילא דכתיב (בראשית ב: 10) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, ומתמן
נגיד ונפיק ואשקי גנתא וכל אינון נחלין נפקין ונגדין ומתכנשין בתרין מבועין דאקרון נצח והוד
ואלין אקרון אפיקי מים בההוא דרגא דצדיק דנגיד ונפיק מיניה ומשתקיא גנתא. בגין כך איל
וצבי כחדא משתכחי צדק וצדיק.

תאנא כתיב (תהלים כט: 9) קול יי' יחולל אילות ויחשוף יערות, הני אילות השדה.

[p. 451] ד"א יחולל אילות, אילת כתיב חסרה.

ד"א אילות השדה כדתניא בפלגות ליליא בשעתא דקב"ה עאל לגנתא דעדן לאשתעשעא
עם צדיקיא האי קול נפיק וכאיב כל אלין אילתא דסחרני כורסייא יקירא קדישא הה"ד (שיר
ג: 7) ששים גבורים סביב לה.

ד"א יחולל אילות, כד"א (איוב כו: 13) חוללה ידו נחש בריח.

ויחשוף יערות, כד"א (שמואל א יד: 27) ביערת הדבש, וכתוב (שיר ה: 1) אכלתי יערי עם
דבשי, וינקא להו כאמא דינקא לבנין.

אמר ליה ר' אבא (ישעיה כו: 9) נפשי אויתיך בלילה אף רוחי בקרבי אשחרך. אויתיך,
אותך מבעי ליה. אשחרך, ישחרך מבעי ליה.

[p. 452] א"ל הא אוקמוה כמא דכתיב (איוב יב: 10) אשר בידו נפש כל חי ורוח כל בשר

איש. ת"ח נפש ורוח אשתתפו כחדא לעלמין, חד אשתתפו בחד והא אוקימנא מילי.

תאנא פולחנא שלימתא דבעי ב"נ למפלח לקב"ה כמה דתנינן (דברים ו: 5) ואהבת את יי'
אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך, דירחים ליה לקב"ה רחילותא דנפשיה ממש ודא הוא
רחילותא שלימתא רחילותא דנפשיה ורוחיה. כמא דאתדבקו אלין בגופא וגופא רחים לון כדן
יתדבק ב"נ לרחמא ליה לקב"ה רחילותא דנפשיה ורוחיה לאתדבקא ביה הה"ד נפשי אויתיך
בלילה, כלומר נפשי ממש אויתיך. רוחי בקרבי אשחרך, לאתדבקא בך ברחילותא סגיא.
בלילה, דבעי ב"נ ברחילותא לקב"ה למיקם בכל ליליא לאשתדלא בפולחניה עד דיתער
צפרא ויתמשיך עלוי חוטא דחסד. דתניא זכאה חולקיה דההוא ב"נ דרחילותא דא רחים ליה
לקב"ה והני אינון זכאי קשוט דרחמין ליה לקב"ה הכי בגין דעלמא מתקיימא בגיניהון ושלטין
על גזרין קשין דלעילא ותתא בגין דיתקיים עלמא בגיניהון.

[p. 453] תאנא ההוא זכאה דאתדבק ברוחיה ונפשיה לעילא במלכא קדישא ברחימותא כדיאות שליט בארעא לתתא וכל מה דגזר על עלמא אתקיים. מני"ל, מאליהו דכתיב (מלכים א יז: 1) חי יי' אשר עמדתני לפניו אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי.

ת"ח בשעתא דאתיין נשמתין קדישין מעילא לתתא ואינון זכאי עלמא משלפי להו ממלכא וממטרוניתא זעירין אינון דבההוא שעתא דנחית קיימא קמי מלכא ורעותא דמלכא לאסתכלא בה. כמא דאוקמוה בשעתא דנשב רוחא דקב"ה בכל חילא דשמיא כלהו חיילין אתעבידו וקיימו בקיומהו הה"ד (תהלים לג: 6) וברוח פיו כל צבאם, ומנייהו אתעכבו עד דקב"ה [סח ע"ב] אחית להו לתתאי.

ותאנא מיומא דאתברי עלמא קיימו קמי קב"ה ואתעכבו עד דמטא זמנא לאחתא לארעא ואלין שליטו לעילא ותתא ודא הוא דכתיב חי יי' אשר עמדתני לפניו, אשר אני עומד אין כתיב אלא אשר עמדתני. לבתר אהדר לאתריה וסליק לאדריה ואינון אחרנין לא סלקין עד דימותון בגין דלא קדים להון מה דקדים לאינון אחרנין, ובגין כך אליהו אתעביד שליחא מלאכא לעילא כאינון שאר אחרנין ואלין דמתדבקאן יתיר למלאכא.

[p. 454] אשכחנא בספרא קדמאה דאדם דכלהו רוחין קדישין דלעילא עבדין שליחותא וכלהו אתיין מאתר חד ונשתמהון דצדיקייא מתרי דרגין דכלילן בחד ובגין כך סלקין יתיר ודרגיהון יתיר והכי הוא. וכל אינון דהוו טמירין תמן נחיתו וסליקו בחייהון כגון חנוך דלא אקרי ביה מיתה והא אוקימנא מלה דאליהו.

ותאנא מאה ועשרין וחמש אלף דרגי צדיקייא סליקו ברעותא קודם דאיברי עלמא וקב"ה מזמנא להו בעלמא הדין בכל דרא ודרא וסלקין וטאסין בעלמא ומתקשרי בצרורא דחיי, וזמין קב"ה לחדתא עלמא בהו ועליהו כתיב (ישעיה סו: 22) השמים החדשים והארץ החדשה וגו'.

[p. 455] תענו את נפשותיכם, נפשותיכם קאמר בגין דמשתכחי קמי מלכא קדישא זכאן ויהי רעותא דלהון לגבי קב"ה ולאדבקא ביה בגין דיתכפר להו חובייהו. ועל דא מאן דיכול ושתי בתשיעאה ומענגא נפשיה במיכלא ומשתיא אשתכח בעשיראה ענויא דנפשא תרין חולקין ואשתכח כאילו אתענא תשיעאה ועשיראה.

את נפשותיכם, לאכללא כלא גופא ונפשא ולאשתכנעא בהאי יומא לכפרא על חובייהון. תאנא כי ביום הזה יכפר עליכם. ביום הזה, היום הזה איבעי ליה, אלא ביום הזה.

[p. 456] דייקא דביה אתגלי עתיקא קדישא לכפרא על חובייהון דכלא.

ד"א תענו את נפשותיכם. ר' אבא פתח ואמר (קהלת ט: 14-15) עיר קטנה ואנשים בה מעט ובא אליה מלך גדול וסבב אותה ובנה עליה מצודים גדולים, ומצא בה איש מסכן וחכם ומלט הוא את העיר בחכמתו ואדם לא זכר את האיש המסכן ההוא. עיר קטנה, הא אוקימנא אבלעיר קטנה כד"א (ישעיה כו: 1) עיר עז לנו ישועה ישית חומות וחיל, וכתוב (הושע יא: 9) לא אבא בעיר. עיר קטנה, זעירא היא דהיא בתראה מכלא תתאה מכלא ושורוי רברבין תקיפין קדישין, ירושלם עיר הקדש אקרי.

ואנשים בה מעט, זעירין אינון דזכאין לסלקא בגווה ולמשרי בה כד"א (תהלים כד: 3-4) מי יעלה בהר יי ומי יקום במקום קדשו וגו', ועל דא ואנשים בה מעט. ובא אליה מלך גדול, דא קב"ה דאתי לאזדווגא בה ולמשרי בה. [p. 457] וסבב אותה, כד"א (זכריה ב: 9) ואני אהיה לה נאם יי חומת אש סביב ולכבוד אהיה בתוכה.

ובנה עליה מצודים גדולים, דבנה שורוי יאין ושפירין מכל אבנין יקירין וכל יקרא דמלכא עייל בגווה, בגיני כך היא בלחודהא כלילא מכל עטרי מלכא וכל עטרי מלכא בה מתעטרין, בגין כך ואנשים בה מעט. ומצא בה איש מסכן וחכם, זה (תהלים כד: 4) נקי כפים ובר לבב. מסכן, כד"א (שמות א: 11) ערי מסכנות, מתעטר בעטרין תקיפין בעטרי אורייתא בעטרי פקודי מלכא. וחכם, דזכי בה בהאי חכמה יתיר מכלא לעיינא בפולחנא דמאריה בגין למזכי בה ולאעלא בה הה"ד ומלט הוא את העיר בחכמתו. ומלט, כד"א (שמואל א כ: 29) אמלטה נא ואראה את אחי, (בראשית יט: 20) אמלטה נא שמה, אוף הכא ומלט הוא את העיר בחכמתו. ואדם לא זכר את האיש המסכן ההוא. ואדם לא זכר, למעבד פקודי אורייתא לאשתדלא באורייתא כההוא גבר מסכנא דאתחכם בכלא [סט ע"א] בגין למזכי בה. (קהלת ט: 16) ואמרתי אני טובה חכמה מכלי קרב, דהא בההוא עלמא לא יהבין רשותא למיעל בר הני זכאי קשוט הני דאשתדלי בה באורייתא יממא וליליא ומתעטרי בפקודוי בהאי עלמא למיעל בהו לעלמא דאתי. וחכמת המסכן בזויה ודבריו אינם נשמעים, דהא בני נשא לא מסתכלין ביה ולא בעאן לאתחברא ביה ולא ציתי למלוי, דתאנא כל מאן דאצית למלוי דזכאה בהאי עלמא כאילו קביל מטורא דסיני, ואפילו מכל [p. 458] בר נש נמי בעי למשמע מלה דאורייתא. ומאן דארכין אודניה לקבליה יהיב יקרא למלכא קדישא יהיב יקרא לאורייתא, עליה כתיב (דברים כו: 9) היום הזה נהיית לעם ליי אלהיך.

תאנא יומא חד הוו אזלי חברייא עמיה דר' שמעון. אמר ר' שמעון חמינא אלין עמין כלהו עלאי וישראל תתאה מכלהו מ"ט, בגין דמלכא אשדי למטרוניתא מניה ואעיל אמהו באתרה הה"ד (משלי ל: 21-23) תחת שלש רגזה ארץ ותחת ארבע לא תוכל שאת, תחת עבד כי ימלוך ונבל כי ישבע לחם, תחת שנואה כי תבעל ושפחה כי תירש גבירתה. מאן שפחה, היא כתרא נוכראה דקטל קב"ה בוכרא דלהון במצרים דכתיב (שמות יא: 5) בכור השפחה אשר אחר הריחים, אחר הריחים הות יתבא בקדמיתא והשתא האי שפחה תירש גבירתה.

בכה ר' שמעון ואמר מלכא בלא מטרוניתא לא אקרי מלכא, מלכא דאתדבק באמהו דילה דמטרוניתא אן הוא יקרא דילה. רזא דמלה זמינא קלא לבשרא למטרוניתא ולימא (זכריה ט: 9) גילי מאד בת ציון הריעי בת ירושלם הנה מלכך יבא לך [p. 459] צדיק ונושע הוא עני ורוכב על חמור ועל עיר בן אתונות, כלומר צדיק הוא נושע בגין דהוה רכיב עד השתא באתר דלא דילה באתר נוכראה ויניק לה. ועל דא כתיב עני ורוכב על חמור, עני דלא כקדמיתא. ורוכב על חמור, כמא דאוקימנא אינון כתרין תתאין דשאר עממין דקטל בוכרא דלהון קב"ה במצרים הה"ד (שמות יא: 5) וכל בכור בהמה. והא אוקימנא מלי כביכול צדיק ונושע הוא, ודאי יתיר מכלא בגין דעד השתא שארי צדיק בלא צדק והשתא דיזדווגון כחדא צדיק ונושע הוא דהא לא יתיב בסטרא אחרא.

תאנא כתיב (ישעיה נז: 1) הצדיק אבד ואין איש שם על לב. האי קרא קשיא הצדיק אבד, [p. 460] הצדיק נאבד איבעי ליה, מהו אבד. אלא אבד ממש, ומאי אבד, למטרוניתא ואדבק באתר אחרא דאקרי שפחה.

אמר רבי יצחק לר' שמעון אי ניחא קמיה דמארי הא תנינן דכתיב (משלי י: 25) וצדיק יסוד עולם, מאן דאמר דעל שבעה קיימי קיימא ארעא ומאן דאמר דעל האי קיימא, היך מתישרן מלי.

א"ל כלא חד מלה הוא דהא שבעה אינון ובהו אית חד קיימא דאקרי צדיק וקיימי עליה ועלמא בדא מתקיימא, וכד אתקיימא עלמא עליה כאילו אתקיים על כולהו שבעה, ועל דא כתיב וצדיק יסוד עולם והא אוקימנא מלי בכמה אתר.

ותאנא האי שפחה זמינא לשלטאה בארעא קדישא דלתתא כמא דמטרוניתא הות שלטאה בקדמיתא דכתיב (ישעיה א: 21) צדק ילין בה ועתה מרצחים, והשתא שפחה תירש גבירתה בכלא. וזמין קב"ה לאתבא למטרוניתא כקדמיתא וכדין ממאן הוא חדוותא, הוי אימא חדוותא דמלכא וחדוותא דמטרוניתא. חדוותא דמלכא בגין דיתב לה ויתפרש משפחה כדקאמינא, וחדוותא דמטרוניתא בגין דתיתוב לאזדווגא במלכא הה"ד גילי מאד בת ציון.

[p. 461] ת"יח כתיב והיתה לכם לחקת עולם. והיתה לכם, מאן הא דאמרן לחקת עולם. בכל אתר דאתת חקת עולם אקרי גזירת מלכא דעייל כל נימוסוהי באתר דא ואסתים לון כמאן דאסתים כלא באסקופא חדא. חקת עולם, בהאי [סט ע"ב] רשים וחקיק כל גניזין דיליה וכל טמירין דיליה.

בחדש השביעי בעשור לחדש, דייקא כמא דאוקימנא.

תענו את נפשותיכם, ודאי הכי הוא והא אתמר, נפשותיכם ודאי דהא בנפשא תלייא מלתא, ובגין כך אכילה ושתייה בתשיעאה יתיר מיומא אחרא. ואע"ג דהאי מלה אתמר בגוונא אחרא וכלא שפיר והאי והאי מלה חדא הוא וכל חד באתריה והכי הוא.

[p. 462] ותאנא בהאי יומא כל חידו וכל נהירו וכל וותרנותא דעלמין כלהו תליין

מאימא עלאה דכל מבויעין נגדין ונפקין מנה וכדין נהירין כל אינון בוסינן ונהירין בנהירו דחדוותא עד דמתבסס כלא וכדין כל דינן אשתכחו בנהירו ודינא לא אתעביד ועל דא תענו את נפשותיכם.

אמר רבי אבא הא אוקים לה מר מגופא דמתניתין לא גלו ישראל מארצם עד שכפרו בקב"ה ואמרו (שמואל ב כ: 1) אין לנו חלק בדוד ולא נחלה בבן ישי והא אתמר. קרא אחרא אשכתנן בהאי דכתיב (מלכים א יב: 16) ראה ביתך דוד.

[p. 463] א"ל הכי הוא ודאי בית דוד אקרי כמא דכתיב (ישעיה ב: 5) בית יעקב לכו ונלכה באור יי. בית יעקב, כד"א (שם ס: 7) ובית תפארתי אפאר. באור יי. מאין באור יי, דכתיב (בראשית ב: 10) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, ונטע האי גן לאשתעשעא ביה עם צדיקים דביה שריין.

תאנא כתיבאך בעשור לחדש השביעי הזה יום הכפורים הוא וגו' ועניתם את נפשותיכם, וכתיב והיתה לכם לחקת עולם בחדש השביעי בעשור לחדש וגו'. אך דכתיב מאי קבעי הכא.

אמר ליה למיעוטא קא אתי, כיון דאמר ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש, אמר לבתר אך בעשור, אך עשור דבעשור תלייא מלתא.

[p. 464] אמר ליה אי הכי (שמות יב: 15) אך ביום הראשון תשביתו שאנך, ותנין אך חלק דחציו אסור באכילת חמץ וחציו מותר, אוף הכא אך בעשור, אימא דחציו אסור בעשיית מלאכה וחציו מותר.

א"ל אוף הכא מעניתם את נפשותיכם תליא דהא ענוי לא אשתכח אלא מפלג יומא ולהלאה ושפיר הוא אך חלק מעניתם את נפשותיכם.

א"ר אלעזר כתיב כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם. יכפר עליכם, אכפר עליכם איבעי ליה, אלא יכפר עליכם לאכללא יובלא דנגיד ממבועי לאשקאה בהאי יומא לכל עיבר לארואה כלא ולאשקאה כלא ודא עליכם, כלומר בגיניכון לדכאה לכון בהאי יומא דכתיב לפני י"י תטהרו ולא ישלוט עלייכו דינא.

ר' יהודה אמר זכאין אינון ישראל דקב"ה אתרעי בהו ובעי לדכאה להו דלא ישתכח בהו חובין בגין דיהון בני [p. 465] היכליה וידורון בהיכליה. ולזמנא דאתי (יחזקאל לו: 25) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם.

רבי יהודה פתח (תהלים קל: 1) שיר המעלות ממעמקים קראתיך יי'. תנינן בשעתא דברא קב"ה עלמא בעא למברי ב"נ, אמליך באורייתא. אמרה קמיה תבעי למברי האי ב"נ, זמין הוא למחטי קמך, זמין הוא לארגזא קמך. אי את תעביד ליה כעובדוי הא עלמא לא יכיל למיקם קמך, כ"ש ההוא ב"נ.

א"ל וכי למגנא אתקרינא (שמות לד: 6) אל רחום וחנון ארך אפים. ועד לא ברא קב"ה עלמא ברא לתשובה. אמר לה לתשובה אנא בעי למברי ב"נ בעלמא על מנת דכד יתובון בד מחוביהון דתהוי זמינא למשבק חוביהון ולכפרא עליהו. וכל שעתא ושעתא זמינא תשובה לגבי בני נשא וכד בני נשא תייבין מחוביהו האי תשובה תבת לגבי קב"ה וכפר על כלא ודינין אתכפיין ואתבסמן כלהו וב"נ אדכי מחוביה. אימתי אדכי ב"נ מחוביה, בשעתא דעאל בהאי תשובה כדקא חזי.

ר' יצחק אמר דתב קמי מלכא עלאה וצלי [ע ע"א] צלותא מעומקתא דלבא הה"ד ממעמקים.

ר' אבא אמר ממעמקים, אתר גניז הוא לעילא והוא עמיקא דבירא ומהאי נפקין נחלין ומבועין לכל עיבר וההוא עמיקא דעמיקתא אקרי תשובה, ומאן דבעי לאתדכאה מחובוי בהאי אצטריך [p. 466] למקרי לקב"ה הה"ד ממעמקים קראתיך יי'.

תאנא בשעתא דב"נ הוה חב קריב קרבניה על גבי מדבחא וכהנא מכפר עליה ובעי בעותיה עליה דב"נ ומתערין רחמי ודינין מתבסמן ותשובה אריק ברכאן במבועין דנפקין ומתברכאן כלהו בוסינן כחדא וב"נ אדכי מחוביה.

ת"ח קב"ה אפיק עשר כתרין עטרין לעילא קדישין דמתעטרא בהו ומתלבשא בהו והוא אינון ואינון הוא כשלהובא אחידא בגומרא ולית תמן פרודא. לקביל דנא אית עשר כתרין דלא

קדישין לתתא ואינון אחידן בזוהמא דטופרא דחד עטרא קדישא דאקרי חכמה ועל דא אקרון חכמות.

ותאנא עשרה זייני חכמות אלן נחתו לעלמא וכלהו אשתאבו במצרים בר מחד דאתפשט בעלמא וכלהו זייני חרשי אינון ומנייהו ידעי מצראי חרשין על כל בני עלמא. וכד מצראי בעו למעבד כנופייא בחרשייהו לעובדיהון הוו נפקי לחקלא לטורי רמיא [p. 467] ודבחין דיבחין ועבדין גומין בארעא וסחרין ההוא דמא סוחרניה דההוא גומא ושאר דמא מתכנשי בההוא גומא ובשרא שוין עליה וקריבין קרבניהון לאינון זינין בישין ומתקרבין כחדא ומתפייסי בהדייהו בההוא טורא. וישראל דהוו בשעבודיהון הוו מקרבי להו ואולפו מנייהו והוו טעאן בתרייהו והיינו דכתיב כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו, וכתיב ולא יזבחו עוד את זבחייהם לשעירים אשר הם זונים אחריהם.

תאנא בשעתא דהוו מקרבין להו על גבי חקלא והוו מזמני להו ומקרבי דמא וקורבנייהו הוו מתכנפי כלהו זינין בישין וחמאן להו כגוונא דשעירים כלהו מליין שערא ומודעין להו מה דאינון בעאן.

ת"יח יצחק מה כתיב ביה, (בראשית כז: 22) ויגש יעקב אל יצחק אביו וימושהו. אמר הדא לא אתעדי אלא מטלא דשמיא דנגיד על ארעא.

אמר רבי יוסי ומשמני הארץ, בכלא ברכיה. מ"ט בגין דחמא ליה בשערא, אמר למעבר דא משמני הארץ אצטריך ולא זוהמא דארעא, דהאי זוהמא הוא בארעא וכד טלא דשמיא ומגדא דארעא מתחבראן אתעבר האי זוהמא.

אמר ר' חייא בתרייתא דאינון כתרין תתאין דלא קדישין האי הוא דכתיב (דברים יח: 11) ודורש אל המתים ודא הוא עשיראה דכלא, דתניא א"ר יצחק אמר ר' יהודה נפשתא דרשיעייא אלן אינון מזיקין דעלמא.

[p. 468] א"ר יוסי אי הכי טב להו לחייביא דאתעבדין מזיקין בעלמא. אן הוא עונשא דגיהנם, אן הוא בישא דזמינא להו בההוא עלמא.

אמר ר' חייא הכי תנין והא אוקימנא מלי נפשתא דרשיעייא בשעתא דנפקין מעלמא כמה גרדיני מזדמנין לקבלא להו לאעלא להו לגיהנם ועאלין להו בתלת דינין בכל יומא בגיהנם. לבתר מזדווגי להו ואזלין ושאטין בעלמא ואטען להו לרשיעייא לאינון דקא איסתים תשובה מקמייהו, לבתר תאבין להו לגיהנם ואשתאבין תמן וכך בכל יומא. לבתר דאזלין בהו ושאטין בהו בעלמא מהדרין לקברייהו וחמן תולעתא דגופא מנקרי בשרא ומתאבלין עליה.

ואינון חרשין הוו אזלין לבי קברי וחרשין בחרשייהו ועבדין חד צלמא דבר נש ודבחין קמיה חד צפירא. לבתר עאלין לההוא [ע ע"ב] צפירא בההוא קברא וההוא צלמא מתברין ליה

לארבע סטרוהי ועאלין ליה לארבע זוויתא דקברא. כדין מחרשי בחרשייהו ומתכנפי כנופיא דאינון זינין בישין ומייתין ההוא נפשא ועאל בקברא ואשתעי בהדייהו. אמר ר' יצחק זכאין אינון צדיקייא בעלמא הדין ובעלמא דאתי דהא כלהו קדישין. גופא דילהון קדישא, נפשתא דילהון קדישא, רוחא דילהון קדישא, [p. 469] נשמתא דילהון קדש קדשים, תלת דרגין אינון כגוונא דלעילא. דתניא א"ר יהודה כתיב (בראשית א: 24) תוצא הארץ נפש חיה, דא נשמתא עלאה דאדם קדמאה עלאה.

ת"ח תלת דרגין אינון ומתחברן כחד, נפש רוח נשמה ועילא מנייהו נשמה, דא"ר יוסי בכלהו בני נשא אית נפש, ואית נפש עלאה מנפש. זכה בר נש בהאי נפש מריקין ביה עטרא חדא דאקרי רוח דכתיב (ישעיה לב: 15) עד יערה עלינו רוח ממרום, כדין אתער בר נש באתערותא אחרא עלאה לאסתכלא בנימוסי מלכא קדישא. זכה בר נש בההוא רוחא מעטרין ליה בכתרא קדישא עלאה דכליל כלא ואקרי נשמה דאקרי נשמת אלוה.

ותאנא ברזא דרזין בספרא דשלמה מלכא האי קרא דכתיב (קהלת ד: 2) ושבת אני את המתים שכבר מתו. כיון דכתיב ושבת אני את המתים אמאי שכבר מתו. אלא שכבר מתו בהאי עלמא בפולחנא דמאריהון. [p. 470] ותמן כתיב תלת מדורין עבד קב"ה לצדיקייא. חד דזכו אינון צדיקייא דלא אשתצו מהאי עלמא, וכד אצטריך עלמא ואינון חייא יתבין בצערא אינון מצלי צלותא עלייהו ואזלין ומודיעין מלה לאינון דמיכין דחברון ומתערין ועאלין לגן עדן דארעא דתמן רוחיהון דצדיקייא מתלבשן בעטרין דנהורא ואתייעטו בהו וגזרין גזרה וקב"ה עביד רעותהון וחס על עלמא. ואינון נפשתא דצדיקייא משתכחין בהאי עלמא לאגנא על חייא והאי אקרי נפש ודא לא אשתצו מהאי עלמא לאסתכלא ולמנדע ולאגנא על דרא, והאי הוא דמייתי ידעי בצערא דעלמא, ועונשא דחייביא בהאי הוא דכתיב ונכרתה הנפש ההיא מעמיה.

מדורא תניינא הוא ג"ע די בארעא דקבע ביה קב"ה מדורין עלאין יקירין כגוונא דהאי עלמא וכגוונא דעלמא עלאה והיכלין בתרי גוונין דלית להון חושבנא ואילנין ועשבין וריחין דסלקין בכל יומא, ובהאי אתר שארי ההוא דאקרי רוח דאינון צדיקייא ומדורא דההוא רוח ביה שארי, וכל רוח ורוח מתלבשא בלבשא יקירא כגוונא דהאי עלמא וכגוונא דההוא עלמא עלאה.

[p. 471] מדורא תליתאה ההוא מדורא עלאה קדישא דאקרי צרורא דחיי דתמן מתעדנא ההוא דרגא עלאה קדישא דאקרי נשמה, והאי אדבק לאתענגא בעדונא עלאה עליה כתיב (ישעיה נח: 14) אז תתענג על יי וגי'.

ותאנא בשעתא דאצטריך עלמא ואינון צדיקי זכאין ההוא נפש דמשתכתא בעלמא לאגנא על עלמא נפש סליק ואזיל ושאט בעלמא ומודע לרוח, ורוח סליק ואתעטר ומודעא

לנשמה ונשמה לקב"ה וכדין חס קב"ה על עלמא. כדין נחתא מעילא לתתא, נשמה אודע לרוח ורוח אודע לנפשא. ובכל שבתא ושבתא וריש ירחא כלהו מתחברן ומתעטרן כחד עד דאזדווגו למיתני לסגדא למלכא עלאה, ולבתר תבין לאתרייהו הה"ד (שם סו: 23) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחוות לפני אמר יי'.

ובשעתא דאצטריך עלמא רחמי וחייא מודעי להו לנפשייהו דצדיקייא ובכאן על קברייהו דאינון דאתחזו לאודעא להו מאי טעמא, דשויין רעותא דילהון לאדבקא נפשא בנפשא, [עא ע"א] כדין אתערין נפשייהו דצדיקייא ומתכנפין ואזלין לדמיכי חברון ומודעי להו צערא דעלמא וכלהו עאלין בההוא פתחא דג"ע ומודיעין לרוח, ואינון רוחין דמתעטרן בג"ע מלאכי עלאי אזלי בנייהו וכלהו מודיעין לנשמה, [p. 472] ונשמה מודעא לקב"ה וכולהו בעאן רחמי על חייך וחס קב"ה על עלמא בגיניהון, ועל דא אמר שלמה ושבת אני את המתים שכבר מתו.

אמר ר' חייא תוהנא אי אית מאן דיכול לאודעא להו למתיא בר אנן. א"ר אבא צערא מודע להו אורייתא קא מודעא להו דהא בשעתא דלית מאן דידע בהאי אפקי אורייתא סמוך לקברי ואינון מתערי על אורייתא על מה דאיגלייא לההוא אתר, כדן אודע לון.

א"ר יוסי ואינון ידעי דהא עלמא בצערא וחי לא אתחזון ולא ידעי לאודעא להו. ביה שעתא כלהו צוחין על אורייתא דאתקלנא ואתגלייא לההוא אתר. אי בני נשא תבין ובכאן בלבא שלים כלהו מתכנפי ובעאן רחמי ומודעי לדמיכי חברון, ואי אינון לא תבין בלבא שלים למבכי על צערא [p. 473] דעלמא ווי להו דכלהו מתכנפי. מאן גרם לאורייתא קדישא לאתגלייא על ידיהו בלא תשובה. וכלהו אתיין לאדכרא חובייהו. בגיני כך לא יהכון תמן בלא תשובה ובלא תעניתא למבעי בעותא קמייהו. רבי חייא אמר בלא תלת תעניתא. ר' יוסי אמר אפילו חד בההוא יומא ובלבד דעלמא יתיב בצערא טפי, כדין כלהו מזדוגי למבעי רחמין על עלמא.

תאנא יומא חד הוו אזלי ר' חזקיה ור' ייסא באורחא, ערעו בגוש חלב והוה חריב, יתבו סמוך לבי קברי ור' ייסא הוה בידיה חד קטרא דס"ת דאתקרע. עד דיתבו אתרגיש חד קברא קמייהו וצוח ואמר ווי ווי דהא עלמא בצערא שכיח הא אורייתא הכא דאתגלייא, או חייא אתו לחייכא עלן ולכספא בכסופא לן באורייתיהו. אזדעזעו רבי חזקיה ורבי ייסא. אמר ר' חזקיה מאן אנת.

אמר מיתא אנא והא אתערנא לגבי ס"ת דזמנא חד הוה עלמא בצערא ואתו חייא הכא לאתערא לן בספר תורה ואנא וחברי אקדימנא לגבי דמיכי חברון, וכד אתחברו בגי"ע ברוחיהון דצדיקייא אשתכח קמייהו דההוא ס"ת דאייתו לקמן אינון חייא הוה פסול ומשקר בשמא דמלכא דאשתכח וא"ו יתיר בהאי קרא דכתיב (דברים יד: 6) וששעת שסע שתי פרסות, ואמרו [p. 474] דהואיל ושקרו בשמא דמלכא דלא יתובון לגביהון ודחו לי ולחברי בההיא שעתא מבי מתיבתא, עד דחד סבא דהוה בינייהו אזל ואייתי ספרא דרב המנונא סבא וכדין אתער רבי אלעזר בר' שמעון דהוה קביר עמנא ואזל ובעא בגי"ע עלייהו ואתסי עלמא, כדין שארו לן. ומן ההוא יומא דסליקו ליה לר' אלעזר מקברא דא ואתייהב לגבי אבוה לית מאן דידע למיקם קמייהו דדמיכי חברון דמסתפינא מן ההוא יומא. והשתא אתיתון לגבן וס"ת גביכון, אמינא דהא עלמא בצערא אשתכח ועל דא אזדעזענא דאמינא מאן יקדים לאודעא לאינון זכאי קשוט דמיכי חברון.

אשתמיט רבי ייסא בההוא קטרא דספר תורה.

[p. 475] א"ר חזקיה חס ושלום דהא לית עלמא בצערא ואנן לא אתינא להא.

קמו רבי חזקיה ורבי ייסא ואזלו. אמרן ודאי בשעתא דזכאין לא אשתכחו בעלמא,

עלמא לא מתקיימא אלא בגינייהון דמיתי.

אמר רבי ייסא בשעתא דאצטריך עלמא אמאי אזלינן לגביהון דמייתי והלא כתיב [עא

ע"ב] (דברים יח: 1) ודורש אל המתים ואסיר.

אמר ליה עד כען לא חמיתא גדפי דצפרא דעדן. ודורש אל המתים דייקא, דאינון חייבי

עלמא דאינון משאר עמין דאינון תדיר מתים, אבל ישראל דאינון צדיקי קשוט שלמה קרא

עלייהו (קהלת ד: 2) המתים שכבר מתו, בזמנא אחרא ולא השתא, שכבר מתו, והשתא אינון

חייין.

ועוד דשאר עמין כד אתינן למתיהון אתיין בחרשין לאתערא עלייהו זינין בישין, וכד

ישראל אתיין, בכמה תשובה לקמי קב"ה, בתבירא דלבא בתעניתא לקבליה, וכלא בגין

דנשמתהון קדישין יבעון לקמי קב"ה עלייהו רחמי.

ועל דא תנינן צדיקא אע"ג דאתפטר מהאי עלמא לא אסתלק ולא אתאביד מכלהו

עלמין דהא בכלהו עלמין אשתכח יתיר מחייוי. בחיינו אשתכח [p. 476] בהאי עלמא בלחודוי,

לבתר אשתכח בתלת עלמין וזמין לגבייהו דכתיב (שיר א: 3) על כן עלמות אהבוך, אל תקרי

עלמות אלא עולמות, זכאה חולקהון.

תאנא כתיב (שמואל א כה: 29) והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את יי אלהיך.
והיתה נפש אדוני, נשמת אדוני איבעי ליה. אלא כמא דאמרן דזכאה חולקהון דצדיקייא דכלא
אתקשר דא בדא, נפש ברוח, ורוח בנשמה, ונשמה בקב"ה, אשתכח דנפש צרורה בצרור החיים.
אמר רבי אלעזר הא דאמריתו גלותא דס"ת אפילו מבי כנשתא לבי כנשתא אחריתי
וכ"ש לבי רחוב, אמאי לבי רחוב אחרא.

אמר רבי יהודה כמא דאמרן בגין דיתערון עלה ויבעון רחמי על עלמא.
אמר ר' אבא שכינתא כד אתגלייא הכי נמי מהכא להכא עד דאמרה (ירמיה ט: 1) מי
יתנני במדבר מלון אורחים. אוף הכא מבי כנשתא לבי כנשתא, לבתר לבי רחוב, לבתר במדבר
מלון אורחים.

[p. 477] א"ר יהודה בני בבל מסתפו ולא קא עבדי ואפילו מבי כנשתא לבי כנשתא כ"ש
האי.

תניא אמר ר' שמעון ביומאי לא איצטרכון בני עלמא להאי.
א"ר יוסי צדיקייא מגינין על עלמא בחייהון ובמיתתהון, ובמיתתהון יתיר מחייהון
הה"ד (ישעיה לו: 35) וגנתי על העיר הזאת להושיעה למעני ולמען דוד עבדי, ובחייו לא כתיב.
א"ר יהודה מאי שנא הכא למעני ולמען דוד עבדי, דשקיל האי לגבי האי. בגין דדוד זכה
לאתקשרא ברותיכא קדישא באבהתא ובגין כך כלא חד. בריך הוא לעלם ולעלמי עלמין.

[p. 478] כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו. רבי יצחק פתח (תהלים
קב: 22) לספר בציון שם יי ותהלתו בירושלם בהקבץ עמים יחדו וממלכות לעבוד את יי. תמן
תנינן שמא קדישא סתים וגליא ואורייתא דהיא שמא קדישא עלאה סתים וגליא וכל קרא
דבאורייתא וכל פרשתא דבה סתים וגליא, דתניא אמר רבי יהודה מחציפותא דחד צדקת נפקון
כמה טבין לעלמא. ומאן היא, תמר דכתיב (בראשית לח: 14) ותשב בפתח עינים אשר על דרך
תמנתה וגו'.

אמר רבי אבא פרשתא דא מוכח דאורייתא סתים וגליא והא אסתכלנא באורייתא כולה
ולא אשכחנא אתר [p. 479] דאקרי פתח עינים אלא כלא סתים ורזא דרזין הוא. ותאנא מאי
חמאת צדקת זו לעובדא דא, אלא ידעא בביתא דחמוה ארחוי דקב"ה היך מדבר האי עלמא עם
בני נשא, ובגין דהיא ידעת קב"ה אוקים מלה על ידהא. ואזלא הא כמא דתנינן אזדמנא הות
בת שבע מששת ימי בראשית למהוי אימא דשלמה מלכא, אוף הכא אזדמנא הות תמר לדא
מיומא דאתברי עלמא.

[p. 480] ותשב בפתח עיניים. מאן פתח עיניים, כד"א (שם יח: 1) והוא יושב פתח האהל, (שמות יב: 23) נפסח י"י על הפתח, וכתוב (תהלים קיח: 19) פתחו לי שערי צדק. עיניים, דכל עיינין דעלמא [עב ע"א] להאי פתחא מצפאן. אשר על דרך תמנתה, מאי תמנתה, כד"א (במדבר יב: 8) ותמונת י"י יביט. והכי אוקימנא תמר אוקימת מלה לתתא ופרחה פרחין ואניצת ענפין ברזא דמהימנותא. (הושע יב: 1) ויהודה עוד רד עם אל ועם קדושים נאמן. ויראה יהודה ויחשבה לזונה, כד"א (משלי ל: 20) כן דרך אשה מנאפת. כי כסתה פניה, ואוקימנא כד"א (שם) אכלה ומחתה פיה. אוקידת עלמא בשלהובוי ואמרה לא פעלתי און. מ"ט, בגין כי כסתה פניה ולית מאן דידע אורחהא לאשתזבא מנה.

[p. 481] ויט אליה אל הדרך, אל הדרך ממש לאתחברא חיוור בסומק. ויאמר הבה נא אבא אליך, והא אוקימנא הבה בכל אתר. כי לא ידע כי כלתו היא, כי כלתו דעלמא ומתרגמינן ארי שצייתא היא. מאי טעמא לא ידע, בגין דהא מנהרן אפהא לקבלא מניה ואזדמנת לאתבסמא ולרחמא עלמא. כי כלתו היא, ד"א כלה ממש דכתיב (שיר ד: 8) אתי מלבנון כלה.

[p. 482] ותאמר מה תתן לי כי תבא אלי, השתא כלה בעיא תכשיטיה. ויאמר אנכי אשלח גדי עזים מן הצאן, למלכא דהוה ליה ברא מאמהו חדא ואזיל בהיכליה. בעא מלכא לאתנסבא במטרוניתא עלאה ולאעלה להיכליה. אמרה מה יהיב לי מלכא בהיכליה. אמר מלכא מכאן ולהלא אשדר ואתריך לברא דאמהו מהיכלי. כך נמי הכא אנכי אשלח גדי עזים מן הצאן, והא אוקימנא בלא תבשל גדי בחלב אמו, וכל אינון בסטרא דבכור בהמה קא אתו. ועל דא לא כתיב אנכי אתן לך גדי אלא אנכי אשלח, אתריך ואשדר ליה דלא אשתכח בהיכלי. ותאמר אם תתן ערבון עד שלחך, אלין אינון סימנין דמטרוניתא דאתברכא מן מלכא בזווגהא.

ויאמר מה הערבון אשר אתן לך, ותאמר חותמך ופתילך ומטך אשר בידך, אלין אינון קשורי עלאי תכשיטהא דכלה לאתברכא מתלתא אלין, דהא כלא הכי אשתכח בתלתא אלין וכלא מהני מתברכא נצח הוד יסוד. מיד ויתן לה ויבא אליה ותהר לו.

[p. 483] ויהי כמשלש חדשים, מאן משלש חדשים, בתר דתלתן ירחיא והא תלת ירחין אוקימנא והכא כמשלש חדשים דשאר ירחא רביעאה לאתערא דינין בעלמא בחובי בני נשא

והיא ינקא מסטרא אחרא. כדין ויוגד ליהודה לאמר זנתה תמר כלתך וגם הנה הרה לזנונים,
הא כלה בסטרא אחרא אשתכחת.

מה כתיב, הוציאווה ותשרף, כמא דכתיב (איכה ב: 1) השליך משמים ארץ תפארת
ישראל. ותשרף, בשלהובי טיהרא בגלותא.

מה כתיב, היא מוצאת, לאתמשכא בגלותא. והיא שלחה אל חמיה לאמר לאיש אשר
אלה לו אנכי הרה, ממנו לא כתיב אלא לאיש אשר אלה לו, דיליה סימנין אלין משתכחי, אנכי
הרה וגו'.

[p. 484] ויבר יהודה ויאמר צדקה ממני, צדקה ודאי ושמה גרים. מאן גרים לה שמא
דא, הדר ואמר ממני, דכתיב (תהלים יא: 7) צדיק יי צדקות אהב. צדקה, צדק ה', ממני נטלא
שמה דא, ממני ירתא דא, ממני אשתכחת.

א"ר יוסי מ"ט חמיה כתיב באתר חד, יהודה באתר אחרא.

א"ל כלא אתקשר דא בדא, חמיה באתר עלאה תלי.

א"ר אלעזר פרשתא דא אוקים חכמה עלאה בכמה גוויין. כד אסתכלון מלי מניה
אשתמע רזין דאורחוי דקב"ה ודינוי בכל אתר. והיא ידעת ואקדימת גרמה למלה דא לאשלמא
אורחוי דקב"ה בגין דנפקו מנה מלכין שליטין וזמינין לשלטאה על עלמא, ורות כהאי גוונא
עבדת.

[p. 485] א"ר אבא פרשתא דא ברזי דחכמתא דאורייתא אתקשרת וכלא סתים וגליא,
ואורייתא כלא כהאי גוונא אשתכח ולית מלה באורייתא דלית בה שמא קדישא עלאה דסתים
וגליא. [עב ע"ב] בגיני כך סתימא דאורייתא קדישי עליונין ירתין לה ואתגלייא לשאר בני
עלמא. כגוונא דא כתיב (תהלים קב: 22) לספר בציון שם יי ותהלתו בירושלם, דהא בציון
במקדש שרי לאדכרא שמא קדישא כדקא חזי ולבר בכנויו, ועל דא כלא סתים וגליא.

תאנא כל מאן דגרע אות אחת מאורייתא או יוסיף כמאן דמשקר בשמא קדישא עלאה.
א"ר יצחק עובדא דמצרים פלחין לשפחה כמא דאוקימנא, עובדא דכנען פלחין לההוא
דאקרי (שמות יב: 29) שבי אשר בבית הבור, ועל דא כתיב (בראשית ט: 25) ארור כנען עבד
עבדים יהיה לאחיו. בגין כך כלהו מכדבין במלין קדישין ועבדין עריין בכלא, בגיני כך כמעשה
ארץ מצרים אשר ישבתם בה וגו'.

[p. 486] רבי יהודה אומר דעבדין זינין בישין לשלטאה בעלמא כדכתיב (דברים כא: 23)
ולא תטמא את אדמתך, וכתיב ותטמא הארץ.

כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו וגו'. ר' חייא פתח (איוב לח: 13) לאחוז בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה. תאנא זמין קב"ה לדכאה ארעיה מכל מסאבותא דשאר עמין סאיבו לה כהאי מאן דאחיד טליתו ואנער טנופא מניה וכל אינון דאתקברו בארעא קדישא למשדי לון לבר ולדכאה ארעא קדישא אחרא כביכול דהוה מתזנת לשאר רברבי עמין ולקבלא מסאבותא דילהון ולדברא לון, זמין לדכאה לה ולאעברא לון לבר. [p. 487] ר' שמעון הוה מדכי שוקי טבריה וכל דהוה תמן מית הוה סליק ליה ומדכי ארעא.

תאנא כתיב (ירמיה ב: 7) ותבואו ותטמאו את ארצי ונחלתי שמתם לתועבה. א"ר יהודה זכאה חולקיה מאן דזכי בחייו למשרי מדוריה בארעא קדישא דכל מאן דזכי זכי לאנגדא מטלא דשמיא דלעילא דנחית על ארעא וכל מאן דזכי לאתקשרא בחייוי בהאי ארעא קדישא זכי לאתקשרא לבתר בארעא עלאה קדישא. וכל מאן דלא זכי בחייוי ומייתין ליה לאתקברא תמן עליה כתיב (שם) ונחלתי שמתם לתועבה. רוחיה נפק ברשותא אחרא נוכראה וגופיה אתי תחות רשותא דארעא קדישא, כביכול עביד קדש חול וחול קדש. וכל מאן דזכי למיפק נשמתיה בארעא קדישא זכי לאתקשרא תחות גדפי שכנתא דכתיב (דברים לב: 43) וכפר אדמתו עמו. ולא עוד אלא אי זכי בחייוי זכי לאתמשך עליה רוחא דקודשא תדיר, וכל מאן דיתב ברשותא אחרא אתמשך עליה רוחא אחרא נוכראה.

[p. 488] תאנא כד סליק רב המנונא סבא להתם הוו עמיה תריסר בני מתיבתא דיליה. אמר לון אי אנא אזיל לארחא דא לאו על דידי קא עבידנא אלא לאתבא פקדונא למאריה, דתנינן כל אינון דלא זכו להאי בחייוי, אתיבין פקדונא דמאריהון לאחרא. אמר ר' יצחק בגיני כך כל מאן דאעבד מאינון זינין בישין או רשותא אחרא בארעא, ארעא אסתאבת. ווי ליה להווא גבר, ווי לנפשיה דהא ארעא קדישא לא מקבלא ליה לבתר. עליה כתיב (תהלים קד: 35) יתמו חטאים מן הארץ, בעוה"ז ובעוה"ב. ורשעים עוד אינם, לתחיית המתים. כדין ברכי נפשי את יי הללויה.

את משפטי תעשו ואת חקתי תשמרו ללכת בהם וגו'. רבי אבא אמר זכאה חולקיהון דישראל דקב"ה אתרעי בהו מכל שאר עמין ובגין רחימותא דיליה עלייהו יהיב להן נימוסין דקשוט, נטע בהו אילנא דחיי, שארי שכנתא בינייהו. מאי טעמא, בגין דישראל [p. 489] רשימין ברשימא קדישא ואשתמודען דאינהו דיליה ואשתמודען מבני היכליה. ובגיני כך כל אינון דלא רשימין ברשימא קדישא [עג ע"א] בבשריהון לאו אינון דיליה, כלהו מסטרא דמסאבותא אתיין ואסיר לאתחברא בהו ולאשתעי בהדייהו במלוי דקב"ה

ואסיר לאודעא להו מלי דאורייתא בגין דאורייתא כלא שמא דקב"ה וכל את דאורייתא
אתקשרא בשמא קדישא וכל מאן דלא אתרשים בשמא קדישא בבשריה אסיר לאודעא ליה
מלה דאורייתא כ"ש לאשתדלא ביה.

ר' שמעון פתח (שמות יב: 43) זאת חקת הפסח כל בן נכר לא יאכל בו, וכתוב וכל ערל לא
יאכל בו, תושב ושכיר לא יאכל בו, וכתוב וכל עבד איש מקנת כסף ומלתה אותו אז יאכל בו.
ומה פסחא דאיהי בשרא למיכלא, על דאתרמיז במלה קדישא אסיר לכל הני למיכל ביה
ולמיהב להו למיכל עד דאתגזרו, אורייתא דהיא קדש קודשין דקודשא שמא עלאה דקב"ה
עאכ"ו.

ר' אלעזר שאיל לר' שמעון אבוי, א"ל הא תנינן אסור ללמד תורה לגני ושפיר אתערו
חברייא דבבל [p. 490] דכתיב (תהלים קמז: 20-19) מגיד דבריו ליעקב חקיו ומשפטיו לישראל,
לא עשה כן לכל גוי. כיון דאמר מגיד דבריו ליעקב אמאי חקיו ומשפטיו לישראל.
א"ל אלעזר ת"ח זכאין אינון ישראל דחולקא עלאה קדישא נטע בהו קב"ה דכתיב
(משלי ד: 2) כי לקח טוב נתתי לכם, ולא לשאר עמים. ובגין דאיהי גניזא יקירא עלאה
שמיה ממש אורייתא כלא סתים וגליא ברזא דשמיה, ועל דא ישראל בתרי דרגין אינון סתים
וגליא דתנינן תלת דרגין אינון ומתקשרן דא בדא קב"ה אורייתא וישראל, וכל חד דרגא על
דרגא סתים וגליא. קב"ה דרגא על דרגא סתים וגליא, אורייתא הכי נמי סתים וגליא, ישראל
הכי נמי דרגא על דרגא הה"ד מגיד דבריו ליעקב חקיו ומשפטיו לישראל, תרי דרגין אינון יעקב
וישראל, חד גליא וחד סתים.

מאי קא מיירי, אלא כל מאן דאתגזר ואתרשים ברשימא קדישא יהבין ליה באינון מלין
דאתגליין באורייתא כלומר מודיעין ליה ברישי אתוון ברישי פרקין, יהבין עליה חומרא דפקודי
אורייתא ולא יתיר, עד דיסתלק בדרגא אחרא הה"ד מגיד דבריו ליעקב, ליעקב שפיר, אבל
חקיו ומשפטיו לישראל דאיהו בדרגא עלאה יתיר וכתוב (בראשית לה: 10) לא יקרא שמך עוד
יעקב וגו'. חקיו [p. 491] ומשפטיו לישראל, אלן רזי אורייתא ונמוסי אורייתא וסתרי
אורייתא דלא אצטריכן לגלאה אלא למאן דאיהו בדרגא עלאה יתיר כדקא חזי. ומה לישראל
האי לשאר עמין עאכ"ו, וכל מאן דלא אתגזר ויהבין ליה אפילו את חד זעירא דאורייתא כאילו
חריב עלמא ומשקר בשמא דקב"ה דכתיב (ירמיה לג: 25) אם לא בריתי יומם ולילה חקות
שמים וארץ לא שמתי.

ת"ח כתיב (דברים ד: 44) וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל, לפני בני ישראל
שם אבל לשאר עמין לא שם. בגין כך דבר אל בני ישראל, (ויקרא כ: 2) ואל בני ישראל תאמר,

וכן כלהו. ינוחון אבהן דעלמא הלל ושמאי דהכי אמרו לאונקלוס ולא אודעו ליה מלה דאורייתא עד דאתגזר.

[p. 492] ת"ח מלה קדמאה דאורייתא דיהבין לינוקי אלף בית, דא מלה דלא יכלין בני עלמא לאדבקה בסולכתנו ולא לסלקא ליה ברעותא כ"ש למללא בפומיהון ואפי' מלאכי עלאי ועלאי דעלאי לא יכלין לאדבקה בגין דאינון סתימו דשמא קדישא. ואלף וארבע מאה וחמש רבוון דעלמין כלהו תליין בקוצא דאלף. שבעין ותרין שמהן קדישין גליפין באתווי רשימן דקיימי בהו עלאי ותתאי שמיא וארעא וכורסי יקרא דמלכא תליין מסטרא חדא לסטרא חדא דפשיטותא דאלף קיומא דעלמין כלהו, וסמכין דעלאין ותתאין ברזא דחכמה ושבילין סתימין ונהרין עמיקין ועשר אמירן כלהו נפקין מההוא קוצא תתאה דתחות אלף. מכאן ולהל שארי לאתפשטא אלף בבית ולית חושבן לחכמתא דהכא אתגליף.

בגיני [עג ע"ב] כך תנינן קיומא דכלא ומהימנותא דכלא לקשרא קשרא דמהימנותא דא בדא כדקא חזי, ומאן דאתגזר אתקשר בההוא קשרא דמהימנותא, מאן דלא אתגזר ולא אתקשר ביה כתיב (ויקרא כב: 10) וכל זר לא יאכל קדש, (שמות יב: 48) וכל ערל לא יאכל בו, דהא אתער רוח מסאבא דמסטריה ואתי לאתערבא בקודשא. בריך רחמנא [p. 493] דפריש לישראל בנוי רשימין ברשימא קדישא מנייהו ומזוהמא דלהון. עלייהו כתיב (ירמיה ב: 21) ואנכי נטעתוך שורק כלה זרע אמת, בגיני כך (מיכה ז: 20) תתן אמת ליעקב, ולא לאחרא, תורת אמת לזרע אמת.

אתא ר' אלעזר ונשיק ידוי.

ר' חזקיה אמר כתיב (שמואל א יב: 22) כי לא יטוש יי' את עמו בעבור שמו הגדול כי הואיל יי' לעשות אתכם לו לעם. כי לא יטוש יי' את עמו, מ"ט, בגין דכלא אתקשר דא בדא. ובמה אתקשרו ישראל בקב"ה, בההוא רשימא קדישא דאתרשים בבשריהון, ובגיני כך לא יטוש יי' את עמו. ולמה, בעבור שמו הגדול דאתרשים בהו. תאנא אורייתא אקרי ברית, האי רשימא קדישא אקרי ברית, קב"ה אקרי ברית, ועל דא כלא אתקשר דא בדא ולא אתפרש דא מן דא. א"ל ר' ייסא אורייתא וישראל שפיר, אבל קב"ה מנא לן דאקרי ברית. א"ל דכתיב (תהלים קו: 45) ויזכור להם בריתו, (שמות ב: 24) ויזכור אלהים את בריתו, הא אתיידע והא אתמר. (ויקרא יח: 4) את חקותי תשמרו. חקותי, אלין אינון נמוסי מלכא. משפטי, אלין אינון גזרי אורייתא.

[p. 494] ר' יהודה אמר כל אינון נמוסין מאתר דאקרי צדק אקרון חקוטי ואינון גורת מלכא, וכל אתר דאקרי משפט אקרון דיני דמלכא קדישא באתר דתרין חולקין אחידן דא בדא. ועל דא כתיב (תהלים פט: 15) צדק ומשפט מכון כסאך, ואינון דינא ורחמי, ובגיני כך חק ומשפט, ועל דא כתיב (שם קמז: 19) חקיו ומשפטיו לישראל, לישראל ולא לשאר עמין. בתריה מה כתיב, לא עשה כן לכל גוי. ותנין אע"ג דאתגזר ולא עבד פקודי אורייתא הרי הוא כגוי לכלא ואסיר למילף ליה פתגמי אורייתא. ועל דא תנין (שמות כ: 22) מזבח אבנים, מזבח אבנים ממש דהא קשיו דלביה באתריה קיימא וזוהמא לא אתפסק מניה, בגיני כך [p. 495] לא סליק בידיה ההוא גזירו ולא מהניא ליה. על דא כתיב (שם) כי חרבך הנפת עליה ותחלליה. בגיני כך לא עשה כן לכל גוי סתם, ומשפטים בל ידעום, לעלם ולעלמי עלמין. מלה אחרא לא יהבי להו כ"ש רזי אורייתא ונמוסין דאורייתא, וכתיב (דברים לב: 9) כי חלק יי' עמו יעקב חבל נחלתו, (תהלים קמד: 15) אשרי העם שככה לו אשרי העם שיי' אלהיו.

פרשת עריות

מתניתין. מתני בנמוסי טהירין ארבע מפתחן שנינן לארבע סטרי עלמא בזוייתהון אשתכחו, חד לסטר ארבע וארבע לסטר חד אתגלפן בחד גוונא. בההוא גוונא תכלא וארגוונא צבע זהורי חוורא וסומקא, דא עייל בגוונא דחבריה ודידיה ביה רשים.

[p. 496] ארבע רישין כחדא אסתלקו, בחד דיוקנא מתדבקן. חד רישא אסתליק מגו סחיו דאסתחי, תרי איילתא קציבן בשיעורא חד סלקן מההוא סחיותא דכתיב (שיר ד: 2) כעדד הקצובות שעלו מן הרחצה וגו'. בשערא דלהון חיזו דאבן טבא דארבע גוונין. ארבע גדפין דכסיין על גופא, ידן זעירין תחות גדפייהו, חמש בחמש גליפן. טאסין לעילא לעילא מהיכלא דשפירא בריוא ויאה למחזי.

חד עולים רביא נפיק שן חרבא דמתהפכא לגוברין לנוקבא, נטלין למשחא דאיפה בין שמיא ובין ארעא. לזמנין [p. 497] נטלן לה בכל עלמא וכל משחין בה משיחין דכתיב (ויקרא יט: 36) איפת צדק וגו'.

חד חיזו בדולחא קיימא על חרבא חד, ברישא דההוא חרבא מלהטא סומקא מגו בדולחא. [עד ע"א] תרין סטרין מהאי גיסא ומהאי גיסא אתחזיא ההוא חרבא ברשימין עמיקין. חד גיבר תקיף, סולמא דקיימא בתלת עשרה עלמין, חגיר ההוא חרבא למעבד נוקמין. עמיה חגירן שתין אחרנין כלהו מתיילפי נצחין קרבא הה"ד (תהלים מה: 4) חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך, וכתיב (שיר ג: 8) כלם אחוזי חרב מלומדי מלחמה איש חרבנו על ירכו. בכמה גוונין מתהפכין אנפייהו, לית דידע לון בר חד תולעתא דשאט בין נוני ימא, כל אבנין דאעבר עלייהו מתבקעין.

[p. 498] בההוא זמנא קלא דנפיק מאינון חגירי חרבא מבקע תמני סר טורין רברבין. לית מאן דירכין אודניה, כלהו דעלמא סתימין עיינין אטימין לבא ולית מאן דיסגח דהא בניינא לסתור, כד עובדן לא מתכשראן סטאן מארחא דתקנא ימינא אעדין ושמאלא שלטא, כדין עריין אשתכחו. ווי לחייביא דגרמין דא בעלמא דהא לא מתברכין לעילא עד דישתיצון אינון לתתא הה"ד (תהלים קד: 35) ורשעים עוד אינם ברכי נפשי את יי' הללויה.

ערות אביך וערות אמך לא תגלה. ר' חייא פתח (שיר ב: 3) כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים וגו'. האי קרא אוקמוה חברייא אבל כמה חביבה כנסת ישראל לקמי קב"ה דהיא משבחת ליה בהאי. הכא אית לאסתכלא אמאי משבחת ליה בתפוח ולא במלה אחרא אי בגוונין

או בריחא או בטעמא, [p. 499] אבל הואיל וכתוב תפוח בכלא קא משבחת ליה, בגוונין בריחא בטעמא. מה תפוח אסוותא לכלא אף קב"ה אסוותא לכלא, מה תפוח אשתכח בגוונני כמא דאוקימנא אף קב"ה אשתכח בגוונני עלאין, מה תפוח אית ביה ריחא דקיק מכל שאר אילני אוף קב"ה כתיב ביה (הושע יד: 7) וריח לו כלבנון, מה תפוח טעמיה מתיקא אוף קב"ה כתיב ביה (שיר ה: 16) חכו ממתקים וכלו מחמדים. וקב"ה משבח לה לכנסת ישראל כשושנה והא אוקימנא מלי אמאי כשושנה והא אתמר.

ר' יהודה אמר בשעתא דאסגיאז זכאי בעלמא כנסת ישראל סלקא ריחין טבאן ומתברכא ממלכא קדישא ואנפאה נהירין, ובזמנא דאסגיאז חייבין בעלמא כביכול כנסת ישראל לא סלקא ריחא ואטעמת מסטרא אחרא מרירא, כדין כתיב (איכה ב: 1) השליך משמים ארץ, ואנפאה חשוכן.

[p. 500] ר' יוסי אמר בשעתא דאסגיאז זכאין בעלמא כתיב (שיר ב: 6) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, ובזמנא דאסגיאז חייבין בעלמא כתיב (איכה ב: 3) השיב אחור ימינו. ר' חזקיה אמר מהכא (משלי טז: 28) ונרגן מפריד אלוף, כלומר פריש מלכא מן מטרוניתא הה"ד ערות אביך וערות אמך לא תגלה.

רבי אלעזר הוה יתיב קמי אבוי, אי"ל אי פקילטא בעלמא במטרוניתא אשתכח, ואי קוטורגא בעלמא במטרוניתא אשתכח, אמאי.

[p. 501] אמר ליה למלכא דהוה ליה בר במטרוניתא. כל זמנא דהוה בר עביד רעותא דמלכא, מלכא עביד מדוריה במטרוניתא, כל זמנא דהוה בר לא עביד רעותא דמלכא, מלכא פריש מדוריה ממטרוניתא.

כך קב"ה וכנסת ישראל, כל זמנא דישראל עבדין רעותא דקב"ה, קב"ה שוי מדוריה בכנסת ישראל, כל זמנא דישראל לא עבדין רעותא דקב"ה, קב"ה לא שוי מדוריה בכנסת ישראל. מ"ט, בגין דישראל הוא ברא בוכרא לקב"ה דכתיב (שמות ד: 22) בני בכורי ישראל. אימא דא כנסת ישראל, (משלי א: 8) ואל תטוש תורת אמך.

ת"ח כל זמנא דישראל רחיקין מהיכלא דמלכא כביכול מטרוניתא אתרחקא עמהון. מ"ט, בגין דמטרוניתא לא אקדימת קיסטא להאי בר לאלקאה ליה למיהך בארח מישר, בגין דמלכא לא אלקי לבר נש לעלמין אלא שביק כלא בידא דמטרוניתא לאנהגא היכלא ולאקאה ברה ולדברא ליה בארח מישר לקבליה דמלכא. [עז ע"ב]

ורזא דמלה דכתיב (משלי לא: 1) דברי למואל מלך משא אשר יסרתו אמו, אמו ודאי, דא בת שבע והא אתמר. כתיב (שם י: 1) משלי שלמה בן חכם ישמח אב ובן כסיל תוגת אמו, תוגת

אמו ודאי. [p. 502] חמי מה כתיב בן חכם ישמח אב, בעוד דהאי בר אזיל בארח מישר והוא חכימא ישמח אב כלל, דא מלכא קדישא לעילא, ישמח אב סתם. אשתכח האי בר באורח תקלא מה כתיב, וכן כסיל תוגת אמו, אמו ולא אביו, ורזא דמלה (ישעיה נ: 1) ונפשעכם שלחה אמכם, אמכם דא כנסת ישראל.

ת"ח לא אשתכח חדוותא קמי קב"ה כיומא דסליק שלמה לחכמתא ואמר שיר השירים כדין נהירו אנפוי דמטרוניתא ואתא מלכא למשרי מדוריה עמה הה"ד (מלכים א ה: 10) ותרב חכמת שלמה. מאי ותרב, דסלקא שפירו דמטרוניתא ואתרביאת בדרגהא על כל שאר דרגין בגין דמלכא שוי מדוריה בה. וכל כך למה, בגין דאפיקת ברא חכימא דא לעלמא. וכד אפיקת ליה לשלמה לכל ישראל אפיקת וכלהו הוו בדרגין עלאין זכאין בשלמה וקב"ה חדי בהו ואינון ביה.

וביומא דשכליל שלמה ביתא לתתא אתקינת מטרוניתא ביתא למלכא ושוו מדוריהון כחדא ונהירו אנפיה [p. 503] בחדווא שלימו, כדין אשתכח חדוותא לעילא ותתא. וכל כך למה, בגין דכתיב משא אשר יסרתו אמו, דדברת ליה לרעותא דמלכא.

וכד האי בר כמא דאמינא לא אתדבר לרעותא דמלכא כדין היא ערייתא דכלא, ערייתא דכל סטרין דהא מלכא פריש מן מטרוניתא ומטרוניתא אתרחקת מהיכליה ובגין כך ערייתא הוה דכלא. וכי לא ערייתא הוה דמלכא בלא מטרוניתא ומטרוניתא בלא מלכא. ועל דא כתיב ערות אביך וערות אמך לא תגלה אמך היא, ודאי ושריא עמד, בגיני כך לא תגלה ערותה. ר' שמעון אקיש ידוי ובכה, ווי אי אימא וגלינא רזא, ווי אי לא אימא דייבדון חברייא מלה. (יחזקאל יא: 13) אהה יי' אלהים הכלה אתה עושה וגו'. מהו אהה ומהו הכלה אתה עושה. אלא בזמנא דה' אתתרכת מהיכלא דמלכא ה' אחרא עלאה בגינה מנעת ברכהא וכדין כתיב אהה הכלה אתה עושה, ובגין כך אי ה' אתמנעת מברכאן ה' אחרא מנעת לון מכלא. מאי טעמא, בגין דברכאן לא משתכחי אלא באתר דשריין דכר ונוקבא.

[p. 504] ועל דא כתיב (ירמיה כה: 30) יי' ממרום ישאג וממעון קדשו יתן קולו שאג ישאג על נוהו, על נוהו ממש, דא מטרוניתא. ומאי אומר, אוי שחרבתי את ביתי, ביתי זווגא דמטרוניתא ודא הוה ודאי ערות אביך וערות אמך לא תגלה, דהא מכל סטרין ערייתא הוה וכדין לבשו (ישעיה נ: 3) שמים קדרות ושק הושם כסותם, אתר אחסנת ברכאן דמבועין דנחלין דהוו נגידין ושקיין כדקא חזי.

תנינן כד אתפרש מלכא מן מטרוניתא וברכאן לא משתכחן, כדין אקרי וי. מ"ט, דתניא רישא דיסוד י' הוה דהא יסוד ו' זעירא הוה וקב"ה ו' עלאה ועל דא כתיב וו ורישא דהאי יסוד י' הוה, וכד אתרחקת מטרוניתא מן מלכא וברכאן אתמנעו מכלא זווגא לא אשתכח ברישא

דיסוד נטיל וי עלאה להאי רישא דיסוד דהוא יי ונגיד ליה לגביה, כדין הוא וי, וי דכלא דעלאין ותתאין. [p. 505] ועל דא תנינן מיומא דאתחריב ירושלם ברכאן לא אשתכחו בעלמין ולית לך יום דלא אשתכח ביה לווטין דהא ברכאן אתמנעו מכל יום.

אמר ליה אי הכי אוי או הוי מהו.

אמר ליה כד מלה תליא בתשובה ולא תבין כדין ה' עלאה נטיל לון ואנגיד לוי וי' לגבה

[עה ע"א] בגין דלא תייבין, כדין אקרי הוי.

אוי, כד אסתליק מלכא לעילא לעילא בגין דצווחין בני נשא ולא ישגח בהו וההוא עלאה

טמירא סליק לוי וי' לגביה בגין דלא יתקבל צלותא, כדין אקרי אוי דהא אלף סליק לגביה לוי

וני וכדין תשובה לא אשתכח ועל דא אסתלק מאלין אתוון ה' דהא בתשובה לא תלייא.

ודאי כד אסגיא חובי עלמא טפי ותשובה הוה תלייא בקדמיתא ולא בעו כדין אסתלק

ה' ואלף סליק לוי וי' לגביה ואקרי אוי, וכד חריב בי מקדשא והא תשובה אסתלקת ולא מעליא

כדין צווחו ואמרו (ירמיה ו: 4) אוי לנו כי פנה היום. מאי פנה היום, דא הוא יומא עלאה דאקרי

תשובה דאסתלק ואתעבר ולא שכיח, ההוא יומא דאשתמודע [p. 506] לאפשטא ימינא לקבלא

חייבין, והא אתפני מכלא ולא אשתכח ועל דא אמרו אוי ולא הוי.

כי ינטו צללי ערב, דהא ארכינו רברבי ממנן דשאר עמין למשלט עליהו.

תאנא סליק וי' לעילא לעילא והיכלא אתוקד ועמא אתגלי ומטרוניתא אתתרכת וביתא

אתחרבת. לבתר כד נחית וי' לאתריה אשגח בביתיה והא אתחריב, בעא על מטרוניתא והא

אתרחקת ואזלת, חמא להיכליה והא אתוקד, בעא על עמא והא אתגלי, חמא לברכאן דעמיקין

דנחלין דהוו נגידין והא אתמנעו. כדין כתיב (ישעיה כב: 12) ויקרא יי' אלהים ביום ההוא לבכי

ולמספד, וכדין לבשו שמים קדרות וגו'.

כדין וי' אתנגיד חד לקביל חד וה' עלאה נגיד מבויעי לסטרא אחרא וברכאן לא

משתכחין דהא דכר בנוקבא לא אשתכחו ולא שריין כחדא. כדין (ירמיה כה: 30) שאג ישאג על

נוהו.

[p. 507] בכה ר' שמעון, בכה רבי אלעזר. אמר רבי אלעזר בכייה תקיעא בלבאי בסטרא

חדא וחדוותא בליבאי מסטרא אחרא דהא שמענא מלין דלא ידענא עד השתא, זכאה חולקי.

ערות אשת אביך לא תגלה. מאן אשת אביך.

אמר רבי שמעון הא תנינן כל מילוי דאורייתא סתים וגליא כמא דשמא קדישא סתים

וגליא, אורייתא דאיהי שמא קדישא הכי נמי סתים וגליא. הכא כלא דאתגליא ידע, סתים

כמא דאוקימנא. והאי קרא הכי הוא אשת אביך, תאנא כל זמנא דמטרוניתא אשתכחת במלכא

וינקא לך אקרי אמך, השתא דאתגליא עמך ואתרחקת מן מלכא אשת אביך אתקרי, אנתו היא דמלכא קדישא, לא אתפטרת בתרוכין מניה, אנתתיה היא ודאי כמא דכתיב (ישעיה נ: 1) כה אמר יי' אי זה ספר כריתות אמכם אשר שלחתיה, אלא ודאי אנתו היא דמלכא אע"ג דאתגלייא.

[p. 508] ועל דא פקיד עלה תרי זמני, חד כד יתיבא במלכא בזווגא חד ואתקרי אמך כדכתיב ערות אמך לא תגלה, לא תעביד דיתרחקון דא מן דא ותשתלח על חובך כמא דכתיב (שם) ובפשעכם שלחה אמכם. וחד כד היא בגלותא עמך ואתגלייא מהיכלא דמלכא ואתקרי אנתו דמלכא, אע"ג דאתרחקת מניה לא תעביד בגין דתעדי מבינך וישלטון בך שנאך ולא תסתמר עלך בגלותך הה"ד ערות אשת אביך לא תגלה. מאי טעמא, בגין כי ערות אביך היא, אע"ג דאתרחקא מן מלכא אשגחותא דמלכא בה תדירא ובעי לאסתמרא לקבלה יתיר ולא תיחוב גבה.

רבי שמעון פתח (דברים כג: 15) כי יי' אלהיך מתהלך בקרב מחנך להצילך ולתת אויביך לפניך והיה מחנך קדוש ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך. כי יי' אלהיך, דא שכינתא דאשתכחת בהו בישראל וכל שכן בגלותא לאגנא עליהו תדירא מכל סטרין ומכל שאר עמין דלא ישיצון להו לישראל, [p. 509] דתניא לא יכלין [עה ע"ב] שנאיהון דישראל לאבאשא להו עד דישראל מחלישין חילא דשכינתא מקמי רבבי ממנן דשאר עמין, כדין יכלין להון שנאיהון ושלטין עליהו וגזרין עליהו כמה גזירין בישין. וכד אינון תאבין לקבלה היא מתברת חילא ותוקפא דכל אינון ברבבין ותברת חילא ותוקפא דשנאיהון דישראל ואתפרעא להו מכלא. והיה מחנך קדוש, דבעי בר נש דלא יסתאב בחובוי ויעבר על פתגמי אורייתא, דאי הכי מסאבין ליה כמא דכתיב ונטמתם בם בלא אלף. ותאנא מאתן וארבעין ותמניא שייפין בגופא כלהו אסתאבין כד איהו אסתאב כלומר דבעי לאסתאבא ועל דא והיה מחנך קדוש. מאן מחנך, אלן שייפי גופא.

[p. 510] ולא יראה בך ערות דבר. מהו ערות דבר, ערייתא דהאי דבר כמא דאוקימנא, דאי הכי ושב מאחריך ודאי. ועל דא ערות אשת אביך לא תגלה. מ"ט, בגין דכתיב כן ערות אביך היא כמא דאוקימנא.

תאנא על תלת מלין מתעכבין ישראל בגלותא, על דעבדי קלנא בשכינתא בגלותא ומהדרי אנפייהו משכינתא ועל דמסאבי גרמייהו קמי שכינתא, וכלהו אוקימנא במתניתא דילן.

רבי אבא הוה אזיל לקפוטקיא והוה עמיה ר' יוסי. עד דהוו אזלי חמו חד בר נש דהוה אתי ורשימא חד באנפוי. אמר ר' אבא נסטי מאורחא דהא אנפוי דדין אסהידו בערייתא דאורייתא, בגיני כך אתרשים באנפוי.

[p. 511] א"ל ר' יוסי אי האי רשימא הוה ליה כד הוה ינוקא מה ערייתא אשתכח ביה. א"ל אנא חמינא באנפוי דאסהידו בערייתא דאורייתא. קרא ליה ר' אבא א"ל אימא מלה, האי רשימא דאנפך מהו. אמר לון במטותא מנייכו לא תענשוה יתיר להווא בר נש דהא חובוי קא גרמו ליה. א"ר אבא מהו.

אמר יומא חד הוינא אזיל בארחא אני ואחתי, שרינא בבי אושפיזא ורוינא חמרא וכל ההוא ליליא אחידנא באחתי. בצפרא קמנא ואושפיזאי קטט בחד גבר, עיילנא בינייהו וקטרו לי דא מהאי גיסא ודא מהאי גיסא ורשימא דא הוה עייל לבי מוחא ואשתזיבנא ע"י דחד אסייא דאית בגוון.

אמר ליה מאן הוא אסייא.
אמר ליה ר' שמלאי הוא.
א"ל ומאי אסותא יהב לך.

א"ל אסותא דנפשא, ומהווא יומא אהדרנא בתשובה ובכל יומא חזינא אנפאי בחד חיזו ובכינא קמי קב"ה על ההוא חובא ומאינון דמעין אסחינא אנפאי.

אמר רבי אבא אי לאו דיתמנע מנך תשובה אעברנא מאנפך ההוא רשימא, אבל קרינא עליך (ישעיהו ו: 7) וסר עונך וחטאתך תכופר.

[p. 512] א"ל ר' תלת זמנין אימא.
א"ל תלת זמנין ואתעבר רשימא.

אמר ר' אבא ודאי מארך הא בעא לאעברא מנך דודאי בתשובה אשתכחת. אמר ליה נדרנא מהאי יומא לאתעסקא באורייתא יממא ולילי. אמר ליה מה שמך.

א"ל אלעזר.

אמר ודאי שמא גרים דאלהא סייעך והוה בסעדך. שדריה ר' אבא וברכיה.

לזמנא אחרא הוה ר' אבא אזיל לגבי ר' שמעון, עאל במאתיה אשכחיה דהוה יתיב ודריש (תהלים צב: 7-8) איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת בפרות רשעים כמו עשב ויציצו כל פועלי און להשמדם עדי עד. איש בער לא ידע, כמה טפשין אינון בני עלמא דלא משגיחין ולא ידעין ולא מסתכלין למנדע אורחוי דקב"ה על מה קיימין בעלמא. מאן מעכב להו למנדע,

טפשותא דלהון בגין דלא משתדלי באורייתא, דאילו הוּוּ משתדלי באורייתא ינדעון אורחוי דקב"ה.

וכסיל לא יבין את זאת, דלא מסתכל ולא ידע [עו ע"א] נימוסי זאת בעלמא דאע"ג דדאין עלמא בדינוי וחמינא לדינוי דהאי זאת דמטאן על בני נשא דאינון [p. 513] זכאין ולא מטון על רשיעיא חייבין דעברין על פתגמי אורייתא דכתיב (תהלים צב: 8) בפרוח רשעים כמו עשב ויציצו כל פועלי און, דהאי עלמא ירתין ליה בכל סטרוי ודינן לא מטון עלוי בהאי עלמא. אלמלא דאודעיה דוד מלכא בסופיה דקרא לא ידעין דכתיב להשמדם עדי עד, לשיצאה להון לההוא עלמא ולמהוי אפרא תחות רגליהו דצדיקייא דכתיב (מלאכי ג: 21) ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם.

תו פתח ואמר (איוב טז: 8) ויקם בי כחשי בפני יענה. במאי קא מיירי, אלא זכאה הוא חולקיה דבר נש דאשתדל באורייתא למנדע אורחוי דקב"ה, דכל מאן דאשתדל באורייתא דקב"ה כאילו אשתדל בשמיה ממש. מה שמיה דקב"ה עביד נימוסין, אף אורייתא הכי נמי. תא חזי האי מאן דעבר על פתגמי אורייתא, אורייתא סלקא ונחית ועביד ביה בב"נ רשימין באנפוי בגין דיסתכלון ביה עלאי ותתאי וכלהו אשדן לווטין על רישיה. ותאנא כל אינון עיני יי' דאזלין ושאטין בעלמא למנדע ארחי בני נשא כלהו זקפאן עיינין ומסתכלין באנפוי דההוא בר נש וחמאן להו, כלהו פתחין עליה ווי ווי, ווי ליה בהאי עלמא ווי ליה בעלמא דאתי. אסתלקו מסוחרניה דפלניא דהא סהדותא באנפוי ורוחא דמסאבא שריא עלוי. [p. 514] וכל אינון יומין דאשתכח רשימו באנפוי לסהדותא אי אוליד בר אשליף ליה רוחא מסטרא דמסאבא, ואלין אינון חייבי דרא תקיפי אנפין דמאריהון שביק לון לשיצאה להו לעלמא דאתי. תנינן האי צדיקא זכאה דאשתדל באורייתא יממא ולילי קב"ה משיך עליה חד חוטא דחסד ואתרשים ליה באנפוי ומההוא רשימא דחלי עלאי ותתאי. הכי נמי מאן דעבר על פתגמי אורייתא משכאן עליה רוחא דמסאבא ואתרשים ליה באנפוי ומניה ערקין עלאי ותתאי וכלא מכרזי עליה אסתלקו מסוחרניה דפלניא, ווי ליה ווי לנפשיה. האי אשליף רוחא דמסאבא דאשתכח עמיה ואורית ליה לבריה והאי הוא דקב"ה לית ליה ביה חולקא ושביק ליה לשיצאה ליה לעלמא דאתי.

אמר ליה רבי אבא מנא לך האי, שפיר קאמרת.

אמר ליה הכי אולפינא, ואולפינא דהאי ירותא בישא אחסנן כלהו בנוי אי לא יתובון דהא לא מלה קיימא קמי תשובה, ואנא הכי אולפינא ואסותא דא יהבו לי זמנא חדא דהוינא רשים באנפאי ויומא חד הוינא אזיל באורחא וערענא בחד זכאה ועל ידוי אתעבר מנאי ההוא רשימא.

אמר ליה מה שמך.

אמר ליה אלעזר וקרינא עליה אלעזר אחרא.

[p. 515] אמר ליה בריך רחמנא דחמינא לך וזכינא למחמי לך בהאי, זכאה חולקד

בעלמא דין ובעלמא דאתי. א"ל אנא הוא דאערענא לך.

אשתטח קמיה, אתייה לביתיה, אתקין קמיה טרטיסאי דנהמא ובשרא דעגלא תליתאה. בתר דאכלו אמר ליה ההוא גבר רבי אימא לך חד מלה, חדא תורתא סומקא אית לי אימא דעגלא דבישרא דא דאכילנא, ויומא חד עד לא אתעברת ואולידת אזילנא בתרה למרעה למדברא. עד דדברנא לה אעבר קמאי חד גבר, אמר לי מה שמה דתורתא דא.

אמינא מן יומאי לא קרינא לה בשמא.

[p. 516] אמר לי בת שבע אם שלמה אתקרי אי תזכי לכפרא.

ואנא בעוד דאהדרנא רישאי לא חמינא ליה, וחייכנא מההוא מלה, [עו ע"ב] והשתא דזכינא באורייתא אצטערנא על ההוא מלה ומן יומא דאתפטר ר' שמלאי מהכא לא הוה בר נש דינהיר לן אורייתא כוותיה ואנא דחילנא למימר מלה דאורייתא דלא אוליפנא, ומלה דא אסתכלנא דמלה דחכמתא היא ולא ידענא.

א"ל ודאי מלה דחכמתא היא ורמיזא עלאה היא לעילא ולתתא, אבל ת"ח בת שבע אתקרי ממש ברזא דחכמתא, בגין כך כתיב בה כלא בשבע, שבע פרות, שבע שרפות, שבע הזאות, שבע כבוסים, שבע טמאים, שבע טהורים, שבע כהנים, ומשה ואהרן בחושבנא דהא כתיב וידבר יי אל משה ואל אהרן וגו'. ושפיר קאמר ההוא גבר דאמר בת שבע וכלא רזא דחכמתא היא.

[p. 517] א"ל בריך רחמנא דשמענא מלה דא, בריך הוא דהא אקדים לי שלם בקדמיתא

למזכי להאי דכתיב (ישעיה נז: 19) שלום שלום לרחוק ולקרוב. אנא כד הוינא רחוק קב"ה אקדים לי שלם למהוי קרוב.

קרא עליה ר' אבא (שמואל א כה: 6) ואתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום.

[p. 518] ערות אחות אביך לא תגלה. רבי חייא פתח ואיש אשר ישכב את אחותו בת

אביו או בת אמו וראה את ערותה והיא תראה את ערותו חסד הוא ונכרתו לעיני בני עמם. תמן תנינן מאה ועשרין שנין אתפרש אדם מאתתיה דלא הוה אוליד. מדקטל קין להבל לא בעא אדם לאזדווגא באתתיה.

ר' יוסי אמר משעתא דאתגזר עליה ועל כל עלמא מיתה אמר אמאי אנא אוליד לבעתותא, מיד אתפרש מאתתיה, ותרין רוחין נוקבאן הוו אתיין ואזדווגן עמיה ואולידו, ואינן

דאולידו הוו מזיקין דעלמא ואקרון (שמואל ב ז: 14) נגעי בני אדם ואלין סאטן לבני אדם לפתחא דביתא ובבירא ובבתי כסאי. ועל דא בר נש דאשתכח לפתחא דביתיה שמא קדישא ואתרשים שדי בכתרוי עלאין כלהו ערקאן ואתרחקן מניה [p. 519] והיינו דכתיב (תהלים צא: 10) ונגע לא יקרב באהליך. מאי נגע, אלין נגעי בני אדם.

ותאנא בשעתא דנחת אדם בדיוקנא עלאה בדיוקנא קדישא וחמו ליה עלאי ותתאי כלהו קריבו גביה ואמלכוה על האי עלמא. בתר דאתא חוויא על חוה ואטיל בה זוהמא לבתר אולידת קין ומתמן אתייחסו כל דרין חייבין דעלמא ומדורא דרוחין ושדין מסטרוי אשתכחו, ובגיני כך כל רוחין ושדין פלגותא אית בהו מבני נשא לתתא ופלגותא ממלאכי עלאי לעילא. וכן כד אתילידו מאדם אינון אחרנין כלהו אשתכחו כהאי גוונא פלגו מתתא ופלגו מלעילא. [p. 520] בתר דאתילידו מאדם אוליד מאינון רוחי בנתא דדמיין לשפירו דעלאי ולשפירו דתתאי ועל דא כתיב (בראשית ו: 2) ויראו בני האלהים את בנות האדם כי טובות הנה ויקחו להם נשים מכל אשר בחרו וטעאן כלא בתריהו.

וחד אשתכח דאתא לעלמא מרוחיה דסטרא דקין וקרון ליה תובל קין וחדא נוקבא נפקת עמיה והוו בריין טעאן בתרה ואתקרי נעמה, מינה [p. 521] נפקו רוחין ושדין אחרנין ואלין תליין באוירא ואודעין מילי לאינון אחרנין דשכיחין לתתא. ודא תובל קין אפיק זייני קטולא לעלמא, ודא נעמה אתרגישת ברגשתא ואתדבקת בסטרהא, ועד כען היא קיימא ומדורהא בין רגשי ימא רבא ונפקת וחיכת בבני נשא ואתחממת מנייהו בחלמא בההוא תיאובתא דבר נש דאתדבק בה. תיאובתא נטלת ולא יתיר ומההוא תיאובתא אתעברת ואפיקת זיינין אחרנין לעלמא, ואלין דאולידת מבני נשא משתכחין לקבלי נוקבי בני נשא ומתעברן מנייהו ואולידן רוחין, וכלהו אזלין ללילית קדמיתא והיא מגדלת לון, והיא נפקת לעלמא ובעיא [עז ע"א] רבייהא וחמת רביי בני נשא ואתדבקת בהו לקטלא להו ולאשתאבא ברוחיהו דרביי בני נשא, והיא אזלא בההוא רוחא ואזדמן קמה תלת רוחין קדישין וטאסין קמה ונטלין ההוא רוחא מנה ואניחין ליה לקמי קב"ה ותמן מתילפי קמיה.

[p. 522] בגיני כך אורייתא אזהר להו לבני נשא והתקדשתם והייתם קדושים, דאי אשתכח ב"נ קדישא לא מסתפי מנה וכדן זמין קב"ה לאלין תלת מלאכין קדישין דאמרן ונטרין ליה לההוא רבייהא והיא לא יכלא לאבאשא ליה הה"ד (תהלים צא: 10) לא תאונה אליך רעה ונגע לא יקרב באהליך. מ"ט לא תאונה אליך רעה, בגין כי מלאכיו יצוה לך, וכתיב (שם: 14) כי בי חשק ואפלטוהו. ואי ב"נ לא אשתכח קדישא ואשליף רוחא מסטרא דמסאבא כדן היא

אתייה וחייכת ביה בההוא רבייה ואי קטיל ליה אשתאבת בההוא רוחא ולא תעדי מינה לעלמין.

ואי תימא אינון אחרנין דקטילת לון ואזדמנו קמה אינון תלתא קדישין ונטלין מנה ההוא רוחא, הא לא בסטרא דמסאבא אשתכחו, אמאי שלטא לקטלא להו. אלא האי כד בר נש לא אתקדש אבל לא אתכוון לאסתאבא ולא אסתאב, בגין כך יכלא לשלטאה בגופא ולא ברוחא.

וזמנין אשתכחו דנפקת נעמה לעלמא לאתחממא מבני נשא ואשתכח בר נש בקשרא דתיאובתא עמה ואתער משנתיה ואחיד באינתו ושכיב עמה ורעותא דיליה בההוא תיאובתא דהוה ליה בחלמיה. כדן ההוא דאוליד מסטרא דנעמה קא אתייה דהא בתיאובתא דילה אשתכח האי. כד נפקת לילית וחמאת ליה ידעת מלה והיא אתקטרת ביה ומגדלת ליה כאינון אחרנין בנוי דנעמה ואשתכחת עמיה זמנין סגיאין ולא קטלא ליה.

האי הוא ב"נ דבכל סיהרא וסיהרא אתפגים ולא אתיאשא מניה לעלמין דהא בכל סיהרא וסיהרא כד אתחדשת בעלמא לילית [p. 523] נפקת ופקדא על כלהו דהיא מגדלת וחייכת בהו וכדן ההוא בר נש פגים בההוא זמנא. זכאין אינון צדיקייא דמתקדשי בקדושא דמלכא, עליהו כתיב (ישעיה סו: 23) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחוות לפני.

מלין אלין גלי שלמה מלכא בספרא דאשמדאי מלכא ואשכחנא ביה אלף וארבע מאה וחמשין זיני מסאבותא דמסתאבי בהו בני נשא דגלי אשמדאי לשלמה מלכא. ווי להו לבני נשא דכלהו אטימין סתימין עיינין ולא ידעין ולא שמעין ולא משגיחין היך קיימין בעלמא, והא עיטא ואסותא קמייחו ולא מסתכלין דהא לא יכלין בני נשא לאשתזבא אלא בעיטא דאורייתא. בעיטא דאורייתא כתיב (דברים כג: 11) וכי יהיה בך איש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה, אשר לא יהיה טהור דייקא, מקרה לילה דייקא והא אוקימנא מלי. בעיטא דאורייתא כתיב והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני יי.

תאנא בתר דאסתלקו קין והבל אתהדר אדם לאתתיה ואתלבש ברוחא אחרא ואוליד לשת ומכאן אתיחסו דרי דצדיקייא בעלמא. ואסגי קב"ה חסד בעלמא ובכל חד אתילידת נוקביה עמיה [p. 524] לאתישבא עלמא כגוונא דלעילא והא אוקמוה בסתימא דמתניתינ דכתיב (ויקרא כ: 17) ואיש אשר יקח את אחותו בת אביו או בת אמו וראה את ערותה והיא תראה את ערותו חסד הוא, חסד הוא ודאי. [p. 525] ובתר דשארי חסד גזעין נפקין מתחות לעילא ואתפרשן ענפין וקריב אתרחק. כדן ענפא אסגי ואתי לאתחברא בזווגא חד באילנא.

האי בקדמיתא האי בסתימא דעלמא בגין דכתיב (תהלים פט: 3) אמרתי עולם חסד יבנה, אבל מכאן ולהלאה בני נשא דישתכחון ביה ונכרתו לעיני בני עמם. [עז ע"ב]

תאנא ערות אחות אביך, כמא דאתגלייא בסתימא. כתיב (הושע יד: 10) כי ישרים דרכי יי' [p. 526] וצדיקים ילכו בס ופושעים יכשלו בס. זכאה חולקיהון דצדיקייא דידיעין ארחוי דקב"ה ואזלין בהו ואשתמודען גבייהו, זכאה חולקיהון.

תאנא אתעברת ה' עלאה ברחימותא בחביבותא דלא מתפרש מנה י' לעלמין והא אתמר ואפיקת ו', לבתר קאים קמה וינקא ליה ודא ו' כד נפקא, בת זוגו נפקא עמיה. אתייה חסד ופריש לון ונפקו גזעין מתחות לעילא ואתפשטו ענפין ואסגיאוו ואתעבידת ה' תתאה, ואתרביאת בענפהא לעילא לעילא עד דאזדווגת באילנא עלאה ואתחברו ו' עם ה'. מאן גרים לון, חסד הוא ודאי, דאתחבר לון כחדא. ו' עם ה' עלאה לא תלייא חבורא דלהון בחסד אלא במזלא תלייא חבורא דלהון וחביבותא דלהון דלא מתפרשן לעלמין. [p. 527] ו' אתקשר בה', ה' אתקשר בו', ו' אתקשר בה', ה' אתקשר בכלא, וכלא חד קישורא הוא חד מלה, לא אתפרשו דא מן דא לעלמין. כביכול מאן דגרים פרודא כאילו חריב עלמא ואקרי ערייתא דכלא.

ולזמנא דאתי דזמין קב"ה לאתבא שכינתא לאתריה ולאשתכחא כלא בזווגא חד כתיב (זכריה יד: 9) ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד. ואי תימא השתא לאו הוא חד, לא דהא חייבי עלמא גרמו דלא אשתכח חד דהא מטרוניתא אתרחקת מן מלכא ולא משתכחי בזווגא, אימא עלאה אתרחקת מן מלכא ולא ינקא ליה בגין דמלכא בלא מטרוניתא לא מתעטר בעיטורי אימא כמא בקדמיתא כד אתחבר במטרוניתא דעטרא ליה בכמה זהרין דעטרין קדישין עלאין דכתיב (שיר ג: 11) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו דאזדווג במטרוניתא, כדין עטרא ליה אימא עלאה כדקא יאות. השתא דלא אשתכח מלכא במטרוניתא כדין אימא עלאה נטלא כתרהא ומנעת מניה מבועוי דנחלין ולא אשתכח בקישורא חד, כביכול לא אשתכח חד.

ובזמנא דתיתוב מטרוניתא לאתר היכלא ומלכא יזדווג עמה בזווגא חד כדין אתחבר כלא כחדא בלא פרודא, ועל דא כתיב ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד. ביום ההוא, בזמנא דאתותב מטרוניתא להיכלה, כדין כלא אשתכח חד בלא פרודא, וכדין (עובדיה א: 21) ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה ליי' המלוכה. [p. 528] דתניא אמר ר' שמעון לא תיעול מטרוניתא לחדוותא בהיכלא עד דיתדן מלכו דעשו ותיסב מניה נוקמין דגרמא כל האי. לבתר תזדווג במלכא ויהא חדו שלים הה"ד ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו בקדמיתא, לבתר והיתה ליי' המלוכה. מאן מלוכה, דא מטרוניתא הה"ד והיתה ליי' המלוכה.

לבתר דאזדווגן כחדא מה כתיב, ויהיה יי' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יי' אחד וישמו אחד.

ערות אחי אביך לא תגלה. תאני רבי יהודה דא ישראל לתתא. ואחות אמך, דא ירושלם לתתא, דבחובין אלין יגלון ישראל בני עממיא ויתחריב ירושלם לתתא. ועל דא תנינן רחימותא דקב"ה דקרא לישראל אחים דכתב (תהלים קכב: 8) למען אחי ורעי. א"ר יהודה אי אחי למה רעי, ואי רעי למה אחי. אלא תאנא ההוא מלה דלא אתעדי לעלמין אקרי ריעא כד"א רעך ורע אביך אל תעזוב. והאי רזא דמלה דאמר ר' שמעון אימא עלאה רעיא אקרי בגין דלא תעדן רחימותא דאבא מנה [עח ע"א] לעלמין, ואימא תתאה כלה אקרי.

[p. 529] אחות, כמא דאוקימנא (שיר ח: 8) אחות לנו קטנה. והיינו סתם מתניתין דילן דכתיב הכא ערות אחותך בת אביך או בת אמך, כיון דאמר בת אביך מאי או בת אמך. אלא אי מסטרא דאבא אשתכחת חכמה אתקרי, ואי מסטרא דאימא בינה אתקרי, ועכ"פ בין האי ובין האי מאימא ואבא אשתכחת דהא י' לא אעדי מן ה' לעלמין. ודא הוא רזא דמלה מולדת בית או מולדת חוץ, מולדת בית דא אבא דכתיב בחכמה יבנה בית, או מולדת חוץ דמסטרא דאימא. [p. 530] ר' אבא אמר (משלי כד: 3) בחכמה יבנה בית, מאן הוא בית דאתבני בחכמה, הוי אימא דא נהר דנפיק מעדן, ובגיני כך מולדת בית. או מולדת חוץ, כד נפקת מן ו' כמא דכתיב (בראשית ב: 23) עצם מעצמי ובשר מבשרי, וכתיב (שם: 21) ויקח אחת מצלעותיו, ודא הוא מולדת חוץ, מאתר דזעיר אפין אשתכח כמא דאתמר. ועל דא א"ר יהודה ישראל אחים אקרון לקב"ה דלא אעדי רחימותא דילהון לעלמין. ירושלם דלתתא אחות אמך אתקרי כמא דכתיב (תהלים קכב: 3) ירושלם הבנויה עיר שחבורה לה יחדו. מה שחבורה לה יחדו, בגין דיזדווג בה מלכא משית סטרין בכל סטרי מלכא בדרגא דצדיק וכל כתרי מלכא כלילן ביה והיינו שחבורה לה יחדו. ר' יצחק אמר (שם: 4) ששם עלו שבטים, מאן שבטים, אלין תריסר תחומין דמתפרשן מההוא אילנא רבא ותקיף דאתחסנן מסטרא דאבא ואימא הה"ד שבטי יה, מספר סהדותא [p. 531] דאסהיד ביה ברא קדישא דכתיב שבטי יה עדות לישראל, ואינון נהרין עמיקין דנגדין ואתמשכן מן יה. וכ"כ למה, להודות לשם יי'. בגיני כך שמה ישבו כסאות למשפט כסאות לבית דוד, לאחסנא מלכותא קדישא הוא ובנוי לדרי דרין ודא הוא שירתא דקאמר דוד על מלכו עלאה קדישא.

ר' חזקיה אמר כלא ברזא עלאה הוא לאחזאה דמאן דפגים לתתא פגים לעילא, דתנינן עונתן דתלמידי חכמים משבת לשבת, בגין דידיעין רזא דמלה ויכוונון לבא וישתכח רעותהון שלים ובנין דאולידו אקרון בנין דמלכא. ואי אלין פגימו מלה לתתא כביכול פגימין בכלה דלעילא, כדין כתיב ערות כלתך לא תגלה. דא באינן דידיעין אורחוי דאורייתא, שאר עמא ההוא דאתגליא כלתך ממש דבחובא דא שכינתא אסתלקת מבינייהו.

[p. 532] תאנא אתגליף שמא קדישא בסטרין ידיען באתוון רשימין דעשרין ותרין, וְ

באליף אליף ביי ביי בבית ביי ביי באליף ביי ביי בגימיל יי בה"א יי בגימיל ה' ביו"ד גימיל בה"א ה' בדל"ת, כלהו מתגלפי ביו"ד, וְ סליק לון.

[p. 533] ה' כליל ביוד, מניה נפקת, כדין מתעטרי לאבהן. אתפתחת ה' בנחלוי ואעטר

לרישא דו' דתמן שריין אבהן. וי כליל שית אתוון, כלהו כליל יו"ד.

יו"ד אתגליף בגלופוי וסליק לאתעטרא בתריסר אתוון אחרנין, מניה נפקו עשר אמירן

בגלופוי וכלהו שבילין דאורחא עלאה יקירא דכלא. כדין ה' אחרא כלילת מכלהו גליפא דסטרא מתחא טמירא לאולדא לתתא.

אתגליפו כלהו בארבעין ותרין אתוון וכלהו פרישנא במתניתא דילן, סליקו ברישא

דמלכא. שבע שבתן שלימן מתפרשין [p. 534] בשבעין אתוון, שבעין ותרין אסתלקו, אסתלקו

באות וְ, רשימן בפרשת ויהי בשלח פרעה בקרא כד נטלא שכינתא, ושבעה רשימין אתרשימו ביה, שבעה אסתלקו [עח ע"ב] מניה בעובדין רשימין.

[p. 535] תאנא אסתלקו אתוון ברשימין ידיען וארחין סתימין בר לזכאי קשוט סמכי

עלמא.

אמר ר' שמעון לר' אלעזר ת"ח הני עשרין ותרין אתוון דגליפן באורייתא כלהו מתפרשן

בהני עשר אמירן וכל אמירה ואמירה מאלין דאינון כתרי מלכא כלהו גליפין באתוון ידיען.

בגיני כך שמא קדישא אתכסייא באתוון אחרן וכל אמירה אוזיף לאמירה עלאה מנה אתווי

בגין דאתכלל האי בהאי, ועל דא שמא קדישא גליפנא ליה באתוון אחרנין בגין דאתכסיא דא

בדא ודא בדא עד דמתקשרן כלהו כחדא. ומאן דבעי למנדע צרופי שמהן קדישן לינדע אינון

אתוון דרשימן בכל כתרא וכתרא וכדין לינדע ויתקיים בכלא, והא גליפנא לון כל אינון אתוון

דרשימן וידיען בכל כתרא וכתרא מספרא עלאה דשלמה והכי סליק בידן וחברייא גליפו לון

ושפיר הוא דהא כל כתרא וכתרא אוזיף לחבריה אתווי כמה דאוקימנא, ולזמנין דלא אצטריך

אלא באתווי אינון דרשימין ביה וכלהו ידיען לגבי חברייא והא אוקימנא לון.

זכאין אינון צדיקייא בעלמא דין ובעלמא דאתי דקב"ה בעי ביקריהון וגלי להו רזין עלאין דשמיה קדישא דלא גלי לעלאין קדישין. ועל דא יכיל משה לאתעטרא ביני קדישין וכלהו לא יכילו למקרב בהדיה בנורא יקידתא דגומרי אשא, דאי לאו הכי מאן הוה ליה למשה למיקם בינייהו, אלא זכאה חולקא דמשה דהא כד שארי למללא עמיה בעא למנדע שמוי קדישין סתים וגלייא כל חד וחד כדקא חזי וכדין אדבק וידע יתיר מכל בני עלמא.

ת"ח בשעתא דסליק משה בגו עננא יקירא עאל ביני קדישין, פגע ביה חד מלאכא בשלהובי נורא עינני מלהטן [p. 536] וגדפוי מתוקדן בעא לשאפא ליה בגוויה וההוא מלאכא גזריאל שמיה. כדין אדכר משה חד שמא קדישא דהוה גליף בתריסר אתוון ואזדעזע ואתרגז עד דסליק משה בינייהו וכן לכל חד וחד, זכאה חולקיה והא אוקימנא מלי.

תאנא בתקוני מטרוניתא אוקימנא מאלן עריין ואע"ג דאינון באתגלייא ובסתימא, ותמן בת בנה בת בתה דהא עלמא אצטריך לון ואינון ישובא דעלמא כמא דאוקימנא, ומאן דגלי חד ערייתא מנייהו ווי ליה ווי לנפשיה דהא גלי בגין דא עריין אחרנין. ותניא מלה בתראה דעשר אמירן דבאורייתא (שמות כ: 14) לא תחמוד אשת רעך, בגין דהאי כללא דכלהו [p. 537] ומאן דחמיד אתתא אחרא כאלו אעבר על אורייתא כלה, ברם לא אית מלה דקיימא לקמי תשובה וכ"ש אי קביל עונשיה כדוד מלכא. א"ר יוסי תניין כל מאן דחב ואתפרש מההוא חובא תשובה קא מעלייא ליה, ואי לאו לא סליק בידיה תשובה ולא מעלייא ליה. אי הכי דוד היך לא אתפרש מבת שבע לבתר. א"ל בת שבע דידיה הוה ודידיה נטיל והא מית בעלה דתניא אזדמנת הות בת שבע לדוד מיומא דאתברי עלמא. ומה מעכבא ליה, דנטיל ברתיה דשאול מלכא וההוא יומא נטיל לה אוריה ברחמי ואע"ג דלא הות דיליה. לבתר אתא דוד ונטל דיליה, ועל דדוד דחיק שעתא קמי קב"ה לקטלא לאוריה ולמעבד הכי אבאיש קמיה ואעניש ליה לדוד, דהא קב"ה בעא לאתבא ליה לדוד לקיימא ליה מלכותא קדישא עלה, וכד תאב לדידיה תאב.

[p. 538] תאנא א"ר יוסי מאי דכתיב אני יי, אני יי העתיד ליתן שכר טוב לצדיקים לעתיד לבא, אני יי העתיד ליפרע מן הרשעים לעתיד לבא, אינון דכתיב בהו (ישעיה סו: 24) הפושעים בי. אני יי וכתוב (דברים לב: 39) אני אמית ואחיה, אע"פ [עט ע"א] שאני במדת רחמים הרשעים הופכים אותו למדת הדין, דתניא שם מלא יי אלהים, זכו יי ואם לאו אלהים. אמר ר' שמעון חייבין עבדין פגימותא לעילא. מאי פגימותא, כמא דאוקימנא פגימותא ממש והא אתמר.

[p. 539] תאנא כתיב ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב לגלות ערותה. תני רבי יהודה

דרא דר' שמעון בן יוחאי שארי בגויה זכאין כלהו חסידי כלהו דחלי חטאה נינהו, שכינתא שרייא בינייהו, דלית כן בדריין אחרנין. בגיני כך מלין מתפרשאן ולא אתטמראן, דדריין אחרנין לאו הכי ומלין דרזי עלאי לא יכלין לגלאה ואינון דידיעי מסתפי. דרבי שמעון כד הוה אמר רזא דהאי קרא חברייהא כלהו עינוי נבעין דמעין וכלהו מילי דאמר הוה גליין בעינייהו כמא דכתיב (במדבר יב: 8) פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות.

דיומא חד שאיל ר' ייסא אמר ביעא דקושטא דנפקא מעופא דשריא בנורא ואתבקע לארבע סטריין, תריין סלקין מנייהו וחד מאיך וחד נביעא נביעא {רביע רביעא} דימא רבא. [p. 540] א"ר אבא עבדת קמיה דר' שמעון קדש חול דהא כתיב עליה פה אל פה אדבר

. בו.

א"ל ר' שמעון עד לא יתבקע ביעא תסתלק מעלמא, וכך הוה באדרא דר' שמעון. תאנא ביומוי דר' שמעון הוה אמר בר נש לחבריה פתח פיך ויאירו דבריך. בתר [p. 541] דשכיב ר' שמעון הוה אמרי (קהלת ה: 5) אל תתן את פיך לחטיא את בשרך. תניא א"ר שמעון אי בני עלמא מסתכלן במה דכתיב באורייתא לא ייתון לארגזא קמי מאריהון. תאנא כד מתערין דינין קשין לאחתא בעלמא הכא כתיב (תהלים כה: 14) סוד יי ליראין, ובאדרא קדישא אתמר. הכא אצטריכנא לגלאה דהא לאתר דא אסתלק. דתנן בשעתא דחויא תקיפא דלעילא אתער בגין חובי עלמא שארי ואתחבר עם נוקבא ואטיל בה זוהמא. אתפרש דכורא מנה בגין דהא אסתאבת ואתקרי מסאבא ולא אתחזי לדכורא למקרב בהדה דווי אי אסתאב הוא בהדה בזמנא דהיא אסתאבת.

ותאנא מאה ועשרין וחמש זיני מסאבותא נחתו לעלמא דמתאחדן מסטרא דחויא תקיפא ושבעה ועשרין רברבין מנייהו מתאחדן בנוקבי ואתדבקן בהו. ווי למאן דיקרב בהדה דמאן דיקרב בהדה אחזי פגימותא לעילא דבחובא דא יתער חויא תקיפא ואשדי זוהמא באתר דלא אצטריך ואתחבר בנוקבא ואתרבי שעריה לדכורא ונוקבא אסתאבת ושערה רבא וטופרהא סגיא, וכדין דינין שריין לאתערא [p. 542] בעלמא ויסתאבון כלא הה"ד (במדבר יט: 20) כי את מקדש יי טמא, מקדש יי אסתאב בחובייהו דבני נשא.

תאנא מאי דכתיב (בראשית ג: 15) ואיבה אשית בינך ובין האשה. ארבע ועשרין זיני מסאבותא אטיל חוייא בנוקבא כד אתחבר עמה כחושבן ואיבה, ועשרין וארבע דינין מתערין לעילא ועשרין וארבע לתתא, ושערא רבא וטופרין סגיא וכדין דינין מתערין בכלא.

ותאנא כד בעיא אתתא לאתדכאה בעייתא לספרא ההוא שפרא דרבי ביומי מסאבא ולספרא טופרהא כל ההוא זוהמא דבהון. דתאנא ברזי מסאבותא זוהמא דטופרין יתער זוהמא אחרא ובגיני כך בעיין גניזא ומאן דאעבר לון לגמרי כאלו אתער חסד בעלמא, [p. 543] דתניא לא ליבעי ליה לאיניש למיהב דוכרנא לזינין בישין, דתנין אלף וארבע מאה וחמש זינין בישין מתאחדן מההוא זוהמא דאטיל חויה תקיפא וכלהו מתערין בההוא זוהמא דטופרי ואפילו מאן דבעי יעביד בהו חרשין לבני נשא משום אינון דתליין בהו, ומאן דיעבר [עט ע"ב] לון כאילו אסגי חסד בעלמא וזינין בישין לא משתכחין, ויעבר ההוא זוהמא וטופרא דרשים ביה, דתניא מאן דדריך ברגליה או במסאניה עליהו יכיל לאתזקא. ומה בהאי שיורי דשיורי זוהמא דלעילא כך, אתתא דמקבלא ומתחברת בחויה ואטיל זוהמא עאכ"ו. ווי לעלמא דמקבלא מנה בההוא זמנא.

בגיני כך אמר ר' שמעון אמר קב"ה הביאו עלי כפרה בר"ח, עלי ודאי בגין דיתעבר ההוא חויה ויתבסם מאן דבעיא. עלי, כמא דכתיב (ישעיה ו: 2) שרפים עומדים ממעל לו, ועל דא כתיב בקרח (במדבר טז: 11) הנועדים על יי, דבגיניהון יתער מאן דיתער דאתי מסטרייהו. [p. 544] אוף הכא הביאו עלי כפרה, עלי ממש בגין דיתבסם ויתעבר ולא ישתכח חויה באתר דשאר. וכ"כ למה, על שמעטתי את הירח ושלטא בה מאן דלא אצטריך ובגיני כך כתיב ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב לגלות ערותה.

זכאה דרא דר' שמעון בן יוחאי שארי בגויה, זכאה עדביה בין עלאין ותתאין. עליה כתיב (קהלת י: 17) אשריך ארץ שמלכך בן חורין. מהו בן חורין, דזקיף רישא לגלאה ולפרשא מלין ולא דחיל, כהאי דאיהו בן חורין ויימא מה דבעיא ולא דחיל. [p. 545] מהו מלכך, דא הוא ר' שמעון בן יוחאי מארי דאורייתא מארי דחכמתא. דכד הוה רבי אבא וחברייא חמאן לרבי שמעון הוה רהטי בתריה ואמרי (הושע יא: 10) אחרי יי ילכו כאריה ישאג.

אמר רבי שמעון כתיב (ישעיה סו: 23) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו. אמאי דא שקיל בדא, אלא כלא בחד דרגא סליקו דא אזדווג בדא, וחדוותא דא בדא לא אשתכח אלא כד אתגלי עתיקא קדישא וכדין חדוותא דכלא.

ותנין כתיב (תהלים צב: 1) מזמור שיר ליום השבת, ליום השבת ממש, שבחא דקא משבח קב"ה, כדין חדוותא אשתכח ונשמתא אתוספת דהא עתיקא יתגלי וזווגא יזדמן. אוף הכי בחדותותי סיהרא דהא נהיר לה שמשא בחדוותא דנהירו דעתיקא לעילא. בגיני כך האי קרבנא הוא לעילא בגין דיתבסם כלא וישתכח חדוותא בעלמא, ועל דא הביאו עלי, דייקא מלה.

[p. 546] תאנא כתיב (במדבר כח: 10) עולת שבת בשבתו על עולת התמיד, דבעי לכוונא לבא לעילא לעילא יתיר משאר יומין, ועל דא על עולת התמיד דייקא. תניא כתיב בחנה (שמואל א א: 10) ותתפלל על יי' נבכה תבכה, על יי' דייקא דהא בנין במזלא קדישא תליין כמא דאוקימנא. ולית לך מלה באורייתא או את זעירא באורייתא דלא רמיזא בחכמתא עלאה ותליין מניה תלי תלין סטרי דחכמתא עלאה הה"ד (שיר ה: 11) קווצותיו תלתלים והא אתמר.

רבי יוסי אשכחיה לרבי אבא דהוה יתיב וקארי האי קרא דכתיב (תהלים נה: 23) השלך על יי' יהבך, על דייקא דהא מזוני במזלא תלי.

[p. 547] ר' יהודה הוה קארי (שם לב: 6) על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצא, על זאת ודאי. לעת מצא, הא אוקמוה, אבל לעת מצא כמא דכתיב (ישעיה נה: 6) דרשו יי' בהמצאו. ד"א לעת מצא, בשעתא דנהרין נגידין ואתמשכאן ומסתפקי אבהן ומתברכאן כלא. (תהלים לב: 6) רק לשטף מים רבים, מאן שטף מים רבים, דא עמיקא דמבועין ונהרין דמאן זככי ליה ומאן זככי לקרבא ולסלקא תמן הה"ד רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו, דהא לא זכאן ולא יכלין.

רבי יצחק אמר כתיב (שם כז: 4) אחת שאלתי מאת יי' אותה אבקש שבתי בביתי יי' כל ימי חיי לחזות בנועם יי' ולבקר בהיכלו. זכאין אינון צדיקייא דכמה גנוזין עלאין טמירין להו בההוא עלמא וקב"ה משתעשע בהו באינון עלמין כמא דאוקימנא. תנעם יי' הא אתמר. [p. 548] רבי חזקיה אמר מהכא (ישעיה סד: 3) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו. יעשה, תעשה מבעי ליה, אלא יעשה ודאי, היינו (שם לח: 5) יוסיף על ימך חמש עשרה שנה, והיינו ותתפלל על יי' וכלא חד.

זכאה חולקהון דצדיקייא בהאי עלמא ובעלמא [פ ע"א] דאתי, עלייהו כתיב (תהלים ה: 12) וישמחו כל חוסי בך לעולם ירננו ותסך עלימו ויעלצו בך אוהבי שמך, וכתיב (שם קמ: 14) אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך, וכתיב (שם ט: 11) ויבטחו בך יודעי שמך כי לא עזבת דורשיך יי'. ברוך יי' לעולם אמן ואמן.